

Fylkesmannen i Trøndelag

Årsrapport 2019

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Fylkesmannens beretning	4
1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse	4
1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året	4
1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater	4
1.4 Andre forhold	5
Sted, dato og fylkesmannens signatur	5
2 Introduksjon til embetets hovedtall	6
2.1 Embetet og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	6
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	7
3 Årets aktiviteter og resultater	11
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	11
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	11
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	11
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	12
Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	12
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	13
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	13
3.1.1.2 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap	15
3.1.1.3 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	16
3.1.1.4 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	17
3.1.1.5 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats på psykisk helse, rus- og voldsfeltet	18
3.1.1.6 Styrket folkehelsearbeid	19
3.1.1.7 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester	20
3.1.1.8 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	21
3.1.1.9 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	22
3.1.1.10 Marin forsøpling er redusert	22
3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene	22
3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket	23
3.1.1.13 Bærekraftig landbruk	25
3.1.1.14 Andre oppdrag	26
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	29
3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	29
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	29
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	32
3.1.2.4 Andre oppdrag	33
3.1.2.5 Tilrettelegge for et godt sivil-militært arbeid	35
3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	36
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	36
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	37
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	41

3.1.3.4 Andre oppdrag	47
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet og rettslikhet	47
3.1.3.6 Vergehaver skal ha høy grad av selvbestemmelse og vergemålene skal være individtilpassede	48
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	49
3.1.3.8 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	59
3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	59
3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	59
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	61
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks	61
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	61
3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet	61
3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet	61
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	61
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	61
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	61
3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet	61
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	62
3.2.9 Landbruksdepartementet	62
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	62
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	99
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	101
4 Styring og kontroll i embetet	102
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging	102
4.1.1 Embetets risikostyring	102
4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak	102
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet	102
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	103
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	103
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	103
5 Vurdering av framtidutsikter	105
5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	105
5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	105
6 Årsregnskap	107

1 Fylkesmannens beretning

1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Ved utgangen av 2019, to år etter sammenslåingen, kan vi si at vi betrakter oss selv som ett embete. Utad har ikke dette vært tema, men det har tatt denne tiden å jobbe oss skikkelig sammen og sette punktum for en del interne prosesser.

Kompetente og engasjerte medarbeidere hos Fylkesmannen i Trøndelag gjør en forskjell for utvikling av lokalsamfunn, gode tjenester, rettsikkerhet og ivaretagelse av miljø og livsgrunnlag. Vår strategiske plan slår fast at vi skal bidra til at Trøndelag skal være «et godt sted å bo, vokse og virke for alle».

For å realisere dette jobber vi tett sammen med og gjennom kommunene. Et omfattende utviklingsarbeid med deltakelse fra alle fagavdelinger i embetet vil sørge for at vi får mer samlet og oppdatert kunnskap om kommunenes tjenester og forvaltning. Dette vil blant annet være viktig for at vi kan gjøre gode risikovurderinger og målrette vår innsats bedre overfor kommunene.

I egen produksjon har vi hatt forbedringer på viktige områder, herunder en kraftig reduksjon i antall ubehandlede klagesaker etter plan – og bygningsloven.

Fortsatt stram økonomistyring pga. forventninger om lavere rammer kommende år, samt vakanser, har i hovedsak bidratt til et mindreforbruk på drift på ca. 7 mill. Det vises til regnskapskommentarene for nærmere redegjørelse. Sykefraværet er har økt noe på årsbasis, samlet var det i 2019 på ca. 5,2%.

Fortsatt er svært lite av dette arbeidsrelatert.

1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året

Kommunereformen har hatt stor betydning i og for Trøndelag. 2 av 3 trøndere fikk ny kommune ved årsskiftet, da 19 kommuner ble til 9 nye kommuner. Fra 2019 ble også Rindal ny kommune i Trøndelag, og nok en kommune fra nabofylket Møre og Romsdal – Halså kommune – ble en del av Trøndelag ifm danningen av nye Heim kommune.

Oppfølging av de kommende nye kommunene fikk mye oppmerksomhet fra embetet gjennom året, noe som vil fortsette inn i 2020. Fylkesmannen ønsker å bidra til at det som er krevende prosesser for kommunene blir vellykket. Vi har blant annet understreket ansvaret fellesnemndene hadde for å legge til rette for budsjett og økonomiplaner i balanse for den nye kommunen. Fylkesmannen har valgt å prioritere alle nye kommuner for tidlige dialogmøter denne valgperioden.

Utvikling av den fremtidige kommunedialogen har hatt høy prioritet. Alle fagavdelinger har bidratt – og bidrar – til å utvikle et oppdatert kunnskapsgrunnlag, lett tilgjengelig og forståelig, som grunnlag både for god dialog med den enkelte (eller grupper av) kommune(r), så vel som for vår egen risikobaserte tilnærming i oppfølgingen av kommunene. De første pilotbesøkene basert på nye kommunebilder fikk god mottagelse første halvdel av 2019, men hele systemet utvikles nå videre, også for å finne en god digital plattform for publisering og formidling av kunnskapen. Sammen med fylkeskommunen har vi også utviklet et omfattende statistikkgrunnlag, kalt Trøndelag i tall.

Fylkesmannen har bidratt i forbindelse med flere folkevalgtopplæringer etter valget. Vi har også jobbet med å utvikle en egen digital plattform for 'fylkesmannens folkevalgtopplæring'. Dette arbeidet ser vi har en potensielt mye bredere målgruppe enn kun (nye) folkevalgte, og vi kommer derfor til å tilgjengeliggjøre dette bredt.

Fylkesmannen skal bidra til utvikling og innovasjon så vel som ivaretagelse av innbyggernes rettsikkerhet. Vi registrerer at rettsikkerhet – innen flere sektorer – er et voksende område og krever prioritering fra fylkesmannens side. Det er viktig å holde fast ved at utvikling og innovasjon på tjenesteområdene, også i kommunene, er viktig investering også for å sikre innbyggernes rettsikkerhet på lang sikt.

Byvekstavtalen for Trondheimsregionen har vært en prioritert oppgave for fylkesmannen i 2019, først for å ivareta KMDs interesser i forhandlingene, og deretter – etter at avtalen ble signert på høsten – ivareta statens interesser i avtalens ulike organer, sammen med de øvrige statsetatene. Avtalen og oppfølgingen av denne er et viktig instrument for å realisere flere viktige politiske målsettinger, både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Da organisasjonsstrukturen ble etablert ved opprettelsen av embetet i 2018 var det også uttrykt ambisjoner om utvikling og endring frem til 2021. En del av planen var å gjøre en 'midtveisevaluering' for å se etter potensielle justeringer. Derfor ble det i 2019 gjort en organisasjonsgjennomgang, med involvering av ansatte. Selve hovedstrukturen i organisasjonen var ikke oppe til vurdering, skjønt noen fagavdelinger gjør interne justeringer, men vi fikk avdekket viktige læringspunkter knyttet til ledelsens synlighet og tilstedeværelse, internkommunikasjon, behov for å jobbe systematisk med kompetanseutvikling m.v., som vil følges opp i 2020

1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater

I 2018 og 2019 har embetet satset betydelig på utvikling av ledelse og felles lederkultur. I 2019 har fokus vært spesielt på mellomledernivået, dvs. de som utøver faglig og personalmessig ansvar til daglig. Tillitsvalgte og vernetjeneste har vært invitert med på utvalgte samlinger sammen med lederne, for å ytterligere forsterke utviklingen av felles kultur og ett embete.

Vi opplever et godt samspill med tillitsvalgte og vernetjeneste, og har velfungerende medbestemmelsesapparat og arbeidsmiljøutvalg.

Embetet har to store kontorsteder, Steinkjer og Trondheim, og alle avdelinger er tungt representert begge steder. Dette innebærer også at alle ledere har ansatte på to steder. Ansatte melder at nærmeste leder er tilgjengelig når man trenger det; fysisk, på telefon eller video. Selv om vi stadig utvikler bruken av kommunikasjons hjelpemidler, har vi flere ledere som opplever at mye av arbeidsuka går med til reising mellom kontorsteder (i tillegg til andre tjenestereiser), og at man føler på at man er sjeldnere fysisk tilstede enn man skulle ønske.

Embetets reindriftsavdeling har ansvar for oppfølging av all reindrift sør for Nordland. Vi har etter en prosess i 2019 valgt å videreføre en egen reindriftsavdeling, og siden dette er en førstelinjetjeneste også videreført kontorsteder på Røros og Snåsa, dvs. tett på viktige deler av næringa.

Fylkesmannen, fylkeskommunen og KS har videreført det gode strategiske samarbeidet om kommunedialog i Trøndelag. Dette er annet synliggjort gjennom at vi har etablert en felles møteplass for politiske og administrative toppledere i kommunene tre ganger i året, Arena Trøndelag.

1.4 Andre forhold

Ny assisterende fylkesmann, Øystein Johannessen, tiltrådte høsten 2019, samtidig som Gerd Janne Kristoffersen gikk av med pensjon.

For å møte endrede rammebetingelser i tiden fremover, og for å bidra til å realisere ambisjonene både fra oppdragsgivere og i vår egen strategiske plan, har vi pekt ut følgende områder hvor vi som embete har viktig utviklingsjobb foran oss:

- Økonomiplan, planlegge for flere år frem i tid, forberede omstilling
- Organisasjon, ledelse og styring
- Digitalisering – i egen bruk og tjenester
- Kompetanse og rekruttering
- Intern og eksternt kommunikasjon, herunder ledelsens synlighet

Avslutningsvis vil vi trekke frem det fortsatt gode samarbeidet med Det kongelige hoff. De kongelige bidro gjennom flere besøk til fylket, noe som blir satt stor pris på. Spesielt vil vi trekke frem Hans Majestet Kongens besøk over flere dager i forbindelse med Norgesmesterskapet på ski i Meråker.

Sted, dato og fylkesmannens signatur

Steinkjer 28.02.2020

Frank Jenssen (sign.)

2 Introduksjon til embetets hovedtall

2.1 Embetet og samfunnsoppdraget

Fylkesmannen er Kongens og Regjeringens representant i fylket og skal arbeide for at Stortingets og Regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Fylkesmannen skal med dette som utgangspunkt virke til gagn og beste for fylket og ta de initiativ som finnes påkrevd.

Fylkesmannen fyller sin funksjon gjennom bl.a. følgende roller:

- Formidler av nasjonale mål og styringssignal til fylket
- Sektormyndighet på mange politikkområder
- Regional samordningsmyndighet for staten
- Rettsikkerhetsmyndighet
- Initiativtaker til gagn og beste for fylket
- Formidler av virkningene av styringssignal til sentrale myndigheter

Visjon

Trøndelag – et godt sted å bo, vokse og virke i for alle

Verdigrunnlag

Vi har som en del av arbeidet med Strategisk Plan for 2019-22 jobbet frem følgende verdier som vi ønsker skal særprege Fylkesmannen i Trøndelag.

KOMPETENT

Vi har god lokalkunnskap om Trøndelag, og er kompetente og oppdaterte innen våre fagområder

- Vi veileder og gir god og tydelig informasjon

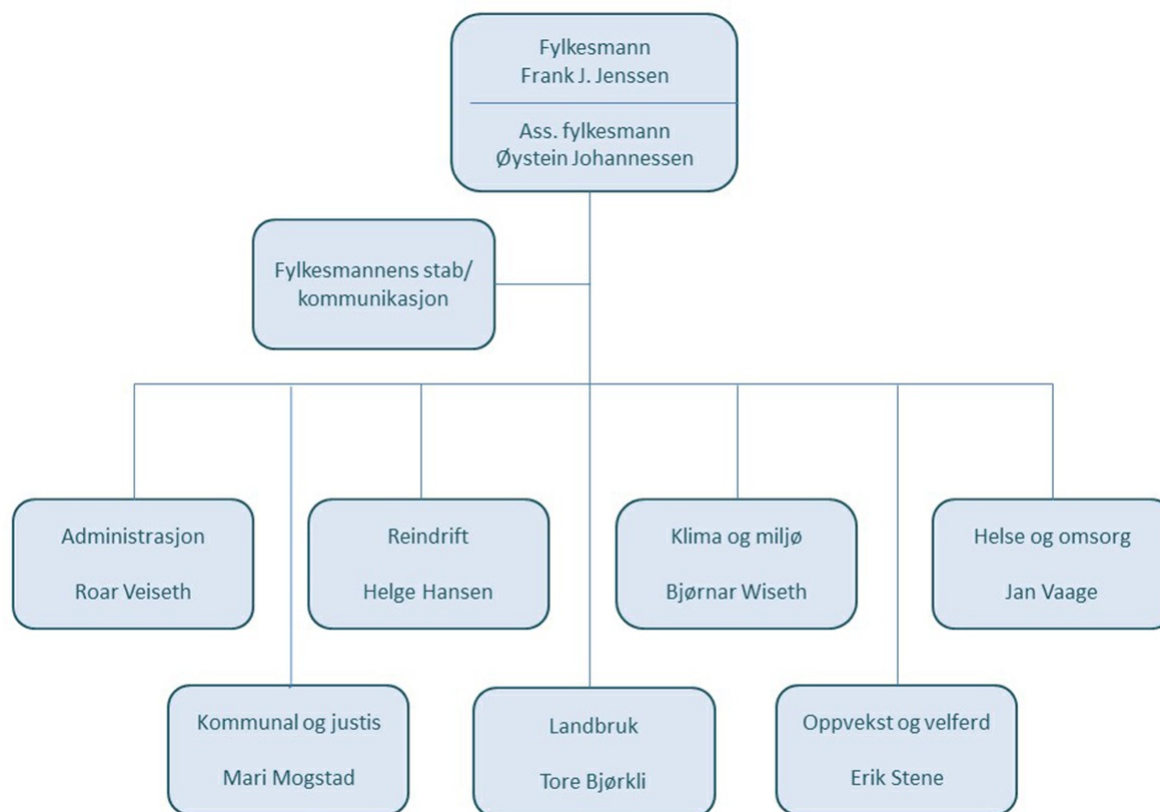
ENGASJERT

- Vi er løsningsorientert og positiv til utfordringer og endringer
- Vi jobber aktivt for at innbyggerne i Trøndelag får et godt tjenestetilbud, attraktive lokalsamfunn og et livsgrunnlag for fremtiden
- Vi ligger i forkant, prøver ut nye løsninger og deler erfaringer og kompetanse med andre

SAMORDNET

- Vi tar en aktiv rolle for å sikre dialog og samordning med statlige virksomheter så vel som andre aktører
- Vi framstår som ett fylkesmannsembete
- Vi er tilgjengelig og pålitelig

2.2 Organisasjon og ledelse

Embetet har kontorer i Trondheim, Steinkjer, Snåsa og Røros med hovedsete på Statens Hus Steinkjer. I tillegg har vi 8 nasjonalparkforvaltere som sitter Røyrvik, Lierne, Røros og Tydal.

Fylkesmannen hadde pr. 31.12.19 249 ansatte årsverk Disse er fordelt på 162 årsverk kvinner og 87 årsverk menn.

Embetet ble ledet av Fylkesmann Frank Jenssen. Assisterende fylkesmann var Gerd Janne Kristoffersen frem til hun gikk av med pensjon. Ny assisterende fylkesmann er Øystein Johannessen.

Embetet var organisert i syv fagavdelinger, i tillegg til embetsledelsen. Avdelingsledelsen bestod av:

Kommunal og justisavdelingen: Direktør Mari Mogstad

Helse og Omsorgsavdelingen: Fylkeslege Jan Vaage

Oppvekst og Velferdsavdelingen: Direktør Erik Stene

Klima og Miljøavdelingen: Direktør Bjørnar Wiseth

Landbruksavdelingen: Direktør Tore Bjørkli

Reindriftsavdelingen: Direktør Helge Hansen

Administrasjonsavdelingen: Direktør Roar Veiseth

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Tabellene nedenfor viser de utvalgte nøkkeltallene for Fylkesmannen i Trøndelag. Tallene er tatt ut i henhold til brukerveiledningene fra KMD.

For nærmere omtale av nøkkeltall knyttet til personalområdet vises det til kap 4.2. For nærmere omtale av nøkkeltall på økonomiområdet vises det til kap 3.4. Se også ledelseskommentar til årsregnskapet.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (kr)	6 784.7
Budsjettavvik (%)	3.5 %

For en nærmere forklaring til budsjettavviket se punkt 3.4 og ledelseskommentar i årsregnskapet.

Driftsutgifter og lønn

Driftsutgifter	189 764.3
Lønn 052501	157 544.9
Lønnsandel av driftsutgifter	83.0 %

Lønnsandel av driftsutgifter har økt med 2% fra 2018. Driftsutgifter er redusert med 8,3mill, og lønnsutgifter er redusert med 2,9mill fra 2018, og det skyldes blant annet overføringen av ansatte på arkiv/IKT og driftsutgifter IKT til FMFA pr 1.1.2019.

Husleie

Husleie (tall i 1000 kr)	26 170
Husleie (% av driftsutgifter)	14 %

Økning i husleie og felles tjenester fra 2018 (4,5%) pga økt KPI 3,5 og avregning fellesutgifter. Inkludert i summen ligger også husleie for ansatte hos FMFA ettersom refusjon fra FMFA på husleie ligger på kap.352502. Pga reduserte driftsutgifter i 2019, og at tallene er inkl husleie for FMFA, har andel husleie av driftsutgifter økt for 2019 med 1%.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	120 816	70 388	50 428

Vi har en total økning på 2210 journalposter fra 2018 (1,86%). Størst er økningen på Vergemål med 1347 journalposter (2,74%). På vergemål er det alltid ekstra jobb med vergeregnskapene. De er tidkrevende, da det må legges inn flere metadata for selve vedleggene i vergeregnskapene. Vergemålsregnskapet er journalført i vergemålsphorte med en journalpost med flere vedlegg og regnskap.

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2019
052501	191 081
052521	14 834
Post 01 (unntatt 052501)	39 847
Post 20-29 (unntatt 052521)	116 556
Post 30-39	8 153
Post 40-49	738
Post 60-69	198 736
Post 70-79	67 513
Post 80-89	5 101

Belastningen på postene vil avhenge av tildelingene vi mottar på de ulike postene.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2019
Turnover i prosent	5.2 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	231.7
Totalt antall ansatte som sluttet (eksludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	12.0
Totalt antall ansatte som sluttet	49.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	10.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	39.0

I 2019 har vi en turnover på 5,2%, en nedgang på 1,6% fra 2018 (6,8%) som er en positiv utvikling. Sett opp mot øvrige embeter har vi en lav turnover. I tillegg til rapport på turnover iht gitt definisjon, ønsker KMD tall på totalt antall ansatte som slutter, samt antall som sluttet pga pensjonering. Totalt antall ansatte som sluttet er 49. I tallet ligger alle som har sluttet med egen oppsigelse (totalt 23 personer), 10 pensjonister (8 AFP, 2 alderspensjon), og 16 midlertidige stillinger som er avsluttet gjennom året.

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	3 171.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	5.2 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	520.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	2.6 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	2 651.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	6.5 %
Antall legemeldte sykedager for menn	341.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	1.7 %
Avtalte arbeidsdager for menn	20 293.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	2 144.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	5.2 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	41 010.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	179.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	0.9 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	507.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.2 %

Sum totalt legemeldt og egenmeldt sykefravær er 5,2%. Dette er en økning fra 2018 på 0,8%. Andelen egenmeldt er stabil for begge kjønn med ubetydelig endring fra 2018. Økningen i sykefravær skyldes at legemeldt sykefravær for kvinner har gått opp med 1,1% sammenlignet med 2018. Noe av forklaringen til dette er at det er kvinner som har hatt lengre sykefravær gjennom året. Av disse har noen gått ut i tidsbegrenset uførepensjon eller AFP.

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	183.0	67.0 %	90.0	33.0 %	582 634.0	653 453.0	89.2 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	1.0	11.1 %	8.0	88.9 %	940 032.0	1 041 693.0	90.2 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	13.0	56.5 %	10.0	43.5 %	799 172.0	785 109.0	101.8 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	110.0	67.1 %	54.0	32.9 %	598 859.0	616 668.0	97.1 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	38.0	73.1 %	14.0	26.9 %	532 694.0	559 318.0	95.2 %
Kategori 5: Kontorstillinger	14.0	77.8 %	4.0	22.2 %	460 157.0	373 900.0	123.1 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger	7.0	100.0 %	0.0	0.0 %	390 514.0	0.0	Infinity %
Kategori 7: Lærlinger		0.0 %		0.0 %			0.0 %

I kategori 2 er ass. fylkesleger med. De har ikke personalansvar, derfor er antall ledere som er omtalt kapittel 4.2 forskjellig fra summen av kategori 1 og 2 denne tabellen (tab 127).

HR

Betegnelse på rapporteringskrav	2019
Sum antall ansatte	273.0
Antall kvinner	183.0
Antall menn	90.0
Sum antall deltidsansatte	14.0
Antall deltid kvinner	11.0
Antall deltid menn	3.0
Sum antall deltidsansatte grunnet omsorg jf.AML §10-2, fjerde ledd og HTA § 20	6.0
Antall deltid kvinner, omsorg	5.0
Antall deltid menn, omsorg	1.0
Sum antall midlertidige ansatte	13.0
Antall kvinner, midlertidig	12.0
Antall menn, midlertidig	1.0
Sum antall ansatte med personalansvar	27.0
Antall kvinner, personalansvar	11.0
Antall menn, personalansvar	16.0
Sum antall ansatte	273.0
Antall ansatte under 20 år	0.0
Antall ansatte 20 - 29 år	12.0
Antall ansatte 30 - 39 år	53.0
Antall ansatte 40 - 49 år	79.0
Antall ansatte 50 - 59 år	95.0
Antall ansatte over 60 år	34.0
Sum antall ansatte i foreldrepermisjon	6.0
Antall kvinner i foreldrepermisjon	6.0
Antall menn i foreldrepermisjon	0.0

Antall ansatte har gått noe ned sammenlignet med 2018 da summen var 311, for 2019 er summen 273. Mye av forklaringen til dette ligger i overføringen av arkiv og IKT personalet til FMFA. Vi har hatt en god nedgang i antall midlertidig ansatte fra 2018, fra 23 til 13. Antall kvinner og menn i foreldrepermisjon: alle personer som har hatt permisjoner registrert med kode 410 og 415 er tatt med.

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2019
Totalt antall årsverk	248.7
Totalt antall årsverk for kvinner	161.9
Totalt antall årsverk for menn	86.8
Totalt antall årsverk for faste stillinger	231.7
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	18.1
Sum andel administrasjon	6.0 %
Økonomi	4.0
Lønn	1.0
Personal	2.2
Resepsjon/sentralbord	3.3
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	4.5
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

På administrasjon har vi tatt med årsverk knyttet til Administrasjonsavdelingen (ADMA) i 2019, som embetets felles administrative enhet. Adm.dirigøren er fordelt forholdsmessig ut på fagområdene. Embetsledelsen og øvrige direktører er ikke tatt med. På resepsjon/fellessjener har vi tatt med vår andel av stillingsressursene. Ressursene til renhold/vaktmester o.l. ligger under andre adm.oppgaver. Vårt sentralbord er Engerdal. Øvrig adm.ressursbruk i fagavd. er ikke tatt med da denne er vanskelig å måle. ADMA har en stor nedgang pga arkiv og IKT ble flyttet til Fylkesmannens fellesadministrasjon fra 1.1.2019.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Fylkesmannen legger nasjonale styringssignaler og vedtak til grunn i vår dialog med kommunene og andre aktører. Nasjonale føringer ligger også til grunn for embetets høringsuttalelser til dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven. Totalt 810 saker ble sendt til Fylkesmannen for høringsuttalelse, og av disse ble 107 saker frarådet. 14 av sakene av sakene hvor Fylkesmannen frarådet dispensasjon ble påklaget.

Fylkesmannen har innenfor samfunnssikkerhet og beredskap prioritert arbeidet med å utvikle kommunenes arbeid med ROS-analyser i plansaker etter plan- og bygningsloven, herunder ivaretagelse av klimaendringer i planprosessene.

I løpet av første halvår ble det lagt ned en betydelig innsats for å få slutført arbeidet med fremforhandling av forslag til byvekstavtale for Trondheimsområdet. Avtalen fikk tilslutning 25.6.2019.

Fylkesmannen har arbeidet med kommunestruktur. Fra januar 2020 ble 19 kommuner til 9 nye kommuner. Høsten 2019 startet Fylkesmannen en besøksrunde til de nye kommunene. Fylkesmannen ser at de nye kommunene fortsatt vil trenge mye veiledning fremover. Status for sammenslåingene varierer, men det jobbes godt i alle kommunene.

Innenfor reindrift foregår dialogen med kommunene hovedsakelig kommuneplanarbeid og konkrete arealsaker. Det er fremmet innsigelse i noen få saker. Distriktene slakter nå tidligere. Kvaliteten på slaktet er bedre. Her er det et stort utnyttet potensial.

Nasjonale forventninger og politikk på landbruksområdet formidles gjennom ulike kanaler. Utvikling av et godt kunnskapsgrunnlag og deling av dette med kommunene har prioritet. På denne måten får kommunene økt kjennskap til og kompetanse om de ulike fagområdene. En vesentlig del av vår portefølje er knyttet til areal- og lovforvaltning. Målet er å redusere omdisponeringer av dyrket jord. Her bidrar Fylkesmannen til en bærekraftig utvikling av kommunene.

Innenfor forvaltning av rovvilt har synliggjøring og dialog vært viktig. Fylkesmannen deltar aktivt i dialogen for å bedre forståelsen for den nasjonale politikken.

På vannområdet er arbeidet konsentrert rundt dialog med vannområdene i regionen. Et forbedret kunnskapsgrunnlag og bedre vannkvalitet er de langsiktige resultatene av dette. Når det gjelder vassdrag melder vi avvik med hensyn til naturforvaltningsvilkår i vassdragskonsesjoner. Ingen pålegg ble gitt i 2019.

Den nasjonale avfallspolitikken formidles gjennom konsesjonsbehandling og tilsyn. Vi har satt fokus på plastforsøpling og overvann. Disse temaene tas i stor grad på alvor hos virksomhetene. For industrien har vi funnet en del dårlige renselanlegg som vi har fått ryddet opp i. På områdene avfallsplaner i havner, opprydding i forurenset sjøbunn på prioriterte skipsverft og finansiell sikkerhet for avfallsanlegg har vi hatt for liten kapasitet og melder avvik med hensyn til måloppnåelse.

Innenfor massehåndtering har vi fått en langt bedre oversikt.

Trøndelag har mange kommuner i Utdanningsdirektoratets oppfølgingsordning for kommuner som presterer under kritisk grense. Kommuner med lav kvalitet og kompetanse har hatt prioritet gjennom tilbud om kompensatoriske forhold. Regelverkssamlinger for skoleeiere og bamehagemyndighet har gitt mulighet for bedre praksis og økt rettsikkerhet for berørte innbyggere. Desentralisert kompetanseutvikling (DKOM og REKOM) begynner å befeste seg ute i kommunene. Dialog med universiteter og andre aktører gir god innsikt i sektortilstand. Samarbeidsavtaler med NTNU og Nord universitet har resultert i konkrete tiltak og utviklingsaktiviteter.

Barnevernsområdet har høy prioritet. Fokusområdene er regjeringens kompetansestrategi og kommende barnevernsreform. Dialogmøter er viktige og effektive for å skape kjennskap til og videre dialog mellom tjenesten og kommunene. Ved inngangen til 2020 har alle kommunene i Trøndelag en strukturert beredskap.

Innenfor NAV- og sosialområdet har arbeidet med ROS, tjenestebarmeter og dialogmøter hatt prioritet. Kunnskapen om tilstanden i fylket er klart bedret. Videre bidrar Fylkesmannen til bedre samarbeid med NAV-fylke. Dette gir en bedre balanse i partnerskapet og økt eierskap fra kommunenes side.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Fylkesmannen samarbeider tett med Trøndelag fylkeskommune, regionale statsetater og KS for å identifisere satsinger og aktiviteter vi ut fra våre respektive roller kan gå sammen om for å realisere statlige og regionale satsinger. De halvårlige møtene blant de regionale statsetatene i Trøndelag samt Fylkesberedskapsrådet har utviklet seg til gode møteplasser for kunnskaps- og informasjonsdeling og drøfting av viktige og aktuelle saker. Videre deltar Fylkesmannen aktivt i arbeidet med regionalt plannettverk.

Fylkesmannen har tatt initiativ til og ledet "Velferdsnettverket" i flere år. Nettverket har utgått fra et mer omfattende nettverk for statlige etatsjefer i Trøndelag og gjelder etater med oppdrag innen velferdsområdet. Målet er å samordne våre aktiviteter mot kommunene på viktige fellesområder. For 2019 har hovedsatsingen vært utsatte barn og unge og deres familier med et særlig fokus på vold og overgrep. Fra 2019 har også Fylkeskommunen og KS vært med i nettverket. Nettverket er en viktig arena for å etablere et felles kunnskapsgrunnlag for regionen og finne felles utviklingsmål. Fylkesmannen har faste møtepunkter med kompetansesentra på leder- og utføremivå. I 2019 gikk alle aktører sammen om en felles møteplass under mottoet "Barn

først". Kommunene melder stor tilfredshet på at vi fremstår samlet og ikke bedriver aktiviteter i hvert vårt spor.

Samhandlingen rettet mot barn og unge er forankret i en egen tverrfaglig gruppe i embetet. Fylkesmannen har fulgt opp tidligere tverrfaglige tilsyn og samarbeidet med flere avdelinger. Vi ser at det er utfordringer med mange ulike statlige aktører som ikke alltid klarer å samordne seg. Det er særlig kritisk å registrere at dette skjer i alvorlige enkeltsaker, hvor mange aktører har stolt på hverandre.

Fylkesmannen gjennomfører dialogmøter med barnevernet i alle kommuner. Vår vurdering er at dialogmøtene er ønsket av både tjenesten selv og ledelsen i kommunene. Det arbeides for å utvide dialogmøtene til å gjelde hele oppvekstområdet, hvor alle aktuelle i en kommune inviteres. Første oppvekstdialogmøte gjennomføres i januar 2020. Sektoren setter stor pris på denne tilnærmingen.

På velferdsområdet har det også vært et tett og godt samarbeid med de statlige kompetansesentrene KBT, KORUS, NAPHA, RKBU og RVTS. Også her har samordning av aktiviteten mot kommunene vært hovedformålet.

På klimaområdet deltar Fylkesmannen i flere nettverk sammen med regional stat og kommuner. I tillegg er det koordineringsbehov mot NVE gjennom halvårige kontaktmøter grunnet tilgrensende saksfelt. Det er også etablert en fellesarena for kommunene, avfallsselskapene, næringslivet og frivilligheten i arbeidet med marin forsøpling. Dette har gitt gode resultater gjennom mye rydding langs kysten.

På landbruksområdet er det god samhandling med andre regionale statsetater. Arbeidet med klimaomstilling kan trekkes frem her. Effekten av arbeidet med samordning og helhetstenkning forventer vi vil føre til en bedre forståelse for vedtak som fattes for kommunene og andre aktører.

Innenfor forvaltning av samiske spørsmål er samordningen for dårlig. Det er en erkjennelse i embetet at intern såvel som eksternt samordning gjennom nettverksarbeid kan forbedres betydelig. På det sørsamiske området arbeider embetet med å styrke samordningen. Kompetansen innen folkerettsspørsmål styrkes. På planområdet fungerer samordningen tilfredsstillende for reindriften.

Hovedmål 3 - Rettsikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

Kommunal- og justisavdelingen har i 2019 hatt en målrettet innsats og prioritering av saksbehandlingstid på klagesaker etter plan- og bygningsloven. Dette har gitt en positiv utvikling på saksområdet. Vi hadde pr. 01.01.2019 liggende 163 ubehandlede klagesaker (byggesaker og reguleringsplaner) etter plan- og bygningsloven. Mange av disse sakene var pr. 01.01.2019 over 12 uker gamle. Pr. 01.01.2020 hadde vi redusert tallet til 80 ubehandlede saker etter plan- og bygningsloven. Dette betyr at vi nå har kontroll også på restansene innenfor klagesaker etter plan og bygningsloven.

Vi har i løpet av året hatt en god del enkeltmøter/faglige innlegg for kommuner innen særskilte rettsområder. Vi har drevet utstrakt løpende veiledningsaktivitet ved kommunal- og justisavdelingen, jf. ny kommunelov og kommune- og fylkestingsvalget høsten 2019. Det har vært stor aktivitet knyttet til spørsmål om konstitueringer av nye kommunestyre m.v. Vi har også hatt til behandling flere svært ressurskrevende saker knyttet til bl.a. klager på større reguleringsplaner, bygging av vindmøller og spørsmål om gyldighet ved valg av ordfører. Spørsmål knyttet til lokalt selvstyre (demokratiet – fritt skjønn) og forholdet til rettsstaten er også et tilbakevendende tema.

På reindriftsområdet har alle reinbeitedistrikter vedtatte bruksregler. Ett distrikt har fått opphevet beitebruksreglene av jordskifteretten. Dette vil ikke komme på plass før jordskifteretten får kompetanse til å fastsette beitebruksregler. Det er gjennomført reintelling i ett distrikt i Sør-Trøndelag og Hedmark reinbeiteområde. Avdekket avvik er fulgt opp. Fylkesmannen har ikke startet arbeidet med å skaffe oversikt over ulovlig oppsatte gjelder og hytter i reindriftsnæringen. Prosjektet ble dels påbegynt i Nord-Trøndelag reinbeitedistrikt.

Innenfor landbruksområdet er det planlagt og gjennomført et omfattende kontrollarbeid. De planlagte foretakskontrollene i henhold til risikobasert kontrollplan er gjennomført. Fylkesmannen sikrer at kommunene praktiserer jord- og konsesjonslovgivningen innenfor regelverkets rammer. Samtidig er det rom for at kommunene utøver faglig og politisk skjønn for å ivareta lokale forhold. For tiden er det fire kommuner som har rapporteringsplikt etter jordlovens § 3.

Det er reetablert et regionsamarbeid mellom Trøndelag, Møre og Romsdal, Nordland samt Troms og Finnmark deltar. Dette er gjort innenfor utdanning, barnehage og barnevern. Fylkesmannen vil jobbe for at dette også etableres innenfor NAV- og sosialområdet.

I 2019 har det vært et fortsatt stort og viktig fokus på barn i barnevernsinstitusjoner. Enetiltak har i særdeleshet vært gitt oppmerksomhet. Vi har valgt å avvike tilsynsomfanget på noen institusjoner for å kunne ha et større fokus på de institusjonene der vi er bekymret for om beboerne får et forsvarlig tilbud i tråd med rettighetsforskriften. Å sikre barn og unges medvirkning har vært et av hovedfokusområder. Vi erfarer at de gode samtalene med spesielt unge barn på institusjon er krevende. For å forbedre praksis på dette området har fylkesmannen i Trøndelag utviklet et digitalt verktøy for samtale med barn. Verktøyet har fått stor oppmerksomhet både i fylket og i landet. Vi ser at vi nå får snakket med flere barn enn før. Det er i seg selv et viktig rettsikkerhetstiltak. På bakgrunn av erfaringer og tilbakemeldinger fra ungdom i institusjoner, er vi nå i gang med å utvikle en ungdomsversjon. Å få hørt barn og unge på en trygg og god måte er helt avgjørende for barna og for oss som hjelpere.

På NAV/sosialområdet gjennomførte vi i 2018 og i starten av 2019 seks kommunerettede ROP-tilsyn i samarbeid med Helse- og omsorgsavdelingen. Vi erfarer at mange av kommunene har et stort forbedringspotensial i oppfølgingen av denne brukergruppen. På bakgrunn av at det ble påvist lovbrudd i alle seks kommuner, besluttet vi i etterkant å gjennomføre et egenrevisningstilsyn i fylket på samme tema. 39 av 47 kommuner svarte på dette tilsynet, noe som er svært gledelig.

Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i

fylket og effekten av statlig politikk

Fylkesmannen har etablert tett kontakt med sentrale myndigheter og har god dialog rundt status og effekt knyttet til flere av embetets oppdrag og satsinger. Som et eksempel her kan nevnes arbeidet med videreføring av kommunereformen hvor embetet via prosessveiledersamlinger og løpende dialog holder sentrale myndigheter orientert. På dette området mottar Fylkesmannen årlige støtte som er avgjørende for å kunne utføre oppdraget.

Vi har drevet utstrakt løpende veiledningsaktivitet knyttet til ny kommunelov og kommune- og fylkestingsvalget høsten 2019. Informasjonen ut til kommunene når det gjelder bortfall av regelen om retten til skriftlig valg av ordfører, har ikke i tilstrekkelig grad blitt oppfattet av alle kommuner. Vi har av den grunn hatt en svært ressurskrevende sak i Trøndelag knyttet til spørsmålet om gyldig valg av ordfører.

Fra 1.1.2020 er det 38 kommuner i Trøndelag. Fylkesmannen ser et forsterket behov for en mer ROS-basert kommunedialog. Det er startet opp et prosjekt i embetet på dette området. I 2020 vil prosjektet prioritere å løfte verktøy og konsepter til en mer robust digital plattform. Vi er i dialog med KMD for å løfte hele eller deler prosjektet inn i en nasjonal pilot.

På reindriftsområdet holdes nasjonale myndigheter orientert om utfordringer og uavklarte spørsmål knyttet til sperregjerder og effekten av statlig rovdyrforvaltning på reindriften i regionen.

Innenfor landbruksområdet er det jevnlig kontakt mot Landbruksdirektoratet og Landbruks- og matdepartementet. Fylkesmannen oppdaterer jevnlig statistikk innenfor alle de forvaltningsområder embetet har ansvar for under nevnte departement og direktorat.

På klima- og miljøområdet har Fylkesmannen om en regelverksavklaring fra Klima- og miljødepartementet knyttet til barmarkskjøring. På rowiltområdet går kommunikasjons med sentrale myndigheter godt opp mot direktorat og departement. Fylkesmannen har bedt Miljødirektoratet om en avklaring av vannforskriftens krav om at vassdrag som har dårligere enn god økologisk tilstand ikke kan tilføres nye belastninger i form av nydyrking.

Den såkalte håndhevsordningen innenfor skole har nå virket i rundt to år. Det faktum at enkeltelevens subjektive opplevelse legger premissene for en sak viser seg fortsatt å skape en del utfordringer. Fylkesmannens erfaring er at det fortsatt må investeres betydelig i oppfølging og bistand i form av støtte til skoleeier og enkeltskoler med tanke på å utvikle kompetanse og systemer til beste for elevene.

Mange kommuner henvendte seg i 2018 til Fylkesmannen med bekymring rundt økte utgifter på økonomisk sosialhjelp. Situasjonen er kartlagt i 2019. Det er betydelige variasjoner i hvor godt kommunene lykkes i sitt integreringsarbeid. Fylkesmannen er bekymret for de konsekvenser dette får.

Fylkesmannen er sterkt bekymret for utviklingen når det gjelder kapasitet innenfor samisk lærerutdanning. Det utdannes alt for få, noe som gir en svært sårbar situasjon.

Fylkesmannen registrerer at EMD-dommene innenfor barnevernsfeltet og Nav/EØS sakene har skapt betydelige tillitsutfordringer til forvaltningen. Vi ser utfordringer ved bruk og forståelse av menneskerettighetene hos flere aktører. Dette gjelder særlig barnekonvensjonen, men også EMK. Det har lenge vært pekt på interkommunale løsninger som et viktig alternativ til små/mindre tjenester på for eksempel barnevernsområdet. Fylkesmannen registrerer betydelige utfordringer knyttet til mange av disse løsningene. Det ser ut til å utfordre eierskapet og samhandling med andre aktuelle tjenester på en krevende måte. Flertallet av de tjenester vi på barnevernsområdet har stor risikooppmerksomhet på er nettopp interkommunale tjenester. Fylkesmannen anbefaler derfor at det jobbes frem systematisk kunnskap om dette, herunder hvordan god praksis kan utvikles på en bedre og mere systematisk måte.

Fylkesmannen tok i begynnelsen av 2019 initiativ til et brev til Helse- og omsorgsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet om mangler i regelverket omkring personer som er dømt til tvungen psykisk helsevern og hvor det er vanskelig å få til en forsvarlig overføring til kommunal omsorg. Dette ble gjort i samarbeid med Helse Midt-Norge, Helse Møre og Romsdal, Helse Nord-Trøndelag, St. Olavs hospital og Trøndelag statsadvokatembete. Problemet gjelder få personer, men fører til en uhensiktsmessig bruk av spesialiserte sengeplasser i psykisk helsevern, lavere livskvalitet hos pasient/domfelt og konflikt mellom kommune og spesialisthelsetjeneste.

Barn og unge har utfordringer med å få forsvarlig psykisk helsehjelp. Kapasiteten i spesialisthelsetjenesten er for liten og Fylkesmannen ser at det er utfordringer med rekruttering av kvalifisert personell. Dette gjelder særlig barne- og ungdomspsykiatere og psykologspesialister. Samtidig med at tilgangen til spesialisthelsetjenester er for liten er det til dels fravær av et kommunalt førstelinjetilbud. Psykisk helsearbeid for barn og unge er avhengig av en tverrfaglig tilnærming og ofte med et tilbud til hele familien. Mange kommuner har tilgang på nødvendig kompetanse, men har ikke en organisering av tjenestene som gjør at dette kan fungere som et lavterskel behandlingstilbud. Fylkesmannen har i 2019 begynt et arbeid for å stimulere til en bedring av det kommunale tilbudet.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Fylkesmannen formidler nasjonale forventninger ved tilbakemeldinger på høringer ved alle typer plansaker og ved deltakelse i regionalt planforum. Formidling skjer også gjennom konferanser, nettverk, i møter med kommunene og gjennom tilrettelegging og tilgjengeliggjøring av Det Offentlige Kartgrunlaget (DOK). Nasjonale føringer ligger også til grunn for embetets høringsuttalelser til dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven. Etter våre erfaringer kan det se ut til at kommunenes bruk av dispensasjon holder seg stabilt høyt. Et mindre antall av dispensasjonssakene frarådes (11 %) og påklages (3 %) pga. motstrid med nasjonale føringer.

Stattlige planretningslinjer og rundskriv T-2/16 om nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet ligger til grunn for vår behandling av

arealsaker innenfor klima og miljø. Det fremmes innsigelser og vedtak i dispensasjonssaker påklages, der planlagt arealbruk strider mot nasjonale og vesentlige regionale hensyn. De fleste innsigelser innenfor klima og miljø omhandler støy. Klager på dispensasjonsvedtak er oftest begrunnet i hensynet til strandsonen ved sjø.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

100%

Gjennom arbeidet med kommunebilder som er utarbeidet i forbindelse med kommunebesøkene formidles nasjonale forventninger til kommunene. I tillegg benyttes arenaer som regionalt planforum, årlige dialogsamlinger og løpende saksbehandling til å formidle nasjonale og regionale hensyn. Alle avdelinger benytter så vel felles arenaer som skriftlige og muntlige kontakflater i formidlingen av nasjonale og regionale hensyn til kommunene.

Deltagelse i regionalt planforum (fra kapittel 3.1.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

100%

Fylkesmannen har deltatt og gitt innspill i regionalt planforum til de planene som kommunene har presentert og ønsket tilbakemelding på. Vi er tidlig og tydelige, søker dialog og leter etter omforente løsninger.

Tidlig medvirkning (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

100%

Det er mottatt 239 reguleringsplanforslag til oppstart i 2019 og Fylkesmannen har gitt innspill til alle disse oppstartsvarslene. Det samme gjelder for de 252 reguleringsplanforslaga som har vært sendt til offentlig ettersyn. Fylkesmannen har også gitt innspill til 16 kommuneplanens arealdel og 17 kommunedelplaner som har vært sendt på høring i 2019. Vi deltar på alle relevante kommunale og regionale planprosesser som vi blir invitert inn i. Vi deltar på alle relevante kommunale og regionale planprosesser som vi blir invitert inn i. Vi er tidlig og tydelige, søker dialog og leter etter omforente løsninger.

Mekling i planer med uløste innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

100%

Fylkesmannen har som sektormyndighet fremmet innsigelse til 81 reguleringsplaner, 13 kommune(del)planens arealdel i 2019. Det ble i 2019 gjennomført mekling i 8 reguleringsplansaker og 7 kommune(del)planer. Innsigelser til reguleringsplanene var fremmet av Trøndelag Fylkeskommune, Bane NOR, NVE og Fylkesmannen. Til kommune(del)planene var det fremmet innsigelse fra Forsvarsbygg, Mattilsynet, Fylkesmannen, Bane NOR og NVE.

Mekling i planprosesser med uløste innsigelser

Resultatmål	Differanse	Resultat
100 %	0 %	100 %

Vurdering av samfunnssikkerhet i plan (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Kommuner med storulykkevirksomheter bør ved rullering av kommuneplaner etablere hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter. For eksplosivsanlegg underlagt storulykkeforskriften bør dette ivaretas for sikkerhetsrapportpliktige virksomheter (§ 9- virksomheter).

Trøndelag har i dag 26 bedrifter i 12 kommuner som kommer inn under storulykeforskriften. Embetet har ikke statistikk på hvor mange av kommuneplanene som har etablert hensynssoner på grunnlag av dette. Det følges opp at storulykkebedriftenes risikopotensiale er hensyntatt i de Risiko- og sårbarhetsanalyser som lages i forbindelse med alle høringssaker.

Boligosiale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

100 %

ca.80 % Det er gjennom planarbeidet synliggjort i samtlige aktuelle (reguleringsplaner areal, KPA, samfunnsplaner, aktuelle delplaner) planer hvor det ikke er tatt boligsosiale hensyn gjennom tilbakemelding til kommunene.

3.1.1.2 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap

Det er gjennomført fellesøvelse med 40 av 48 kommuner, fullskalaøvelse/LRS øvelse i 2 kommuner, en kommunesamling, et opplæringsdag i CIM og rekke veiledningsmøter/samtaler. Vi etablerte et målesystem for beredskapsarbeidet i kommunene i 2017 basert på lov og forskrift for kommunal beredskapsplikt og dette viser at det er en klar forbedring i kommunene innen dette temaet. I 2017 hadde vi 5 røde, 20 gule, 20 grønne (mangler statistikk på 3) kommuner. I 2019 12 gule og 31 grønne (mangler statistikk på 3).

Tilsyn med kommunal beredskapsplikt (fra kapittel 3.1.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gjennomføre tilsyn med kommunal beredskapsplikt i ¼ av kommunene. Kommuner for tilsyn velges ut på bakgrunn av en vurdering av risiko og vesentlighet.

Det er gjennomført tilsyn i 12 av 48 kommuner

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt.				
Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Totalt antall kommuner i embete	Antall gjennomført tilsyn
25.00 %	0.00	25.00 %	48.00	12.00

Felles tilsyn med beredskap i kommunene (fra kapittel 3.1.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen avgjør om det skal gjennomføres tilsyn med helsemessig beredskap i kommunene basert på kunnskap om risiko og sårbarhet. Tilsyn med helsemessig beredskap i kommunene skal gjennomføres som felles tilsyn med fylkesmannens tilsyn med kommunal beredskapsplikt etter sivilbeskyttelsesloven, jf. veileder for felles beredskapstilsyn i kommunene fra DSB og Helsetilsynet.

Felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helsemessig og sosial beredskap er gjennomført siden 2017. Veileder ble ikke utgitt før sept.19 og kom for sent til å bli benyttet i 2019. Benyttes fra årsskiftet 2020.

Veiledning om samfunnsikkerhet og beredskap i kommunene (fra kapittel 3.1.1.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal styrke veiledningen i kommunene i arbeidet med samfunnsikkerhet og beredskap, herunder helseberedskap.

Ingen avvik. Se forøvrig pkt 3.1.1.2

Egenberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.2.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i 2019 bidra til at kommunene arbeider for styrket egenberedskap hos innbyggerne gjennom å implementere egenberedskapskampanjen fra DSB.

Det er sendt ut brev om kampanjen til kommunene og anmodet om deltakelse og aktiviteter under egenberedskapsuken, informert på møter og hatt stand på ulike arenaer.

Øvelse for kommunens kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i løpet av 2019- 2022 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

40 av kommunene deltok på fellesøvelse i 2019, 2 kommuner på fullskaløvelser. Øvelse SODD gjennomføres årlig. I tillegg gjennomføres det kurs i CIM og krisehåndtering for kommunene.

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

Ar	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	48	42	Øvelse SODD: Bedre kommunens evne til å håndtere en pandemi og samtidig ivareta kritiske samfunnsfunksjoner og kommunale tjenester.

3.1.1.3 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Vi har gjennomført både generell og tilpasset undervisning i sosialtjenesteloven i 2018, i form av en eller todagers temakurs og skreddersydd opplæring av kontor gjennom vår satsning på en egen "Forvaltningsturne".

Gjennom Forvaltningsturneen har Fylkesmannen reist ut i NAV-kontorene og tilbydd tilpasset opplæring etter det kontorene har meldt av behov. På denne måten har vi kommet tett på veilederne og deres hverdag, og arenaen har vært egnet for aktiv deltakelse fra den enkelte deltaker. Vi har brukt ulike pedagogiske tilnærminger: forelesninger, plenums- og casesdiskusjoner, svar på problemstillinger og spørsmål fra kontorene mv. Spørreundersøkelse gjennomført i etterkant av turneen viser at dette er en opplæringsform som veilederne ønsker, og at temaene fra opplæringsdagene blir arbeidet med i fagmøter, sammen med kollegaer og sammen med andre kontor i etterkant.

Vi har gjennomført temakurs om KVP, økonomisk rådgivning og tilskudd, samt større konferanser sammen med andre fagområder. Det er arbeidet videre med nettverk i henhold til oppdrag. Vi vurderer at bredden i opplæringstiltakene har bidratt til måloppnåelse og læringseffekt, både ved å heve grunnkunnskapen om sosialtjenesteloven og saksbehandlingsreglene i sosialtjenesteloven og forvaltningsloven, samt ved at vi har bidratt til gode diskusjoner, bevisstgjøring og svart ut konkrete spørsmål om praksis og lovforståelse i Forvaltningsturneen. Vi viser til punkt 3.1.2.1.2.1 samt til særreportering punkt 7.3.1.1 for ytterligere omtale av dette.

Tilbud om opplæring til alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV-kontor i fylket har fått tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven og forskrifter med særlig vekt på aktivitetsplikt for personer under 30 år og kvalifiseringsprogram.

Alle NAV-kontorene har mottatt tilbud om deltakelse i Forvaltningsturneen - samt invitasjon til de enkelte temakurs. Vi viser til særreportering i punkt 7.3.1.1 der opplæringstiltakene er opplistet. Samtlige NAV-kontor i fylket har fått tilbud om deltakelse på alle disse tilbudene.

Vi gjennomførte en todagers fagsamling om KVP i 2019 - der det ble satt av tid til både grunnopplæring og opplæring i nytt regelverk. Vi har i tillegg deltatt på en intern fagsamling om KVP i ett NAV-kontor. KVP og vilkår om aktivitet for personer under 30 år har vært tematisert i Forvaltningsturneen.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	48	48

48 - kontor/kommuner, 24 tjenester/samarbeidsområder - alle fikk tilbud

NAV kontor med lav kunnskap tilbys opplæring (fra kapittel 3.1.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

NAV-kontor som vurderes å ha lav kunnskap om sosialtjenesteloven og hvordan den skal praktiseres, eller forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i sosialtjenesteloven, tilbys opplæring.

Vi viser til det vi har beskrevet ovenfor under punkt 3.1.2.1 og 3.1.2.1.1, samt under særreportering punkt 7.3.1.1, 7.3.1.2 og 7.3.1.5.

Fylkesmannen har i 2019 tilbydd skreddersydd opplæring til samtlige NAV-kontor - der vi har både har hensyntatt de behov NAV-kontorene har meldt inn og de behov vi ser at kontorene har gjennom vår kunnskap om dem. Vi har i tillegg fulgt opp enkeltkontor som har meldt behov om tettere oppfølging på enkelttema gjennom deltakelse på interne fagdager eller ved å gi tilbud om mer enn en opplæringsdag i Forvaltningsturneen.

Oppfølging av kommuner (fra kapittel 3.1.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen har systematisk fulgt opp kommuner der det gjennom tilsyn, klagesaksbehandling og veiledning er avdekket særlige utfordringer ved praktisering av sosialtjenesteloven.

Fylkesmannen utviklet i 2018 et eget "tjenestebarmeter for sosiale tjenester" - som er egnet til å identifisere risiko- og sårbarheter ved de enkelte

tjenester. I 2019 har vi fulgt opp 6 NAV-kontor/samarbeidsområder med egne dialogmøter med utgangspunkt i de risiko- og sårbarheter som Fylkesmannen og kommunen selv har identifisert ved bruk av tjenestebarmometeret. Øverste administrative og politiske ledelse har vært invitert til disse møtene, og NAV Fylke har deltatt sammen med oss på enkelte møter der dette er vurdert hensiktsmessig ut fra de utfordringer NAV-kontoret står i. Kunnskap vi har om kontorene fra rettssikkerhetsarbeidet har både vært tema i møtene, og bidratt til vår prioritering av kontorene. Vi har videre deltatt i flere partnerskapsmøter sammen med kommunen og NAV Fylke, der dette har vært vurdert hensiktsmessig for å understøtte partnerskapet, eller for å kunne adressere utfordringer i kommunen. Vi har hatt løpende dialog med kommuner/NAV-kontor som har stått i prosess med å etablere interkommunalt samarbeid for sosiale tjenester. Dette er også relevant med tanke på praktisering av sosialtjenesteloven, for å bevisstgjøre kommunene på lovens rammer for delegasjon av myndighet etter loven på tvers av kommunegrensene.

Fylkesmannen har bidratt med særskilt opplæring ut over det som er tilbudt andre kontor, etter forespørsel fra kontorene. Vi har fulgt opp en kommune som fremdeles arbeider med å få lukket et lovbrudd som har krevd politisk behandling og anbudsprosess, etter tilsyn i 2017. Vi har også etablert et større hendelsesbasert tilsyn om KVP, på bakgrunn av informasjon om at et NAV-kontor hadde mulig ulovlig praksis, til tross for at det er gitt råd og veiledning og opplæring på temaet.

3.1.1.4 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

2019 har vært det andre sammenslåtte året for Trøndelagsfylkene. Det har derfor vært et år hvor det er jobbet med å få på plass nye strukturer og samarbeidsformer på tvers av de to gamle fylkene. Fylkesmannen har hatt fokus på å bidra til å etablere overordnet arena som skal jobbe med å utvikle helse- og omsorgstjenestene i Trøndelag. Gjennom innovasjons tilskudd har KS vært en samarbeidspart for å jobbe med rekruttering av sykepleiere og leger i kommunene. Videre er det etablert samarbeidsarena mellom kommunene, Nord Universitet og Helseforetaket for å sikre tilstrekkelig sykepleierkompetanse i kommunen i nordre del av Trøndelag. I søndre del av Trøndelag jobbes det for å etablere en lignende samarbeidsarena sammen med kommunene, NTNU og helseforetaket.

Fylkesmannen har dette året jobbet med metodikk for å risikovurdere kommunenes helse- og omsorgstjenester på utvalgte områder. I denne risikovurderingen synliggjøres det hvilke kommuner som har særlig sårbarhet på de utvalgte områder innen helse- og omsorgs feltet. Mange kommuner har økende og høy andel av eldre over 80 år, høyt utgiftsnivå på sine helse og omsorgstjenester og usikkerhet på fremtidig tilgang på kompetanse. Videre har vi avdekket at på kort sikt er det for enkelte kommuner mangel på helsefagarbeidere som vil være den største utfordringen. Dette på grunn av den store andel av denne yrkesgruppen som er 55 år og eldre på nåværende tidspunkt. Mange kommuner jobber med å analysere egen kommune for å møte fremtidens helse- og omsorgs utfordringer. Noen kommuner har satt fokus på heltids kultur, reduksjon av sykefravær, Videre har vi etter dialoggrunder med kommunene fått tydelig tilbakemelding på at kommunene mener deltidsutdanning, desentralisert utdanning, bedre praksis under studiene og tilrettelegging av praksis er viktige faktorer for at man skal rekruttere og beholde sykepleiere og vernepleiere i kommunene. Det er også fra kommunene gitt signaler om at man ønsker å utrede muligheten for kombinertstillinger i kommune/spesialisthelsetjenesten. Selv om mange kommuner jobber godt er det stort behov for å fortsette jobben med helhetlig planlegging for å møte fremtidens utfordringer på helse- og omsorgs feltet.

Planer for kompetanseheving, rekruttering og velferdsteknologi (fra kapittel 3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

100%

Fylkesmannen har organisert arbeidet med velferds teknologi i Trøndelag i prosjektet "Trøndelagsløftet". Alle kommuner som er med i Nasjonalt velferdsteknologiprogram har vært deltagere i Trøndelagsløftet fra starten. I 2019 har det vært jobbet med å samle også de kommuner som ikke har deltatt det nasjonale velferdsteknologiprojektet i prosjektet. Gjennom Trøndelagsløftet legger Fylkesmannen til rette, slik at kommunene har en arena for deling av kompetanse og erfaring. Videre er det viktig at kommunene bistår hverandre slik at de som har kompetanse på de ulike velferdsteknologiske områdene kan være med å heve kompetansen i de kommunene som har mindre kapasitet og kompetanse. I tillegg til de økonomiske støtteordningene som finnes i det Nasjonale velferdsteknologiprojektet har Fylkesmannen bidratt til at kommunen har økonomiske rammer til å jobbe med velferdsteknologi gjennom innovasjonstilskudd og skjønnsmidler. Vi ser stor variasjon i tempoet på implementering av velferdsteknologi og noen kommuner har en betydelig jobb å gjøre før de har det grunnleggende innen velferdsteknologi på plass. Imidlertid har vi kommuner som er landsledende på enkelte av områdene i satsingen.

Andel av kommunene som har lagt planer for å møte fremtidens utfordringer

Resultatmål	Differanse	Resultat
70	0	70

Dagaktivitetstilbud til hjemmeboende med demens (fra kapittel 3.1.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

100% ved utgangen av 2019

Det var 46 kommuner som rapporterte på undersøkelse i regi av Hdir i 2018, rapport oversend fylkesmannen juni 2019. Av disse hadde 42 kommuner

tilbud om dagaktivitet for mennesker med demens sykdom. Det er store forskjeller på kommunene, særlig ut fra antall innbyggere, men tanke på oppbygginga v tilbudene. Noen kommuner har dagaktivitetstilbud forbehold personer med demens, mens andre kommuner har aktivitetstilbud tilpasset større brukergrupper. For noen kommuner har det vært vanskelig å etablere tilbud grunnet manglende forespørrelse.

Fylkesmannen har hatt fokus på å informere kommunene om at det fra 01.01.2020 vil være lovpålagt for kommunene å ha tilbud om dagaktiviteter for personer med demens. Informasjon er gitt både ved fagsamlinger, i dialog med hukommelseskordinatorer og i tilbakemeldinger på aktuelle overordnede planer (samfunnsplan).

Ni kommuner har tilbud om deltakelse på "inn på tunet". Flere kommuner jobber med å etablere tilbud for yngre personer med demens.

Det er gjennomført kartlegging særlig med tanke på hvorvidt kommuner med manglende tilbud har satt inn tiltak. I 2019 var det 44 av 2018 kommunene (registrert fra Hdir) som tilbydde dagaktivitetstilbud, enten til homogen gruppe eller sammen med flere brukergrupper. I tillegg fikk Trøndelag en ny kommune i 2019.

Registrering v/ Hdir gir at 424 personer med demens mottok dagaktivitetstilbud okt. 2018. Det er forventet at antallet pr. 2019 er økt.

Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens

Resultat	Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud i 2018	Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud i 2019
4	42	46

Andel ansatte i helse og omsorgstjenesten med formell utdanning (fra kapittel 3.1.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Andelen har økt siden 2018.

På grunn av SSB i 2018 endret metode for innhenting av personellstatistikk for årsverk fra personalregisteret i kommunale helse- og omsorgstjenester, og at Trøndelags fylkene ble slått sammen i 2018 har vi et databrudd i årsverk mellom 2017 og 2018. Dette kan i følge SSB medføre at årsverkstall for denne perioden ikke er reel. Nye tall vil foreligge mars 2020. En mer utfyllende rapport vedrørende utviklingen av personellsituasjonen i Trøndelag leveres til Helseledelse innen fristen 1. mai 2020, slik det er formulert i oppdraget. Imidlertid kan vi rapportere at det for 2018 fremkommer at det i Trøndelag 3150 sykepleiere som er sysselsatt i pleie- og omsorg fordelt på 2725 årsverk, 5800 omsorgs- og helsefagarbeidere fordelt på 4224 årsverk, og 4982 ufaglærte fordelt på 2459 årsverk. Tallene sier oss, det som er kjent fra tidligere, at det er en stor andel ansatte som i pleie og omsorgs sektoren i Trøndelag som jobber deltid. Dette er en stor risiko i kommunenes arbeid med å gi faglig forsvarlige tjenester.

3.1.1.5 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats på psykisk helse, rus- og voldsfeltet

Fylkesmannens innsats på voldsfeltet er forankret i Velferdsnettverket i Trøndelag, som består av ledere for aktuelle regionale statsetater og Fylkeskommunen. Målsettingen med nettverket er utveksling av gjensidig informasjon om oppdrag og hovedsatsinger, med tanke på samarbeid internt og samordning eksternt, samt å sikre et helhetlig samarbeid mellom regional stat, og at prioritert tiltak i Velferdsnettverket- forebygge vold og overgrep blant barn og unge- skal iverksettes i kommunene. Det er etablert en arbeidsgruppe som arbeider med mål og tiltak i Velferdsnettverket sin samarbeidsplan. Samarbeidsplanens målsettinger er blant annet å sikre at etatene har kunnskap om hverandres arbeidsfelt, at etatene har kunnskap innad i egen virksomhet om vold og overgrep mot barn og unge og at innsatsen er samordnet.

Det er et resultatmål for voldsfeltet at kommunene har handlingsplaner mot vold i nære relasjoner, jf. eget rapporteringspunkt 3.1.3.2.3.1. Dette bidrar til at kommunene har en strategisk tilnærming til et systematisk arbeid mot vold i nære relasjoner hvor mange utfordringer har sammenheng med rusfeltet. I tillegg har kommunene fått informasjon om Opptappingsplanen mot vold i nære relasjoner og den nye bestemmelsen i helse- og omsorgstjenesteloven som understreker kommunenes ansvar for å forebygge, avverge og avdekke vold og overgrep. Se rapporteringspunkt 3.1.3.2.2.1.

Fylkesmannen har godt samarbeid med relevante kompetansesenter og fagmiljø. Det er etablert samarbeidsstruktur på ledernivå med kompetansesentrene, og på rådgivernivå. Dette bidrar til forbedret og samordnet innsats på fagfeltet. Innen rus- og psykisk helsefeltet har det over mange år vært etablert tett samarbeid mellom Fylkesmannen, KoRus, NAPHA, KBT, Mental Helse og RIO. Det holdes årlige arbeidsseminar for gjennomgang av oppdragsdokumenter, IS-24/8 og Brukerplan. En egen arbeidsgruppe drifter Nettverk for rus- og psykisk helsearbeid i Trøndelag. I 2019 ble det holdt tre regionale samlinger med god oppslutning der 36 kommuner var representert, og over 260 deltakere fra kommunale tjenester innen rus- og psykisk helsefeltet. Tema for samlingene har vært knyttet til oppdrag i Opptappingsplan for rusfeltet, og tiltak beskrives nærmere i rapporteringspunkt. 7.3.3.3.2. I Trøndelag ble det også etablert Læringsnettverk innen rus- og psykisk helse i 2019. Et samarbeid mellom Fylkesmannen, KS, Helseforetak (sykehus inkl. DPS og TSB), NAPHA, KoRus, Mental Helse, RIO og KBT. Dette bidra til samordnet innsats på psykisk- helse og rusfeltet. Grunnpilarer i arbeidet er bedre samhandling, brukermedvirkning og fagutvikling. Sykehuset Levanger og sykehuset Namsos har takket nei til å delta i Læringsnettverket. To kommuner har avsluttet deltakelse i nettverket som følge av dette. Fylkesmannen ser det som uheldig at sykehuset ikke prioriterer deltakelse da det er et mål å få bedre samhandling mellom kommuner og sykehus til det beste for våre innbyggere.

I tråd med føringene fra Velferdsnettverket er det etablert en regional statlig arbeidsgruppe (faggruppe ROP) som har arbeidet med tiltaket; "å etablere arbeidsprosesser for helhetlig tilbud av bo- og oppfølgings tjenester for mennesker med rusmiddelavhengighet og psykiske lidelser som mangler eller risikerer å minste sin bolig". Fra Fylkesmannen sitter rådgiver for rus- og psykisk helse og rådgiver NAV sosial tjenester. Det er en egen handlingsplan for samarbeid mellom Husbanken og Fylkesmannen i Trøndelag. Faggruppe ROP arrangerte en dagssamling for kommuner der forskning, funn fra ROP-tilsyn og utviklingsarbeid ble presentert. Kommunene gis tilbud fra faggruppe ROP om oppfølging i etterkant. Når det gjelder resultatmålet om at ingen

personer med psykisk helse/og eller rusproblemer står uten egnet botilbud, så viser tall fra BrukerPlan 2017 og 2018 at vi ikke er i mål. Jf. eget rapporteringspunkt 3.1.3.2.1.1. Det var ingen BrukerPlan kartlegging i Trøndelag i 2019. Neste kartlegging er i 2020.

Tilskuddsmidler er et virkemiddel for å forbedre og styrke arbeidet i fagfeltet. Vi hadde i 2019 tre forprosjekt på FACT-team. Et ACT-team og et FACT-team er godt etablert i Trondheim. Psykologer i kommunene er et annet området det er jobbet godt med for å oppnå økt tverrfaglighet i kommunene. Flere små kommuner har interkommunalt samarbeid om psykologtjenester. Det er en utfordring for små kommuner å få rekruttert psykolog. Tilskuddsordningen til kommunalt rusarbeid har blant annet bidratt til at flere har ansatt erfaringsmedarbeidere, noe som er en ønsket utvikling. Vi må fortsatt jobbe med målsetting om økt brukermedvirkning på alle nivå. For mer utdyping på fagområdet vises til rapporteringspunkt 7.3.3.3.2 om rapportering på gjennomføring av tiltak i virksomhetsplan for arbeidet i 2019, jf. Opptrappingsplanen for rusfeltet.

Egnet botilbud for personer med psykisk helse-/rusmiddelproblemer (fra kapittel 3.1.3.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Ingen personer med psykiske helse- og/eller rusmiddelproblemer står uten egnet botilbud.

Det er ikke gjennomført BrukerPlan-kartlegging i Trøndelag i 2019. Neste kartlegging er i 2020. I følge BrukerPlan-kartleggingen i Trøndelag i 2017+2018, er det minimum 108 bostedsløse i Trøndelag. I tillegg er det 837 personer som er oppført med en ikke-permanent og/eller ikke tilfredsstillende bosituasjon. I hvilken grad dette svarer på spørsmålet om brukerne har et tilbud og egnet bolig vet vi ikke. Det kan være tilbudet er der, bare at de ikke benytter seg av det. Men, mer sannsynlig at 945 personer har en uegnet bosituasjon, som inkluderer minst 108 bostedsløse. Dette er da også begrenset til de 26 kommunene som deltok i 2017+2018 (ingen er talt mer enn 1 gang).

Rapportering på Bolig for velferd (IS 24/8) viser at 16 % av kommunene oppgir at personer med psykiske lidelser har et svært god tilbud om oppfølging i bolig. 64% av kommunene oppgir at de i stor grad gir et godt tilbud. 20 % av kommunene svarer at de i noen grad gir et godt tilbud.

Når det gjelder personer med rusproblemer viser rapporteringen at 9 % av kommunene har tilbud om svært god oppfølging i bolig. 45 % av kommunene gir i stor grad tilbud om god oppfølging i bolig. 45 % av kommunene gir i noen grad godt tilbud om oppfølging i bolig.

Opptrappingsplanen mot vold og overgrep (fra kapittel 3.1.3.2.2.1 i TB)

Rapportere på

100 %

Det ble i januar 2019 sendt e-post til alle kommunene i Trøndelag med informasjon om ny lovbestemmelse i helse- og omsorgstjenesteloven som gjelder kommunens ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep. Fylkesmannen har også sendt ut nyhetsbrev om dette, samt informert om ny lovbestemmelse på hjemmesiden vår.

Fylkesmannen arrangerte høsten 2019 konferansen "Fra plan til praksis- systematikk i voldsarbeidet i kommunene", hvor ny helselovgivning og opptrappingsplanen mot vold og overgrep også var tema.

Handlingsplaner mot vold i nære relasjoner (fra kapittel 3.1.3.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har utarbeidet kommunale eller interkommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner enn i 2018.

Tall fra NKVTS viser at 36 av 47 kommuner ikke hadde en handlingsplan mot vold i nære relasjoner i 2019. 5 kommuner hadde egne handlingsplaner, 6 kommuner hadde interkommunale handlingsplaner. Andelen kommuner som hadde handlingsplaner var lavere i 2019 enn i 2018. Det kan være flere årsaker til dette. Flere kommuner har vært og er i en sammenslåingprosess og fylkesmannen er kjent med at noen kommuner har avvendt arbeidet, men at flere kommuner og regioner nå utarbeider interkommunale handlingsplaner. Fylkesmannen er i dialog med flere av kommunene om dette arbeidet og samarbeider tett med RVTS som bistår kommuner som ønsker det med faglig innhold og oppbygging av handlingsplanene.

3.1.1.6 Styrket folkehelsearbeid

Fylkesmannen i Trøndelag har i 2019 gjort et forsøk på å få oversikt over hvor mange kommuner som jobber langsiktig og systematisk med folkehelsearbeidet. Vi sendte ut en Questback til kommunene for å kartlegge hvordan kommunene jobbet med folkehelse, særlig knyttet til planarbeid og folkehelsekoordinatorer. Det var 24 kommuner som ga tilbakemelding hvor flere kommuner som var under sammenslåingprosess, rapporterte for fremtidig organisering. Av disse kommunene var det 18 som hadde folkehelsekoordinator, denne var svært ulikt organisert og med stillingsprosent varierende fra 20-100 %. 15 kommuner oppga at de hadde oversiktsdokument og av disse var det 13 som hadde utarbeidet dokumentet tverrsektorielt. I noen kommuner var det kun folkehelsekoordinator som hadde oppgaven. Folkehelsekoordinator var i varierende grad aktiv i uttalelser på reguleringsplaner, flest var aktive på delplaner.

I 2019 var 29 kommuner deltakere i program for folkehelse hvor flestparten av prosjektene er rettet mot "gode oppvekstvilkår for barn og unge". Vi jobber på tvers av seksjonene på flere satsningsområder for å best mulig ivareta folkehelse i alle aldre. Særlig har vi hatt fokus på å integrere psykisk helse for barn og unge både gjennom tverrsektoriell innsats og gjennom opplysningsarbeid til politikere og planleggere i kommunene.

Når vi rapporterer for måloppnåelse på oversiktsdokument og utjamning av sosiale helseforskjeller i plan baserer dette seg i stor grad på skjønn og vurderinger. Vi ser av ulike planer som kommer på høring at ofte folkehelse er satt som et overordnet mål som skal ligge til grunn for all planlegging i kommunen. I samfunnsplaner ligger ofte kommunens utfordringsbildet med som en del av planen og det er flere kommuner som integrerer psykisk helse som en del av folkehelse og handlingsplan/økonomiplan støtter opp under tiltak som skal ivareta folkehelse. I flere kommuner er det fortsatt manglende konkretisering og tydeliggjøring av hvordan folkehelse skal ivaretas, noe vi mener også vår kartlegging av kommunene viste. Fortsatt er kommuner som mangler folkehelsekoordinatorer, jobber for lite tverrsektorielt og har folkehelsekoordinatorer som opplever at de ikke blir tatt på alvor i sin rolle som bidragsyter i arealplaner (KPA, Reguleringsplaner, område/prosess planer). Vi har ved flere anledninger gitt kommunene tilbakemelding på at folkehelse også må ivaretas i arealplaner og bedt om at folkehelsekoordinator eller kommuneoverlege gir sin vurdering av tiltaket.

100 % . (fra kapittel 3.1.3.3.1.1 i TB)

Rapportere på
100 %

Fylkesmannen sendte ut en Questback vedrørende folkehelsearbeid, deriblant om kommunen hadde oversiktsdokument i november-19. Vi fikk da tilbakemelding fra halvparten av kommunene i Trøndelag. Vi vet at det er flere som jobber med oppdatering av oversiktsdokument i forbindelse med kommunesammenslåinger. I arbeidet med program for folkehelse i Fylkeskommunens regi, er vi klar over at det jobbes med systematisk og langsiktig folkehelsearbeid. I Trøndelag er det registrert 29 kommuner som deltar i program for folkehelse i 2019.

Systematisk og langsiktig folkehelsearbeid

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
100 %	- 40 %	60 %

Fylkesmannen sendte ut en Questback vedrørende folkehelsearbeid, deriblant om kommunen hadde oversiktsdokument i november-19. Vi fikk da tilbakemelding fra halvparten av kommunene i Trøndelag. Vi vet at det er flere som jobber med oppdatering av oversiktsdokument i forbindelse med kommunesammenslåinger. I arbeidet med program for folkehelse i Fylkeskommunens regi, er vi klar over at det jobbes med systematisk og langsiktig folkehelsearbeid. I Trøndelag er det registrert 29 kommuner som deltar i program for folkehelse i 2019.

100 % . (fra kapittel 3.1.3.3.2.1 i TB)

Rapportere på
100 %

Vi har ikke hatt en systematisk kartlegging av hvilke kommuner som har ivaretatt utjamning av sosiale helseforskjeller, men har gjennom planstatistikk funnet at ca 80 % av alle planer har vurdert/ivaretatt tiltak som kan bidra til å redusere sosiale helseforskjeller. Vi følger med på dette i kommunenes planer og gir faglige råd der vi ser det er nødvendig. Det er gitt innspill i tidlig planprosess gjennom regionalt planforum og eller varsel om oppstart til planer der det ikke har vært synliggjort hvordan ivareta utjamning av sosiale helseforskjeller.

Det er økt fokus i embetets interne plangruppe, hvor husbanken har vært inne å holdt innlegg om bolig for velferd og områdesatsning i etablerte boområder. I tillegg har "storbygruppen" som jobber med "Byvekstavtalen" fått mer oppmerksomhet knyttet til utjamning av sosiale helseforskjeller i forretningsområder.

Vektlagt utjevning av sosiale helseforskjeller

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
100 %	- 20 %	80 %

I aktuelle planer er stort sett folkehelse vurdert i planer på høring. Universiell utforming som sosial utjevning er alltid med når planer er på høring.

3.1.1.7 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester

Myrer og våtmark i lavlandet er under stort press. Fylkesmannen har ca 200 nydyrkingssaker til uttalelse pr år og anslagsvis halvparten av disse inkluderer myr eller våtmark. Samferdsel, utbygging, deponi og liknende legger også beslag på myrer og våtmark hvert år. Fylkesmannen har gjennomført noen store restaureringstiltak av myr og våtmark. Eksempler er Hildremvatnet, som ett av landets største myrrestaureringsprosjekt til nå, Fitjan, Rinnleiret og flere. Dette har gitt både Fylkesmannen og regionalt SNO god kompetanse på slike prosjekter. Det store volumet av restaureringsprosjekter er likevel avhengig av en bremsing av den negative utviklingen og et mer aktivt arbeid rettet mot private grunneiere for å øke restaureringstakten. Dette kan for eksempel løses ved en tilskuddsordning og et samarbeid med nettverkene som er etablert i skogbruket. Sammenlignet med 2015 er flere vannforekomster nå klassifisert med god og svært god tilstand og færre vannforekomster er i moderat, dårlig eller svært dårlig tilstand. Av de 3125 vannforekomstene i Trøndelag har 76,2 % god økologisk tilstand. 23,8 % har dårligere enn god tilstand. Dårlig eller svært dårlig tilstand er det i 218

forekomster (7%). Tall per 30.09.2019.

Antall igangsatte restaureringstiltak i myr og annen våtmark (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle restaureringstiltak som har fått tildelt midler i 2019, skal være igangsatt i løpet av året.

I 2019 meldte vi ikke inn oppstart for nye prosjekter pga begrensede driftsressurser. Vi prioriterte å ferdigstille de to påbegynte prosjektene i Hildremsvatnet naturreservat og Stamselvmyra. Begge prosjektene ble avsluttet i 2019.

Antall igangsatte restaureringstiltak i myr og våtmark

Antall innvilgede restaureringstiltak	Antall innvilgede restaureringstiltak igangsatt	Resultat
0	0	0

Antall reviderte regionale vannovervåkingsprogram (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle overvåkingsprogram skal være revidert i løpet av året.

Det er oversendt forslag til målestasjoner i Vannmiljø til Miljødirektoratet, som kan inngå i regionalt overvåkingsprogram for Trøndelag. Vi venter på at disse blir synlige i kart og at FM gis redigeringstilgang.

Revisjon av regionale overvåkingsprogram

Antall regionale overvåkingsprogram	Antall reviderte overvåkingsprogram	Resultat
1	1	0

Programmet ble revidert ved at det ble valgt ut flere overvåkingsstasjoner for vannmiljø, jf. oppdrag fra Mdir.

Antall pålegg om tiltak og undersøkelser hjemlet i vassdragsreguleringskonsesjon (fra kapittel 3.1.4.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Bruk av sektormyndigheten hjemlet i vassdragsreguleringskonsesjoner har økt sammenliknet med 2018.

Aktiviteten har vært på tilnærmet samme nivå som 2018, men vi har hatt 2 færre nye eller fornya pålegg (fra 3 til 1). Det ene vi har gitt er relativt omfattende (Selbusjøen og Nea). Antall løpende pålegg og frivillige avtaler er trolig ikke endret (vi har ikke oversikt over alt av frivillige avtaler). Vi har hatt ressursbruk knyttet til pålegg hvor Miljødirektoratet er myndighet - anadrome vassdrag; Bogna, Namsen. Vi har også hatt relaterte pålegg med bruk av hjemmel i forurensningsloven (Namsen).

3.1.1.8 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Mange områder ble meldt inn i som innspill til supplerende vern. Kun et utvalg ble med på den endelige listen. Disse områdene er viktige for å dekke mangler i dagens vern i fylket.

Av områdene som ikke ble med videre i den endelige listen er det mange som bør kunne inkluderes i frivillig skogvern. Dette bør det jobbes videre med.

Det er klare mangler i det marine vernet i fylket og verneprosessene tar tid.

Skogareal tilrådd for vern (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene skal tilrå vern av skog i et omfang som bidrar til at skogvern budsjettet for 2019 utnyttes fullt ut

Vi har god framdrift på frivillig skogvern og et godt samarbeid med Allskog. 17 områder ble vernet i 2019 gjennom ordningen om frivillig vern av skog.

Det tilbys et godt tilfang av områder via Allskog, men en betydelig andel ligger i høyereliggende skog, hvor verneandelen begynner å bli høy. Vi prioriterer skogtyper som mangler i vernet og ønsker tilbud om flere slike områder i og med at i overkant av 7 % av skogen i Trøndelag nå er vernet.

3.1.1.9 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Reduksjon i utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer fra forurensa sedimenter og forurensa grunn har høy prioritet og vi har hatt fokus på dette i mange mudre, dumpe og utfyllingssaker.

Store utbygginger, drift av ulike avfallsanlegg og industribedrifter kan føre til støv og støv og gi utfordringer for mange innbyggere. Lukt fra biproduktanlegg har skapt store utfordringer og vi har brukt mye ressurser på dette, men innsatsen ser ut til å lykkes.

Vi er ikke i mål med opprydding rundt skipsverft og krav til revidering av tillatelser til kommunale renseanlegg.

Varsel om reviderte tillatelser (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle avløpsanlegg etter kapittel 14 i forurensningsforskriften som har tillatelser som er gitt før 1.1.2007, skal ha fått varsel i løpet av 2019 om revidering

Dette er fremdeles under arbeid og vi har dialog med Miljødirektoratet om disse sakene.

Varsel om reviderte tillatelser med å oppfylle rensekrav for avløpsanlegg

Resultatmål	Andel avløpsanlegg som har fått varsel om revidering	Resultat
100 %	0 %	-100 %

3.1.1.10 Marin forsøpling er redusert

Det ble totalt gitt 18 millioner til opprydding av marint søppel i fylket. Flere større aktører har drevet rydding i flere år, og også i 2019 var det stor innsats på området. For å samordne dette hadde vi flere møter med de involverte. Utfordringen er å nå ut til ytre kyst, noe flere kommuner har pekt på. Vi har derfor arbeidet for å få i gang et større prosjekt for basis-rydding av den ytre kysten fra Leka til Heim. I dette arbeidet har vi fått inn Handelens Miljøfond (HMF) som finansieringspart. Vi har prioritert 32 områder for rydding, i hovedsak verneområder.

Avfallsplaner i Trøndelag (fra kapittel 3.1.4.4.1.2 i TB)

Rapportere på

100 havner uten tidligere avfallsplan har fått godkjent avfallsplan

Vi har ikke hatt kapasitet til å prioritere kvalitetssikring av databasen, men vi har purret på avfallsplaner for de viktigste havnene. 22 planer er godkjent. Vi mangler oppdaterte planer for de største havnene, bla de som ligger under Trondheim havn.

Antall havner som har fått godkjent avfallsplan

Mål antall havner	Antall havner med godkjent plan	Differanse
100	22	-78

3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene

Det generelle bildet er at det er god økonomisk kontroll i kommunene. Samtidig ser vi at økonomien er krevende og sårbar i flere kommuner. De store utfordringene vi ser er ofte knyttet til endringer i demografi og nødvendige strukturendringer, samt fagkompetanse i de små kommunene. Vi har i 2019 hatt spesielt fokus på kommuner som blir slått sammen fra 2020. Disse er blant annet fulgt opp ved veiledning både gjennom brev, våre fagnettverk og ved deltagelse i møter med kommunene. Videre har FM besvart innkomne spørsmål fra kommunene og deltatt på kurs- og konferansevirksomhet, herunder konferanser ifbm statsbudsjett og kommuneproposisjon. Vi erfarer at det er behov for bistand særlig fra de mindre kommunene.

Antallet kommuner i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Antallet kommuner i ROBEK ved utgangen av 2019 skal ikke overstige antallet ved utgangen av 2018.

Vi viser til 7.3.6.2.2 i tildelingsbrevet og kap.3.3. *Særskilte rapporteringskrav* for en nærmere beskrivelse av arbeidet på dette området.

Antall kommuner i ROBEK

Resultat	Kommuner per desember 2018	Kommuner per desember 2019
0	0	0

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2018. (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2018.

Fylkesmannen i Trøndelag har gjort ulike tiltak for å bidra til bedre kvalitet i KOSTRA-data. Vi har fulgt med på SSBs oversikt over innrapporteringsstatus, og tatt kontakt med kommuner som hadde manglende rapportering av skjema. Kommuner som hadde unormale høye eller lave verdier innen eiendomsforvaltning, ble også kontaktet da de foreløpige KOSTRA-tallene ble publisert.

KMDs oversikt viser at antall avvik/feil i KOSTRA innen området eiendomsforvaltning for kommunene i Trøndelag har gått noe ned fra 14 til 12. En av utfordringene er at flere av de små kommunene ikke fører lønnsutgifter på funksjon 121 (forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen). Tre kommuner rapporterte om at de ikke har egne stillinger knyttet til forvaltning av bygg. De har forstått Kostra-veilederen slik at det ikke er nødvendig å fordele lønnsutgifter på denne funksjonen dersom de ansatte bruker mindre enn 20 % av sin stilling til dette formålet. Dermed står noen kommuner igjen med kun forsikringsutgifter på funksjon 121, og utgifter per kvadrat blir lavt. For 2018 var det seks kommuner i Trøndelag som hadde utgifter mellom 14-20 kr per kvadrat, som faller like utenfor "normalverdien" som er definert. Selv om tallene er lave, kan vi likevel ikke konkludere med at kommunene har feil tall, og må endre regnskapsføringen.

Vi mener det er en fordel at styringskravene for KOSTRA fra neste år vil dekke et noe bredere område innen eiendomsforvaltning. Vi mener også det hadde vært nyttig med en nasjonal kartlegging som hadde belyst mulige feilkilder innen eiendomsforvaltning. Dette hadde gjort Fylkesmannens oppfølging av kommuner mer målrettet, og ville gitt grunnlag for konkrete anbefalinger, blant annet dersom praksis for regnskapsføringen må endres.

Vi vil fortsette å bidra til å gjøre KOSTRA-data mer kjent og lettere tilgjengelig, og anser dette som ett av de viktigste tiltakene for å bedre kvaliteten i KOSTRA. Fylkesmannen i Trøndelag har utarbeidet kommunestatistikk for 2018. Tallene er illustrert i kart og grafer, og kan brukes til analyse og planlegging av kommunale tjenester.

Kvalitet i KOSTRA-data

Resultat	Feil per juni 2018	Feil per juni 2019
-2	14	12

3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket

Fylkesmannen er aktiv pådriver i det regionale partnerskapet, og samarbeider med kommunene og andre for å bidra til økt verdiskaping med basis i landbrukets ressurser. Fylkesmannen deltar i Næringspartnerskap Trøndelag. Dette bidrar til samordning og næringsutviklingssamarbeid med andre sektorer og bransjer. Trøndelag fylkeskommune har i perioden 2018-2019 gjennomført et prøveprosjekt med koordineringsansvar for utarbeidelse av Regionalt næringsprogram og årlige føringer til Innovasjon Norge. Fylkesmannen har vært en viktig medspiller for å lykkes med dette arbeidet. Fylkesmannen har også deltatt i andre arbeidsgrupper og styringsgrupper for å utvikle gode og relevante regionale planer og styringsverktøy, blant annet i arbeidet med ny reiselivsstrategi for Trøndelag.

Gjennom et systematisk arbeid over tid, er det oppnådd en samordnet innsats fra regionalt virkemiddelapparat i Trøndelag. Samarbeidet omfatter også en samordnet tilnærming og bruk av landbrukets viktigste verktøy for næringsutvikling, førstelinjen i kommunene. Fylkesmannen initierer og samarbeider med kommunene og de andre regionale virkemiddelaktørene, Fylkeskommunen og Innovasjon Norge, om planlegging og gjennomføring av mobiliseringskampanjer. Kampanjene har som mål å stimulere til utvikling innenfor tradisjonelt landbruk og bygge opp under eksisterende og nye initiativ innenfor bygdenæringer for øvrig. Responsen er meget god.

Fylkesmannen deltar også i styret for Kompetansenavet for lokalmat i Midt-Norge.

Fylkesmannen har vært pådriver i oppfølging av Handlingsplan for lokalmat og matopplevelser 2018–2022. Planen legger grunnlaget for et koordinert og målrettet arbeid innen matområdet. Trøndersk matmanifest er et viktig felles verdigrunnlag. Trøndelag deltok i 2019 på Internasjonale Grüne Woche og Fylkesmannen hadde en sentral rolle i planlegging og gjennomføring. Fylkesmannen har også vært aktivt med i planlegging og gjennomføring av Trøndersk matfestival 2019, som samlet flere tilbydere og gjester enn noen gang.

Fylkesmannen samlet ansatte innenfor helse- og omsorgssektoren, kommuner og politikere på en egen inspirasjonsdag for å gi eldre i institusjon bedre mat og måltidsglede. Arrangementet var i samarbeid med LMD, og var også startskuddet for pilotprosjektet Matgledekorps

Trøndelag. Fylkesmannen har også satt søkelyset på matglede for barn og unge gjennom prosjektet Skolemåltid Trøndelag.

Landbruksavdelinga koordinerer forumet Kontaktforum Inn På

Tunet Trøndelag. Dette forumet sikrer god dialog mellom fylkesmannen og IPT-tilbyderorganisasjonene i Trøndelag. Overfor kommunene ble IPT-arbeidet satt på dagsorden blant annet i møter med kommunal landbruksforvaltning i regionmøter våren 2019.

Trøndelag har lange tradisjoner for god samhandling mellom næring og forvaltning. Også mellom de ulike nivåene i forvaltningen og mellom de ulike regionale virkemiddelaktørene samarbeides

det godt. Dette gir resultater som viser seg gjennom at Trøndelag som fylke og region har store ambisjoner om økt verdiskaping med utgangspunkt i de naturgitte ressursene jord-, skog og hav. Enda viktigere er det at dette bidrar til å gi optimisme og kreativitet, som gjør at næringa har et utviklingsblikk og ser muligheter innenfor framtidens bioøkonomi.

Regionalt næringsprogram (fra kapittel 3.1.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Innholdet i nytt RNP er presentert for landbrukets organisasjoner, kommuner og øvrige samarbeidsparter. Tilhørende virkemidler er innrettet slik at målene i RNP nås.

Fylkesmannen vært en medspiller for Trøndelag fylkeskommune i arbeidet med revisjon av innretting og prioritering av økonomiske virkemidler til utvikling på landbruksområdet. Fylkeskommunen har som en prøveordning hatt koordineringsansvar for utarbeidelse av Regionalt næringsprogram og årlige føringer til Innovasjon Norge for 2018 og 2019. Fylkesmannen har bidratt i dette med nettverk og kompetanse. Fylkesmannens arenaer og møteplasser med kommunene og næringa er brukt til strategiutforming og forankring av føringene i Regionalt næringsprogram.

Fylkesmannen i Trøndelag har det koordinerende ansvaret for

forvaltning av midlene avsatt til «**Områderettet innsats – Fjellandbruket**» opp mot øvrige embeter. Dette omfatter i tillegg til Trøndelag, Innlandet, Vestfold og Telemark og Oslo og Viken. Det er avholdt møter med de respektive embeter og avtalt innretting og overordna retningslinjer og rapporteringsrutiner. Prinsippet som er valgt, er at hvert enkelt fylke for 2019 hver er tildelt en lik andel, 0,5 MNOK. Innenfor de overordna føringene, står hvert enkelt fylke

fritt til å prioritere tiltak. Rapportering skjer årlig til Fylkesmannen i

Trøndelag, som utarbeider en koordinert rapportering. I og med at ordningen først ble etablert i 2019, er det for tidlig å rapportere på konkrete resultater. Den økonomiske rammen for ordningen ble i Jordbruksavtalen for 2019/2020 doblet til 4,0 MNOK.

I 2019 er det oppnådd fortsatt trykk og oppmerksomhet på

utviklingsarbeid rettet mot fjellandbruket. Det var viktig for å opprettholde den positive utviklingen som kom med første runde fjellandbruk. Det er igangsatt et vidt spekter av tiltak som i hovedsak tar utgangspunkt i regionale og lokale utfordringer og muligheter. Det er også på det regionale og lokale nivået at prosjektene forankres og samordnes med faglagene i jordbruket og andre interessenter. Alle fylkene har bevilget sin ramme til ulike tiltak, med uttak av kroner 5 000 i Innlandet, som blir overført til 2020.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst. (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp.

Fylkesmannen har brukt en del tid på foryngelse i 2019. 34 felt fordelt på 15 kommuner manglet lovlig status for 2018. Vi trakk alle kommuner 10 000 kr i NMSK-tildeling i 2019 for hvert av disse feltene. Hvis kommunen ordnet opp i manglene innen juni fikk de tildelt trekket. De fleste kommunene tok tak i manglene i ettertid. Vi gav retningslinjer for kommunenes gjennomføring av oppfølgingen for 2019. Nå viser status for 2019 at 17 felt fordelt på 6 kommuner ikke har kommet langt nok i prosessen. Disse kommunene vil få trekk i 2020.

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene er fulgt opp med henblikk på effektiv bruk av tilskuddsordningene i skogbruket. 100%.

Fylkesmannen har gått gjennom samtlige kommunale retningslinjer for NMSK i 2019 og gitt kommunene individuell skriftlig tilbakemelding med forslag til forbedringer for 2020.

Tiltak og virkemiddelbruk for bedre skogsveinett

Skogsbilveier - type tiltak	Veilengde (km)	Tilskudd (kr)	Skogfond (kr)
Nybygging	28.6	17 373 480.0	15 002 779.0
Ombygging	26.3	9 565 019.0	7 827 271.0
Vedlikehold	115.1	0.0	1 247 668.0

Verdiskaping i reindriften (fra kapittel 3.1.6.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Gjennomført rådgiving og veiledning overfor distriktsstyrene og siidaandelsledere for å sikre økt produksjon og verdiskaping i reindriften.

Vi forsøker å gi veiledning for å bidra til økt produksjon og verdiskaping gjennom reindriftskonferansen og siidaandelsmøtene på høsten. Vi registrerer at distriktene nå slakter tidligere og får bedre kvalitet på slaktet. Vi ser vi har et stort utnyttet potensial.

3.1.1.13 Bærekraftig landbruk

Fylkesmannen legger stor vekt på satsing på klima, kulturlandskap, miljø og bærekraft, spesielt gjennom utarbeiding og forvaltning av Regionale miljøtilskudd (RMP), klima og miljøprogram, Utvalgte kulturlandskap og Regionale skog og klimatilskudd (RSK). Siste år er tiltak og ordninger, spesielt regionale miljøtilskudd, innretta mot klima prioritert opp. Det er økende interesse blant gårdbrukerne for slike tiltak selv om vi også ser at denne interessen må bygges over tid.

Partnerskap, samordning og dialog med andre aktører er vektlagt. Samhandling og dialog skjer bl.a. i fagråd jordbruk for samordning av miljøretta virkemidler innen jordbruket. Her deltar regional forvaltning, rådgiving, kommuner og næringa. Tilsvarende har fagråd skogbruk på skogområdet. I embetet er klima et viktig satsingsområde for samhandling på tvers av fagområdene der landbruksavdelingen deltar aktivt.

Økt planting med tilskudd (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Klimadelen i regionalt- skog- og klimaprogram er kjent og fulgt opp av kommunene.

Regionalt skog og klimaprogram (RSK) 2019-2021 for Trøndelag peker på viktige utfordringer sp. knyttet til de langsiktige investeringene i skogbruket. Dette vektlegges i kommunikasjonen med kommunene for å forsterke/ utvikle pådriverrollen til kommunal skogforvaltning mht. oppfølging av RSK.

Rgionalt miljøprogram (RMP) (fra kapittel 3.1.6.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

Innholdet i RMP er kjent for landbrukets organisasjoner, kommuner og aktuelle søkere.

Regionalt miljøprogram er laga i samarbeid med partnerskapet. Innholdet er gjort kjent via fylkesmannens hjemmeside, sendt på epost til kommunene. Kommunene har videresendt informasjon til aktuelle søkere. Det er laga veileder for regionale miljøtilskudd og kortversjon av veileder. Fylkesmannen har presentert og diskutert ordningene med kommunene på regionale møter. Fylkesmannen har også deltatt og informert på informasjonsmøter for aktuelle søkere, arrangert av kommunene.

RMP-Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.3.1 i TB)**Rapportere på**

Tiltak i RMP er innrettet mot de regionale miljøutfordringene.

Regionalt miljøprogram er innretta for å ivareta kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturminner-/miljø, friluftsliv, avrenning, plantevermidler og utslipp til luft. Fylkesmannen har sammen med partnerskapet valgt ordninger fra «nasjonal instruks» som er viktige for Trøndelag. Det er særlig prioritert tiltak for bedre vannkvalitet i vassdrag. Her er det gjort prioritering av vassdrag slik at vassdraga med dårligst vannkvalitet får størst tilskudd til ordninga ingen jordarbeiding om høsten. For å stimulere til redusert utslipp av klimagasser er ordningene miljøvennlig spredning, nedlegging og nedfelling samt bruk av tilførselsslange tatt med. På grunn av at seterbruket er i kraftig nedgang har tilskudd til seterdrift økt gjennom ordningene «drift av seter» og «besøksseter».

Reindriftens arealressurser (fra kapittel 3.1.6.2.4.1 i TB)**Rapportere på**

I 100% av alle planprosesser

Vi deltar i interne og eksterne forum for planprosesser, og gir uttalelse til alle planprosesser. Vi mener også at plankoordinator for reinbeitedistriktene i NTRBO har hatt en positiv effekt på å informere kommunene om virkninger for reindriften.

Reindriftens arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser

	Distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter i reinbeiteområdet
Distrikter med godkjente bruksregler etter reindriftsloven av 2007	100 %	15	15
Distrikter med godkjente distriktsplaner etter reindriftsloven av 2007	93 %	14	15

Jordbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.6.2.5.1 i TB)**Rapportere på**

Gradvis reduksjon i omdisponeringen av dyrka jord, jf. nasjonalt jordvernmål.

I tråd med det nasjonale jordvernmålet skal omdisponeringen av dyrka jord gradvis reduseres fram mot 2020.

I tabellen under er omdisponeringstallene fra 2009 til 2018 vist for Trøndelag, i dekar. For årene før sammenslåingen av Trøndelagsfylkene, altså før 01.01.18, er omdisponeringstallene fra Sør- og Nord-Trøndelag slått sammen.

Tallene viser en stor variasjon over tid, men en klar positiv reduksjon de siste årene. Fra å ha ligget høyt i denne statistikken i Trøndelag over flere år, særlig med utgangspunkt i Trondheimsregionen, viser tallene fra 2017 og 2018 en kraftig reduksjon. Tross dette viser tallene fortsatt at en for stor andel omdisponeres til bolig- og næringsformål. Store samferdselsprosjekter er under planlegging av både Statens vegvesen og Nye veier, og det er fortsatt all grunn til å holde trykket på et sterkt jordvern. Fylkesmannen er opptatt av å være tidlig og tydelig på det innskjerpede jordvernet ovenfor kommunene, planleggere og utbyggere, både gjennom dialog, samlinger og ikke minst gjennom uttalelser til planer og dispensasjonssøknader etter plan- og bygningsloven. Jordvern har i 2019 vært tema på regionmøter for kommunene, den store landbrukskonferansen for alle kommunene i nov. 2019, og ikke minst i dialog og samhandling med Trøndelag fylkeskommune ifbm utarbeidelsen av regional plan for arealbruk. Som en del av regional plan for arealbruk skal det også vedtas en regional jordvernstrategi for Trøndelag.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1 474.0	991.0	924.0	1 229.0	676.0	685.0	1 590.0	1 917.0	853.0	509.0

Trenden er nedadgående, men fortsatt et potensiale i reguleringsplaner som ennå ikke er kommet inn i statistikken (bl.a i tilknytning til store samferdselsprosjekter i Trøndelag).

3.1.1.14 Andre oppdrag**3.1.7.3**

Fylkesmannen skal i 2019 gi status opp mot målsettingen med sammenslåingen, herunder kgl. res. og egendefinerte målbilder. Embetet bes også konkretisere fremtidige tiltak som planlegges etablert og som bidrar til måloppnåelse.

Kgl. Res. Av 20.05.2016 trekker ikke opp egne målsettinger for fusjoner men slår fast at både Steinkjer og Trondheim opprettholdes som lokaliseringssteder for det sammenslåtte embetet, med hovedsete på Steinkjer med de funksjoner som er nødvendig for å kunne utøve rollen som fylkesmann.

Embete jobbet i fusjonsprosessen både med målsettinger for hva vi ønsket å oppnå som fusjonert embete og det vi kalte «målbylde 2021» som sa noe om hvordan vi så for oss utvikling ved de 2 lokaliseringsstedene.

Målsettinger**Bakgrunn**

Av målsettingene som i fusjonsprosessen ble utformet for det nye sammenslåtte embetet kan nevnes:

Det nye fylkesmannsembetet skal tjene hele Trøndelag, uansett hvor den enkelte har sin kontorlokalisering. Dette innebærer også å fronte Trøndelagsperspektivet:

- Tydeligere stemme fra Trøndelag
- Sammenhengende forvaltningsområder
- Bedre samordning med øvrig regional stat
- Styrke alle deler av fylket
- Enda bedre tjenester til kommunene

Fylkesmannsembetet i Trøndelag ha som målsetting å bygge opp og ligge nasjonalt i front innen følgende områder:

- Sørsamisk kulturforståelse og folkerett
- Digitalisering
- Mat og fiber fra den grønne og blå åker
- 0 -24 satsningen for utsatte barn og unge
- Oppfølging av og tidlig dialog med kommunene i planarbeid
- Klima og klimatilpasning

Status

Det er jobbet godt innen oppstart både med og utvikle ens praksis på tvers av de to embetene for å sikre at rettsikkerheten for innbyggerne er den samme uavhengig av hvor man bor i forhold til de gamle fylkesgrensene.

Vi jobbet i 2018 godt med å få laget en strategisk plan for embetet. Der videreføres og konkretiseres i stor grad de målsettinger og perspektiver som lå til grunn i fusjonsprosessen.

Som en del av premissene for sammenslåingen var det lagt opp til en gjennomgang midtveis mot 2021. Vi engasjerte derfor Avantas til og bistå oss i en organisasjonsgjennomgang. De gjennomførte både en kvantitativ undersøkelse blant alle ansatte i tillegg til kvalitative intervju med enkeltansatte, ledere, tillitsvalgte og verneombud. I tillegg til dette ble det gjennomført en brukerundersøkelse mot eksterne interessenter. Dette sammenfalt i tillegg med medarbeiderundersøkelsen som alle embeter skulle gjennomføre høsten 2019. Resultatet av de to siste ble stilt til rådighet for Avantas før de fremla sin rapport i desember 2019. De gir følgende oppsummerte anbefalinger:

Oppsummering

1. Hovedsete – årsverksfordeling ligger fast
2. Avdelingene leverer på årsverksfordeling
3. Avdelingene gis «frihet» mht seksjonsinndeling egen organisering
4. Administrasjonsavdeling går inn som stab og dagens stab legges inn i administrasjonsavdeling
5. Ingen flyttes i forhold til oppmøtested
6. Sammenslåingsprosessen er over – vi er ett embete
7. Det etableres et Fylkesmannsakademi
8. Iverksette kulturbyggende aktiviteter
9. Vektlegging av å bygge «merkevaren» til fylkesmannsembetet
10. Fokus på å øke effektiviteten gjennom å arbeide smartere

Avantas sin rapport sammen med ekstern brukerundersøkelse og medarbeiderundersøkelsen har dannet grunnlag for flere samlinger i ledergruppen og avdelingene.

Fremtidige tiltak

Det er besluttet at Administrasjonsavdelingen ikke går inn i Stab men gis en endret rolle som Organisasjon- og utviklingsavdeling.

Ledergruppen har valgt fem prioriterte områder som i sum er viktige for embetets videre utvikling. I etterkant av organisasjonsgjennomgangen har ledelsen ikke funnet det tilrådelig å planlegge nye, omfattende utviklingsprosesser. Det er ledelsens oppfatning at utviklingsprosesser i tiden som kommer må inngå i det løpende arbeidet med å sikre kvalitet i alle ledd.

Økonomiplan 2020-2023

Etter at KMD har vedtatt budsjettmodellen som styrer tildelingene til embetene er det større klarhet om den økonomiske horisonten for vårt embete. Vi har startet et arbeid som skal lede frem til en økonomiplan for kommende fireårsperiode.

Organisasjon, ledelse og styring

Selv om organisasjonsstrukturen ikke skal endres med det første og ledergruppen nå har satt seg etter rekruttering av ny ass FM er det et kontinuerlig behov for å jobbe med organisasjon, ledelse og styring. Målet er at ledergruppen skal være en konsernledelse, en ledergruppe, ikke en føderasjon av ledere samlet rundt samme bord. Måten ledergruppen arbeider på og embetets styres må være gjenstand for kontinuerlig videreutvikling.

Digitalisering

Kunnskapsdannelsen som har funnet sted i 2019 har avdekket at det er behov for en målrettet innsats innenfor digitalisering. Funnene i undersøkelsene gir ikke entydig pekepinn på hva man mener her. Området må derfor utvikles stegvis. Det kan for eksempel handle om å tilby opplæring innenfor viktige digitale verktøy som vi bruker. Den andre tilnærmingen handler om å skaffe oss mer kunnskap om hvordan den digitale utviklingen kommer til å påvirke utviklingen av embetets oppgaveløsning de neste 5-10 årene, herunder mulig automatisering av noen arbeidsprosesser og konsekvensene av hvordan kunstig intelligens utvikler seg.

Kompetanse og rekruttering

Embetet vårt har mange kompetente medarbeidere med høy formalkompetanse. Når det er sagt er det behov for å lage en strategisk kompetanseplan for embetet. Dette både i forhold til hvordan vi skal videreutvikle de ansatte vi har i dag og hvilken kompetanse vi har behov for i fremtiden.

Ledelsens kommunikasjon internt og eksternt

Både i våre interne undersøkelser og ut fra embetets behov for en kontinuerlig kommunikasjon og dialog med det trønderske samfunnet bør vi utvikle en kommunikasjonsstrategi for embetsledelse og ledergruppe. I første omgang kan det være lurt å prioritere den interne kommunikasjonen for å styrke følelsen av å være ett embete med sterkere vektlegging av formidling av «konsernledelsens» tanker og arbeid, markering av viktige saker og seire, kort sagt en pågående samtale mellom ledelse og ansatte.

Målbilde 2021

Bakgrunn

I tillegg til de målsettinger som lå til grunn for fusjonen ble det laget et «målbilde 2021» som sa noe om hvordan årsverkfordeling mv skulle være i 2021. Dette var en detaljert fordeling på alle seksjoner laget ut fra de 300 årsverk som var i embete på fusjonstidspunktet. Det målbilde som ble laget varierte på fordeling mellom lokaliseringene både på avdeling- og seksjonsnivå men oppsummert gir det en ambisjon om å endre fordelingen som er på fusjonstidspunktet 55% på Steinkjer og 45% i Trondheim der en hensyntar også en balanse knyttet til kompetanse.

Som en del av dette ble også Kgl. Res. sin anbeførelse om «hovedsete på Steinkjer med de funksjoner som er nødvendig for å kunne utøve rollen som fylkesmann» definert:

- Embetsledelsen og Avdelingsdirektørene skal ha kontorsted på Steinkjer, og ledermøtene skal avholdes der.
- Samordning spesielt knytta til kommunedialogen, kommuneøkonomi og skjønnsmidler samt kommunale plansaker. Ledelsen for det kommunerettede arbeidet innen samfunnsikkerhet. Strategisk HR (personal) og organisasjonsutvikling.

Status

Oversikt over ansatte fordelt på de 2 lokaliseringstedene, i prosent, viser følgende status pr. 31.12.19

	Steinkjer	Trondheim
Embl/Stab	80%	20%
ADMA	56%	44%
KOBA	40%	60%
HEOM	47%	53%
OPVE	50%	50%
LAND	53%	47%
KLMI	52%	48%

Statistikken pr. 31.12.19 viser at statusen for embetet samlet sett viser at 49% av de ansatte er ansatt på Steinkjer og 51% er ansatt i Trondheim.

Embetsledelse har kontorsted på Steinkjer og alle Direktører, med unntak av 2 som har fått midlertidig unntak, har kontorsted på Steinkjer. Leder møtene avholdes på Steinkjer.

Når det gjelder innholdet i hovedsete for øvrig er Samordningsseksjonen inkludert kommuneøkonomi og plan lokalisert med 3 årsverk på Steinkjer og 8 årsverk i Trondheim, ledelsen for det kommunerettede arbeidet innen samfunnsikkerhet gitt midlertidig unntak for oppmøte på Steinkjer og strategisk HR er samlet på Steinkjer.

Fremtidige tiltak:

- Målene i «Målbilde 2021» på overordnet nivå ligger fast, men årsverkfordelingen omtales heretter som et måltall. Som varslet fra embetsledelsen tidligere går vi bort fra den detaljerte styringen i målbildet som kunne forstås slik at det var angitt nøyaktig hvor mange årsverk hver enkelt seksjon skulle ha på det enkelte sted.
- Det er fordeling av ressurser mellom Trondheim og Steinkjer som er aktuelt i denne sammenheng, reindriftsavdelingen og nasjonalparkforvaltere holdes utenom.
- Steinkjer er embetets hovedsete. Oppmøtested (kontorsted) for ledere (embetsledelse, direktører, seksjonsledere) videreføres, med de endringer som måtte følge av vedtak om (om)organiseringer eller etter konkrete vurderinger av enkeltposisjoner.
- Den enkelte avdeling skal søke å ha en balansert fordeling av kompetanse og ha sterke kompetansetilgjenger både i Steinkjer og Trondheim.
- Årsverkfordelingen mellom Steinkjer og Trondheim skal ligge i forholdet 55-45 (måltallet), som skissert i de tidligere fylkesmennenes anbefaling ifm sammenslåingen. Det er ikke realistisk å til enhver tid skulle ligge nøyaktig på denne fordelingen, så noe avvik må man alltid påregne. Fordelingen omfatter både faste og midlertidige (av en viss varighet) stillinger.
- Å sikre den ønskede fordeling av årsverk, ledelse og kompetanse mellom Steinkjer og Trondheim er et kollektivt ansvar for ledergruppen. Årsverkfordeling – avdelingsvis og samlet – skal rapporteres på i forbindelse med ordinær rapportering og vurderes ifm ledergruppens tertialrapportmøter. Tema kan også bli tatt opp i tertialvis styringssamtaler mellom embetsledelse og avdelingsdirektør.
- Premissen i de tidligere fylkesmennenes anbefaling om seksjonsvise tyngdepunkter og konkret fordeling av årsverk innen den enkelte seksjon utgår (kap 5.3 i fylkesmennenes anbefaling fra 2017).
- Det samme gjelder premissen om nedre grense på 2-3 personer pr seksjon pr lokasjon.
- Enkeltansatte vil ikke bli kommandert til å skifte oppmøtested.

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Vi vurderer at den offentlige boligsosiale innsatsen i fylket er helhetlig, blant annet gjennom forankring av arbeidet i Velferdsnettverket i Trøndelag. Vi viser til avsnittet nedenfor under punkt 3.2.1.1, samt særrapportering under punkt 7.3.6.9.1.

Helhetlig samarbeid mellom stat og kommune (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Helhetlig samarbeid mellom stat og kommune om de to tiltakene i Bolig for velferd.

Fylkesmannen har en samarbeidsavtale med Husbanken Midt-Norge som er forankret på embets- og direktørnivå. Sentralt i samarbeidet er strategien "Bolig for velferd" der de boligsosiale virkemidlene skal sees i sammenheng. På operativt nivå er det utarbeidet en handlingsplan som beskriver aktuelle tiltak det samarbeides om. Planen rulleres årlig.

Arbeidet med de to prioriterte tiltakene i strategien er forankret i Velferdsnettverket i Trøndelag, som består av ledere for aktuelle regionale statsetater og Fylkeskommunen. Målsettingen er å sikre et helhetlig samarbeid mellom regional stat, og at tiltakene i strategien skal implementeres i kommunene. Det er nedsatt operative arbeidsgrupper for de to tiltakene.

Husbanken bidrar inn i regionale fora under fylkesmannsembetenes ledelse, for at kommunene skal kunne møte staten samlet om de to tiltakene.

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Samordning tilsyn

For nærmere beskrivelse av embetets arbeid med samordning av tilsyn, viser vi til rapporteringskrav fra tildelingsbrevet og rapporteringskrav 7.3.6.1.1.

Vi har spesielt fokus på lærende tilsyn.

Under gis en nærmere beskrivelse av læring og forbedring i tilknytning til tilsynsarbeid.

Helse og omsorg

I 2019 ble det gjennomført ti tilsyn med temaet pasient- og brukerrettighetsloven § 4 a. Tilsyn er gjennomført på sykehjem og i hjemmetjenesten. Tilsynene er utført på én dag og det er gitt opplæring på kvelden samme dag som tilsynet. Det har vært stor oppslutning på opplæringene og tilsynsteamet ser at det er stor etterspørsel etter kompetanse på tema. Nærmere 500 helsepersonell har deltatt på undervisning i 2019. Vi har fortsatt denne metodikken med tilsyn på dagtid og opplæring på kveld på bakgrunn av evaluering fra kommuner som vi har vært i. Kommunene anser metodikken for å være attraktiv, funksjonell og det gis utelukkende positive tilbakemeldinger.

Fra Fylkesmannens side, anser vi at tilsynene har hatt meget god effekt og det skjer endringer i kommunene. I 2018 ble 64 heldøgns omsorgsboliger hjemlet om til institusjon, i 2019 er ytterligere 8 boliger hjemlet om. Etter hvert tilsyn, ser vi også at det fattes flere vedtak og vi legger til grunn at mørketallene på området reduseres. Vi har mottatt i underkant av 150 flere vedtak i 2019 sammenlignet med 2018. Dette kan tenkes å skyldes antageligvis vårt fokus på temaet, med tilsyn og opplæring.

Fylkesmannen i Trøndelag kontinuerte i 2019 landsomfattende tilsyn fra 2018, Tilsyn med kommunale tjenester til personer med samtidig rusmiddelproblem og psykisk lidelse (ROP), med tilsynsbesøk i ytterligere to kommuner. Fylkesmannen undersøkte om kommunene legger til rette for og følger opp at brukergruppen mottar individuelt tilpassede, samordnede og forsvarlige helse- og omsorgstjenester og sosiale tjenester.

Gjennomføringen av tilsynene har vært ressurskrevende for kommunene, da kommunene måtte se på samhandling mellom flere enheter i kommunen: NAV, egne helse- og omsorgsavdelinger rettet mot brukergruppen (rustjenester og psykisk helse), hjemmesykepleien, fastleger, eventuelle lavterskeltilbud, samt eventuelle forvaltningskontor. Videre måtte man undersøke hvordan samhandling med spesialisthelsetjenesten var for de aktuelle tjenestemottakerne. Forbedringsarbeidet som skulle gjøres i etterkant av tilsynsbesøkene måtte da nødvendigvis også gjøres i mange (ev. alle) enheter.

Fylkesmannen har som en del av det å skulle fremme og formidle læring, presentert ROP-tilsynet og resultatene på tre nettverkskonferanser, en samling for NAV-ledere, en samling for Husbanken, samt arrangert en egen sluttkonferanse for tilsynet. Videre er alle kommuner i Trøndelag blitt bedt om å gjøre en egenvurdering på temaet, med innsending av resultat samt handlingsplan til Fylkesmannen.

Barnevern

I 2019 er det gjennomført tilsyn med to barneverntjenester og tre NAV-kontor i forbindelse med **Landsomfattende tilsyn** med ettervern og samarbeid mellom barnevern og NAV som tema. Dette er et mindre omfang enn kravet fra Helsetilsynet om seks systemrevisjoner. Det er flere årsaker til dette; i én kommune/tjeneste hadde kommunen selv nylig hatt revisjon på samme tema, en annen tjeneste ble vurdert som uaktuell på grunn av allerede pågående tilsyn på flere områder, mens flere tjenester/kommuner var uaktuelle på grunn deltakelse i Fylkesmannens egenvurderingstilsyn med samme tema i 2017/2018. Utvalgte tjenester og kommuner ble valgt ut på bakgrunn av en omfattende ROS-analyse. Tilsynene avdekket lovbrudd og/eller sårbarheter innenfor både barneverntjenesten og NAV. Funnene tyder på at unge som har mottatt tiltak fra barneverntjenesten ikke nødvendigvis får den helhetlige oppfølgingen som de har behov for i overgangen til voksenlivet. Fylkesmannen har tilbudt de aktuelle kommunene råd og veiledning, både i forbindelse med- og i etterkant av tilsynet.

Alle **tilsyn i barneverninstitusjon** er målrettet med et avgrenset tema som konkluderes og følges opp (ved avdekket lovbrudd). Det ble funnet lovbrudd i 8 % av våre tilsyn. Dette er en nedgang fra i fjor, der det ble avdekket lovbrudd i 20 % av tilfellene. I 2019 har vi gjennomført et omfattende arbeid for å utvikle våre tilsyn og vårt skrivearbeid i forbindelse med tilsyn i barneverninstitusjon. Dette har også være parallelt med Helsetilsynets arbeid på området, som er i prosess. Vi opplever at vi i løpet av året har utviklet en mer lik praksis, både når det kommer til gjennomføring og dokumentasjon / rapportskriving. Dette har vært et nødvendig arbeid i etterkant av våre erfaringer i 2018, jf. årsrapport 2018 pkt. 3.1.2.2. Vi har imidlertid hatt et stort etterslep på tilsynsrapporter, blant annet på grunn av personalsituasjonen første halvår (sykmeldinger og vakanser) og sterk økning i mottatte klager på tvangsprotokoller. Det har vært et omfattende arbeid siste halvår for å redusere etterslepet. Videre ble det desember 2019 laget en plan for 2020, for å forebygge at lignende restansesituasjon skal oppstå på nytt.

Gjennom 2019 har vi gjennomført åtte **dialogmøter** med kommuneledelsen og barnevernledelsen i 2019. Dette omfatter totalt 13 kommuner. Vi skulle i utgangspunktet gjennomføre 10 møter, men to måtte utsettes til januar 2020. I tillegg er det gjennomført et ekstra dialogmøte med en tjeneste (seks kommuner), på bakgrunn av økt bekymring for kvaliteten i tjenesten. Vi vurderer at dialog som supplement til tilsyn er viktig mtp forankring og eierskap hos kommuneledelsen, og gjennom dette bidra til endring og utvikling for å sikre forsvarlige barneverntjenester. Det er også gjennomført egne møter med barnevernleder og kommuneledelse i utvalgte tjenester, som en oppfølging av pågående systemtilsyn. Dette for å sikre at tjenesten forstår og iverksetter nødvendige tiltak for å forbedre praksis eller lukke lovbrudd.

I 2019 har vi tatt i bruk det **digitale samtaleverktøyet** HER BOR. HER BOR benyttes nå i alle institusjonstilsyn der det bor barn opp til 12 år. Verktøyet er imidlertid også benyttet overfor eldre barn/unge, samt unge med moderat psykisk utviklingshemming. Så langt er våre erfaringer at HER BOR er til hjelp når vi skal etablere en trygg ramme og kontakt med barnet. Tilsynssamtalene er av bedre kvalitet og vi opplever at barnet på en lettere måte forteller hvordan det opplever sin egen hverdag. Vi har erfart at barnet forteller oss om helt konkrete hendelser, som bidrar til at institusjonen må endre praksis. HER BOR er nå tatt i bruk over hele landet. I løpet av 2019 iverksatte vi også arbeidet med en ungdomsversjon HER BOR. En testversjon vil være tilgjengelig 2. kvartal 2020.

NAV - sosiale tjenester

Det vises til rapportering over, under Helse og omsorg og barnevern - der sosiale tjenester har inngått som en del av landsomfattende tilsyn med ettervern og samarbeid mellom barnevern og NAV, samt to ROP-tilsyn.

Det er i tillegg gjennomført to tilsyn med tjenesten økonomisk rådgivning. Det ble påpekt lovbrudd i en kommune. Kommunen har hatt en god prosess for å rette lovbruddet i samarbeid med Fylkesmannen, og tilsynet er nå avsluttet. Tilsynet med tjenesten økonomisk rådgivning videreføres i 2020 i tre kommuner. Vi vil evaluere tilsynet mot slutten av året for å se på om erfaringene kan brukes inn mot kommunene og de som arbeider med økonomisk rådgivning gjennom nettverk og fagdager.

Klima og miljø

Fylkesmannen i Trøndelags Klima- og miljøavdeling har i 2019 ført tilsyn med kommunenes myndighet og plikter etter to ulike kapittel i forurensningsforskriften:

Forurensningsforskriften kapittel 13 (Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra mindre tettbebyggelser).

Forurensningsforskriften kap. 2 (Opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider)

Ressursbruk hos kommunene

Til sammen ble 6 kommuner kontrollert. Alle tilsynene ble gjennomført som endagstilsyn, med innhenting av informasjon på forhånd. Selve tilsynene har derfor ikke vært spesielt ressurskrevende for kommunen. Det kan imidlertid kreve en del ressurser fra kommunen for å få bedret rutinene sine, å komme a jour med innlegging av lokaliteter i Grunnforurensningsdatabasen, og å få innhentet informasjon om tilstand på avløpsanleggene i kommunen (som tilfredsstillende rapporteringskravene til myndighetene).

Opplæring/veiledning under tilsynet:

Under intervjuene veiledet vi om kommunenes plikter der det var behov. På sluttmøtene redegjorde vi for funnene fra revisjonen, sammen med en oversikt over myndighetsområdet til kommunene, og oversikt over hvilke plikter de har etter forskriften. Vi prioriterte å gi en grundig redegjørelse på regelverket der det ble påvist avvik. Fokuset på veiledning og formidling av læring fortsetter i oppfølgingen etter tilsynet.

Oppfølging og opplæring i etterkant av tilsynene:

Det ble, i samarbeid med Fylkesmannen i Nordland, holdt et nettkurs/webinar for kommunene med opplæring i bruk av og innlegging i Grunnforurensningsdatabasen i september 2019. Kurset lå tilgjengelig på nett fram til 19.12.2019.

FMTL samarbeider med Miljødirektoratet for å vurdere tiltak som kan bedre kommunenes oppfølging av bygge- og gravesaker (forurenset grunn).

FMTL planlegger et avløpsseminar for kommunene i 2020/2021.

Kommunal beredskapsplikt og helsemessig- og sosial beredskap

Det er i 2019 gjennomført samordnet tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helsemessig- og sosial beredskap i ¼ av kommunene i Trøndelag. Dvs. at det i 2019 er gjennomført tilsyn i 12 av 48 kommuner.

Alle tilsynene er gjennomført som endags tilsyn (systemrevisjon) med unntak av tilsyn med Trondheim kommune hvor det ble gjennomført møter og intervjuer med til sammen 20 kommunalt ansatte fordelt over en uke.

Trøndelag har vært et foregangsfylke på samordnet tilsyn innenfor kommunal beredskapsplikt og helsemessig- og sosial beredskap og har gjennomført dette siden 2017.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og Helsetilsynet ga i september 2019 ut en veileder for felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap hvor det anbefales at alle fylkesmannsembeter gjennomfører felles tilsyn slik som Fylkesmannen i Trøndelag har gjort siden 2017. Alle tilsyn er gjennomført med den hensikt å fremme læring hos kommunene.

Kommunene er gitt veiledning på slutten av tilsynsdagen eller gjennom bistand og veiledning i forbindelse med lukking av avvik og merknader i etterkant av tilsynet.

Landbruk

På Landbruksavdelingen bruker vi egenvurdering og forvaltningsdialog som virkemiddel for å fremme og formidle læring på de stedlige kontrollene i kommunene. Vi sender da ut et spørreskjema til kommunene som besvares skriftlig før vi drar ut. På selve kontrolldagen har vi en dialog rundt de svarene som er gitt. Kommunene gir gode tilbakemeldinger på denne måten å gjennomføre et intervju. I tillegg gjennomfører vi jevnlig kurs for kommunene på de ordningene de er satt til å forvalte og vi har egne kurs for nytilsatte.

Ingen av våre kontroller har krevd ressurser i kommunene utover det man kan forvente.

Læring av tilsyn - opplæring

På barnehageområdet gis tilbud om veiledning gjennom hele tilsynsperioden. I tillegg gjennomføres sluttmøter som gir gode dialoger om forståelsen av regelverket.

På opplæringsområdet tilbys veiledning før kommunene skal gjennomføre egenvurderinger. Vi har erfart at dette sikrer mer treffsikkerhet i egenvurderingene og i tilsendt dokumentasjon. Videre er vi tilgjengelig for spørsmål underveis i arbeidet. I stedlige tilsyn gjennomføres alltid åpningsmøter og sluttmøter hvis kommunene ønsker det. Vi er åpne for at alle ansatte på skolen og eventuelt flere faggrupper som PPT, kan delta både

på veiledning, åpningsmøte og sluttmøte. Vi får mange tilbakemeldinger på at kommuner og skoler opplever læring i tilsynssammenheng.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Gjennom arbeidet med Nettverk for klimatilpasning og Nettverk for lavutslipp er ulike sektorer invitert med som både deltakere og bidragsyttere. Sektorene får slik fremmet klima og klimatilpasning som en del av sin sektorpolitikk, og får bidra til kommunenes og fylkeskommunes klima og klimatilpasningsarbeid. I 2019 er det også jobbet med Klimapartnere, som er en satsing mot næringslivet.

Kommunedelplaner og reguleringsplaner er vurdert mht. klimaendringer og klimatilpasning, og temaene tas opp i uttalelsene. I tillegg avgis uttalelser til kommunenes klima- og energiplaner når disse er på høring.

Ambisiøse mål for reduksjon av klimagassutslipp (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Minimum 50 % av kommunene har ambisiøse mål for reduksjon av klimagassutslipp i sin klima- og energiplanlegging (temaplan eller integrert i andre planer)

De fleste kommunene i Trøndelag har en første generasjons klima- og energiplan fra perioden 2009-2011, men kun et fåtall har revidert sin klima- og energi plan hvert 4. år eller i henhold til nasjonale mål. I vurderingen hvor mange kommuner har ambisiøse mål har Fylkesmannen tatt utgangspunkt i nasjonale mål (30% innen 2020 eller 40% innen 2030) eller høyere. Det er et stort spenn mellom kommunene når det gjelder utslippsmål i planene og variasjon i valg av referanse år. En ser gjerne at det tydeliggjøres både hva "ambisiøse mål" er og bruk av referanseår (1991, 2009 eller annet).

Innen oktober 2020 skal alle kommunestyre ha vedtatt en planstrategi som skal klargjøre hvilke planoppgaver kommunen må gjennomføre for å legge til rette for den ønskede utviklingen. Fylkesmannen har informert alle kommunene i Trøndelag at allerede her må kommunen fortelle hvordan de vil bidra til å redusere klimautslippene og arbeide med tilpasning til klimaendringene.

Andel kommuner som har ambisiøse mål for reduksjon av klimagassutslipp i sin klima- og energiplanlegging

Resultatmål	Prosentandel av kommuner med ambisiøse mål for reduksjon av klimagassutslipp	Resultat
50 %	35 %	-15 %

Fylkesmannen har tatt utgangspunkt i tilsvarende nasjonale mål (30% innen 2020 eller 40% innen 2030) eller høyere som ambisiøst mål.

Tiltak for reduksjon av klimagass (fra kapittel 3.2.1.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Minimum 50 % av kommunene har gjennomført tiltak for reduksjon av klimagassutslipp

Fylkesmannen kjenner ikke til andre tiltak enn det som er søkt gjennom Klimasats. I 2019 har 18 kommuner søkt (35 tiltak og 6 rapportert som gjennomført).

Andel kommuner som har gjennomført tiltak for reduksjon av klimagassutslipp

Resultatmål	Prosentandel av kommuner som har gjennomført tiltak for reduksjon av klimagassutslipp	Resultat
50 %	38 %	-13 %

Fylkesmannen kjenner ikke til andre tiltak enn det som er søkt gjennom Klimasats. I 2019 har 18 kommuner søkt (35 tiltak og 6 rapportert som gjennomført).

Alle kommuner har mottatt bistand (fra kapittel 3.2.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har mottatt bistand

Vi har etablert et samarbeid med fylkeskommunen om klimaarbeidet i Trøndelag, samt med 13 andre kompetansemiljøer/ sektormyndigheter på utslippsreduksjoner og klimatilpasning. Begge nettverkene i Trøndelag (lavutslipp og klimatilpasning) har i 2019 gjennomført flere regionale temasamlinger og samarbeider om et nyhetsbrev (kvartalsvis) til alle kommunene om status i nettverksarbeidet, relevante kurs/konferanser og ny veiledningsmateriell/nye verktøy på klima området. Gjennom nettverksarbeidet skal alle kommunene i Trøndelag kjenne til status når det gjelder forventede klimaendringer, statlige forventninger og motta tilbud om veiledning, herunder Klimasats m.m.

Fylkeskommunen har under arbeid en strategi for klimaomstilling 2020-2030, både vegen mot lavutslippssamfunnet, klimaomstilling av næringslivet og klimatilpasning er tema. Fylkesmannen har bidratt med kompetanse og faglige innspill. Klimaomstillingsstrategien sendes på høring våren 2020. Målet er at Trøndelag skal være klimanøytralt i 2030. Vi har meldt tilbake foreløpig på denne mål, klimabudsjett og rapportering bør innarbeides i strategien slik at en kan etterprøve om strategien gir resultater. Trøndelags strategi for klimaomstilling skal være et nyttig verktøy for kommunene hvor de kan finne inspirasjon og ledesnor for hvordan klimaarbeid gjøres i Trøndelag.

Embetet avgir uttalelser til kommunenes klima- og energiplaner når disse er på høring.

Mottatt bistand til klima- og energiplanlegging

Antall kommuner i fylket	Antall kommuner som har mottatt bistand til klima- og energiplanlegging	Resultat
48	48	0

Vi har etablert et samarbeid med fylkeskommunen om klimaarbeidet i Trøndelag, samt med 13 andre kompetansetilbydere/sektormyndigheter på utslippsreduksjoner og klimatilpasning. Begge nettverkene i Trøndelag (lavutslipp og klimatilpasning) har i 2019 gjennomført regionale temasamlinger og samarbeider om et nyhetsbrev (kvartalsvis). Gjennom nettverksarbeidet kjenner alle kommunene i Trøndelag til statlige forventninger og tilbud om veiledning, herunder Klimasats m.m.

3.1.2.4 Andre oppdrag

Samarbeid mellom skole og barnevern (pkt. 3.2.1.5.1 i TB)

Fylkesmannen i Trøndelag jobbet aktivt med implementeringen av "Veileder for samarbeid mellom skole og barnevern" da den ble lansert. Det informeres om veilederen der det er hensiktsmessig i møte med sektor. Samarbeidet mellom skole og barnevern har vært i fokus både i møtene med barnevernlederne der vi har hatt opplæring i opplæringslova kap. 9A og på den tverrfaglige konferansen "Barn Først". Fylkesmannen har ikke aktivt informert og motivert kommuner og fylkeskommunen om å ta i bruk kurspakken "Se meg - digitalt kurs i barnevernet". Fylkesmannen i Trøndelag har etterspurt mer informasjon om dette kursopplegget og har ikke mottatt det.

Kompetansestrategien for kommunalt barnevern (pkt. 3.2.1.4.2 TB)

På barnevernområdet rettet vi arbeidet aktivt med tiltakene i kompetansestrategien hvor vi har en rolle. Dette som en viktig del av arbeidet med forestående barnevernreform.

Fire tjenester har i 2019 fått tiltaket Tjenestestøtteprogram. En klynge våren 2019, og en klynge på høsten. Begge klyngene har det deltatt en større tjeneste, noe som har gjort at antall ansatte har vært stort. Vi har vurdert at behovene for tiltaket har vært størst i enkelte av de støtte tjenestene, og disse har utgjort en klynge sammen med en mindre tjeneste. Erfaringene er at tiltaket treffer, men informasjons- og forberedelse i forkant er viktig for å sikre at øvrig kommuneledelse er godt kjent med, og frostår, omfanget med tiltaket. Fylkesmannen har deltatt på alle ledersamlingene i programmet, og i enkelte fellessamlinger for alle ansatte. Vi opplever samarbeidet med RKBU Midt, som har ansvar for det faglige programmet, som svært godt. Prosesslederne er løsningsorienterte og tilgjengelige for de deltakende tjenestene.

I Trøndelag har vi foreløpig ingen tjenester som har mottatt tiltaket Veiledningsteam. Vi har meldt inn to aktuelle tjenester for deltakelse i 2020.

Det er etablert 5 læringsnettverk på barnevernområdet. I tillegg utgjør barnevernledernetverket, som består av alle 22 barnevernledere i fylket, ett eget læringsnettverk hvor det arbeides med organisasjons- og ledelsesutvikling. De fem regionale læringsnettverkene har mottatt stimuleringsmidler for arbeid med kompetanse- og tiltaksutvikling. Alle nettverkene er i gang med utviklingsarbeid, fremst om kompetanseutvikling, og igangsatte prosjekt i 2019 vil for flere av nettverkene fortsette inn i 2020. For mange av tjenestene er det nytt, og også utfordrende, å drive utviklingsarbeid på tvers av tjenester og kommunegrensene. Imidlertid uttrykker de fleste at arbeid med regionale læringsnettverk, og fylkesovergripende barnevernledernetverk, gir energi og oppleves som en stor støtte i arbeidshverdagen. Også langt utover de konkrete utviklingsplanene de arbeider med.

Vi har i 2019 arbeidet for å befeste en modell og struktur for utviklingsarbeidet på barnevernområdet i Trøndelag, som skal sikre effektiv ressursutnyttelse, god oversikt, og erfarings- og kompetansedeling på tvers av tjenester og læringsnettverk. Barnevernledernetverket fungerer som styringsgruppe for de regionale læringsnettverk. Ressursgruppen som er etablert, bestående av UH, kompetansesentra, brukerorganisasjoner, KS og representanter fra rådmannsutvalg og de regionale læringsnettverkene deltar, har hatt to møter i 2019. Gruppen skal bl. a bidra til at de regionale læringsnettverkene lett får tilgang til tilgjengelig kompetanse til lokalt/regionalt utviklingsarbeid. Så langt har vi positive erfaringer med denne strukturen og modellen, og sentrale aktører i barnevernfagfeltet er nå kjent modellen og opplever at det gir en nyttig oversikt og en klok modell som del av det reformforberedende arbeidet. I 2020 er vi opptatt av å se effekt og resultat av tiltak som nå prøves ut, og vi er tydelige på at resultat av arbeidet skal nå ut til barna. Vi ser klart verdien av å ha fokus på ledelsesstøtte i prosessene - både i barnevernledernetverket og i de regionale læringsnettverk. Dette vil fortsette også i 2020.

Fylkesmannen har deltatt på alle fire møtene i barnevernledernetverket, der det i 2019 har vært lagt klart størst vekt på kompetansestrategien og reformforberedende arbeid. Modellen og strukturen vi nå har etablert, har tatt klart mest plass.

Fylkesmannen i Trøndelag fikk tildelt 3 millioner til styrket oppfølging og veiledning av fosterhjem. Midlene ble fordelt til fire av de fem de regionale læringsnettverkene. Nettverkene utpekt vertskommune, og har samarbeid om rekruttering av fosterhjemsressurser som skal arbeide opp mot fosterhjemmene. KS i Trøndelag er tildelt midler for å koordinere personene som tilsettes, og etablere strukturer for samarbeid, erfarings- og kompetansedeling. Det er allerede etablert samarbeid med Bufetat, som pr i dag innehar en del av de oppgavene på fosterhjemsområdet som fra 2022 skal overføres til kommunene. Kompetanseoverføring fra Bufetat til kommunene blir viktig i 2020. Det er et uttalt mål om samarbeid oppstart av

veiledningsgrupper med ressurs fra kommune og fra Bufetat, i alle læringsnettverk iløpet av 2020.

Fylkesmannen vurderer at den modellen og strukturen vi har etablert, gjør det lettere å effektivt prøve ut tiltak, også i samarbeid med andre aktører.

Akuttberedskapen (pkt 3.2.1.5.3 i TB)

Fylkesmannen i Trøndelag har vært svært aktiv i etableringen av en forsvarlig organisering av akuttberedskapen i kommunene i 2019. Forsvarlig og organisert akuttberedskap har vært tema i dialogmøtene og vi har deltatt i samarbeidsmøter der organisering av akuttberedskapen har vært tema. Alle kommunene i Trøndelag har en organisert akuttberedskap. Foruten en tjenesten (to kommuner) deltar alle i interkommunal barnevernvakt - en er lokalisert i Trondheim og en på Steinkjer. Dette er et område Fylkesmannen følger nøye med på da vi ser at det lett kan oppstå organisatoriske og ressursmessige utfordringer.

Systematisk modell for vurdering av risikobildet i kommunal barneverntjeneste (pkt. 3.2.1.4.3 TB)

Fylkesmannen gjennomfører løpende ROS-analyser ut fra den kunnskapen vi har om den enkelte tjeneste til enhver tid. Informasjonen er samlet i et eget tjenestebarmeter, der vi vurderer de ulike parametrene med lav-, moderat- eller høy risiko. Skjemata oppdateres minimum to ganger årlig i forbindelse med kommunenes rapportering til Bufdir. Skjemata er godt implementert hos oss og benyttes som et arbeidsverktøy i det daglige, blant annet for å sikre mer treffsikre tilsyn.

Opptrappingsplanen, Jeg vet og Snakke (pkt 3.2.5.12 i TB)

Arbeidet mot vold og overgrep er et av Fylkesmannen i Trøndelags mål i 0-24 arbeidet. Vi viser til særreporteringen for 0-24 oppdraget for mer informasjon. Fylkesmannen i Trøndelag har i samarbeid med RVTS arrangert lanseringssamling for verktøyet "Snakke".

Barn i lavinntektsfamilier (pkt 3.2.1.5.13 i TB)

Fylkesmannen i Trøndelag har hatt fokus på utfordringen i rettssikkerhets-, informasjons- og veiledningsarbeidet mot NAV, i arbeidet med det boligsosiale området og i 0-24 - samarbeidet (se særreportering for mer informasjon).

Helhellig oppfølging av lavinntektsfamilier (pkt 3.2.1.5.14 i TB)

Holf prosjektet ble avsluttet i 2020. Vi har sittet i gruppen for implementering av HOLF og deltatt på møter med forskere og direktoratet i forbindelse med dette. Forskere fra Oslo Met har evaluert prosjektet. Holf prosjektet har bestått kontor som har fått Holf metodikken og av kontor som har fått ressurser til familiekordinator, samt at det er tatt inn data fra kontor som ikke har hatt spesiell oppfølging.

I tilbakemeldingen ser det ut til at det er foreldre og koordinatorene er fornøyd med familiekordinator og en egen kontaktperson på Nav.

Hovedmålene for prosjektet har vært følgende:

- Familien får arbeid.
- Inntekten øker.
- Bosituasjonen bedres.
- At familien får bedre økonomi.
- At barna i større grad deltar og er sosialt inkludert i barnehage og skole, skolefritidsordning og fritidsaktiviteter.

Evalueringen fra forskere viser at familiene har det bedre både i kontorene som har brukt HOLF metodikken og de som ikke har brukt HOLF metodikken. Man ser en effekt på arbeidsrelasjonen i begge typer kontorer. Man ser også at prosjektet har bidratt til å løfte barneperspektivet inn i Nav.

Den tette og helhetlige oppfølgingen barnefamilie har fått i HOLF tiltaket har ikke hatt ønsket effekt på hovedmålene med prosjektet. I tillegg har prosjektet bidratt til at man har økt utgiftene til kommunene blant de som har deltatt i prosjektet, der er økningen også størst hos de kontorene som har brukt metodikken. Direktoratet er prosjekteier og vi har sittet i implementeringsgruppen. Etter en gjennomgang av data med forskerne høsten 2019 er det ikke funnet grunnlag for å implementere tiltakene som er brukt i Holf prosjektet. Arbeidet i implementeringsgruppen er derfor avsluttet.

Kommentar» En stor andel av familiene som var med i dette prosjektet var førstegangsinnvandrere, jeg mener tallet lå på over 70%. Dette overasket forskerne som evaluerte prosjektet! Når tett, koordinert og individuell oppfølging ikke virker kan dette kanskje skyldes at den største gruppen i prosjektet, har utfordringer som gjør at de ikke klarer å nyttiggjøre seg tilbudet, som for eksempel språk»

NAV-veileder i videregående opplæring (pkt 3.2.1.5.15 i TB)

Vi viser til særreportering punkt 7.3.10.2 for rapportering på dette oppdraget.

Økt kompetanse i NAV (pkt 3.2.1.5.16 i TB)

Økt kompetanse har i Trøndelag forskjellige produkter vi utvikler, noe gjør vi på egenhånd og noe utvikler vi i samarbeid med andre fylker og direktoratet.

Fra starten av prosjektet etter innsiktsfase har vi hatt ønske om å utvikle et evalueringssystem for brukersamtale, som skal være slik at tilbakemeldinger fra bruker danner grunnlag for veiledning til veileder på Nav kontor. I oktober 2019 var det en workshop samling hvor vi presenterte uferdige ideer og det vi jobbet med for landets fylker. Vi fikk fra denne samlingen godkjenning for å gå videre med å utvikle dette, selv om våre tester på Nav Lerkendal viser at det er vanskelig å få tilbakemeldinger, har vi tro på at et digitalt tilbakemeldingssystem vil gjøre det lettere å evaluere og lage veiledning på bakgrunn av tilbakemeldinger.

Et slikt system har nasjonal interesse, men tar noe tid å utvikle, da både It avdelingen i direktoratet og flere fylker må være involvert i denne utviklingen. Det er planlagt workshop sammen med IT og representanter fra Nav kontor for å finne fram til hva som er mulig og hvordan vi jobber videre med å utvikle dette. Både Nav Fylket og Fylkesmannen er involvert i dette arbeid.

Når en digital løsning er på plass er det av interesse å prøve ut forskjellige måter å bruke det på, for å finne den mest effektfulle.

Læringssystem for kompetanseutvikling

- Sikre kompetanse for bedre brukersamtaler med økt overgang til arbeid (verktøy for prosessveileder.
- Ung medvirkning/brukerråd for ungdom som bidragsyttere for utvikling av tjenester.
- Bruk av digitale verktøy for rekruttering av brukerrepresentanter.
- Samarbeid mellom Nav fylket og Fylkesmannen. (beskrive prosess og strukturer)

I tillegg er det etablert en undergruppe i økt kompetanse, som handler om sosiale tjenester. I denne gruppen vært involvert i starten og har bistått direktoratet med å gjennomføre intervjuer med veiledere i Nav kontor. I ettertid har det vært en samling med noen kontorer, vi var ikke invitert til denne samlingen.

Det er også etablert en arbeidsgruppe for arbeidsinkludering, det vil lage en veileder for arbeidsinkludering der vi er representert. Dette arbeidet avsluttes fram mot sommeren.

Prosjektet er inne i en ny fase fra 2020 og det er mer fokus på samarbeid mellom Nav fylket og Fylkesmannen og det er mer fokus på det kompetansearbeidet som drives i hele fylket. Følgende innsatsområder blir prioritert i 2020.

- Utvikle og systematisere praksisnære læringsmetoder på kjerneområdet (veiledning, arbeidsinkludering og arbeidsgiver marked)
- Formidlingsløsning for erfaringsoverføring av gode praksisformer(verktøy)
- Strukturer for systematisk kompetanseutvikling.
- Kompetanseledelse

Tjenestebarmeter for sosiale tjenester i kommunene (pkt 3.2.1.5.17)

Vi viser til særrapportering punkt 7.3.1.4 for rapportering på dette oppdraget.

3.1.2.5 Tilrettelegge for et godt sivil-militært arbeid

Det sivil-militære samarbeidet har i 2019 bestått i å følge opp erfaringene fra Trident Juncture, arbeidet med gradert ROS for kommunene Ørland, Stjørdal og Trondheim, deltakelse i møtene i Fylkesberedskapsrådet, regionalt beredskapsseminar, Totalforsvarsmøtet i Bodø samt Grenseredningsrådet.

Utarbeidelse av felles plangrunnlag (fra kapittel 3.2.1.5.1.1 i TB)

Rapportere på

Utarbeide et felles plangrunnlag for å styrke det sivil-militære samarbeidet.

Forsvaret var godt representert i arbeidet med ROS Trøndelag som ble ferdig januar 2019. Det er gjennom 2019 også arbeidet med en gradert ROS for kommunene Ørland, Stjørdal og Trondheim som vil gi et godt plangrunnlag for det sivil-militære samarbeidet herunder utvikling av tiltaksplaner knyttet til regional utvikling av tiltaksplaner i BFF-SBS planverket som skal intensiveres i 2020.

Videreutvikle totalforsvaret og robustheten i kritiske samfunnsfunksjoner (fra kapittel 3.2.1.5.1.2 i TB)

Rapportere på

I tråd med sentrale føringer videreutvikle totalforsvaret og robustheten i kritiske samfunnsfunksjoner nasjonalt, regionalt og lokalt.

3 representanter fra Trøndelag deltar i kjernegruppe Totalforsvar i regi av DSB. Fm i Trlag utarbeidet i samarbeid med Fm M&R den sivile delen av vertlandsstøttekonseptet med bakgrunn fra bla. erfaringene fra Øvelse Trident Juncture i 2018. Dette i tillegg til arbeidet med ROS og nær kontakt med Forsvarets operative avdelinger i regionen og medlemmene i Fylkesberedskapsrådet gir et godt grunnlag for videreutviklingen av Totalforsvaret.

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene**3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling**

Vi har i løpet av året hatt en god del enkeltmøter/faglige innlegg for kommuner innen særskilte rettsområder. Vi har drevet utstrakt løpende veiledningsaktivitet ved kommunal- og justisavdelingen, jf. ny kommunelov og kommune- og fylkestingsvalget høsten 2019. Det har vært stor aktivitet knyttet til spørsmål ang. konstitueringer av nye kommunestyre m.v. Vi har også hatt til behandling flere svært ressurskrevende saker knyttet til bl.a. større reguleringsplaner, bygging av vindmøller og spørsmål om gyldighet ved valg av ordfører. Spørsmål knyttet til lokalt selvstyret (demokratiet – fritt skjønn) og forholdet til rettsstaten er også et tilbakevendende spørsmål.

Vi har utført kontroll av alle vergeregnskap i det sentrale uttrekk fra SRF. Vi har fått gode tilbakemeldinger fra revisjonen på våre kontrollrutiner i tilknytning til dette arbeidet. Vi er bevisst på samtaler med vergehavere (selvbestemmelse) og foretar individtilpasning ved oppnevning av nye vergemål. Ordningen med fremtidsfullmakt er nå godt kjent i fylket. Kronikk med dette temaet har fått stor oppmerksomhet og vi driver utstrakt veiledningsaktivitet på dette området.

Nytt embete i Trøndelag har gitt en mer ensartet og lik praksis. Vi er blitt mer robust, mindre sårbar og lettere å sette inn nødvendige prioriteringer på utvalgte områder. Vi jobber kontinuerlig med å utvikle våre rutiner vedr. organisering av arbeidet, delegering, god læringskultur og klart språk.

Tilsyn i industrien har vist at det er en del dårlige renseanlegg rundt om, men tilsynene har ført til at vi har fått ryddet opp i en del utslipp. På avfallssiden har tilsyn ført til en bedring i bruk av avfallsdeklarerings.no

Minimum 2 tilsyn per år. (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Minimum 2 tilsyn per år.

Vi har gjennomført tilsyn med 2 kommuner i 2019: Trondheim og Steinkjer.

Fylkesmannen har følgende inntrykk etter å ha gjennomført

tilsyn med to kommuner: For mange kommuner er det utfordrende å utarbeide individuell plan for bosatte flyktninger. I startfasen kan det være utfordrende å føre en dialog med flyktingen om kompetanse og karriere i et nytt land. Kommunene har en tett dialog med den enkelte bosatte flyktingen, men individuell plan brukes i svært varierende grad som et dynamisk støttedokument

gjennom den krevende kvalifiseringsprosessen som et introduksjonsprogram representerer. Fylkesmannen planlegger derfor å ta opp dette temaet i dialog med kommunene i 2020. Det kan være aktuelt å gjøre dette i fellesskap med Trøndelag fylkeskommune som har fått nye oppgaver på integreringsområdet.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Vi har i 2019 hatt en målrettet innsats og prioritering av saksbehandlingstid på klagesaker etter plan- og bygningsloven. Dette har gitt følgende positive utvikling på saksområdet:

Vi hadde pr. 01.01.2019 liggende 163 ubehandlede klagesaker (byggesaker og reguleringsplaner) etter plan- og bygningsloven. Mange av disse sakene var pr. 01.01.2019 over 12 uker gamle. Pr. 01.01.2020 hadde vi redusert tallet til 80 ubehandlede saker etter plan – og bygningsloven.

Vi har i 2019 behandlet til sammen 447 klagesaker (byggesaker og reguleringsplaner) etter plan- og bygningsloven. I 2018 behandlet vi til sammen 340 klagesaker.

Vi behandlet 385 byggesaker i 2019. Tallet i 2018 var 298. For byggesaker har gjennomsnittlig behandlingstid i 2019 vært 99 dager (i 2018 var tallet 122

dager). Gjennomsnittlig behandlingstid siste tertial 2019 for byggesakene var til sammen 71 dager. 49 % av byggesakene ble i 2019 behandlet innen fristen (84-dager). I 2018 var tallet 21 %.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 51 %	49 %	385	188

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 100 %		0	0

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker

Vi har i 2019 hatt en målrettet innsats og prioritering av saksbehandlingstid på klagesaker etter plan- og bygningsloven. Dette har gitt følgende positive utvikling på saksområdet:

Vi hadde pr. 01.01.2019 liggende 163 ubehandlede klagesaker (byggesaker og reguleringsplaner) etter plan- og bygningsloven. Mange av disse sakene var pr. 01.01.2019 over 12 uker gamle. Pr. 01.01.2020 hadde vi redusert tallet til 80 ubehandlede saker etter plan – og bygningsloven.

Vi har i 2019 behandlet til sammen 447 klagesaker (byggesaker og reguleringsplaner) etter plan- og bygningsloven. I 2018 behandlet vi til sammen 340 klagesaker.

Vi behandlet 62 reguleringsplaner i 2019. Tallet i 2018 var 42. For reguleringsplaner har gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2019 vært 78 dager (i 2018 var tallet 97 dager). Gjennomsnittlig behandlingstid for reguleringsplaner siste tertial 2019 var til sammen 70 dager. 61 % av reguleringsplanene ble behandlet innen fristen (84-dager). I 2018 var tallet 52 %.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i klager over reguleringsplan

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 39 %	61 %	62	38

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 25 %	75 %	4	3

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 33 %	67 %	6	4

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Landbruk

Dette ivaretas i hovedsak gjennom kontrollarbeidet som utføres iht vår Risikobasert kontrollplan. Samt gjennom rollen som klageinstans kompetansesenter for kommunene.

Effektiv og korrekt lovforvaltning oppnås ved å vektlegge kort saksbehandlingstid og rutiner som bidrar til innholdsmessig kvalitetssikring. Saksbehandlingen gis prioritet i forhold til andre oppgaver, samt at vi bruker kollegaveiledning for å sikre at vedtak blir i tråd med regelverk og forvaltningspraksis

Gjennomført kontroller i henhold til kontrollplan (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Gjennomført kontroller i henhold til kontrollplan

Landbruk

Alle forvaltningskontroller som ikke var avsluttet i 2018, er nå avsluttet. Fylkesmannen i Trøndelag har gjennomført de planlagte forvaltningskontrollene i 2019, 5 av disse er avsluttet og i 6 gjenstår det noe arbeid med oppfølging før kontrollene kan avsluttes. Planlagte foretakskontroller er i det store og hele gjennomført.

Arbeidet med forvaltningen av regelverket på husdyrkonsesjon har etter hvert blitt svært krevende. Regelverket rundt utregning av standardisert erstatning er komplisert, og vi opplever at vi bruker uforholdsmessig mye tid på disse sakene. I Trøndelag har vi fremdeles mange saker på vent, der det burde vært gjennomført risikobaserte kontroller med tanke på driftsfellesskap. Ressurssituasjonen vår er dessverre slik, at vi i for liten grad har mulighet til å prioritere disse sakene.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Ja, arbeidet er igangsatt, men ikke slutført.
Antall kontrolltiltak av foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	0
Antall kontrolltiltak av foretak som er fulgt opp etter kontroller i 2018	35
Antall kontrolltiltak av foretak som skal følges opp vedr. produksjonsgrensen i 2020	37
Antall kontrolltiltak av foretak det er gjennomført stedlig kontroll hos i 2019	2
Antall kontrolltiltak av foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfellesskap	0
Antall kontrolltiltak av foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning	9
Antall kontrolltiltak av foretak som har fått standardisert erstatning pga. driftsfellesskap	0
Antall kontrolltiltak av foretak som er kontrollert, men vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	3
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	Kr 418.082

Kontroll av siidaandeler

Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall siidaandeler som er kontrollert	Antall siidaandeler i fylket som søker tilskudd
15 %	10	25 %	17	68

To søknader er ikke ferdig behandlet, avventer vurdering fra LDIR knyttet til offentlig kontrollert telling. Kontrollen er utført ved behandling av tilskudd, og det ble utbetalt korrekt tilskudd ihht dokumentasjon.

Risikobaserte kontroller i forvaltningen av tilskudd og erstatninger

Ordning	Er kontrollpunkter fastsatt?	Effekter av kontrollpunktene
Tilskudd til tiltak i beiteområder	Ja	Har ikke registrert avvik (innviga tilskudd uten avtale) eller at kommunen ikke kontrollerer, men ser at kommunene varierer i kontrollform – ikke alle saker som blir kontrollert på stedet, kun dokumentkontroll. Men tenker det er greit i en del tilfeller. Effekten av kontrollpunktene er at fylkesmannen har bevissthet om regelverket, men har ikke ført til endring i praksis hos kommunene/søker
Klima og miljøprogrammet	Ja	Arbeidet er utsatt til 2020 pga skifte av saksbehandler
NMSK (skogsveier og skogsdrift)	Ja	Det tas stikkprøver hvor FM går igjennom bilag og foretar en utvidet kontrollregning i forbindelse med saksbehandlingen. Større omfang i kommuner der saksbehandler er uerfaren. Enkelte saker har blitt fulgt opp mot vegeier i forhold til begrunnelse for høye kostnader.
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet	Ja	Avløserlagene blir mer bevisst i forhold til utfylling av rapport og søknad.
Tilskudd til kommunale veterinærjenester, stimuleringstilskudd	Ja	Bidrar til at de riktige og beste søknadene får tilskudd.

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Saker kontrollert som følge av avvik i kontrolliste	2
Saker funnet i orden	1
Saker med feil	10
Beskrivelse av feilene	7 søkere har ikke sendt med grunnlag for skatt, 3 har søkt for tidlig (over 1 år før de fyller 62)

Kontroll av foretak som følge av mulige feilopplysninger

Foretak	Ordning og årsak	Resultat	Oppfølging
0			

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20 % av kommunene.

Det var 47 kommuner i Trøndelag i 2019. Fylkesmannen i Trøndelag gjennomførte forvaltningskontroll i 11 kommuner i løpet av året. Dette utgjør 23,4 %.

Forvaltningskontroller av kommunene

Kommune	Ordninger og omfang	Avvik ved kontroll	Oppfølging av avvik
Skaun	Se årsrapport 2018	Se årsrapport 2018	Avsluttet kontroll gjennomført i 2018. Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent.
Steinkjer	Se årsrapport 2018	Se årsrapport 2018	Avsluttet kontroll gjennomført i 2018. Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent.
Snilfjord	Se årsrapport 2018	Se årsrapport 2018	Avsluttet kontroll gjennomført i 2018. Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent.
Hemne	Se årsrapport 2018	Se årsrapport 2018	Avsluttet kontroll gjennomført i 2018. Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent.
Hitra	Se årsrapport 2018	Se årsrapport 2018	Avsluttet kontroll gjennomført i 2018. Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent.
Grong	Se årsrapport 2018	Se årsrapport 2018	Avsluttet kontroll gjennomført i 2018. Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent.
Indre Fosen	Stedlig kontroll: Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK), Skogfond, Produksjonstilskudd og avløsertilskudd ved ferie og fritid i jordbruket	5 avvik: PT: Manglende avkorting ved feilopplysning. Endring til søkers gunst. Manglende vurdering av driftsfellesskap. NMSK: Mangelfull kontroll av om søknadsareal er berettiget tilskudd. Utbetalt beløp overstiger bilagsgrunnlag	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Agdenes	Dokumentkontroll: Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	4 avvik: Kommunen har behandlet ufullstendig søknader. Kommunen har innvilget SML-tilskudd til tiltak som er utenfor ordningen. Kommunen har foretatt sluttutbetaling uten at det foreligger nødvendig dokumentasjon. Mangler ved kommunens vurdering av søknad og begrunnelse for vedtak	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Levanger	Stedlig kontroll: Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK), Skogfond, AR5, Produksjonstilskudd og avløsertilskudd ved ferie og fritid i jordbruket	7 avvik: Generelt: Manglende delegasjon av budsjettdisponeringsfullmakt NMSK: Krav om 10 % kontroll av driftstilskudd – mangler dokumentasjon. Utbetaling av skogfond uten at forhåndsgodkjenning av sprøyting er gitt PT: Kontrollskjemaer uten underskrift og nødvendige fullmakter. Manglende vurdering av driftsfellesskap. Avkorting på grunn av feilopplysninger – manglende vurdering av aktsomhet. Endring til søkers gunst	Svarbrev etter endelig rapport er mottatt, men ikke behandlet. Kontrollen er ikke avsluttet.
Røros/Holtålen	Stedlig kontroll: Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK), Skogfond, Tilskudd til regionale miljøtiltak (RMP), Produksjonstilskudd, AR5	10 avvik: NMSK: Manglende overordna retningslinjer for NMSK. Manglende skogfondstrekk. Feil anvendelse av regelverk skogfond PT: Manglende vurdering av driftsfellesskap. Endring til søkers gunst. Avkorting på grunn av feilopplysninger – manglende vurdering av aktsomhet RMP: Manglende dokumentasjon på risikovurdering. Manglende vurdering av og manglende avkorting. Avvik mellom omsøkt verdi og godkjent verdi. Manglende gjødslingsplan	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Røyrvik	Dokumentkontroll: NMSK, Skogfond, Tilskudd til regionale miljøtiltak (RMP)	3 avvik: MNSK: Habilitet RMP: Uberettigta tilskudd. Mangelfull og manglende gjødslingsplaner	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Leka	Dokumentkontroll: Produksjonstilskudd i jordbruket	6 avvik: Kommunen har ikke signert utfylt kontrollskjema. Kommunen har ikke sendt ut forhåndsvarsel ved avkorting. Kommunen har ikke avkortet grunnet manglende gjødslingsplan. Kommunen har foretatt «endring til søkers gunst». Mangler ved avkorting av feilopplysninger. Mangler i vurderingen av om kravet til vanlig jordbruksproduksjon er oppfylt	Endelig rapport utsendt i januar 2020 med svarfrist 21.02.2020
Ørland/Bjugn	Dokumentkontroll: Tilskudd til regionale miljøtiltak (RMP)	3 avvik: Manglende vurdering av og manglende avkorting. Avvik mellom omsøkt verdi og godkjent verdi. Uberettigta tilskudd	Endelig rapport utsendt i november 2019 med svarfrist 20.12.2019. Har fått innvilget utsatt svarfrist til 31.01.2020.
Rindal	Stedlig kontroll: Produksjonstilskudd og avløsertilskudd ferie og fritid	6 avvik: Manglende delegering av belastningsfullmakt for budsjettdisponering. Driftsfellesskap – løpende vurdering mangler. Manglende bruk av avkorting når søker har gitt feil opplysninger. Kommunen har foretatt endring til søkers gunst. Manglende kontroll opp mot opplysninger i Debio av økologisk produksjon. Kommunen har feil reaksjon når vanlig jordbruksproduksjon ikke er oppfylt	Endelig rapport utsendt i desember 2019 med svarfrist 23.01.2020. Svarbrev etter endelig rapport er mottatt, men ikke behandlet. Kontrollen er ikke avsluttet.
Verdal	Stedlig kontroll: Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK), Skogfond, Produksjonstilskudd	11 avvik: Generelt: Manglende delegering av belastningsfullmakt for budsjettdisponering. Habilitetsregler er ikke fulgt PT: Vilkåret «vanlig jordbruksproduksjon» er ikke vurdert. Manglende vurdering i forbindelse med økologisk areal i karens. Kommunen mangler rutine for behandling av opplysninger avdekket på kontroll. Manglende vurdering av avkorting på grunn av feilopplysninger. Endring til søkers gunst NMSK: Kommunen har ikke gjennomført tilskuddskontroll i felt på NMSK. Kommunen har ikke utført resultatkartlegging i 2018. Mangelfull saksbehandling ved frigivelse av skogfond. Manglende bilag ved utbetaling av tilskudd og skogfond	Endelig rapport utsendt i november 2019 med svarfrist 20.01.2020. Har fått innvilget utsatt svarfrist til 10.02.2020.
Trondheim	Vedtak etter jordloven § 12	Ingen avvik	
Holtålen	Vedtak etter jordloven § 12	Ingen avvik	
Røros	Vedtak etter jordloven § 12	Ingen avvik	
Levanger	Vedtak etter konsesjonsloven	Ingen avvik	

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	3	23 %	11	47

Andel avvik avdekket under (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)**Rapportere på**

Andel avvik avdekket under kontroll som er fulgt opp: 100 %.

6 kommuner som hadde svarfrist i 2019 (etter kontroll i 2018)

er avsluttet, avvik fulgt opp 100%. 5 av kontrollene i 2019 er avsluttet og for disse er avvik fulgt opp 100%. 6 av kontrollene i 2019 vil bli avsluttet i 2020.

Kontroll av veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)**Rapportere på**

Gjennomført risikobasert kontroll av minst 5% av søknadene om tilskudd til veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk for hver søknadsomgang.

Utført. 15 ble kontrollert med grunnlag i risikovurdering.

Tilskudd til veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Antall søknader som er behandlet	377
Antall søknader som er kontrollert	15
Antall søknader hvor utbetalt tilskudd er lavere enn omsøkt som følge av kontroll	1
Beskrivelse av avvik som førte til reduksjon av omsøkt tilskuddsbeløp	Alle blir sjekket for at de har brukt riktig takst og riktig summert, samt riktig antall fradrag. I tillegg ble 15 kontrollert ytterligere. For veterinære reiser ble det ut fra dette funnet ett avvik der det ble trekt kr 350,- pga. feil utregning av antall km fra søker sin side.

Bruksregler og distriktsplaner (fra kapittel 3.3.1.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

FM skal påse at reinbeitedistriktene har utarbeidet bruksregler og distriktsplaner i hht. Reindriftsloven. 100%.

10 av 10 distrikter har godkjente bruksregler. 9 av 10 distrikter har godkjente distriktsplaner. I tillegg har vi Trollheimen sjetje og 5 reinlag med godkjente bruksregler og driftsplaner.

Ett distrikt har fått opphevet beitebruksreglene av jordskifteretten. Fordeling av beitebruk tror vi ikke vil komme på plass før jordskifteretten får kompetanse til å fastsette dette. Reindriftsutøverne i distriktet har vært klare på at de ikke vil få avklart beitebruksreglene, før jordskifteretten har kompetanse til å fastsette de. Samme distrikt har ikke distriktsplan. Det er foretatt flere forsøk på å få på plass distriktsplan. Dette har ikke ført frem, og vi ser det som svært utfordrende. Det er konflikt om beitebruk, og vi ser heller ikke at distriktsplan vil komme på plass før beitebruksregler er avklart.

Kontroll innenfor reindrift (fra kapittel 3.3.1.2.3.1 i TB)**Rapportere på**

Utarbeidet plan for og gjennomført telling av rein for reindriftsåret 2019/2020. Avvik mellom *Melding om reindrift* og resultatet av tellingen skal meldes til Landbruksdirektoratet 3 uker etter tellingen er avsluttet.

Vi mottok ikke midler for telling i driftsåret 2019/20. Vi fikk bevilget penger for telling Svahken sjetje i 2018, driftsåret 2018/19. Midlene ble overført til 2019, da tellingen kunne gjennomføres først i februar 2019. Telling viste at reintall pr 31.03.2018 avvek fra melding om reindrift 2017/18. Ellers var reintall innenfor fastsatt reintall pr 31.03.2019. Kontrollen medførte avkortning i utbetalt tilskudd for driftsår 2017/18, som ble motregnet ved årets tilskuddsbehandling.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester**Barnevern**

Fylkesmannen arbeider med at befolkningen skal ha tillit til tjenestene gjennom våre tilsyn, klagesaker, råd- og veiledning og informasjonsarbeid. Vi erfarer at muligheten for å sende inn klager elektronisk har senket terskelen for å varsle, samt økt vår tilgjengelighet for privatpersoner. Barneverngruppa har ingen begrenset telefonetid og er tilgjengelig for publikum i våre åpningstider. Videre er det lav terskel for å gjennomføre møter og samtaler med de som tar kontakt, og for å ta kontakt med aktuelle klager for å forklare, gi råd og veiledning. Vi erfarer at enkelte henvendelser kan bli ryddet opp i raskt, ved å bistå med oppklarende telefoner, eller være en drøftingspartner for klager.

Vi etterstreber å gjøre våre brev og vedtak lett tilgjengelige og tilpasset våre mottakere. Dette er viktig innenfor barnevernets målgruppe generelt, og overfor barn og unge spesielt. I 2019 har det vært gjennomført opplæring i "Klart språk". Dette har medført økt bevissthet om hvordan vi skal gjøre våre brev mer tilgjengelig for mottaker. Dette har også utløst et behov for å revidere enkelte av våre brevmalere. Dette arbeidet påstartes januar 2020. Her vil vi også samarbeide med barn/unge for å få hjelp, slik at det vi skriver blir forståelig for dem det gjelder.

Hendelsesbasert tilsyn og rettighetsklager

I 2019 har vi totalt mottatt 166 skriftlige henvendelser. I løpet av året har vi mottatt 60 og avsluttet 56 tilsynssaker, hvorav 33 ble lokalt avklart. Det er påpekt lovbrudd i 38 % av tilsynssakene, noe som viser behovet for tilsyn og for å sikre at befolkningen får sin rett til forsvarlige tjenester. 35 % av tilsynssakene ble avsluttet innen 5 måneder. Dette er en negativ utvikling fra forrige år, selv om det har vært en nedgang i antall tilsynssaker. Fylkesmannen erfarer fortsatt at det er krevende å få ferdigbehandlet de mest omfattende tilsynssakene innen rimelig tid. Det er flere årsaker til dette: I enkelte saker får vi ikke dokumentasjon og informasjon innen oppgitt frist, noe som krever puringer og medfører lenger saksbehandlingstid. Vi erfarer også at dokumentasjonen som sendes inn, tidvis ikke er tilstrekkelig, slik at vi må innhente dokumentasjon i flere omganger. Videre har vi tilsynssaker der klager ønsker å sende inn ytterligere/løpende opplysninger, da de mener det er viktig informasjon for å sikre at saken er tilstrekkelig opplyst.

Samlet sett fører dette til at en del tilsynssaker blir liggende for lenge, og at vi har lengre saksbehandlingstid enn det vi ønsker. Vi har en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 7,3 mnd på de ordinære tilsynssakene. Dette er et forbedringsområde som vi stadig tar opp til drøfting for å analysere tidstyver og prioritere oppgaver på bakgrunn av ROS. Det må bemerkes at disse sakene også nedprioriteres av andre oppgaver som kommer og som ikke kan utsettes; innsynskrav, fritak om taushetsplikt, rettighetsklager, henvendelser mm.

Fylkesmannen vil bemerke at personalsituasjonen har påvirket saksbehandlingstiden i 2019. Nyansettelser og redusert bemanning gjør at vi har hatt redusert kapasitet. Videre har vi prioritert særskilt oppfølging av særlig sårbare tjenester og kommuner. Dette har bestått av ekstra møter, men også oppfølging av pågående tilsyn, samt gjennomføring av stikkprøvetilsyn.

I 2019 har vi påstartet planleggingen med å gjennomføre tilsynsmøter i utvalgte saker, med mål om raskere og bedre effekt av tilsyn. Dette er saker med en pågående alvorlig situasjon for et barn/ungdom, såkalte "brennbare saker". Utprøvingen vil gjennomføres fra og med januar 2020.

Pr. 31.12.2019 har vi en restanse på 30 tilsynssaker. Vi har ligget stabilt rundt 30 restanser gjennom hele året.

Totalt har vi realitetsbehandlet 82 rettighetsklager, hvorav 11 rettighetsklager er klage på vedtak fra barneverntjenesten. Fylkesmannen har gitt klager medhold i 17 % av sistnevnte klager. I 2019 har vi hatt en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 5,3 måneder på disse, med median på 4,4 måneder. Når det gjelder saksbehandlingstid på rettighetsklager på bruk av tvang vises det til eget punkt om dette i årsrapporten.

Institusjonstilsyn

Det er gjennomført institusjonstilsyn tråd med lovkravet, med unntak av tre tilsyn. Det vises til egne punkt og egen rapport vedr. dette.

Risiko- og sårbarhetsvurderinger

Fylkesmannen jobber systematisk med risiko- og sårbarhetsvurderinger. Det er utviklet et eget ROS-barometer gjeldende barneverntjenester og barneverninstitusjoner som nå er implementert hos oss og benyttes løpende når tilsyn (tilsynsmetodikk og tilsynsystema) skal vurderes. Et godt ROS-arbeid gir mer treffsikre tilsyn og øker sannsynligheten for å avdekke områder der barn/unge og familier ikke får sine rettigheter ivaretatt.

Medvirkning av barn og unge

Vi har i 2019 hatt samarbeid med Forandringsfabrikken og barnevernsproffer gjennom hele prosessen med å utvikle et digitalt samtaleverktøy for barn som bor i barneverninstitusjon, HER BOR. Å involvere barn og unge i utviklingen av våre tilsyn er nødvendig for å ivareta deres rett til forsvarlige tjenester. Vi er også opptatt av at barn skal høres trygt i kontakt med barnevernet. Her ser vi at det i dag er mange og ulike praksiser, hvor vi særlig er opptatt av at barnekonvensjonen skal legges til grunn og bidra til å sikre at barn blir hørt og ikke inst, på en trygg måte.

Sosiale tjenester

Tilsynsaktivitet og resultat fra klagesaksbehandling viser at kommunene har et forbedringspotensiale knyttet til sosiale tjenester.

I 2019 er det avdekket lovstridig praksis knyttet til tjenester til personer med samtidig rus- og psykisk lidelse i de to kommuner som har hatt tilsyn. Samlet sett ble det avdekket lovbrudd i alle seks kommuner etter ROP-tilsyn i 2018 og 2019 (to tilsyn utsatt fra 2018) - vi valgte derfor å gjennomføre et egenrevisningstilsyn slik at alle kommuner i Trøndelag fikk mulighet til å jobbe med eget styringssystem, praksis og samhandling innenfor tilsynets tema. Selv om kommunene har arbeidet på forskjellig måte med egenrevisningen, vurderer vi at den har hatt effekt, blant annet fordi det har bidratt til økt fokus og bevisstgjøring i kommunene på tjenestene som ytes til personer med samtidig rus og psykisk lidelse.

Videre ble det funnet lovbrudd i en av tre kommuner knyttet til sosiale tjenester i landsomfattende tilsyn for 2019, og klare forbedringsområder i de kommuner der det ikke ble avdekket lovbrudd. Seks av syv vurderte hendelsesbaserte tilsynssaker ble konkludert med lovbrudd. Samtidig ser vi at vi stadfester kun 68% av rettighetsklagene. Dette viser at befolkningen ikke nødvendigvis får de tjenester de har krav på.

Vi har satt ett tydelig fokus på hvordan kommunene selv arbeider med kompetanse knyttet til sosiale tjenester gjennom arbeid med tjenestebarmometeret og ved å ha dette som tema i dialogmøter. Videre har vi satset på skreddersydd opplæring i mindre fora ute i NAV-kontorene gjennom "Forvaltningsturneen". Vi har tro på at dette har effekt over tid, men ser samtidig at det er behov for et kontinuerlig arbeid knyttet til kompetanseheving, blant annet på grunn av nytt regelverk, skjønnspreget regelverk, kultur, nyansettelser og press mot tjenestene på grunn av vekst i utgiftene til økonomisk

stønad.

Vi har et avvik på median saksbehandlingstid i tilsynssakene, men vi har oppnådd forbedring siden i fjor. Vi vil fortsatt fokusere på å redusere saksbehandlingstiden for disse sakene. Lang tid med svært få saker har også medført at dette er saker med lite trening for oss, noe vi nå ser bedring i etter at volumet har økt betydelig.

Helse og omsorg

Fylkesmannen hadde et stort etterslep av tilsynssaker fra 2018 og har i løpet av 2019 redusert antall restanser betydelig. Det har vært satt inn ekstra ressurser i arbeidet og det har også vært et fokus på mer effektiv saksbehandling. Et stort antall restanser har ført til for lang saksbehandlingstid. De siste månedene har det vært en nedgang i denne, men det vil ta tid før vi kan nå målet om median saksbehandlingstid på 6 måneder.

Når det gjelder rettighetsaker har også 2019 vært dominert av en betydelig økning i antall pasientreisesaker. På landsbasis har antall saker behandlet av fylkesmennene økt fra noe over 600 saker i 2016 til 4200 saker i 2019. Selv om sakene for det meste er enkel å behandle gjør volumet at det går med mye ressurser. Fylkesmannen har hatt utfordringer med saksbehandlingstid på rettighetsklager som gjelder andre helse- og omsorgstjenester etter helse- og omsorgstjenestelovens § 3-2 punkt 6 bokstav b; personlig assistanse, herunder praktisk bistand og opplæring og støttekontakt. Det har blitt en bedring utover 2019 og samlet når vi nesten målet om at 90% av rettighetsklagene skal være behandlet innen 3 måneder.

Fylkesmannen er spesielt opptatt av bruk av tvang og makt overfor personer med utviklingshemming og har styrket ressursbruken på dette området. Vi har normalt hatt en svært god måloppnåelse når det gjelder stedlige tilsyn etter helse- og omsorgstjenestelovens kapittel 9. I år ble det gjennomført litt færre tilsyn enn i 2018, men vi opplever å ha god oversikt og planer for å gjennomføre nødvendige tilsyn.

Fylkesmannen nådde ikke måltallet for tilsyn med spesialisthelsetjenesten. Årets landsomfattende tilsyn lot seg bare gjennomføre i 1 av 3 helseforetak. Tema for tilsynet var utlokaliserte pasienter, pasienter som blir lagt på en annen avdeling enn der de faglig sett hører hjemme. 2 av foretakene hadde så få forekomster av dette at det ikke var mulig å gjennomføre tilsynet.

Antallet stedlige tilsyn skal økes (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Antallet stedlige tilsyn er økt sammenlignet med 2018.

Det er gjennomført 19 stedlige tilsyn mot 23 i 2018. Nedgangen i 2019 skyldes kapasitetsutfordringer. Alle nye vedtak untatt 2 har fått stedlig tilsyn. Fylkesmannen har god oversikt og plan for å ivareta rettsikkerheten til personer med psykisk utviklingshemming som har vedtak om tvang og makt. Det er utfordrende å ha som mål å øke antallet stedlige tilsyn årlig når en i utgangspunktet opplever å gjennomføre nødvendige tilsyn og presset på de lovpålagte oppgavene øker.

Stedlige tilsyn etter kap. 9

Sum antall stedlige tilsyn gjennomført i 2018	Sum antall stedlige tilsyn gjennomført i 2019	Økning	Resultatmål
23	19	-4	Positiv økning

Fylkesmannen skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale. Barnet kan kontaktes i forkant eller under fylkesmannens tilsynsbesøk. Dersom barnet ikke var tilstede under tilsynsbesøket, skal fylkesmannen i etterkant kontakte barnet med tilbud om samtale.

Fylkesmannen skal gjennomføre tilsyn med barneverninstitusjoner 2 eller 4 ganger pr år. Halvparten av tilsynene skal være uanmeldt. Ved meldte tilsyn sender vi alltid skriftlig varsel om at Fylkesmannen kommer på tilsynsbesøk. Brevet er formulert til barn og unge.

Fylkesmannen tar direktekontakt med alle barn som er til stede under våre tilsynsbesøk på barneverninstitusjoner. Imidlertid er enkelte barn fraværende under tilsynsbesøket av ulike årsaker. Dersom vi får opplysninger om at en ungdom hadde et ønske om å snakke med oss, men ikke hadde mulighet til å være til stede under tilsynsbesøket, tilbyr vi samtale i etterkant; enten ved nytt besøk, samale i våre lokaler eller på telefon. Vi varsler alltid institusjonen om at de må sikre at ungdommene vet at de kan ta kontakt ved behov.

Vi har deler ut brosjyrene som ble utarbeidet av Helsetilsynet i sin tid til barn/unge og barneverninstitusjonene.

Vi kunne tenkt oss et verktøy som hadde økt sannsynligheten for at flere barn og unge ved behov, tok kontakt med tilsynsmyndigheten.

Det vises til egen årsrapport for tilsyn med barneverninstitusjoner.

Fylkesmannen skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det. (fra kapittel 3.3.1.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Barn generelt

Fylkesmannen tar alltid i mot barn som tar direktekontakt eller møter opp hos oss. Dette skjer imidlertid svært sjelden.

Barn i barneverninstitusjon

I 2019 var det totalt 201 barn som bodde på barneverninstitusjonene på tilsynstidspunktene. 167 fikk tilbud om samtale (83 %), der 118 takket ja, dvs. 71 % (av de som fikk tilbud). De som ikke fikk tilbud om samtale var bortreist under tilsynet eller var av andre årsaker utilgjengelig. Vi har forsøkt å være tilgjengelig for disse gjennom å informere om muligheten til å ta kontakt med oss.

Videre reiser vi alltid ut til barneverninstitusjoner, hvis barn/unge tar kontakt og ønsker en samtale. Vi har et eget mobilnummer som barn og unge kan nå oss på. Denne blir i svært liten grad brukt. Vi bør utvikle nye tiltak for å gjøre oss mer tilgjengelig for barn og unge. Dette kan kreve andre plattformer enn de som benyttes i dag. SMS og mail er lite brukt av denne målgruppen.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker på helseområdet var 7,9 måneder. Dette skyldes et stort antall restanser ved begynnelsen av året.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre (Helse/omsorg)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Helse/omsorg	50 %	- 14 %	36 %

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker ASD (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre

Vi har i 2019 hatt fokus på å redusere saksbehandlingstiden på klage- og tilsynssaker. Vi har lyktes godt med dette for rettighetsklagene, men vi har stadig en vei å gå når det gjelder hendelsesbasert tilsyn. Median saksbehandlingstid var samlet sett på 6 måneder i 2019.

Samtidig som vi har jobbet med å redusere saksbehandlingstiden, så har vi hatt fokus på å opprette flere hendelsesbasert tilsyn i 2019, der det har vært grunnlag for det. Vi har derfor opprettet langt flere saker i 2019 enn i 2018, både med vurdering og saker sendt til leders gjennomgang. Vi har lyktes med å forbedre resultatet på saksbehandlingstid, sammenlignet med 2018. Vi ser likevel at vi fortsatt må ha fokus på dette for å ferdigstille så rask som mulig, og innenfor kravet.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %	- 21 %	29 %

Avslutning av klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Avslutning av klagesaker: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

På ASD sitt område (klagesaker etter sosialtjenesteloven) er 99% av sakene realitetsbehandlet innen 3 måneder.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker: minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	9 %	99 %
Helse/omsorg	90 %	- 2 %	88 %

Andel vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)**Rapportere på**

Andel vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning som er overprøvd innen 3 måneder: Minst 90 %.

Det er tilsammen overprøvd 142 vedtak hvorav 97% er behandlet innen 3 mnd.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	6 %	96 %

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)**Rapportere på**

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav som er behandlet innen 3 måneder: Minst 90 %.

Søknad om dispensasjon fra utdanningskravet er alle behandlet innen 3 mnd.

Avslutning av klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre (fra kapittel 3.3.1.3.3.6 i TB)**Rapportere på**

Avslutning av klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: Minst 90 % innen 1 måned.

Kun 37 % av klager på tvang i barnevernsinstitusjoner er behandlet innen 1 måned i 2019. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid lå på 2 måneder, og median saksbehandlingstid på 1,6 måned i 2019. Det er flere årsaker til dette.

Første halvår var det reduserte personalressurser i teamet pga vakanser og sykmelding. I tillegg opplevde vi en økning på 139 % i klager på tvangsprotokoll (fra 31 klager i 2018 til 74 klager på enkeltbestemmelser i 2019). Økningen var størst første halvår. I tillegg var det nødvendig å innhente mer informasjon for å sikre tilstrekkelig grunnlag for å fatte en avgjørelse i enkelte av sakene. I mottatte rettighetsklager 2019, var dette nødvendig i 26 av dem.

I sakene der vi må innhente ytterligere informasjon/dokumentasjon er det ekstra krevende å holde fristen på 1 mnd. Imidlertid er vi avhengig av å sikre tilstrekkelig grunnlag før vi fatter beslutning.

Restanser og saksbehandlingstid er tatt opp regelmessig gjennom året. Det ble iverksatt flere tiltak for å redusere saksbehandlingstiden i løpet av året. Det er videre planlagt tiltak for 2020 med mål om bedre resultatoppnåelse.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	-53 %	37 %

Resultatmål FMTL og FMIN (fra kapittel 3.3.1.3.4.6 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 300 poeng

Fylkesmannen i Trøndelag har i 2019 nådd måltallet for tilsynsaktiviteter i den kommunale helse- og omsorgstjenesten med god margin. Det er spesielt brukt store ressurser på gjennomføring, oppfølging og utvidelse av landsomfattende tilsyn (LOT 2017/2018) med "Kommunale tjenester til personer med samtidig rusmiddelproblem og psykisk lidelse." Dette i tillegg til landsomfattende tilsyn (LOT) med "Kommunenes arbeid med tilsyn med miljørettet helsevern i skoler og barnehager".

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
300	91	391

Resultatmål FMAG, FMTL og FMTF (fra kapittel 3.3.1.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 70 poeng

Fylkesmannen i Trøndelag nådde ikke måltallet for tilsynsaktivitet i spesialisthelsetjenesten i 2019. Hovedsakelig skyldes dette at landsomfattende tilsyn (LOT), "Tilsyn med somatisk spesialisthelsetjenester til utlokaliserte pasienter" ikke kunne gjennomføres ved to av tre helseforetak i regionen. Etter gjennomført kartlegging viste det seg at utlokaliserte pasienter var en aktuell problemstilling kun ved ett av helseforetakene. Omfanget ved de to andre var for lite til at det var hensiktsmessig å gjennomføre tilsyn på temaet. Beslutningen ble fattet i samråd med Statens helsetilsyn i mai 2019. Det var da ikke tidsmessig mulig å planlegge/gjennomføre egeninitiert tilsyn. Ved siden av planlagte tilsyn har Fylkesmannen i Trøndelag gjennomført større oppfølginger inkl. stedlige tilsyn.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
70	-26	44

Resultatmål FMTL og FMIN (fra kapittel 3.3.1.3.6.6 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 100 poeng

Fylkesmannen gjennomførte i 2018 – 2019 seks kommunerettede tilsyn med tjenester til personer med samtidig rus- og psykisk lidelse (ROP-tilsynet). Etter endt gjennomføring kunne vi konstatere at det var avdekket lovbrudd i samtlige kommuner. For å oppnå best mulig effekt av tilsynet i fylket, og løfte tjenestene til denne gruppen, ble det på bakgrunn av tilsynsresultatene besluttet å initiere og invitere de øvrige kommunene i fylket til et egenmeldingstilsyn. Aktiviteten oppsto som et behov i løpet av året, og fremsto som en viktig prioritering. Vi endte derfor opp med flere tilsynspoeng i 2019 enn kravet.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
100	27	127

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder hvor det er funnet brudd på lovkrav (fra kapittel 3.3.1.3.7.1 i TB)**Rapportere på**

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder hvor det er funnet brudd på lov- og forskriftskrav er avsluttet (dvs. praksis er endret) innen en avtalt frist.

Helse- og omsorg

Det er gjennomført tilsynsaktivitet ovenfor både kommunenes helse- og omsorgstjenester samt ovenfor spesialisthelsetjenesten. Det er i denne sammenhengen påpekt lovbrudd. I oppfølgingen av lovbrudd fastsettes det fra vår side ikke frist for når lovbruddet skal være rettet. Virksomhetens ledelse bes fremlegge en plan for tiltak som skal iverksettes for å sikre at tjenesteutøvelsen er i samsvar med lovkrav, herunder fastsettelse av frist for gjennomføring. Vi vil etterspørre statusrapporter i forbedringsarbeidet, og tilsyn avsluttes ikke før det vurderes at igangsatte tiltak har hatt ønsket effekt.

Barnevern*Hendelsesbasert tilsyn*

Som nevnt under pkt. 3.1.3.3 så er det avsluttet 56 tilsynssaker i 2019, der det ble påpekt til sammen 20 lovbrudd. I 56 av sakene var kommunen og barneverntjenesten tilsynsobjekt, mens de øvrige to tilsynene var rettet mot Bufetat (lovbrudd) og en privat barneverninstitusjon (ikke lovbrudd). Vi setter ikke en tidsfrist når lovbruddet skal være rettet, men følger Helsetilsynets veileder for oppfølging av virksomheter ved avdekkede lovbrudd.

Enkelte tilsyn må følges opp over lang tid etter at vi har konkludert med lovbrudd. Dette er virksomheter med store sårbarheter, og der det er vedvarende svikt på flere områder. Vi har løpende vurderinger av hvilke tiltak og hvilken tilnærming fra oss som vil gi størst effekt. Vi erfarer dessverre at våre tilsyn ikke alltid har den effekten som er ønskelig. Vi vurderer at det er behov for å se på hvordan vi kan utvikle våre tilsyn med mål om bedre effekt i virksomhetene.

Planlagte tilsyn (kommune/barneverntjenester og Bufetat)

I løpet av 2019 har vi avsluttet tre tilsyn:

1. Landsomfattende tilsyn 2017 - Bufetat, avsluttet høsten 2019.

2. Landsomfattende tilsyn 2018 - Kvammen Akuttinstitusjon, avsluttet november 2019.
3. Stikkprøvetilsyn (håndtering av meldinger) - Væresregionen, avsluttet oktober 2019.

Sosiale tjenester

Vi viser til det som er skrevet over om helse- og omsorg og barnevern. Embetet har fulgt Helsetilsynets veileder for oppfølging av virksomheter ved avdekkede lovbrudd også for sosiale tjenester. Som for barnevern registrerer vi at det ved enkelte tilfeller tar lang tid før et lovbrudd blir rettet, men i hovedsak viser kommunene initiativ og evne til å endre praksis/rette lovbruddet.

I forbindelse med ikrafttreden av ny kommunelov har vi i embetet hatt fokus på endring i bestemmelser om rettestfrist, og betydningen det har for dialog med kommunen etter tilsyn der det er påvist lovbrudd og vedtak om pålegg. Vi etterlyser tydelig veiledning fra Helsetilsynet på bruk av de nye reglene i forbindelse med avslutning av tilsyn der det er påpekt lovbrudd.

3.1.3.4 Andre oppdrag

Ikke noe å bemerke utover det som er omtalt andre steder i årsrapporten.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet og rettslikhet

Vi har kontroll på restansene på vergemålsområdet. Det er krevende å hele tiden prioritere tilgjengelig kapasitet blant de ulike oppgaver innenfor porteføljen. Vi har utført kontroll av alle vergeregnskap i det sentrale uttrekk fra SRF. Vi har fått gode tilbakemeldinger fra revisjonen på våre kontrollrutiner i tilknytning til dette arbeidet. Vi er bevisst på samtaler med vergehavere (selvbestemmelse) og foretar individtilpasning ved oppnevning av nye vergemål. Ordningen med fremtidsfullmakt er nå godt kjent i fylket. Kronikk med dette temaet har fått stor oppmerksomhet og vi driver utstrakt veiledningsaktivitet på dette området.

Nytt embete i Trøndelag har gitt en mer ensartet og lik praksis. Vi er blitt mer robust, mindre sårbar og lettere å sette inn nødvendige prioriteringer på utvalgte områder. Vi jobber kontinuerlig med å utvikle våre rutiner vedr. organisering av arbeidet, delegering, god læringskultur og klart språk.

Opprett vergemål (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager.

Vi har kontroll på restansene på dette saksområdet. Det kan være tidkrevende å innhente informasjon i en del av disse sakene. Jf. kravet om frivillighet (reell vilje) og for å avklare behovet for vergemål.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
74 %	80 %	-6 %

Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital (fra kapittel 3.3.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 20 dager.

Saksbehandlingstid - Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 20 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
98 %	80 %	18 %

Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter (fra kapittel 3.3.2.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 45 dager.

Vi har kontroll på restansene på dette saksområdet.

Saksbehandlingstid - Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 45 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
79 %	80 %	-1 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.4 i TB)**Rapportere på**

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen Fylkesmannen mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Vi har kontroll på restansene på dette saksområdet. Vi må riktignok i 2020 ha større prioritering/oppmerksomhet på fremdriften av klagesakene. Antallet klagesaker er relativt sett lite. På den annen side er en del av klagesakene tidkrevende.

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen Fylkesmannen mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
47 %	80 %	-33 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen. I tillegg skal alle regnskap hvor fylkesmannen har pålagt utvidet regnskapsplikt, kontrolleres.

Arbeidet med oppfølging og innhenting av supplerende dokumentasjon i tilknytning til kontrollen har fortsatt utover høsten og vi er nå helt i slutfasen med å ferdigstille alle kontrollene fra 2018.

Vi har fått gode tilbakemeldinger fra revisjonen på våre kontrollrutiner i tilknytning til dette arbeidet.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
93 %	100 %	-7 %

Digital innlevering av vergeregnskap (fra kapittel 3.3.2.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Andelen vergeregnskap som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 65 %.

Vi oppfordrer våre interessenter til digital innsending og den prosentvise andelen er økende.

Andelen vergeregnskap som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 65 %

Resultat	Resultatmål	Differanse
59 %	65 %	-6 %

Digital innsending av søknader om vergegodtgjøring og fylkesmannens samtykke (fra kapittel 3.3.2.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om fylkesmannens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 40 %

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om fylkesmannens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 40 %

Resultat	Resultatmål	Differanse
40 %	40 %	0 %

3.1.3.6 Vergehaver skal ha høy grad av selvbestemmelse og vergemålene skal være individtilpassede

Det er en større bevissthet blant de ansatte om betydningen av vergehavers selvbestemmelsesrett. Det er større fokus og oppmerksomhet på at vergemålet skal tilpasses vergehaver og ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig.

Individtilpasning av vergemål (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Når et vergemål opprettes, skal det foretas nødvendige undersøkelser slik at mandatet individtilpasses og ikke er mer inngripende enn nødvendig

Det søkes å oppnå en individtilpasning ved opprettelse av vergemålene. Dette med bakgrunn i beskrivelse av de konkrete behov for bistand i legeerklæring, begjæring og samtale med de involverte.

Videre vurderes det individtilpasning ved behov etter tilbakemelding, søknader og tilsyn/ kontroll.

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Vi opplever at det fortsatt er en del barnehagemyndigheter som har utfordringer med å forstå sin rolle som barnehagemyndighet. Dette ser vi i tilsyn. I tillegg ser vi utfordringer med at de ikke forstår ulike bestemmelser i barnehageloven. Kap V A er for tiden aktuelt da det kommer inn mange klagesaker og vi får mange henvendelser om regelverket. Vi opplever at kommuner er usikre på kravene i forvaltningsloven, men at de ved å behandle klagesaker på nytt etter opphevelse fra oss, gir dem kunnskap om hva som må ligge i et vedtak. Vi er på dialogmøter med kommuner hvor vi har utvalgt regelverk som tema. Effekten er at de får en arena hvor det er lettere å spørre, og ta opp det som kan oppleves som dumme spørsmål.

På opplæringsområdet ser vi at det i omtrent 64 prosent av klagen ikke gis medhold. I dette tallet holdes klager på sentralt gitt eksamen utenfor. Den prosentvise andelen i 2018 var ca 56 %. Dette viser en økt forståelse for regelverket og etterlevelse av dette i sektor. Vi vurderer det dit at veiledning på regelverk fra Fylkesmannens side er viktig og bidrar til å sikre barn og unges rettigheter.

I håndhevingsordningen hvor Fylkesmannen er førsteinstans, er det en prosentvis større andel hvor vi ser at skolene ikke har fulgt regelverket. Det er fortsatt en veg å gå før det nye regelverket om skolemiljø, er godt innarbeidet i sektor.

Vi har opprettet dialog med skoleeiere på regionnivå for å bedre kunne bistå med det sektor ønsker veiledning på, eller som vi ser at det er behov for økt kompetanse på. Vi forventer at dette bidrar til bedre regelverksforståelse og - etterlevelse i fylket. De fleste har i denne sammenheng bedt om veiledning på regelverket om skolemiljø, men også andre områder tas opp. Vi har jevn pågang med spørsmål om veiledning fra skoler og foresatte, men hovedsakelig fra skoleeiermiljøet. Evnen til å etterleve regelverket ser ut til å være likt fordelt mellom små og store kommuner. Vi vurderer at det er regelverket knyttet til skolemiljø som utfordrer sektor mest i vårt fylke.

Sektorkunnskap ligger til grunn for vurdering av oppfølging og virkemiddel (fra kapittel 3.3.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Kunnskap om tilstanden i sektor på rettsikkerhetsområdet skal ligge til grunn for alle vurderinger av oppfølging og valg av virkemiddel

Vi følger med på tilstanden i sektor i fylket gjennom oversikt over klagesaker og håndhevingsordningen, gjennom sektorovervåking, veiledning og ulike møtearenaer med sektor. Vi har jevnlig gjennomgang av vår samlede kjennskap til kommunene med drøfting av konsekvenser for vårt arbeid. Dette har betydning for valg av virkemidler. Her legger vi til grunn vår ROS metodikk, hvor vi setter sammen vår samlede kunnskap i et ROS skjema. Vi har opprettet dialog med våre ti regioner samt fylkeskommunen om gjennomføring av dialogmøter hvor vi både gir veiledning på områder regionen, ønsker samt på områder vi erfarer at regionen har behov for. Videre er tilsyn med tilhørende tilbud om veiledning et virkemiddel i denne sammenheng. Vi strekker oss langt for å bistå med veiledning på regelverket. Mye av dette skjer via telefon og noe i stedlige møter. Vi erfarer at vi ikke kan prioritere enkeltskoler og helst ikke enkeltkommuner i stedlig veiledning da dette er et spørsmål om kapasitet. Kommuner i oppfølgingsordningen har vi prioritert ekstra i ved behov for veiledning. Vi er av den oppfatning at vi etter to år som nytt fylkesmannsembete, har kommet langt i å skaffe oss en samlet oversikt over sektor og å kunne velge virkemidler etter behov og har derfor god måloppnåelse på dette punktet.

Veilederen om saksbehandling i 9A-saker er implementert og tatt aktivt i bruk (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Veilederen om saksbehandling i 9A-saker er implementert og tatt aktivt i bruk

Veilederen om saksbehandling i 9 A-saker er gjort kjent blant saksbehandlerne i skolemiljøteamet (heretter 9 A-teamet) etter at den ble utgitt. Veilederen danner grunnlag for interne prosedyrer for saksbehandlerne i 9 A-teamet. Teamet har som hovedmålsetning å ha en praksis som er mest mulig lik og korrekt, og har derfor jevnlig gjennomgang av rutiner i saksbehandlingen.

Teamet har faste prosedyrer for hvordan vi behandler skolemiljø saker fra vi mottar en melding per telefon eller via Fylkesmannens nettsider. Vi forholder oss til hvilke kriterier som ligger til grunn for at saken skal tas til behandling. Nye saksbehandlere i teamet får intern opplæring av andre saksbehandlere og har fått kjennskap til veilederen som et viktig dokument blant flere. Vi ser at vi i tillegg kan sette av teamtid til å gjennomgå veilederen på faste stoppunkt gjennom året, for å sikre at nytilsatte blir tilstrekkelig informert.

Vedtaksmalen vi bruker i skolemiljø saker er også tilpasset hensyn omtalt i veilederen. Delpliktene blir vurdert i tråd med de retningslinjer som er gitt. Vi har en praksis for å høre eleven i alle skolemiljø saker. Unntaksvis ønsker ikke eleven eller foresatte en elevsamtale. Vår vedtaksmal er under stadig revidering, da vi alltid kan bli bedre på effektivitet i saksbehandlingen, samt klar og tydelig kommunikasjon med adressaten for enkeltvedtaket.

9 A-teamet har ukentlige møter på Skype, der problemstillinger som er omtalt i veilederen ofte blir løftet fram og diskutert (jfr. punkt 7 i veilederen).

Elever og foreldre skal regelmessig få informasjon om håndhevingsordningen (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Elever og foreldre skal få regelmessig og oppdatert informasjon om håndhevingsordningen og meldeordningen

Skolemiljøteamet har hatt to innfallsvinkler for å oppfylle kravet om informasjon til elever og foreldre. Vi har hatt direkte kontakt med elever og foreldre i møter eller i telefonsamtaler. Informasjonen er også gitt indirekte, gjennom vår informasjon til skolens ansatte, som har gitt informasjonen videre til elever og foreldre.

I 2019 har skolemiljøteamet deltatt på dialogmøter, regionale samlinger og drøftingsmøter med sektor.

I dialogmøtene har vi gitt informasjon om håndhevingsordningen og våre erfaringer med 9 A-saker. Dialogmøtene har hatt som hensikt å informere, men også åpne opp for regionens ønsker for veiledning og spørsmål. Dialogmøtene har ofte hatt en foredragsdel og en drøftingsdel. I disse møtene har vi alltid stilt med en pedagog og en jurist. Deltakere i disse dialogmøtene har ofte vært skoleeiere, rektorer og PPT-ansatte fra flere kommuner samlet.

De regionale samlingene har hatt samme innhold som dialogmøtene, men har gjerne hatt flere deltakere og har dermed egnet seg best som rene foredrag. Vi har samarbeidet med våre kolleger i REKOM og DEKOM og hatt samlinger med ulike tema samme dag for samme region.

Våre drøftingsmøter med sektor har vært knyttet til skolemiljøsakene i håndhevingsordningen. Det har gjerne vært møter med rektorer, avdelingsledere og eventuelt skoleeier i den aktuelle saken.

I tillegg har skolemiljøteamet veiledet foresatte, skoleansatte og skoleeiere som har kontaktet oss om prosedyrer og kriterier for meldingsordningen og om håndhevingsordningen. Vi mottar ukentlig henvendelser om dette.

Flere av våre saksbehandlere har også deltatt i skolemiljøtilsyn, med skolens aktivitetsplikt som tema. I ett av kontrollspørsmålene etterspørres skolens praksis med å gi elever og foreldre informasjon om at de kan melde saken sin til Fylkesmannen. I førveiledning og i sluttmøter med skolen og kommunen, har vi fått mulighet til å ha fokus på elevens og foreldres rettigheter til å melde sak. Våre rapporter blir også offentliggjort, slik at foresatte kan lese om praksis i sin kommune på dette området.

Fylkesmannen i Trøndelag har deltakere i Utdanningsdirektoratet sitt prosjekt "inkluderende barnehage- og skolemiljø". I forbindelse med oppstart av prosjektet i kommunene har vi gjennomført ett eller flere dialogmøter med deltakerkommunene, med håndhevingsordningen som ett av temaene. I alt har syv av fylkets kommuner deltatt i prosjektet og fått informasjon om håndhevingsordningen.

Elever og foresatte kan finne informasjon om håndhevingsordningen og hvordan de kan melde inn sak på fylkesmannens nettsider. Informasjonen som er gitt, skal gjøre det enkelt for melder å forstå hvordan de kan ta kontakt med oss. Alle saksbehandlere i skolemiljøteamet er oppgitt med kontaklinformasjon og nettsiden har en lenke til digitalt meldeskjema.

klagebehandling resultatmål (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal sørge for å komme raskt i gang med behandlingen av saker etter § 9 A-6.

I våre rutiner for mottak og oppstart av behandlingen av saker, følger vi en fast framgangsmåte i skolemiljøteamet. Innmeldte saker blir fordelt til saksbehandler samme dag eller dagen etter og saksbehandler tar kontakt med melder samme dag (eller dagen etter). Dersom meldingen fyller kriteriene for å ta saken til behandling, tar saksbehandler kontakt med skolen (ev. skoleeier) og sender innhentingsbrev med informasjon om skolens dokumentasjonskrav i løpet av samme dag eller dagen etter. I samtalen og brevet blir det også gitt informasjon om saksgang, rettigheter og tidsfrister. Det tar 1-3 dager å gjennomføre denne delen av oppstartsprosessen.

Fylkesmannen mottar deretter skolens dokumentasjon etter fristens utløp (5 virkedager). Vi har en praksis for å gjennomføre elevsamtale i de kommende ukene etter at en skolemiljøsak er meldt inn. Når FM har gjennomført alle nødvendige samtaler og har mottatt skolens dokumentasjon og eventuell kontradiksjon fra foresatte, kan vedtaket skrives.

Vår erfaring er at saksbehandlere kommer raskt i gang med oppstarten av saker, men at behandlingstiden trekker ut i tid på grunn av mange innmeldte saker samtidig. Når saken må settes i "kø", blir det nødvendigvis noe ventetid før selve vedtaket skrives. Det foretas alltid en skjønnsmessig vurdering av prioritering av rekkefølge på saker som står i kø hos saksbehandlere. Dette kan blant annet bero på sakens alvorlighetsgrad, om det er et akutt behov for avklaringer eller at sakens innhold er ekstrem på en måte som krever rask behandling.

Vi har god måloppnåelse når det gjelder å komme raskt i gang med behandlingen av saker.

FM skal bidra til kompetanse om trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal jobbe forebyggende og systematisk slik at skoleeiere og skoleledere har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

I 2019 har skolemiljøteamet deltatt på dialogmøter, regionale samlinger og drøftingsmøter med sektor. Hensikten med møtene har vært å informere om det forebyggende arbeidet for et trygt og godt skolemiljø.

Som eksempel på hva noen av møtene har omhandlet, kan vi vise til følgende innhold:

- Fylkesmannens ansvar og rolle på opplæringsområdet
- Håndhevingsordningen og saksgang
- Opplæringslovens kap. 9 A
- Beslutningsgrunnlag og pålegg/tiltak
- Fylkesmannens erfaringer med skolemiljø saker
- Klarspråk, dokumentasjon og kontradiksjon
- Fylkesmannen sine positive erfaringer ved håndhevingsordningen. Utdringer i skolemiljø saker gjennom håndhevingsordningen. Fylkesmannen sine anbefalinger i skolemiljø arbeid
- Sosial læring og inkluderende læringsmiljø
- Forslag til ny barnehagelov
- Evaluering av nytt kap. 9 A i opplæringsloven (Deloitte)
- Aktuelle kontrollspørsmål i «Skolemiljø tilsyn»

Temaene i foredrag og dialogmøter er valgt ut fra innspill fra sektor, men også gjennom vår kartlegging av behov for spesifikk informasjon til de ulike regionene. Vår kunnskap om deres behov baserer seg på våre egne erfaringer med skolemiljø saker i regionen, samt sektorovervåkingen. Da "Evalueringen av nytt kap. 9 A i opplæringsloven" ble utgitt i juni 2019 av Deloitte, opplevde vi at mange av våre erfaringer gjennom håndhevingsordningen, samsvarte med rapporten. Da dette ble delt med sektor, opplevde vi at det skapte tillit til informasjonen vi ga.

I de fleste skolemiljø saker gjennom håndhevingsordningen, finner vi at skolene oppnår en læringseffekt av å få en gjennomgang av sine rutiner i skolens aktivitetsplikt og at det kan ha en forebyggende effekt i skolens videre arbeid i skolemiljø saker. Brudd på delpliktene i en skolemiljø sak, vil etter vår erfaring føre til at skolen forbedrer sin framgangsmåte i det videre arbeidet.

I kommuner der vi mottar flere skolemiljø saker fra samme skoler med omtrent samme utfordringer, legger vi merke til at vedtak gjennom håndhevingsordningen ikke har hatt tilstrekkelig læringseffekt. I slike tilfeller informerer vi skoleeier om dette. Dette bidrar også til å ansvarliggjøre kommunene til å jobbe forebyggende ved sine enheter i det videre arbeidet.

Vi har ukentlige telefonsamtaler med skoleledere som har spørsmål om lovverk og elevens rett til å ha det trygt og godt. Denne delen av det forebyggende arbeidet er ikke systematisk, men det bidrar til grundig og god informasjon på konkrete henvendelser. Vi tenker at dette i stor grad bidrar til å øke skolelederens kompetanse.

Vi opplever å ha god måloppnåelse på dette området, gjennom vår informasjon til skoleledere og skoleeiere i regionene våre. Vi mener å ha oppfylt dette oppdraget på en god måte.

Elever/foreldre som har erfart at de ikke har blitt ivaretatt av skolen (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)**Rapportere på**

Elever/foreldre som har erfart at de ikke har blitt ivaretatt av skolen på en god måte er redusert, som følge av at skolen har fått veiledning fra fylkesmannen

Det er et område det er vanskelig for fylkesmannen å ha eksakt kunnskap om. Men ut fra de erfaringer og inntrykk vi har kan vi melde følgende:

Vi går alltid inn i nye meldinger i håndhevingsordningen ved å informere og veilede elever/foresatte om ordningen og hva de skal forvente av skolen. Vi ser at flere saker trekkes eller kun blir veiledningssaker da skolene faktisk setter i verk tiltak som elev og foresatte finner tilfredsstillende. Vi veileder selvsagt også skoler/skoleeiere ved behov. Begge disse forholdene bidrar etter vår oppfatning til at en del saker ikke blir aktive saker hos oss. Vi prøver også ut en ordning hvor skolene kan ha et møte med oss når de leverer dokumentasjonen i en aktiv sak. Møtene kan skje i våre lokaler, eller på Skype. Vi erfarer at noen velger dette, men ikke alle. Vi gjennomfører også møter med enkeltkommuner/skoler i situasjoner hvor vi ser at dialogen mellom heim og skole er vanskelig eller at skolen/skoleeier ikke mestrer å forholde seg til saken på en adekvat måte. Vi er av den oppfatning at vår veiledning i slike sammenhenger bidrar til å redusere antall saker, men at det på samme tid gjør at kunnskap i sektor om vårt arbeid på dette området blir mer

kjent. Dette bidrar i neste runde til at vi opplever en stadig større etterspørsel etter veiledning og saker som meldes til oss.

I flere sammenhenger får vi spørsmål fra elever/foresatte om forståelse av regelverket og om skolens håndtering er riktig. Vi veileder stort sett via telefon, men av og til også i møter. Vi ser i store trekk at foresatte ønsker å ta kontakt med skolen selv etter veiledning fra oss, men av og til gir vi veiledning til skoler/skoleeiere også. Vi vet gjennom tilbakemeldinger at dette har bedret situasjonen for enkeltelever og elevgrupper.

Negative tilbakemeldinger er redusert (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Negative tilbakemeldinger fra elever/foreldre på Fylkesmannens ivaretagelse er redusert

Det er vanskelig å si noe sikkert også om dette området (jf. 3.3.1.6.1), men i all hovedsak mottar skolemiljøteamet hos Fylkesmannen positive tilbakemeldinger fra elever og foreldre gjennom håndhevingsordningen. Særlig blir det fremhevet at de setter stor pris på å bli hørt i saken og at selve henvendelsen til oss ofte bidrar til at det skjer en utvikling skolehverdagen til eleven. Elever ønsker i stor grad å komme til oss for å fortelle om hvordan de har det på skolen. En slik medvirkning er svært viktig med tanke på vår behandling av saken - det er tross alt eleven det handler om. I de fleste saker har vi jevnlig kontakt med foreldrene gjennom saksbehandlingsprosessen. Det framkommer at elever og foreldre i stor grad føler seg godt ivaretatt gjennom hele prosessen i saksbehandlingen, selv om våre konklusjoner kan gå på tvers av enkelte foreldre sine oppfatninger. Vi ønsker i denne forbindelse å videreformidle en nydelig tilbakemelding fra en veldig takknemlig elev (via foresatte) etter at en langvarig skolemiljøsak *omsider* løste seg etter at FM kom inn i saken: "Heldigvis finnes det en fylkesmann!" Slike uttalelser lever vi lenge på!

I 2019 har vi konkret mottatt tre henvendelser i 2019 som tyder på at foresatte *ikke* har vært fornøyde med vårt arbeid i skolemiljø saker. Til sammenligning har vi 101 meldte skolemiljø saker i 2019 i tillegg til våre veiledningssaker. Negative tilbakemeldinger er derfor svært lavt i forhold til antall meldte saker.

Når elever og foreldre føler at de blir godt ivaretatt, får hjelp og opplever at henvendelsen får positive virkninger, fører det til at Fylkesmannen får god omtale blant folk flest. Dette kan igjen føre til at flere elever og foreldre tør å ta kontakt med oss. Kan hende er dette en forklaring på hvorfor vi stadig får flere meldinger om skolemiljø, til tross for at Fylkesmannen jobber med forebyggende arbeid og informasjon i sektor.

Vi har et mål om at alle foresatte skal føle seg godt ivaretatt i arbeidet med skolemiljø saker og opplever at vi i det daglige lykkes med dette. Det er imidlertid også slik at vi opplever at noen (voksne) ikke vil så seg til ro uansett hvilke vedtak vi gjør, selv også om eleven selv mener å ha det trygt og godt. Da er det viktig for fylkesmann å legge elevens oppfatning til grunn.

Vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Vi ber om tilbakemeldinger fra skoleeier/skoler etter gjennomførte tilsyn. I denne sammenheng ber vi blant annet om at de vurderer effekt av tilsynet. Her har vi fått flere tilbakemeldinger som tilsier at regelverksforståelsen har økt gjennom tilsyn, og vi forventer da at det også bidrar til færre rettsanvendelsesfeil - uten at vi har noe tallmessig belegg for det.

Vi erfarer både gjennom veiledning og klagesaksbehandling å få flere avklarende spørsmål fra sektor. Vi forutsetter at vår veiledning har bidratt til færre rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil.

Videre ser vi gjennom klagesaksbehandlingen en prosentvis økning i antall saker hvor klager ikke får medhold. Vi erfarer gjennom dette at rettsanvendelsesfeil fra skoler og skoleeiere er redusert.

Helt konkret finner vi at flere rettsanvendelsesfeil er redusert på noen av delpliktene i skolens aktivitetsplikt etter kap. 9 A. De fleste skoleeiere har bedret sine rutiner, framgangsmåter og standardskjema som brukes ved enhetene. Et eksempel kan være at skolens aktivitetsplan skrives ut fra en fast mal, som oppfyller de formelle kravene i tråd med lovverket. Det samme gjelder meldeskjema, varslingsskjema, møterefatmalar og samtalelogger. Skjemaene inneholder ofte hjelpetekst, som kan bidra til bedre regeletterlevelse og færre rettsanvendelsesfeil.

Vedtak fra barnehagemyndigheten med rettsanvendelsesfeil (fra kapittel 3.3.3.1.8.2 i TB)

Rapportere på

Vedtak fra barnehagemyndigheten med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Vi opplever at kommuner er opptatt av at de skal fatte vedtak som ikke inneholder saksbehandlingsfeil. I tilsyn gjennomfører vi veiledning på dette området, og vi ser at det med tiden blir bedre i vedtakene. For eksempel har kommunen blitt bedre til å ha med informasjon om klageadgang, hvem som behandler klagen og hvor den skal sendes.

Videre ser vi at veiledning gir vedtak med litt bedre begrunnelser, selv om det fortsatt ikke er godt nok. Vi veileder dessuten mye på hvordan kommunene skal bruke regelverket riktig i sine tilsyn. Noen kommuner er raske til å endre praksis, mens andre er vi mer usikker på om de skjønner det vi poengterer. Vi ser det er veldig viktig å ha sluttmøter etter tilsyn, for å kunne få en samtale rundt ev. regelverksbrudd. Det er også nyttig med veiledning i forkant for å forklare krav i regelverket. Vi ser at de da begynner å jobbe med kravene i regelverket før vi kommer på tilsyn, og de har da allerede startet prosessen med å endre forståelse. Uten at det etableres en god forståelse, ser vi heller ikke at det resulterer i endret praksis.

I klagesaker opphever vi ofte saken på grunn av saksbehandlingsfeil, og vi er nøye med å begrunne hvorfor vi anser det som saksbehandlingsfeil. Vi håper og tror at denne beskrivelsen av hva som er feil, vil lære kommunen hva som må ligge til grunn i et vedtak. Vi ser en liten fremgang hos de kommunene vi får mange klagesaker fra, men siden sakene er forskjellige, synes de fortsatt det er vanskelig å begrunne riktig og nok. Det bør vurderes om det er hensiktsmessig å utvikle kompetansetiltak som i større grad bidrar til å etablere bredere forvaltningsforståelse og anvendelse i sektor.

Vedtak fra fylkesmannen med rettsanvendelsesfeil (fra kapittel 3.3.3.1.8.3 i TB)

Rapportere på

Vedtak fra fylkesmannen med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Vi har i 2019 jobbet mye med å sikre kvaliteten av vårt arbeid gjennom at fagteam har gått inn i og vurdert ulike regelverksområder hvor vi er flere saksbehandlere på samme type saker. Vi jobber også med kvalitetssikring av alle håndhevingssaker, klagesaker og veiledningsforhold gjennom å sikre at det er minst to saksbehandlere på hver sak, og gjennom å skape et arbeidsklima hvor drøfting og felles problemløsning er en del av arbeidshverdagen.

Videre har vi sammen gått gjennom våre vedtaksmaler. Arbeidet har bestått i å beskrive krav til saksbehandling, og hatt drøftinger av hva som vil være gode nok beskrivelser innenfor ulike regelverk. Dette fungerer som opplæring for nyansatte og oppfriskning og samkjøring for erfarne saksbehandlere.

Vi vurderer at dette bidrar positivt til å redusere rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil. I løpet av 2019 har vi mottatt to klager på vedtak i håndhevingssystemet. Disse er sendt til Utdanningsdirektoratet for behandling, men de er per 31.12.19 ikke ferdigbehandlet.

Vedtak som er tilpasset mottakeren har økt (fra kapittel 3.3.3.1.9.1 i TB)

Rapportere på

Vedtak er skrevet med klart språk og tilpasset mottakeren.

Hele embetet jobber med å utvikle klarspråk. Dette kommer fram i embetets kommunikasjonsplan og også i vår avdeling sin kommunikasjonsplan. Alle ansatte er oppfordret til å delta i praktiske kurs/samlinger hvor klarspråk var tema. Vi ser at det på opplæring og barnehage er stor deltakelse i dette arbeidet. Vi har også utviklet en kultur hvor dette med et brukerrettet språk er tema i drøftinger og i arbeid med håndhevingssaker, klagesaker og tilsynsrapporter. Videre ser vi at maler som Utdanningsdirektoratet har utarbeidet, har bidratt til at våre saker også har et enklere språk.

Når vedtak i skolemiljø saker skal sendes ut, har vi en praksis på at saksbehandler tar kontakt med melder for å gi en muntlig tilbakemelding om innholdet i vedtaket. Dette er et viktig ledd i arbeidet rundt klarspråk, fordi saksbehandlers forklaringer ofte bidrar til nødvendige oppklaringer og tydeliggjøring av vurderinger og konklusjoner. Vi er i gang med å få til et enklere språk som er mer tilpasset mottaker.

Arbeidet har så langt gitt positiv effekt gjennom at språket i vedtak og tilsynsrapporter er enklere og at vi sikrer melderens forståelse av vedtak gjennom dialog.

Omfang av tilsynsaktiviteten skal minimum være på samme nivå som kravet for 2018 (fra kapittel 3.3.3.1.10.1 i TB)

Rapportere på

Omfang av tilsynsaktiviteten skal minimum være på samme nivå som kravet for 2018.

På barnehageområdet gjennomførte vi fire av fem tilsyn i 2019. Alle fire var stedlige og størrelsen på dem tilsvarte fem poeng fra gammel beregningsmetode. Vi varslet alle fire deltemaene på tre av tilsynene som gjaldt kommunens ansvar som barnehagemyndighet, mens det fjerde var et egeninitiert tilsyn i særlige tilfeller. Vi måtte avlyse det femte tilsynet på grunn av personalsituasjonen og prioriterte å behandle klagesaker innenfor kap V A i barnehageloven.

På opplæringsområdet har FMTL gjennomført 12 tilsyn fordelt på ulike tilsynsystema. Samlet er det ført tilsyn med 26 tema og samlet 138 kontrollspørsmål.

I 11 av de 12 tilsynene var det lovbrudd, det samme gjelder 24 av 26 tema og 70 av 138 kontrollspørsmål. Dette medførte at det i de foreløpige rapportene ble gitt lovbrudd med tilhørende 70 korreksjonspunkter, noe som tilsier over 50 % av de kontrollerte kontrollspørsmålene.

Til tross for at vi opplever å ha hatt et høyt aktivitetsnivå på tilsyn i 2019 samlet sett, er vi i 2019 *ikke* innenfor kravet til tilsynsnivå i 2018, men vi er på nivå med det vi faktisk utførte i 2018.

Det er slik at vi i avveiningen mellom gjennomføring av tilsyn og å ta saker fra håndhevingssystemet til behandling, har det siste vært prioritert. I disse sakene jobber vi med "akuttsaker" opp mot enkeltelever og deres rett til et trygt og godt skolemiljø. Dette har fått førsteprioritet foran å

ettergå skoleeieres regelverksetterlevelse. Vi ser at dette godt kan sees som to måter å nå samme mål på, men mengden saker i håndhevingsordningen har tatt stor del av vår oppmerksomhet og embetet bruker betydelig mer ressurser på håndhevingsordningen enn det vi ble styrket med da ordningen ble innført. Antall nye meldinger er dessuten fortsatt høyt og trykket stort på skolemiljøområdet, noe som gjør at det går på bekostning av annen aktivitet.

Rapportering av tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage (kun særlige tilfeller)/skole	Tema	Nasjonalt initiert tema eller egeninitiert	Stedlig/skriftlig	Antall deltemaer	Dato foreløpig tilsynsrapport	Status tilsyn per 31.12.	Pålegg i foreløpig tilsynsrapport	Kommunestørrelse: S:20000+ M:5000-20000 L:-5000	Kor
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø	Nasjonalt initiert	Stedlig	5	16.10.2019	Foreløpig rapport	Ja	M	
Opplæring	Bjugn	Botngård skole	Elevenes utbytte	Egeninitiert	Stedlig	2	14.06.2019	Endelig rapport	Ja	M	Tilsyns skol for: 2 lov korr und lov korr
Opplæring	Indre Fosen	Statsbygd skole	Elevenes utbytte	Egeninitiert	Stedlig	2	06.05.2019	Endelig rapport	Ja	M	Tilsyns skol for: 2 lov korr und lov korr
Opplæring	Levanger	Frol barneskole	Skolemiljø	Nasjonalt initiert	Stedlig	3	29.11.2019	Foreløpig rapport	Ja	S	Tilsyns skol for: 2 lov korr und lov korr
Opplæring	Røyrvik	Røyrvik skole	Skolebasert vurdering	Nasjonalt initiert	Stedlig	2	06.06.2019	Endelig rapport	Ja	L	
Opplæring	Frosta	Frosta skole	Elevenes utbytte	Egeninitiert	Stedlig	1	03.12.2019	Foreløpig rapport	Ja	L	Tilsyns mek korr
Opplæring	Trøndelag fylkekommune	Malvik videregående skole	Skolemiljø	Nasjonalt initiert	Stedlig	3	18.12.2019	Foreløpig rapport	Ja	S	
Opplæring	Stjørdal	Skatval skole	Elevenes utbytte	Egeninitiert	Stedlig	1	17.12.2019	Foreløpig rapport	Ja	S	Tilsyns mek korr
Opplæring	Melhus	Eid skole	Skolebasert vurdering	Nasjonalt initiert	Stedlig	1		Endelig rapport	Nei	M	Ikke fore End date
Opplæring	Røros	Røros skole	Elevenes utbytte	Nasjonalt initiert	Stedlig	4	24.11.2019	Foreløpig rapport	Ja	M	
Opplæring	Snåsa		Elevenes utbytte	Egeninitiert	Skriftlig	1		Endelig rapport	Ja	L	Tilsyns Grai Ikke fore End 03.1 lov korr
Opplæring	Vikna		Elevenes utbytte	Egeninitiert	Skriftlig	1	03.12.2019	Foreløpig rapport	Ja	L	Tilsyns Grai lov korr
Barnehage	Verdal		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Nasjonalt initiert	Stedlig	Fire	12.12.19	Foreløpig rapport	Ja	M	
Barnehage	Grong		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Nasjonalt initiert	Stedlig	4	6.12.19	Foreløpig rapport	Ja	L	
Barnehage	Stjørdal		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Nasjonalt initiert	Stedlig	4	19.12.19	Foreløpig rapport	Ja	S	
Barnehage	Trondheim	Lyngmyra barnehage	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Egeninitiert	Stedlig		22.05.19	Vedtak om pålegg	Ja	S	tem: barr ans: et g barr

Rapportering av funn fra tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage/skole	Tema/deltema	Antall kontrollspørsmål som er kontrollert pr deltema	Antall brudd	Kontrollspørsmålet som er avdekket brudd på	Fritekst egeninitierte tilsyn
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	8	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?	

Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	8	Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelsers som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?	
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	8	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	8	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?	
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	8	Sikrer rektor at skolen undersøker saken når rektor mottar varsel fra en som jobber ved skolen, eller en elev sier fra om at skolemiljøet ikke er trygt og godt?	
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	8	Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?	
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	8	Sikrer rektor at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?	
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	8	Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?	
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	5	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?	
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	5	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?	
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	5	Varsler rektor skoleeieren straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?	
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	5	Sikrer rektor at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?	
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	5	Sikrer rektor at skolen undersøker saken straks?	
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	2	Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?	
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	2	Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?	
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (forebyggende)	4	1	Evaluerer skolen det forebyggende arbeidet med skolemiljøet basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte?	
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	4	Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet?	
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	4	Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet?	
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	4	Sikrer rektor at skolen tar elevrådet og foreldrerådet med i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at det skjer så tidlig som mulig?	
Opplæring	Skaun	Buvik skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	4	Evaluerer skolen arbeidet med å informere og involvere aktuelle råd og utvalg basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte?	
Opplæring	Levanger	Frol barneskole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	3	Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelsers som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?	

Opplæring	Levanger	Frol barneskole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	3	Sikrer rektor at skolen undersøker saken når rektor mottar varsel fra en som jobber ved skolen, eller en elev sier fra om at skolemiljøet ikke er trygt og godt?	
Opplæring	Levanger	Frol barneskole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	3	Sikrer rektor at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?	
Opplæring	Levanger	Frol barneskole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	3	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?	
Opplæring	Levanger	Frol barneskole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	3	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?	
Opplæring	Levanger	Frol barneskole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	3	Varsler rektor skoleeieren straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?	
Opplæring	Levanger	Frol barneskole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	2	Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?	
Opplæring	Levanger	Frol barneskole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	2	Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?	
Opplæring	Trøndelag fylkeskommune	Malvik videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	3	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?	
Opplæring	Trøndelag fylkeskommune	Malvik videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	3	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Opplæring	Trøndelag fylkeskommune	Malvik videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	3	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?	
Opplæring	Trøndelag fylkeskommune	Malvik videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	2	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?	
Opplæring	Trøndelag fylkeskommune	Malvik videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	2	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?	
Opplæring	Trøndelag fylkeskommune	Malvik videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	1	Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?	
Opplæring	Røyrvik	Røyrvik skole	Skolebasert vurdering	5	1	Gjennomfører skolen skolebasert vurdering jevnlig?	
Opplæring	Røyrvik	Røyrvik skole	Skolebasert vurdering - Forsvarlig system	4	4	Skaffer skoleeieren seg informasjon om hvordan skolene gjennomfører skolebasert vurdering?	
Opplæring	Røyrvik	Røyrvik skole	Skolebasert vurdering - Forsvarlig system	4	4	Bruker skoleeieren denne informasjonen til å vurdere om skolene gjennomfører skolebasert vurdering i samsvar med forskrift til opplæringsloven?	
Opplæring	Røyrvik	Røyrvik skole	Skolebasert vurdering - Forsvarlig system	4	4	Følger skoleeieren opp at skolene innarbeider ny praksis dersom det er nødvendig?	
Opplæring	Røyrvik	Røyrvik skole	Skolebasert vurdering - Forsvarlig system	4	4	Innhenter skoleeieren tilstrekkelig informasjon ofte nok til å vurdere og følge opp praksis som ikke er i samsvar med opplæringsloven med forskrift?	
Opplæring	Røros	Røros skole	Elevenes utbytte - Skolens arbeid med opplæring i fag	7	4	Sikrer rektor at undervisningspersonalet knytter opplæringsens innhold til kompetansemål i det enkelte faget?	
Opplæring	Røros	Røros skole	Elevenes utbytte - Skolens arbeid med opplæring i fag	7	4	Sikrer rektor at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og individuelle opplæringsmål i IOP?	
Opplæring	Røros	Røros skole	Elevenes utbytte - Skolens arbeid med opplæring i fag	7	4	Samsvarer innholdet i IOP med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen herunder når det er gjort avvik fra LK06?	
Opplæring	Røros	Røros skole	Elevenes utbytte - Skolens arbeid med opplæring i fag	7	4	Har IOP-en egne mål for opplæringen når elevens opplæring skal avvike fra ordinære læreplaner?	
Opplæring	Røros	Røros skole	Elevenes utbytte - Undervisningsvurdering for å øke elevenes læringsutbytte	8	1	Har skolen en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at læreme i halvårsvurderingen gir informasjon om elevens kompetanse i fagene og gir veiledning om hvordan eleven kan øke kompetansen sin?	

Opplæring	Røros	Røros skole	Elevenes utbytte - Vurdering av behov for særskilt språkopplæring	3	1	Hvis eleven har behov for særskilt norskopplæring; har skolen en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring?	
Barnehage	Verdal		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	6	1	Har barnehagemyndigheten oversikt over barnehageeiers plikter etter barnehageloven?	
Barnehage	Verdal		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	6	1	Er barnehagemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?	
Barnehage	Trondheim	Lyngmyra barnehage	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	1	1	Har barnehagemyndigheten oversikt over barnehageeiers plikter etter barnehageloven?	1. Lyngmyra barnehage må sørge for å ha et foreldreråd. 2. Lyngmyra barnehage må sørge for å ha et samarbeidsutvalg som er i tråd med kravene i bhg.lov § 4 første og tredje ledd. 3. Barnehageeier må sørge for at foreldreråd blir forelagt saker av viktighet jf. bhg.lov § 4 fjerde ledd.
Barnehage	Grong		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn	5	1	Innhenter barnehagemyndigheten informasjon i tilsyn som gjør at den kan ta stilling til om barnehageeier oppfylder barnehageloven?	
Barnehage	Grong		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn	5	1	Vurderer og konkluderer barnehagemyndigheten på om barnehageeier oppfylder lovkravene i barnehageloven?	
Barnehage	Grong		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Reaksjoner og vedtak	9	1	Sender barnehagemyndigheten forhåndsvarsel til barnehageeier i tilfeller hvor den skal vedta pålegg om retting eller stenging av barnehagen?	
Barnehage	Grong		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Reaksjoner og vedtak	9	1	Inneholder pålegg om retting eller vedtak om stenging informasjon om: a) De reglene vedtaket bygger på? b) De faktiske forholdene vedtaket bygger på? c) De hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av forvaltningsmessig skjønn? d) Klageadgang? e) Klagefrist? f) Klageinstans? g) Fremgangsmåten ved klage? h) Informasjon om retten til å se sakens dokumenter? i) Informasjon om retten til å be om utsatt iverksettelse?	
Barnehage	Stjørdal		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	6	1	Har barnehagemyndigheten oversikt over barnehageeiers plikter etter barnehageloven?	
Barnehage	Stjørdal		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn	5	1	Er barnehagemyndighetens tilsyn basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?	
Barnehage	Stjørdal		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn	5	1	Vurderer og konkluderer barnehagemyndigheten på om barnehageeier oppfylder lovkravene i barnehageloven?	
Barnehage	Stjørdal		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Reaksjoner og vedtak	8	1	Følger barnehagemyndigheten opp at bruddene på barnehageloven har blitt rettet?	
Barnehage	Stjørdal		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Reaksjoner og vedtak	8	1	Inneholder forhåndsvarselet opplysninger om det rettslige og faktiske grunnlaget for det varslede vedtaket, en beskrivelse av hva vedtaket innebærer for barnehageeier, og en frist for uttalelse?	
Barnehage	Stjørdal		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Reaksjoner og vedtak	8	1	Gir barnehagemyndigheten en frist for retting i sine pålegg om retting til barnehageeier?	
Barnehage	Stjørdal		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Reaksjoner og vedtak	8	1	Inneholder pålegg om retting eller vedtak om stenging informasjon om: a) De reglene vedtaket bygger på? b) De faktiske forholdene vedtaket bygger på? c) De hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av forvaltningsmessig skjønn? d) Klageadgang? e) Klagefrist? f) Klageinstans? g) Fremgangsmåten ved klage? h) Informasjon om retten til å se sakens dokumenter? i) Informasjon om retten til å be om utsatt iverksettelse?	
Opplæring	Bjugn	Botngård skole	Elevenes utbytte - Skolens arbeid med opplæring i fag	6	3		Tilsynstema: Tidlig innsats med 6 kontrollspørsmål hvorav 3 hadde regelverksbrudd
Opplæring	Bjugn	Botngård skole	Elevenes utbytte - Skolens arbeid med opplæring i fag	4	3		Tilsynstema: Skoleeiers forvalrige system med tidlig innsats, 4 kontrollspørsmål, 3 regelverksbrudd
Opplæring	Indre Fosen	Statsbygd skole	Elevenes utbytte - Skolens arbeid med opplæring i fag	6	3		Tilsynstema: Tidlig innsats, 6 kontrollspørsmål, 3 regelverksbrudd
Opplæring	Indre Fosen	Statsbygd skole	Elevenes utbytte - Skolens arbeid med opplæring i fag	4	3		Tilsynstema: skoleeiers forvalrige system med tidlig innsats, 4 kontrollspørsmål, 3 regelverksbrudd
Opplæring	Frosta	Frosta skole	Elevenes utbytte - Skolens arbeid med opplæring i fag	6	4		Tilsynstema: Tidlig innsats , 6 kontrollspørsmål, 4 regelverksbrudd
Opplæring	Stjørdal	Skatval skole	Elevenes utbytte - Skolens arbeid med opplæring i fag	6	4		Tilsynstema: Tidlig innsats, 6 kontrollspørsmål, 4 regelverksbrudd

Opplæring	Snåsa		Elevenes utbytte - Skolens arbeid med opplæring i fag	1	1		Tilsynstema: Gratisprinsippet, 1 kontrollspørsmål, 1 regelverksbrudd
Opplæring	Vikna		Elevenes utbytte - Skolens arbeid med opplæring i fag	1	1		Tilsynstema: Gratisprinsippet, 1 kontrollspørsmål, 1 regelverksbrudd

80 prosent av foreløpige tilsynsrapporter skal gjelde FNT (fra kapittel 3.3.3.1.10.2 i TB)

Rapportere på

80 prosent av foreløpige tilsynsrapporter skal gjelde FNT og nasjonal tilsynssatsning på barnehageområdet

På barnehageområdet var fire av fem planlagt innenfor nasjonal tilsynssatsning. Av gjennomførte tilsyn ble tre av fire gjennomført innenfor nasjonal tilsynssatsning. Dette tilsvarer 75 %.

På opplæring har 6 av 12 tilsyn vært en del av FNT. Da tilsynene innen FNT er mer omfattende tilsyn enn de egeninitierte, er 18 av 26 tema innen FNT og hele 104 av 138 kontrollspørsmål det samme. for kontrollspørsmålene utgjør over 75 prosent av de gjennomførte tilsynene. Videre vil vi bemerke at 4 av de tilsynene som er definert som egeninitiert har tidlig innsats som tema. Da disse ble planlagt var de en del av FNT, og vi har i løpet av året ventet på at Utdanningsdirektoratet skulle ferdigstille et nytt FNT på dette området.

Tilsyn uten avdekkede brudd skal reduseres (fra kapittel 3.3.3.1.11.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn uten avdekkede brudd på regelverk skal reduseres sammenliknet med 2018

På opplæringsområdet har kun 1 av 12 tilsyn ingen regelverksbrudd i foreløpige rapporter. Vi har samlet påvist lovbrudd i 70 av 138 korreksjonspunkter som det er ført tilsyn med. Dette betyr at vi samlet har over 50 % lovbrudd på tilsyn innen opplæringsloven.

På barnehageområdet har samtlige tilsyn regelverksbrudd i foreløpig rapport.

Målet om at tilsyn uten avdekkede brudd på regelverket skal reduseres sammenliknet med 2018, er nådd.

Embetene skal være samstemte i hvordan de gjør gode risikovurderinger (fra kapittel 3.3.3.1.11.3 i TB)

Rapportere på

Embetene skal være samstemte i hvordan de gjør gode risikovurderinger

På barnehageområdet har vi en gang i måneden gjennomgang av henvendelser vi får fra sektor (barnehager, kommuner foreldre, ppt etc.) Vi vurderer om vi må reagere umiddelbart, eller om henvendelsene kan ligge og være grunnlag for våre beslutninger rundt tilsynstema, tema på samlinger og møter med kommunene.

Vi har også internt hatt og har møter hvor vi drøfter kommunene i forbindelse med valg av tilsynsobjekt. Vi ser på klagesaker vi har fått, henvendelser og spørsmål, mediasaker, om vi faktisk hører noe fra kommunen, funn i BASIL og tidligere tilsyn. Disse drøftingene gir oss som et nytt embete en felles forståelse av når vi agerer.

På opplæring har vi jobbet med hvordan vi som et nytt embete, gjør risikovurderinger. Arbeidet med dette skjer i sammenheng med valg av tilsynstema og tilsynsobjekt, i tilknytning til detaljplanlegging av enkelttilsyn og knyttet til arbeid med kvalitetsutviklingstiltak hvor arbeidet med oppfølgingskommunene også inngår. Deler av dette arbeidet involveres alle som jobber på opplæring i, mens andre deler ligger til de som har ansvar for ulike tiltak, eks tilsynsteam. Vi ser at det kreves et strukturert arbeid for å kunne sikre at vi alle sammen bidrar med vår kjennskap til sektor inn i risikovurderingene.

På embetsnivå har det vært et stort arbeid for få på plass et kommunebarometer. Hver faggruppe bidrar inn i dette arbeidet slik at vi sikrer at vi har kunnskap om alle områder for alle kommuner i fylket.

På barnehage har hele gruppa bidratt med valg av indikatorer som skal måle kommunene. Vi har hatt felles gjennomgang hvor vi ser på den informasjonen vi har både av skriftlig og gammel kunnskap, og vurderer så kommunens praksis.

På opplæring bidrar en liten gruppe med å skåre ulike områder hvor vi bruker kvantitative data til å skåre kommuner ut fra en trafikklysvurdering. Vi vurderer også kvalitative data. I denne sammenhengen legger vi til rette for at alle som jobber med opplæring bidrar.

Vi er av den oppfatning at arbeidet er krevende, men at det gir oss et godt ståsted for kunnskap om den enkelte kommune, noe som igjen gir oss et bedre grunnlag for prioritering av hvor vi skal sette inn hvilken type oppfølging.

Økt bevissthet i valg av veiledningsform og innhold tilpasset kommunen (fra kapittel 3.3.3.1.12.1 i TB)

Rapportere på

Økt bevissthet i valg av veiledningsform og innhold tilpasset kommunens behov

På barnehageområdet har vi hatt samlinger i forbindelse med REKOM. Vi har gjennomført møter med kommuner som har bedt om møter på grunnlag av utfordrende regelverk, det dreier seg særlig om kap. V A i barnehageloven. Vi har etter hvert sett at flere kommuner opplever regelverket som utfordrende og har bestemt at i 2020 skal vi ha dette temaet som overordnet for både veiledning og tilsyn. Vi har en tro på at det skal fungere forebyggende for mottak av f.eks. klagesaker på området.

I tillegg har vi regionvise møter, hvor flere/alle kommuner i en region deltar. Da kan regionen komme med innspill på tema, samtidig som vi bringer inn tema vi tenker er nødvendig for denne regionen ut fra vår egen risiko og sårbarhetsvurdering. Vi får tilbakemeldinger fra sektor på at dette er en god form å møte kommunene på.

På opplæring har vi i 2019 valgt å ikke ha mange store samlinger for hele fylket. Dette har vært begrenset til en erfaringsamling innen DEKOM.

Embetet har også gjennomført en samling om "Barn Først" som har sitt utspring fra arbeidet med 0-24-satsingen.

Veiledning har vært gjennomført i regioner, for kommuner som har tilsyn, for kommuner eller skoler i ulike sammenhenger som innenfor håndhevingsordningen.

Vi har valgt å bruke regionene som arena og bedt om at de selv gjør en vurdering av hvilke områder de har behov for veiledning på, samt at vi også kan velge områder vi ser at kommuner i regionen har behov for. Vi er av den oppfatning at dette sikrer en veiledning tilpasset kommunenes behov. Vi erfarer på samme tid at dette er grupper med en størrelse som bidrar til at vi kan ha dialog i større grad enn kun en enveiskommunikasjon. Regionene har så langt gitt positive tilbakemeldinger på denne møteformen. Vi ser også at vi kan tilpasse hvilke fagområder i tar inn i dialogen samt hvilke fagpersoner vi tar med til en slik dialog.

3.1.3.8 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Vi vurderer måloppnåelsen på dette område som god. Fylkesmannen er tilgjengelig for regelverksspørsmål og veiledning fra kommunenes side og opplever at kommunene bruker denne muligheten aktivt. Kommunene deltok også aktivt på fagseminaret vi arrangerte våren 2019 med tanke på bl.a. å etablere en kompetanseheving for flyktningtjenestene. Vi har god dialog med Trøndelag fylkeskommune og opplever at de er interessert i et samarbeid rundt dette oppdraget når ny oppgaver overføres etter 01.01.20.

Andel flyktninger bosatt innen (fra kapittel 3.3.3.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Andel flyktninger bosatt innen 6 måneder etter at vedtak som danner grunnlag for bosetting eller reisetillatelse er gitt: 90 % Resterende andel skal være bosatt innen 12 måneder.

Fylkesmannen har ikke tall på andelen bosatte flyktninger i fylket innen hhv 6 og 12 måneder, men opplever at kommunenes kapasitet nå er høyere enn bosettingsanmodningene fra IMDi slik at bosettingsløpene blir godt og raskt ivaretatt. Dette krever imidlertid at kommunene må redusere tjenesteapparatet tilsvarende, noe som har vært krevende for flere kommuner.

Andel enslige mindreårige bosatt (fra kapittel 3.3.3.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Andel enslige mindreårige bosatt innen tre måneder etter at vedtak som danner grunnlag for bosetting, eller innreisetillatelse er gitt: 50 %.

Fylkesmannen har ikke tall på andel enslige mindreårige bosatt innen 3 mnd etter vedtak om bosetting i fylket, men vi opplever at kommunene er i betydelig omstilling og at kapasiteten i tjenesten nå er høyere enn bosettingsanmodningene fra IMDi. Dette krever at kommunene må redusere tjenesteapparatet tilsvarende.

3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Vi har god innsikt i lærerutdanningene i Trøndelag. Vi bekymrer oss over at læreplanforståelsen og interessen for læreplanen ikke er påfallende stor i grunn- og videreutdanningen. Selv om innholdet i UHs rammeplaner beskriver arbeid med læreplanforståelse, får vi tilbakemeldinger om at dette i liten grad er ivaretatt. I arbeidet med fagfornyelsen og etterutdanning (DEKOM), opplever vi at det er vanskelig å komme intensjonene i møte all den tid lærerutdanningen i liten grad understøtter arbeidet med læreplanforståelse. Vi er også bekymret for at det er lite fokus på innholdet i praksisperiodene på

lærerutdanningen.

Mange små kommuner, som gjerne ligger langt fra Trondheim, sliter med rekruttering og kontinuitet med tanke på kompetanse. Videre satsing på KFK er derfor et sentralt og godt virkemiddel. Vi er likevel noe bekymret over at prioriteringen av fag kan gå på bekostning av kompetanse knyttet til sentrale ferdigheter som lesing, skriving og regning. Vår aller største bekymring er likevel knyttet til at mange yrkesfaglærere i skolen praktiserer uten formell kompetanse. Fylkesmannen registrerer en bekymring fra våre universiteter om at nasjonal konkurranse innen yrkesfaglærerutdanningen ikke fører til bedre rekruttering, men til forringelse av fagmiljøene. For å sikre en slagkraftig nasjonal satsing bør det satses på samarbeid og enighet om en forutsigbar arbeidsdeling i sektoren, og ikke minst få et nasjonal og regionalt fokus om betydningen av formell lærerutdanning også for de med fagbrev som arbeider i skolen.

Partene i samarbeidsforumet har god samhandling (fra kapittel 3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Partene i samarbeidsforumet har god samhandling som fører fram til omforente, langsiktige og kunnskapsbaserte tiltak.

Samarbeidsforum er det overordna organet for DEKOM i Trøndelag. Her blir det tatt beslutninger om fellessatsinger, og om hvordan midlene ellers skal fordeles mellom UH og kompetansenettverkene. Vi mener samhandlingen er god mellom partene. Dette vises i praksis ved at vi kommer fram til beslutninger gjennom konsensus, og vi ser også eksempler på samarbeid og deling mellom partene. Fylkesmannen opplever at dette er en god måte å sikre bred og god forankring av satsingen.

Samarbeidsforum har ikke en egen langsiktig plan for kompetanseutviklingstiltak, men de finnes på skoleeiernivå. Så skal kompetansenettverkene aggregere opp behov og prioritere for sitt nettverk. Denne praksisen ser vi må endres. Fra 2020 skal hvert kompetansenettverk utarbeide langsiktige kompetanseutviklings-planer. Dette vil fylkesmannen følge opp tett i det videre arbeidet, da dette vil ha stor betydning for bærekraften i dette arbeidet.

Alle skoleeiere benytter desentralisert ordning for kompetanseutvikling (fra kapittel 3.4.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere benytter desentralisert ordning for kompetanseutvikling i sammenheng med eventuelle andre statlige ordninger til kvalitetsutvikling av skolene.

Alle fylkets skoleeiere deltar i kompetansenettverk; det inkluderer også alle fylkets friskoler.

Vi vet at enkelte kommuner deltar i Inkluderende barnehage- og skolemiljø-satsinger, andre er oppfølgingskommuner med tilhørende tiltak. Det synes å være en stor bevissthet om å se tiltak i sammenheng – og også avpasse ny aktivitet til eksisterende tiltak. Vi mener likevel det er en vei å gå med tanke på å se veiledning av nyutdannede lærere, lærerspesialistordningen – og den statlige videreutdanningsordningen, kompetanse for kvalitet, i sammenheng med den desentraliserte kompetanseutviklingen. Det kan handle om at det fra statlig hold har vært for stor oppmerksomhet knyttet til at midlene kun skal brukes til etterutdanning av lærere i skolebaserte kompetanseutviklingsløp. Fylkesmannen ber direktoratet om å åpne for å se lederstøtte, og bruk av ressurslærere og annen utviklingsstøtte på skolen (distribuert ledelse), som en del av DEKOM.

Alle skoleeiere som er omfattet av oppfølgingsordningen har igangsatte tiltak (fra kapittel 3.4.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere som er omfattet av oppfølgingsordningen har igangsatte tiltak med sikte på kvalitetsforbedring.

Av våre 12 kommuner som i uttrekk for 2017 og 2018, er inne i oppfølgingsordningen, har 11 takket ja til å få hjelp og støtte gjennom ordningen. En av kommunene har takket nei til støtte, men fikk i 2019 tilsyn og søker for 2020 om deltakelse i læringsmiljøprosjektet. Vi oppfatter det som positivt at kommunen har kommet dit at de ønsker en slik deltakelse og vil støtte deres deltakelse i denne sammenhengen.

Det har videre vært ulik framdrift i arbeidet blant de 11 kommunene som har takket ja til å få støtte gjennom ordningen, men alle er nå i gang med ulike tiltak.

Vi har vært bevisste på at kommunene må vurdere og velge tiltak etter egne utfordringer og behov. Vi har valgt å formidle ulike muligheter for kommunene. Dette avspeiler seg også i valgte tiltak, da vi ser en bredde i tiltakene. Det er i hovedtrekk tre måter kommunen har valgt å få støtte på. De fleste av kommunene har valgt å få bistand fra Veilederkorps, noen har valgt å hente inn støtte fra lokal UH og videre har flere av kommunen valgt å søke om økonomisk støtte til å gjennomføre/forsterke egne tiltak. Vi har kun to kommuner som har valgt å ikke ha bistand fra eksterne, men som har valgt å gjennomføre egne tiltak gjennom dette arbeidet. De to har hatt en plan for eget utviklingsarbeid som de har valgt å holde seg til og forsterket.

Flere av kommunene har også hatt bistand fra Fylkesmannen til å sette fokus på deler av det arbeidet de har satset på. Her har arbeidet med læreplanforståelse og arbeidet med oppfølging av nasjonale prøver vært de viktigste bidragene fra oss.

Av tiltak som kommunene har jobbet med, kan vi nevne områder som ledelse, strukturer, grunnleggende ferdigheter og skolemiljø. Vi har pekt på viktigheten av at kommunene må jobbe for å se ting i sammenheng slik at tiltak innen oppfølgingsordningen ikke blir frittstående tiltak som ikke er en del av

den samlede kompetanseutviklingen i en kommune. Vår erfaring er at kommunene lykkes noe ulikt i dette.

I løpet av 2019 ble det gjennomført en erfaringsamling for alle kommuner i oppfølgingsordningen i Trøndelag og Møre og Romsdal. Her var også Veilederkorps og UH invitert til å delta. Her ble kommunene utfordret på å si noe om erfaringer og effekt.

Vi holder oss oppdatert på hvordan kommunenes resultater ut fra de indikatorene som var grunnlag for uttrekket, er. Her ser vi at det varierer hvor tydelig kvalitetsforbedringen er. Med dette som utgangspunkt, planlegger vi et større fokus på kvalitetsforbedringer for erfaringsamlingen i 2020. Fylkesmannen er av den oppfatning at den skisserte ordningen for å sikre at tiltak er tilpasset den enkelte kommune sine behov ved uttrekk av ny pulje i oppfølgingsordningen, er et riktig tiltak å prioritere.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

Embete har i 2019 hatt en organisasjonsgjennomgang med bistand fra konsulentselskapet Avantas. Som en del av dette gjennomførte vi også en brukerundersøkelse der vi inviterte både andre regionale statsetater, kommuner og innbyggere til og si sin mening om embete. For mer informasjon om organisasjonsgjennomgang mv se pkt 3.1.1.14

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik.

3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder (3.3.1.3.3.2) Det ble gjennomført 3 systemrevisjoner i landsomfattende tilsyn om ettervern og samarbeid mellom barneverntjenesten og sosiale tjenester i NAV med fokus på brukermedvirkning.

3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet

Avslutning av klager på tvang i barneverminstitusjoner (3.3.1.3.3.6)

Kun 37 % av klager på tvang i barneverminstitusjoner er behandlet innen 1 måned i 2019. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid lå på 2 måneder, og median saksbehandlingstid på 1,6 måned i 2019.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Det er ikke avvik som ikke er omtalt andre steder i årsrapporten.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Når det gjelder vassdrag, meder vi avvik mht. naturforvaltningsvilkår i vassdragskonsesjoner. Ingen pålegg ble gitt i 2019. Vi har imidlertid hatt en aktiv rolle mht. pågående revisjonssaker.

På områdene avfallsplaner i havner, opprydding i forurenset sjøbunn på prioriterte skipsverft og finansiell sikkerhet for avfallsanlegg har vi hatt for liten kapasitet, og melder avvik mht. resultatopptjening

3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Fylkesmannen i Trøndelag har i 2019 hatt en målrettet innsats og prioritering av saksbehandlingstid på klagesaker etter plan- og bygningsloven. Dette har gitt følgende positive utvikling på saksområdet:

Vi hadde pr. 01.01.2019 liggende 163 ubehandlede klagesaker (byggesaker og reguleringsplaner) etter plan- og bygningsloven. Mange av disse sakene var pr. 01.01.2019 over 12 uker gamle. Pr. 01.01.2020 hadde vi redusert tallet til 80 ubehandlede saker etter plan – og bygningsloven. Dette betyr at vi nå har kontroll også på restansene innenfor klagesaker etter plan og bygningsloven.

Vi har i 2019 behandlet til sammen 447 klagesaker (byggesaker og reguleringsplaner) etter plan- og bygningsloven. I 2018 behandlet vi til sammen 340 klagesaker.

Vi behandlet 62 reguleringsplaner i 2019. Tallet i 2018 var 42. For reguleringsplaner har gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2019 vært 78 dager (i 2018 var tallet 97 dager). 61 % av reguleringsplanene ble behandlet innen fristen. I 2018 var tallet 52 %.

Vi behandlet 385 byggesaker i 2019. Tallet i 2018 var 298. For byggesaker har gjennomsnittlig behandlingstid i 2019 vært 99 dager (i 2018 var tallet 122 dager). 49 % av byggesakene ble i 2019 behandlet innen fristen. I 2018 var tallet 21 %.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.9 Landbruksdepartementet

Ingen avvik.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Gjennomført opplæring (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Det vises til styringsparameter 3.1.2.1.1. Fylkesmannen skal kort beskrive opplæringen som er gitt NAV-kontorene, og begrunne sitt valg av omfang, form og innhold i opplæringen opp mot utfordringsbildet i NAV-kontorenes praktisering av tjenestene.

Egenvurdering og forvaltningsturne

Fylkesmannen gjennomførte høsten 2018 en enkel kartlegging i NAV-kontorene, der vi ba om en tilbakemelding på tema NAV-kontorene og NAV-leder selv vurderte at de trengte påfyll av kompetanse på. Tilbakemeldingene viste til dels stort ønske om kompetansepåfyll med flere tema pr kontor, dels avslørte det at kontorene selv vurderte at de hadde ganske ulike behov. Med grunnlag i kartleggingen valgte Fylkesmannen å tilby en «Forvaltningsturne», der to av et team på fire av våre medarbeidere reiste ut i kontorene og tilbød en skreddersydd opplæringsdag etter kontorenes ønske. For at turneen skulle være gjennomførbar, ba vi nabokontor om å samarbeide om opplæringsdagen. Det ble lagt inn en obligatorisk sekvens i opplæringen om forvaltningsrett og saksbehandlingsreglene – som var det vi vurderte at samtlige kontor hadde behov for mer kompetanse om. Videre tilpasset vi form på opplæringen til kontorets behov: dagene ble dels gjennomført med forelesninger, dels plenums- og casediskusjoner, dels ved at problemstillinger og spørsmål fra kontorene ble svart opp. Vi ser at tilnærmingene gir ulik dynamikk og effekt, og at det er positivt at i alle fall deler av dagene settes av til dialog og mer uformelle avklaringer. På den måten så vi at den enkelte deltaker får stilt spørsmål, og diskusjonene blir mer praksisnære og knyttet til veilederens hverdag.

Evaluering og tilbakemeldinger fra kontorene gjør at vi viderefører forvaltningsturneen i 2020 – men da med en obligatorisk sekvens om formålet i sosialtjenesteloven, individuelle vurderinger og barneperspektivet. Tilbudet har resultert i at ett stort NAV-kontor i fylket har bedt om og fått opplæring i sosialtjenesteloven § 17 – for alle statlig og kommunalt ansatte med brukerkontakt. I etterkant av opplæringsdagen ba kontoret om en egen fagdag med samme tema for alle lederne i NAV-kontoret, noe vi også gav.

Andre opplæringstiltak

Fylkesmannen har i 2018 videre gjennomført følgende opplæringstiltak som en- eller todagers samlinger:

- Fagsamling KVP – grunnopplæring og endringer i regelverket
- Basiskurs økonomisk rådgivning
- Fagsamling om sosialtjenesteloven § 17
- Dagssamling om tilskudd
- Barn først-konferansen
- Bo- og tjenestetilbud til mennesker med ROP-lidelser
- Erfaringskonferanse etter ROP-tilsynet

Vi har i tillegg gjennomført flere nettverkssamlinger på følgende fagområder: nettverk økonomisk rådgivning, nettverk KVP, nettverkssamlinger om rus- og psykisk helsearbeid. Som regionkontakt på feltet økonomisk rådgivning har våre medarbeidere i samarbeid med andre embeter gjennomført kurs i økonomisk rådgivning i andre fylker.

På bakgrunnen av resultat fra tilsyn, henvendelser og annen opplæring, der vi registrerer at NAV-kontorene ikke tilbyr/bruker tjenesten «Opplysning, råd og veiledning» slik den er forutsatt, valgte vi å gjennomføre en egen fagdag om § 17. Målet med dagen var erfaringsutveksling gjennom fokus på gode

prosjekter der kontor lykkes i det sosialfaglige oppfølgingsarbeidet, samt juss og rammeverk for tjenesten.

Flere kontor har etterspurt mer kunnskap om tilskuddsmidlene som Arbeids- og velferdsdirektoratet forvalter. Vi ser også at det til dels er de samme kontor som søker om midler. Vi valgte derfor å gjennomføre en fagsamling om tilskudd, med fokus på informasjon om ordningen, hvordan skrive gode prosjektsøknader, implementering, og gode eksempler på vellykkede prosjekter.

Fylkesmannen har deltatt i opplæring av nyansatte i NAV i samarbeid med NAV Fylke gjennom "Ny i NAV".

Redegjøre for forståelse og praktisering (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Det vises til styringsparameter 3.1.2.1.2. Fylkesmannen skal redegjøre for forståelsen og praktiseringen av sosialtjenesteloven i kontorene i fylket/regionen.

Fylkesmannen har i 2019 sett en økning i antall

klagesaker etter sosialtjenesteloven. De fleste av disse gjelder økonomisk stønad. Parallelt med økningen i antall saker, ser vi at vi stadfester stadig færre saker: fra 2018 til 2019 endret stadfestelsesprosenten seg fra 77% til 68%, uten at dette skyldes en bevisst praksisendring fra vår side. Vi vurderer derfor at endringen også sier noe om status for NAV-kontorenes praktisering av sosialtjenesteloven i fylket, og at det er behov for fortsatt fokus på kompetanseheving. Vi har drøftet utviklingen med NAV-lederne i fylket. Vi vil følge med på statistikken i 2020, og være særlig oppmerksom på om press mot tjenestene i enkelte kommuner, som følge av vekst i sosialhjelpsutbetalingene, fører til en praksis som ikke er innenfor rammen av loven.

Fylkesmannen har de to siste årene ikke hatt noen

klagesaker knyttet til kvalifiseringsprogrammet. Vi har drøftet dette med NAV-lederne. På bakgrunn av tilbakemeldinger vi har fått, samt erfaringer fra tilsyn, råd og veiledning og opplæring, vurderer vi at det er sannsynlig at mange kommuner har en praksis der tjenestemottaker først blir informert om muligheten til å søke om KVP når tjenestemottaker og veileder har avklart at tjenestemottaker fyller vilkårene og skal inn i program. Dette er en praksis som vi jobber med å korrigere, og som vi også vil ha fokus på i 2020.

Vi opprettet i fjor totalt 11 hendelsesbaserte tilsynssaker, og behandlet i tillegg to saker opprettet i 2018. 6 av sakene ble sendt til leders gjennomgang de øvrige 7 ble behandlet som ordinære

tilsynssaker. Det ble avdekket lovbrudd i 6 av 7 saker. Resultat av planlagt tilsyn viste lovbrudd i 4 av 7 systemrevisjoner, med klare forbedringspotensialer i to av tilsynene som endte uten lovbrudd. Tema for tilsynene strakte seg fra økonomisk rådgivning, ROP, ungdommer i ettervern/med barnevernfering og

samarbeid barneverntjenesten og NAV til saksbehandling av akutsaker, tilgjengelighet og tildeling av kvalifiseringsprogram til forsvarlig saksbehandling av søknader om økonomisk stønad. Dette viser etter vår oppfatning at det er behov for fortsatt stort fokus på kompetanseheving i kontorene både om saksbehandlingsreglene og de fem obligatoriske tjenestene.

Fylkesmannen erfarer fra tilsyn at flere NAV-kontor i fylket

ikke tilbyr tjenesten «Opplysning, råd og veiledning» innenfor den rammen loven trekker opp. Kontorene yter økonomisk rådgivning, men vi ser få spor av vedtak om tjenesten på andre livsområder enn økonomi.

Erfaring fra tilsyn viser videre at det i liten grad fattes vedtak om individuell plan i de aktuelle NAV-kontorene. Når vi spør tjenestene om dette, sier de dels at det er nok planverk i NAV og at de bruker dette, dels at de kan delta i samarbeid rundt tjenestemottaker der andre enheter initierer individuell plan. Vi vurderer at det kan være behov for mer kunnskap om og praktisk trening i bruk av individuell plan i NAV-kontorene.

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal beskrive:

- Situasjonen for kvalifiseringsprogrammet (KVP) i fylket
- Hvor god oversikt NAV-kontorene har over personer i målgruppen for KVP
- Om personer i målgruppen for KVP får tilbud om program
- Hva som kjennetegner NAV-kontor som jobber godt med KVP
- Om utfordringene med KVP har endret seg fra 2018
- Embetets arbeid med KVP i fylket

Situasjonen for kvalifiseringsprogrammet (KVP) i fylket

Fylkesmannen følger med på questback om kvalifiseringsprogram, selv om tallene er inntil to måneder gamle når de mottas. Vi har det siste året hatt en god utvikling i antall deltagere i program. Samtidig har vi en god del mindre kommuner som ikke har deltagere i kvalifiseringsprogram, og som heller ikke har hatt det over tid. Vi har i våre møter med disse NAV-kontorene hatt dialog om årsaken, som varierer fra ingen mottagere av økonomisk stønad, mangel på tid og ressurser samt mangel på kompetanse.

Vi har vektlagt at kvalifiseringsprogram er en rettighet, uavhengig av både tid og ressurser. Vi har ikke avdekket om noen kommuner begrenser antall deltagere, men med tanke på at mangel på tid og ressurser er en utfordring, kan det tyde på at det skjer en form for begrensning.

Fylkesmannen har hatt fokus på at kvalifiseringsprogram skal vurderes og eventuelt tilbys før det stilles vilkår om aktivitet. Hovedtyngden av NAV-kontor svarer at de ikke vurderer kvalifiseringsprogram før etter en tid, og at det er et behov for å bli kjent med brukere først.

NAV-kontorene imøteser Fylkesmannens fokus på kvalifiseringsprogram, og sier at det må til for at tjenesten skal være en del av tiltakene i NAV. Vi viser for øvrig til tekst under det neste spørsmålene for nærmere beskrivelse av situasjonen for KVP i fylket.

Hvor god oversikt NAV- kontorene har over personer i målgruppen for KVP

NAV-kontorene i Trøndelag beskriver at de har god oversikt over personer som er i målgruppen for kvalifiseringsprogram. De fleste sier at det er små forhold som gjør at de har rimelig god oversikt over brukerne sine. Flere har fast gjennomgang av lister med oversikt over personer som mottar økonomisk stønad eller står i fare for å bli langtidsmottagere. Et kontor har som praksis å gå gjennom langtidsledige registrert i Arena.

Om personer i målgruppen for KVP får tilbud om program

NAV-kontorene rapporterer til Fylkesmannen at de informerer aktuelle brukere om kvalifiseringsprogram, og at de som søker får saken sin behandlet. Informasjon om kvalifiseringsprogram gis i mottak- og veiledningssenteret, fortrinnsvis på skjerm. Det er også informasjon om tjenesten på kommunens hjemmesider. Flere NAV-kontor nevner at de har endret søknadskjema og/eller tatt i bruk Digisos, og at de ser at de får flere søkere til kvalifiseringsprogram som følge av dette. Flere har som mål at hele kontoret skal ha kjennskap til kvalifiseringsprogram, og være trygge på inngangsvilkårene slik at de kan informere om tjenesten til aktuelle brukere. NAV-kontorene har saksdiskusjoner mellom veiledere om potensielle kandidater til kvalifiseringsprogram, herunder også åpne fora hvor man kan diskutere mulige deltagere. Det er også et fokus på flyktninger som er ferdig med introduksjonsprogram og personer som har mistet arbeidsavklaringspenger, og som kan være aktuelle.

Til tross for informasjon i mottak og veiledningssenter er det fortsatt slik at fåtallet søker om kvalifiseringsprogram uten etter informasjon fra sin veileder. Vi ser også at mange kontor fortsatt har som praksis å diskutere mulige deltagere i interne møter, med risiko for at det konkluderes med nei uten at bruker enten er kjent med det, eller også uten at det er fattet et formelt vedtak. Fylkesmannen har hatt fokus på dette i sitt arbeid, men vurderer at praksis ikke er tilstrekkelig endret. Vi har derfor grunn til å tro at det er flere personer som kan ha rett på kvalifiseringsprogram, men som enten ikke er identifisert, og eller er gitt informasjon og tilbud om å søke. Dette kan underbygges av at vi i 2019 ikke hadde noen klagesaker på kvalifiseringsprogram. Vi har hatt en tilsynssak mot en kommune, hvor det ble avdekket en praksis hvor brukere fikk informasjon om at inngangsvilkårene var oppfylt, men at program ikke kunne starte før man hadde tid til iverksetting og oppfølging. Bruker ble ikke gitt anledning til å søke før det siste var klart. Vi er usikre på om flere kommuner har samme praksis, og skal følge med på dette i vår dialog med NAV.

Hva som kjennetegner NAV-kontor som jobber godt med KVP Trøndelag har flere mindre kommuner, noen mellomstore og en stor. Likevel ser vi at de alle beskriver mye av de samme kjennetegnene på kontor som arbeider godt med kvalifiseringsprogram:

- God kompetanse på kvalifiseringsprogram til veiledere som arbeider med tjenesten og andre som møter aktuelle deltagere. God kompetanse på både det kommunale og statlige lovverket i NAV.
- God informasjon til aktuelle brukere, som må gis mulighet til å søke.
- Kvalifiseringsprogram vurderes automatisk når det kommer en søknad om økonomisk stønad.
- Det gjøres gode kartleggings- og behovsvurderinger i forkant og at man har tilstrekkelig ressurser til å gjøre dette.
- Kontoret bør være av en viss størrelse, med nok saker til å få god erfaring.
- Veiledere som arbeider med kvalifiseringsprogram har det som sin hovedoppgave.
- Tilstrekkelig tilgang til tiltak/kurs/arbeidsplasser/utdanningsinstitusjoner, som brukes riktig i forhold til den enkelte bruker. Samarbeid internt i kontoret med markedsteam, og kjennskap til og samarbeid med andre aktører utenfor NAV som kan komplementere et arbeidsrettet tiltak. Et godt og utstrakt samarbeid med arbeidsgivere gir gode arbeidsrettede program med høy overgang til jobb vektlegges også.
- Partnerskapet mellom stat og kommune blir tatt på alvor og det er god dialog de to linjene imellom. En sterk NAV-leder for å holde «tråden» i dette er avgjørende

Om utfordringene med KVP har endret seg fra 2018

NAV-kontorene melder at regelverksendringene som kom i 2018 har gitt mer fleksible program, særlig med tanke på permisjoner, utdanning i program og mulighet for flere program. Dette har for noen medført flere deltagere enn tidligere, samtidig som kommunen ikke har tatt hensyn til dette i sitt budsjett til NAV-kontoret.

Utdanning er viktig for mange deltagere, og kan være riktig tiltak for å komme i arbeid. For disse ser vi at kravet om overgang til arbeid innen to år, gjør at aktuelle deltagere som i utgangspunktet fyller inngangsvilkårene, likevel ikke er i målgruppen for kvalifiseringsprogram. Det er også en utfordring med ansvarsfordeling mellom NAV og fylkeskommunen for personer som har rett på lærlingeløp.

Mindre kommuner har utfordring med å finne aktuelle deltagere. Få deltagere gjør det krevende å opprettholde kompetansen på området. Mangel på tid og ressurser oppleves også som utfordrende, noe som gjelder alle kontorstørrelser.

Gjennom året har Fylkesmannen fått flere tilbakemeldinger om at kvalifiseringsprogram, spesielt etter regelverksendringene, oppleves som mer byråkratisk. Deltagelse i kvalifiseringsprogram medfører mye tid til saksbehandling, som heller ønskes å bli brukt til oppfølging av brukere. Vi ser at flere

NAV-kontor har mer fokus på inngangsvilkårene og vurderer om bistandsbehovet er endret ved for eksempel avbrudd i program eller avslutning. Argumentene for dette er å spare tid på papirarbeid, som kan brukes til oppfølging av andre.

Flere søker kvalifiseringsprogram direkte etter endt arbeidsavklaringspenger, som følge av endringer på regelverket her. Disse brukerne kan fortsatt ha helseplager som kan være en utfordring når program skal utformes.

Noen viser til at Modia og digital aktivitetsplan med bruk av «aktivitetskort» forenkler oppfølgingsarbeidet og gjør det mer oversiktlig med tanke på status i KVP-saken og aktive tiltak.

Organiseringen ved små kontor gjør at det ikke er mulig å kun jobbe med KVP. En annen utfordring er at KVP blir prioritert i andre rekke når behovet for ressurser andre områder dukker opp. Veilederne har også andre må-oppgaver, som går først. Dette kan for eksempel være betjening av mottak og saksbehandling av søknader om økonomisk stønad.

NAV-kontorene nevner også venteliste på statlige tiltak som en utfordring, samt at det er få eller ingen kommunale tiltak tilgjengelig. I møter med NAV erfarer Fylkesmannen at det er et meget sterkt fokus på arbeidsrettet tiltak i kvalifiseringsprogram, og mindre fokus på tiltak som styrker og forbereder overgang til arbeid.

Embetets arbeid med KVP i fylket

Fylkesmannen i Trøndelag har et sterkt fokus på kvalifiseringsprogram. To rådgivere har kvalifiseringsprogram som sitt hovedområde; en med juridisk kompetanse og en sosialfaglig. Denne kombinasjonen gjør oss bedre til å bistå NAV-kontorene både med praksis og regelverk. Fylkesmannen har hatt en langsiktig plan for arbeidet med kvalifiseringsprogram som er fulgt løpende gjennom året.

I sørdelen av Trøndelag har vi hatt nettverk på kvalifiseringsprogram/sosiale tjenester i flere år, og vi har reetablert tilsvarende nettverk i norddelen. De fleste nettverkene har deltagere fra flere NAV-kontor, hvor diskusjon, erfaringsutveksling og læring mv står i fokus. Nettverkssamlingene er etterspurt blant veiledere på kvalifiseringsprogram, og det oppleves som viktig at Fylkesmannen deltar. Omfanget av samlinger i nettverkene varierer, fra to til fire pr år. Målet har vært at NAV-kontorene skal drifte nettverkene selv. I praksis ser vi at vi må være en pådriver, herunder både minne om samling, vi kan melde saker til diskusjon, og i enkelte tilfeller lede møtet. Embetet har hatt faste spørsmål/tema som er tatt opp i alle samlingene, som gjør at vi er blitt bedre kjent med tjenesten. I tillegg til lokale nettverkssamlinger har Fylkesmannen invitert alle veiledere og ledere på kvalifiseringsprogram til en felles samling, med fokus på regelverksendringer og faglig påfyll.

Fylkesmannen gir utstrakt råd og veiledning om kvalifiseringsprogram på telefon og epost til NAV-kontorene. Vi er også på tilbudssiden dersom noen ønsker å ha en egen fagdag hvor Fylkesmannen deltar, og vi har hatt flere slike dager. Kvalifiseringsprogram er for øvrig fast tema i Fylkesmannens obligatoriske del av forvaltningsturne (se rapportering pkt 3.1.2.1.2).

Questback på kvalifiseringsprogram går gjennom internt hver måned. På slutten av året begynte vi å sende påminnelse til de NAV-kontorene som ikke har rapportert. Utfordringen er at tallene på kvalifiseringsprogram kommer nærmere 2 måneder etter at NAV-kontoret har sendt det inn, og sånn sett kan sies å være gamle tall. Samtidig er questbacken viktig som dialoggrunnlag om kvalifiseringsprogram, for å se utvikling over tid mv.

Tjenestebarmeter (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Det vises til oppdrag 3.2.1.7.9

Fylkesmannen i Trøndelag skal kort beskrive status i arbeidet med tjenestebarmeter.

Fylkesmannen utformet i 2018 et tjenestebarmeter for sosiale tjenester, etter modell fra tjenestebarmeter for bamevern. KS, NAV-ledere og NAV Fylke var gode medspillere i utviklingsprosessen. Barometeret ble pilotert i tre NAV-kontor høsten 2018, og i 2019 ble verktøyet videreutviklet og testet andre steder i landet i samarbeid med Fylkesmannen Innlandet, Fylkesmannen Rogaland og Fylkesmannen Nordland.

Det ble gjennomført til sammen 9 dialogmøter med utgangspunkt i tjenestebarmeteret første halvår i Trøndelag, Rogaland og Innlandet. Trøndelag gjennomførte i tillegg to dialogmøter andre halvår. Fylkesmannen i Vestland deltok på erfaringsamling i juni - 19, på bakgrunn av at de satte i gang et eget arbeid knyttet til risiko- og sårbarhetsanalyser rettet mot sosiale tjenester. Erfaringene fra arbeidet ble oppsummert og sendt Arbeids- og velferdsdirektoratet i september 2019.

Oppsummert ser vi at bruk av tjenestebarmeteret er egnet til å gi oversikt over risikobildet i kommunene fordi kunnskap fra rettsikkerhetsarbeid og utviklingsarbeidet blir systematisert og sett under ett, og gjennom dialog og undersøkelser får vi innsikt i tjenesten fra flere innfallsvinkler enn vi ellers ville fått. Dette muliggjør en risikobasert prioritering av innsats med de virkemidler vi har ut mot kommuner/NAV-kontor.

Videre ser vi at tjenestebarmeteret også danner et godt grunnlag for dialog med kommunene om utfordringsbildet for de sosiale tjenestene. Tjenestebarmeteret, og den egenvurdering som kommunene gjennomfører i forkant av et dialogmøte, bidrar til å gi kommunen selv, og Fylkesmannen – en samlet oversikt over risiko- og sårbarhetsfaktorer i tjenesten. Bruk av barometeret i dialogen kan dermed bidra til bedre forutsetninger for kommunal styring av tjenesteområdet og understøtte partnerskapet. Kommuner og NAV-ledere har vært svært positive til tjenestebarmeteret og dialogmøter.

Bruk av tjenestebarmeteret, gjennom å sammenstille kunnskap og gjøre vurdering av kommuner, er relativt ressurskrevende. Samtidig ser vi at vi på enkelte områder mangler tilstrekkelig kunnskap om kommunen til å kunne vurdere de helhetlig - frem til vi har vært ute i dialog med dem første gang.

Ved inngangen til 2020 er vi i ferd med å evaluere verktøyet tjenestebarmometeret i lys av erfaringene fra 2019, der det vil bli gjort noen justeringer. Det er planlagt en samling ultimo februar med representanter fra Fylkesmannen Vestland og Fylkesmannen Innlandet, som også har fått i oppdrag å gjennomføre dialogmøter for sosiale tjenester i 2020. Vi ser det er stort behov for god statistikk på området. Bruk av statistikk i tjenestebarmometeret er ett av de temaene vi arbeider med i evalueringen. Det er planlagt ti dialogmøter i 2020, i tråd med oppdraget.

Arbeid med å vurdere særlige utfordringer i kommunene (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Det vises til styringsparameter 3.1.2.1.2. Fylkesmannen skal redegjøre for sitt arbeid med å vurdere særlige utfordringer i kommunene, samt kort beskrive hvordan kommunene er fulgt opp.

Vi viser til det vi har skrevet om utvikling av tjenestebarmometer for sosiale tjenester ovenfor i punkt 7.3.1.4. Tjenestebarmometeret har fra 2019 vært et fullverdig verktøy for å gjøre risiko- og sårbarhetsvurderinger av kommunenes sosiale tjenester.

Ved vurdering av kommunenes sosialtjeneste har vi sett på tilgjengelighet, resultat fra tilsyn, brukermedvirkning, barneperspektivet, kompetanse i tjenesten, samarbeid på tvers, rammevilkår og styring, økonomi og ledelse. I vurdering av disse temaene ser vi også på de fem tjenestene. Vi bruker kunnskap fra opplæring, henvendelser, media, klage og tilsyn, råd og veiledning, kommunene selv med mer i vurderingene.

I løpet av høsten 2018 og hele 2019, har vi risikovurdert 35 av 48 kommuner i Trøndelag. Vi har valgt å avvente med å foreta en vurdering av noen av kommunene som ble sammenslått ved årsskiftet 2019/2020. Totalt 5 av 35 kommuner er vurdert som røde – med svak tjeneste, 25 er vurdert gule og 5 er vurdert grønne – som stabile og gode tjenester. Alle kommuner som er vurdert som svake, samarbeidet på tvers av kommunegrensene uten gyldige delegasjonsvedtak - de manglet vertskommuneavtaler. Samtlige kommuner som har manglet samarbeidsavtale innenfor rammen av kommunelovens bestemmelser om interkommunalt samarbeid har nå enten fått på plass en vertskommuneavtale, eller er i ferd med å få dette på plass.

Fylkesmannen har deltatt i partnerskapsmøter sammen med NAV Fylke og kommunene, i kommuner der det har vært knyttet særlige utfordringer eller oppmerksomhet til de sosiale tjenestene. I tillegg har vi gjennomført dialogmøter med 9 tjenester (27 kommuner) om sosiale tjenester – med utgangspunkt i tjenestebarmometeret. Ved prioritering av kommuner for dialogmøter har vi sett på om kommunene har særlige utfordringer eller høyt fokus knyttet til de sosiale tjenestene i egen kommune. Bruk av dialogmøter i oppfølging av enkeltkommuner og tjenestesamarbeid har fått svært gode tilbakemeldinger, både fra NAV-ledere, kommunale ledere og samarbeidspartnere.

Fylkesmannen gjennomførte i 2018 en kartlegging av kommunenes utgifter til økonomisk stønad. Kartleggingen viste at de kommunene som hadde overskredet budsjettet, pr desember 2018 hadde et merforbruk på over 71 millioner. En av årsakene til veksten, som ble meldt inn av NAV-lederne, var økt bosetting og økt overgang av flyktninger etter 5 år i kommunen. Fylkesmannen har vært i dialog med enkeltkommuner som har gjort grundige kartlegginger av utviklingen, for å se på om vi kan bistå med å spre erfaringer ellers i fylket.

Fylkesmannen har tilbudt opplæringsdager til alle NAV-kontor som har henvendt seg med slik forespørsel – også selv om kontoret har deltatt i forvaltningsturneen. Vi har i tillegg opprettet ett større hendelsesbasert tilsyn om KVP – på bakgrunn av bekymring knyttet til tilgjengelighet og tildeling av tjenesten.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal beskrive kommunenes erfaring med aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år. Herunder om aktivitetsplikten bidrar til overgang til arbeid og utdanning.

Flere kommuner erfarer at ungdom under 30 år har store utfordringer i forhold til sosial fungering/helse, at de står langt unna arbeidsmarkedet og at det er vanskelig å komme i posisjon til å hjelpe dem. Det oppleves som vanskelig å finne hensiktsmessig og målrettet aktivitet for den enkelte. Manglende kommunale tiltak er også en utfordring, og når de statlige virkemidlene strammes inn blir utfordringen større. Det er også en utfordring å finne aktivitet til brukere med tidsbegrenset bistandsbehov, og i perioden med kartlegging og avklaring.

En del av ungdommen har en del fravær, som fører til merarbeid for tiltaksplassen, og for NAV-kontoret når det gjelder å vurdere og eventuelt gjennomføre konsekvens av vilkårsbrudd. Saksbehandling ved vilkårsbrudd oppleves som tungvint og lite hensiktsmessig, og er både tid og ressurskrevende. Unge mottar ofte ungdomssats, som gjør at det er lite å redusere hvis ungdommen skal ha forsvarlig livsopphold.

Noen bruker faste individuelle og gruppebaserte tiltak, mens flere har erfart at mer individuelt tilpasset tiltak gir økt motivasjon og sjans for at brukeren møter på tiltak. En annen viktig faktor for å lykkes er å komme raskt i gang med tiltak, det vil si at det går kort tid fra søknad om økonomisk stønad leveres

til ungdommen er i gang med aktiviteter. Noen har også gjort seg gode erfaringer med å jobbe med motivasjon, i stedet for konsekvenser. En forutsetning for å lykkes er at alle tiltak følges opp av veileder gjennom jevnlig oppfølgingssamtaler.

Det er også en positiv erfaring at søkerne kommer mer på banen gjennom vilkår om aktivitet, og at de tar mer ansvar i egen sak. Kommunikasjon gjennom aktivitetsplanen er positivt, spesielt for ungdom som er god på pc. Varsel om reduksjon på grunn av ikke oppfylte vilkår gjør at ungdom tar kontakt, blir mer aktiv og utfører aktiviteten som avtalt.

NAV-kontorene i Trøndelag mener flere kommer i jobb og går over til utdanning fordi det blir stilt vilkår og krav om aktivitet. Man opplever veldig sjelden at ungdommen ikke ønsker å delta, og man ser at motivasjonen øker ved at det settes vilkår. For at de unge skal lykkes må de selv se at det er behov for å gjøre noe, slik at det å bli kjent med ungdommen og motivere til endring er sentralt. Samtidig oppgis at det er ikke vilkåret i seg selv som er utslagsgivende, men at type aktivitet og oppfølgingen som gis også er viktig.

Fylkesmannen skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven, informasjonsarbeid overfor kommunene om faglig veileder for innhold og kvalitet i tilbudet, samt gi en kort vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet i fylket.

Fylkesmannen i Trøndelag har ikke gjennomført tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven i 2019. Det er ikke mottatt henvendelser eller bekymringer vedr. kommunenes krisesentertilbud i løpet av 2019. I Trøndelag er det tre krisesentre (Nord-Trøndelag krisesenter IKS, Krisesenteret i Trondheim og Krisesenter, Orkdal og omegn) som kommunene i Trøndelag har samarbeidsavtaler med (interkommunalt samarbeid).

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	47
Antall krisesentertilbud i fylket	3
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2017	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2017	7
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2018	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2018	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2019	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2019	0

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser... (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser av eventuelle nedleggelse av krisesentrene eller reduksjon i tilbudet.

Det har ikke vært nedleggelse av krisesentre i Trøndelag i 2019.

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader... (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader, og fattede vedtak inndelt i innvilgelser, avslag og avvisninger knyttet til hver sakstype, etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova i årsrapporten. Når det gjelder ekteskapsloven § 18a andre ledd, bes fylkesmannen differensiere rapporteringen for saker ut ifra sakstype, dvs. etter om sakene gjelder bokstav a), b) eller c).

Fylkesmannen skal rapportere på andelen separasjons- og skilsmisessøknader som er mottatt digitalt.

Fylkesmannen i Trøndelag har i 2019 gitt 845 separasjonsbevillinger. Vi har gitt 678 skilsmissebevillinger etter § 21, og 19 etter § 22. Vi har gitt 6 avslag på søknad om separasjon. Vi har avslått til sammen 53 søknader om skilsmisse.

Vi har behandlet 38 saker om skiftefritak og 77 søknader om godkjenning av utenlandsk skilsmisse.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ektskapsloven	Separasjon, jf. § 20	851	845	6	0	63 %
Ektskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	731	678	53	0	74 %
Ektskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	19	19	0	0	74 %
Ektskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0	0	0	0	0 %
Ektskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamilielemmer, jf. § 3 andre ledd	0	0	0	0	0 %
Ektskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0	0	0	0	0 %
Ektskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	38	34	4	0	0 %
Ektskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0	0	0	0	0 %
Ektskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0	0	0	0	0 %
Ektskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0	0	0	0	0 %
Ektskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0	0	0	0	0 %
Ektskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0	0	0	0	0 %
Ektskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0	0	0	0	0 %
Ektskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0	0	0	0	0 %
Ektskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0	0	0	0	0 %
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	77	73	0	4	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0	0	0	0	0 %

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak... (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Fylkesmannen bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Fylkesmannen i Trøndelag har fattet to vedtak med hjemmel i barneloven § 44. I begge tilfellene fattet vi avvisningsvedtak. Ut over dette har vi ikke fattet vedtak med hjemmel i barneloven i 2019. Øvrig arbeid med barneloven har bestått i veiledning pr. telefon og e-post. Veiledningen har i hovedsak knyttet seg til barneloven § 44.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid... (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område, herunder om mekling. Dette kan for eksempel være hvilke typer saker som dominerer, utviklingstrekk og utfordringer. Det er også av interesse å få opplyst hvem som kontakter Fylkesmannen.

Vi har i løpet av 2019 innenfor området behandling av søknader om separasjon og skilsmisse veiledet søkere i sammenheng med pålegget om gjennomføring av mekling i en del saker.

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker... (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker hvor det er gitt ut opplysninger om den adoptertes opprinnelige foreldre i saker hvor fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling.

Embetet mottok i 2019 til sammen 41 henvendelser fra personer som ønsket opplysninger om biologisk opphav.

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Fylkesmannen har ikke gjennomført systemrevisjon med familievernkontorene i 2019. Fylkesmannen har imidlertid mottatt enkelte klager/henvendelser på Familievernkontor i Trøndelag i løpet av fjoråret. Flere er oversendt Familievernkontoret til oppfølging og lokal avklaring. Enkelte klager har vært rettet mot enkeltpersoner, og er vurdert å gå utenfor Fylkesmannens tilsynsansvar.

Det ble gjennomført systemrevisjon med Familievernkontorene i fylket i 2016 (Nord-Trøndelag) og 2017 (Sør-Trøndelag). Nytt tilsyn planlegges gjennomført i 2020.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2019	Antall gjennomførte tilsyn i 2018	Antall gjennomførte tilsyn i 2017
3	0	0	1

Fylkesmannen skal redegjøre for implementeringstiltak... (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid på området barnevern og skole, herunder Se meg – digitale kurs i barnevernet, delkurs 1 og Veileder for samarbeid mellom skole og barnevern.

Fylkesmannen i Trøndelag har i forbindelse med lanseringen av Veiledere for samarbeid mellom skole og barnvern jobbet intensivt for å implementere denne både internt og i sektor. I årene etter lanseringen har vi informert om veilederen etter behov. Samarbeidet mellom skole og barnevern har stort et stort fokus, også fordi fagområde opplæring og fagområde barnevern er organisert i samme avdeling. Ansatt fra fagområde opplæring har deltatt på barnevernledernetverket for å orientere og veilede om barneverntjenestens ansvar opp i mot opplæringslova kap. 9A. Både i saksbehandling, tilsynsvirksomhet og i 0-24 - samarbeidet er arbeidet på området barnevern og skole prioritert. Blant annet kan vi nevne konferansen Barn Først som ble arrangert i desember 2019 og som var godt representert både fra kommunalt barnevern og skolesektoren. Fylkesmannen i Trøndelag kan ikke så å ha mottatt etterspurt informasjon om og føringer for oppdraget rundt det digitale kurset Se meg og har følgelig ikke bidratt her.

Fylkesmannen skal utarbeide en årsrapport... (fra kapittel 7.3.2.11 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal utarbeide en årsrapport om tilsynsvirksomheten ved barneverninstitusjoner, omsorgssentre og sentre for foreldre og barn, jf. forskrift om tilsyn med barn i barnevernsinstitusjoner for omsorg og behandling § 14 og forskrift for sentre for foreldre og barn §28. Statens helsetilsyn skal ha kopi av årsrapporten.

Det vil utarbeides en egen årsrapport om tilsynsvirksomheten ved barneverninstitusjoner og sentre for foreldre og barn innen frist. Det har ikke vært omsorgssentre i drift i Trøndelag i 2019.

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.12 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere halvårlig på status på barneverntjenestens akuttberedskap i alle kommunene i fylket, herunder om alle har en forsvarlig akuttberedskap.

Fylkesmennene skal redegjøre for embetenes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Alle barneverntjenestene har en akuttberedskap utenfor barneverntjenestens ordinære åpningstid. Alle tjenestene (og kommunene), med unntak av én interkommunal barneverntjeneste (to kommuner), har knyttet seg til barnevernvakta i Trondheim eller barnevernvakta på Steinkjer. Imidlertid har det vært driftsutfordringer ved barnevernvakta i Steinkjer, og ved utgangen av 2019 var det uklart hvordan denne skal kunne driftes forsvarlig (ha tilstrekkelig personalressurser). I tillegg har det vært gjennomført en evaluering av barnevernvakta i Steinkjer, som kom med anbefalinger vedr. videre drift. Fylkesmannen vil følge opp akuttberedskapen i norddelen av fylket tett fra starten av 2020.

Den interkommunale barneverntjenesten som har valgt å stå utenfor et samarbeid med barnevernvakta, organiserer egen akuttberedskap. Forsvarligheten i tilbudet ble tatt opp med kommunen i dialogmøte januar 2019 og det ble vurdert at denne var tilfredsstillende.

Tros- og livssynssamfunn (fra kapittel 7.3.2.13.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over:

- Nye registrerte/uregistrerte trossamfunn og nye livssynssamfunn
- Trossamfunn som er slettet hos fylkesmannen
- Ev. tilsyn med trossamfunn og forstander.

Vi har hatt tre søknader om registrering av nye trossamfunn og nye livssynssamfunn.

Ett samfunn er blitt godkjent, og to samfunn ble ikke godkjent.

To trossamfunn er blitt slette i løpet av 2019.

Det er ikke gjennomført tilsyn.

Oversikt over antall saker... (fra kapittel 7.3.2.14.1 i TB)

Rapportere på

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Fylkesmannen har mottatt 1 søknad om privat gravplass for nedsetting av askeurne i 2019. Søknaden ble avslått og stadfestet av klageinstansen.

Vi har mottatt totalt 173 søknader om askespredning. 171 søknader er innvilget som omsøkt, det vil si land og hav. 2 søknader er avslått med begrunnelse i uegnet sted, f. eks. nær bebyggelse, egen tomt, i turistområder.

Oversikt over antall saker i hver kategori... (fra kapittel 7.3.2.15.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Vi har mottatt 5 søknader om dispensasjon fra påbudet om at utsalgssteder skal holde stengt på helligdager. To av søknadene ble innvilget. 1 ble delvis innvilget og 2 søknader ble avslått.

Vi har mottatt 1 søknad om å få fastsatt forskrift om at et område skal regnes som et "typisk turiststed". Søknaden ble avslått.

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale helse- og omsorgstilbudet i fylket ut (fra kapittel 7.3.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale helse- og omsorgstilbudet i fylket utvikles i henhold til retning og målsetninger i Leve hele livet.

Fylkesmannen hadde i 2018 kommunedialogmøter med alle kommuner hvor temaet blant annet var "leve hele livet". Kommunene har således startet jobben med å implementere reformens krav, men har kommet litt ulikt i gang. Gjennom dialog med kommunenes administrative- og politiske ledere har man skapt forankring for arbeidet i kommunen. Sammenslåingprosesser i kommunene samt kommunevalg høsten 2019 har bidratt til at noen kommuner ikke har kunnet, i særlig grad prioritere reformarbeidet i 2019. Det regionale støtteapparatet har gjennomført interne forventningsavklaringer og er klar til en ny runde med dialogmøter tidlig i 2020. Dette vil danne basis for videre arbeid med reformen i kommunene.

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale... (fra kapittel 7.3.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale helse- og omsorgstilbudet i fylket utvikles i henhold til retning og målsetninger i *Omsorgsplan 2020*, herunder *Demensplan 2020*.

Omsorgsplan 2020

2019 har vært det andre sammenslåtte året for Trøndelagsfylkene. Det har derfor vært et år hvor det er jobbet med å få på plass nye strukturer og samarbeidsformer på tvers av de to gamle fylkene.

I tillegg har året vært preget av at 47 av kommunene har vært i sammenslåingprosess og blitt til 38 kommuner. Dette har naturlig nok satt sitt preg på kommunenes fokus, og disse kommunene har jobbet med det praktiske rundt sammenslåingene.

Fylkesmannen har hatt fokus på å bidra til å etablere overordnet arena som skal jobbe med å utvikle helse- og omsorgstjenestene i Trøndelag. Gjennom innovasjons tilskudd har KS vært en samarbeidspart for å jobbe med rekruttering av sykepleiere og leger i kommunene. Videre er det etablert samarbeidsarena mellom kommunene, Nord Universitet og Helseforetaket for å sikre tilstrekkelig sykepleierkompetanse i kommunen i nordre del av Trøndelag. I søndre del av Trøndelag jobbes det for å etablere en lignende samarbeidsarena sammen med kommunene, NTNU og helseforetaket.

Fylkesmannen i Trøndelag har dette året jobbet med metodikk for å risikovurdere kommunenes helse- og omsorgstjenester på utvalgte områder. I denne risikovurderingen synliggjøres det hvilke kommuner som har særlig sårbarhet på de utvalgte områder innen helse- og omsorgs feltet.

Mange kommuner har økende og høy andel av eldre over 80 år, høyt utgiftsnivå på sine helse og omsorgstjenester og usikkerhet på fremtidig tilgang på kompetanse. Videre har vi avdekket at på kort sikt er det for enkelte kommuner mangel på helsefagarbeidere som vil være den største utfordringen. Dette på grunn av den store andel av denne yrkesgruppen som er 55 år og eldre. Mange kommuner jobber med å analysere egen kommune for må møte fremtidens helse- og omsorgs utfordringer. Noen kommuner har satt fokus på heltids kultur, reduksjon av sykefravær, Videre har vi etter dialogrunder med kommunene fått tydelig tilbakemelding på at kommunene mener deltidsutdanning, desentralisert utdanning, bedre praksis under studiene og tilrettelegging av praksis er viktige faktorer for at man skal rekruttere og beholde sykepleiere og vernepleiere i kommunene. Det er også fra kommunene gitt signaler om at man ønsker å utrede muligheten for kombinertstillinger i kommune/spesialisthelsetjenesten.

Vi har i Trøndelag over 70 helseledere som har gjennomført den nasjonale satsingen på Helselederutdanning gjennom BI. I tillegg har flere kommuner

gjennomført lederopplæring utenom dette programmet Vi mener å se effekt av at så mange kommuner øker kompetansen i helseledelse ved at man i større grad er opptatt av helheten i helsetjenestens utfordringer. Vi opplever også et sterkt engasjement for å videreutvikle sine tjenester for å møte fremtidens omsorgs utfordringer.

Vi viser til mer utfyllende rapportering på 3.1.1.5.

Demensplan:

Gjennom dialog med kommunene har vi avdekket at hjemmetjenestene har utfordringer med å følge opp demensplanens intensjoner. Vi opplever imidlertid at kommunene i større grad jobber målrettet for å øke kompetansen. I samarbeid med Nasjonalforeningen for folkehelsen har Utviklingsentrene i fylket og Fylkesmannen målrettet arbeidet med å gi opplæring til Trøndelags befolkning om demens.

Fylkesmannens vurderer at det i fylket er for få tilpassede tilbud til yngre personer med demens, og deres familier. Dette må det derfor jobbes videre med.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Rapportere på måloppnåelse for tilskuddsordning til kommunene 0762.60

I 2018 ble det opprettet FLS i Inderøy kommune

2019 Fikk Vikna kommune midler til oppstart,- de kom i gang med planleggingen og fikk ansatt en person. Det videre arbeidet skjer innenfor rammen av den nye Nærøysund kommune, hvor det overføres mye god kompetanse fra Nærøy kommune.

Namsos kommune fikk midler i 2017 ,men sliter med å komme i gang. Fra nyttår er det organisert i en ny kommune og arbeidet pågår.

Alle de kommunene som får tilskuddsmidler følges nøye med om de jobber etter veilederen

Samlet vurdering av hvorvidt... (fra kapittel 7.3.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av hvorvidt tilskudd til etablering og utvikling av kommunale frisklivs, lærings- og mestringstilbud bidrar til måloppnåelse.

I tillegg bes Fylkesmannen om samlet rapportering i årsrapporten på gjennomføring av tiltak i oversendt virksomhetsplan for arbeidet i 2018 med psykisk helse og rus, jamfør Opptrappingsplanen for rusfeltet.

Ut fra en samlet vurdering mener vi tilskudd til etablering av kommunale friskliv, læring og mestringstilbud til en viss grad bidrar til måloppnåelse. Vi er farer at flere tilskuddsmottakere kommer sent i gang med etablering av de tiltak som ønskes etabler og ender med å søke overføring av midlene til året etter. Tilskudd er allikevel et viktig virkemiddel for å stimulere kommunene til aktivitet på dette området.

I Trøndelag har 31 kommuner innrettet sitt frisklivsarbeide i tråd med veilederen. Disse har ulikt fokus på arbeidet sitt utfra hva som er innbyggernes utfordringer i de ulike kommunene. Tiltakene blir ofte igangsatt etter vurdering av de utfordringer som vises i oversiktsdokumentene.

Rapportering på gjennomføring av tiltak for arbeidet i 2019, Styringsdokument for oppdrag, Opptrappingsplanen for rusfeltet

Tiltak beskrevet i oversendt virksomhetsplan (Styringsdokument for oppdrag) er i høy grad gjennomført i tråd med plan for arbeidet. Som egen rapportering pkt. 3.1.3.2.1.1. i TB viser har vi ikke nådd resultatmålet: "Ingen personer med psykiske helse- og eller rusmiddelproblemer står uten egnet botilbud". Det kan være tilbudet er der, men at det ikke benyttes fullt ut. Tall i rapporteringen er fra BrukerPlan kartlegging i 2017 og 2018, og den viser minimum 108 bostedsløse i Trøndelag. Det ble ikke gjennomført BrukerPlan kartlegging i Trøndelag i 2019, neste kartlegging er i 2020. Dette følges tett opp av Fylkesmannen i samarbeid med KoRus, NAPHA og Husbanken. Vi har et pågående samarbeid med Husbanken og andre statlige aktører om Bolig for velferd, tiltak 1 (ROP) og tiltak 2 (Barnefamilier). Arbeidet er forankret i Velferdsnettverket i Trøndelag, bestående av ledere for aktuelle regionale statsetater og Fylkeskommunen. I tillegg er det egen samarbeidsavtale mellom Husbanken og Fylkesmannen, samt Handlingsplan med konkrete tiltak. Denne er revidert for 2019, og ny plan er under utarbeidelse. Tilskuddsordningen Tilbud til voksne med langvarige og sammensatte tjenestebehov understøtter Housing First-tiltak som Trondheim kommune har for særlig vanskeligstilte på boligmarkedet.

Fylkesmannen skal bidra til at kommunene utvikler sitt rusarbeid i tråd med Opptrappingsplanen for rusfeltet, og arbeidet skal sees i sammenheng med psykisk helsefeltet og andre tilstøtende områder. Fylkesmannen har fast samarbeid med KoRus, NAPHA, KBT (Kompetansesenter for Brukererfaring og tjenesteutvikling) RIO og Mental Helse. I 2019 ble det holdt tre regionale nettverkssamlinger spredt i fylket for å få nærhet til kommunene. Dette ble en suksess da over 260 ansatte i kommunale rus- og psykisk helse tjenester deltok. 36 kommuner var representert. Tema var tilbakemeldinger fra kommunalt ROP-tilsyn, Pakkeforløp psykisk helse og rus med erfaringer fra brukere, DPS og kommunalt perspektiv. Fylkesmannen har bidratt til å gjøre pakkeforløp for rus og psykisk helse kjent, men erfaringer fra samlingene og IS-24/8 viser at det gjenstår mye arbeid med implementering av pakkeforløp rus og

psykisk helse i kommunene. Dette arbeidet må videreføres. BrukerPlan resultater ble forelagt kommunene, med særlig vekt på hva resultatene (data) kan brukes til i lokal planlegging av tiltak. For øvrig var arbeid og aktivitet, bruk av IPS og Rask Psykisk helsehjelp tema. Og erfaringsdeling av godt lokalt rusarbeid i regionene. Disse samlingene vurderes å være hensiktsmessig for å tydeliggjøre Opptappingsplanens fem hovedmål i praksis, og holde fokus oppe i fagmiljøet.

Fylkesmannen skal arbeide målretta og bidra til styrkingen av og oppfølgingen av det kommunale psykisk helse rusarbeidet, herunder også identifisere kommuner, tjenester og områder med risiko for mangelfull måloppnåelse. For en videre utvikling av psykisk helse- og rusarbeidet i Trøndelag ble det i 2019 etablert Læringsnettverk for Psykisk helse og rus. Dette er et samarbeid med KS, Helseforetak, NAPHA, KoRus, KBT, Mental Helse og RIO. I læringsnettverket jobbes det med å utvikle og forbedre samhandlingen mellom kommuner, helseforetak og brukermiljø. Å styrke samhandlingskompetansen med felles verdigrunnlag som fundament, fag og tjenesteutvikling. "Recovery-orientert" tenkning som faglig ståsted, sist men ikke minst, å styrke brukerperspektivet gjennom aktiv brukemedvirkning. Det er etablert 7 regionale forbedringsteam, der 27 kommuner deltar. Dette dekker opp mot 85 % av befolkningsgrunnet i fylket. I forbedringsteam sitter kommunale representanter, helseforetak og brukerrepresentanter. Et regionalt forbedringsteam er oppløst da sykehuset Levanger takket nei til deltakelse i nettverket. Dette er formidlet til fylkeslegen, da det vurderes som uheldig da en av de faglige pilarene er bedre samhandling om felles brukere/innbyggere. Læringsnettverket gir Fylkesmannen mulighet for å understøtte lokal tjenesteutvikling, og identifisere kommuner, tjenester og områder med risiko for mangelfull måloppnåelse. Læringsnettverket er også en arena for å arbeide med resultater fra ROP-tilsynet, og egevalueringer kommunene i Trøndelag har gjennomført.

Når det gjelder kommunenes system på tvers av tjenester for identifisering av personer med behov for tidlig intervensjonstiltak viser IS 24/8 at 79 % av kommunene har dette. 40 % for både unge og voksne. 12 kommuner (27 %) svarer at de ikke har dette på plass. Fylkesmannen ønsker å gjennomføre dialogmøter i 2020 for å følge dette opp. Temaene "eldre og rus" og "vold i nære relasjoner" ble tatt opp med alle kommuner i fylket i dialogmøter høsten 2018, da i sammenheng med satsingen Leve Hele Livet. Dette jobbes det videre med iht. oppdrag.

Alle kommuner skal ha ansatt psykolog fra 2020. I Trøndelag mottok 38 kommuner tilskudd til psykolog i 2019. 10 søkte ikke om tilskudd. Flere små kommuner deler på psykologressursen da det er vanskelig å rekruttere psykolog i små kommuner. Fylkesmannen har innvilget tilskudd til interkommunale samarbeid om psykolog.

I 2019 hadde vi tre forprosjekt på FACT-team i Trøndelag. To tilknyttet Orkdal DPS og Orkdalsregionen, og et i Namsos. Det er et veietablert ACT-team og FACT-team i Trondheim. Fylkesmannen har tatt initiativ til etablering av nettverk for oppsøkende behandlings- og oppfølgingsteam. Arbeidsgruppe ble opprettet høsten 2019. NAPHA, KoRus og RVTS er sentrale samarbeidspartnere, og Fylkesmannen i Møre og Romsdal ønsker samarbeid. Det skal etableres felles nettverk i Trøndelag og Møre og Romsdal for å få et større fagmiljø for læring og erfaringsutveksling.

Fylkesmannen skal være pådriver for å nå målet om god helse for alle, og likeverdige helse- og omsorgstjenester til hele befolkningen. Fylkesmannen har G-8 samarbeid med Kriminalomsorgen Nord, og det har vært jobbet med å få et tettere samarbeid lokalt på feltet rusavhengige og psykisk syke innsatte. Ansatte i fengselshelsestjenesten har deltatt i Nettverkssamlinger for rus og psykisk helsearbeid som et ledd i dette.

Fylkesmannen har samarbeid med RVTS om kvalitetsutviklende tiltak innen voldsfeltet, og om selvmordsforebyggende arbeid.

Det ble arrangert tre fagsamlinger om selvmordsforebygging i 2019. Målgruppen for fagdage var ansatte på alle nivå i kommunale helse- og omsorgstjenester, men de var også åpne for interesserte fra spesialisthelsetjenesten og frivillige organisasjoner.

Å arbeide godt med selvmordsforebygging krever koordinert innsats på ulike tjenestenivå. Fagdage hadde som hensikt å gi informasjon om hvordan en kan møte en person som selvskader eller er selvmordsnær på ulike nivå; både i direkte møte med den det gjelder, men også på et overordnet nivå gjennom planarbeid. Det var ca. 70 deltakere på Kolvereid, 84 deltakere på Steinkjer og 140 i Trondheim.

Andre kompetansehevende tiltak som kan nevnes innen psykisk helse- og voldsfeltet 2019 er:

22.-23. oktober arrangerte fylkesmannen kurs i barsel- og svangerskapsomsorg på Nidaroskongressen, en kongress for alle fastleger. Her var vold i nære relasjoner og vold mot barn tema, samt ny nasjonal fagligretninglinje for svangerskapsomsorgen (jordmor spør den gravide om erfaringer med vold, et voldsforebyggende tiltak på samfunnsnivå).

12. november arrangerte fylkesmannen en konferanse for jordmødre og helsesykepleier hvor vi ønsket å nå de som arbeider i helsestasjon- og skolehelsetjenesten. Vold i nære relasjoner, vold og overgrep mot barn og unge og NKVTS sin voldsveileder var tema i tillegg til selvhjelpsprogrammet for gravide, «Mamma Mia» og rus, vold og psykisk helse i et forebyggende perspektiv, «Tidlig inn».

27. november arrangerte fylkesmannen i samarbeid med RVTS konferansen «Fra plan til praksis- systematikk i voldsarbeidet i kommunene». Tema for konferansen var viktigheten av kommunale/interkommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner, opptappingsplanen mot vold og overgrep og dens særlig fokus på barn og unge, nye bestemmelser i helselovgevingen om kommunenes ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og overgrep, de voldsforebyggende verktøyene som brukes i forebygging av vold og overgrep mot barn og unge: «Jeg vet» og «Snakke». Det ble også orientert om Kripos sitt undervisningsopplegg «Delbart?». Lovverk og rammer var også en del av innholdet denne dagen, da spesielt fokus på taushetsplikt vs. opplysningsplikt og avvergingsplikt.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Rapportere på resultatoppnåelse for tilskuddsordningen til kommunene 0762.64.

Fylkesmannen har i 2019 tildelt midler til 22 kommuner for deres arbeid med opptrapping på habilitering og rehabiliterings området. Det er kommuner som har blitt tildelt midler tidligere i opptrappingsperioden og kommuner som er i nye prosjekt. Inntrykket er at opptrappingsplanen har hatt en kort gjennomføringsfase - og at man skulle jobbet noe mer langsiktig med utfordringene. Noen av kommunene som har slått seg sammen i 2020 har fått midler i 2019 for å jobbe med en plan for den nye kommunens arbeid. Inntrykket er at kommuner som har mottatt tilskudd har fått økt kompetanse og forståelse i egen kommune i forhold til området.

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet... (fra kapittel 7.3.3.4.2 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen.

57% av kommunene i Trøndelag har plan for arbeidet med habilitering og rehabilitering. Fylkesmannen har gjennom flere år sett at kommunene har utfordringer knyttet habilitering- og rehabiliterings feltet. Dette gjelder særlig arbeidet med koordinator og individuell plan. Vi merker oss også at det er usikkerhet knyttet til nedbygging av spesialisert rehabilitering, hvor det oppfattes at kommunene ikke har bygget opp et kommunalt rehabiliteringstilbud i takt med nedbyggingen. For enkelte pasientgrupper medfører dette at de opplever et manglende tilbud. På den andre siden opplever vi at noen kommuner har stort fokus og høy prioritering av rehabiliteringsområdet.

Fylkesmannen mener å se at det i noen kommuner ikke i tilstrekkelig grad er tilbud om kunnskapsbasert habilitering. Kommunene gjør i mange tilfeller en god jobb, men det er ikke tilstrekkelig tiltak som bygger på en helhetlig habilitering. Mange av brukerne av disse tjenestene har store sammensatte behov som krever mye faglige og økonomiske ressurser, og det er derfor avgjørende at man har høyt faglig innhold i tjenestene. Gjennom faste samlinger med kommunene og spesialisthelsetjenesten på habiliteringsområdet, får vi tilbakemeldinger om at faglige tiltak til personer som har behov for tiltak hvor det fattes vedtak etter HOL kap 9 blir prioritert.

Tilsyn av verger (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på totalt antall kontrollerte vergeregnskap i 2019. Det skal oppgis hvor mange av disse vergeregnskapene embetet har plukket ut og kontrollert basert på egne risikovurderinger.

Fylkesmannen skal også rapportere på antall vergemål som har vært gjenstand for tilsyn i 2019 utover regnskapskontroll, både planlagte og hendelsesbaserte. Fylkesmannen skal i tillegg kort beskrive hva tilsynene har avdekket og hvordan avvik er fulgt opp. Dette skal inkludere rapportering av gjennomføring av oppdrag 3.3.2.1.6 i tildelingsbrevet.

Totalt antall avsluttede kontrollerte vergeregnskap i 2019 er 613 saker. Vi har i tillegg avsluttet 87 kontroller utover sentral regnskapskontroll for 2018.

Vi har i 2019 opprettet tilsynsaktivitet i 36 saker. Tilsynene har i enkelte tilfeller avdekket forhold som har nødvendiggjort skifte av verge.

Vi er litt forsinket med oppdraget opp i mot faste verger med ansvar for over 20 vergehavere. Vi har utarbeidet en protokoll hvor telefonvakten kan skrive inn forhold som kommer inn under i samtaler som er relevant for tilsyn av den faste vergen. Dette danner grunnlag - sammen med andre tilsynspunkter - for det årlige gjensidige dialogmøtet med faste verger i denne kategorien. Vi vil i 2020 ha fokus på en nærmere dialog med de faste vergene med over 20 vergeoppdrag. Vi har i januar 2020 hatt dialogsamling med de faste vergene (tema bl.a. taushetsplikt, tilsyn, og bekymringsmeldinger).

Antall kontrollerte vergeregnskap og antall kontrollert på bakgrunn av egne risikovurderinger

Antall totalt kontrollerte vergeregnskap	Totalt antall leverte vergeregnskap	Antall verger under oppfølging	Antall verger som er fratatt oppdrag
613	3 348	71	37

Samtale med vergehaver (fra kapittel 7.3.4.1.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en vurdering av andelen opprettede vergemål for voksne hvor det er gjennomført samtale med vergehaver gjennom 2019.

Fylkesmannen skal kort rapportere på hvordan metoden for samtaler utarbeidet av Statens sivilrettsforvaltning har blitt tatt i bruk og hvilke erfaringer som er gjort gjennom året.

Det ble i 2019 gjennomført samtale med vergehaver i ca. 38 % av alle saker om opprettelse av vergemål.

Det søkes å avholde samtale med vedkommende som det er begjært vergemål for i størst mulig utstrekning.

Hvor begjæring og legeerklæring viser at personen det er begjært vergemål for, er samtykkekompetent, vil saksbehandler søke å oppnå telefonisk samtale med vedkommende. Det gjøres unntak hvor skriftlig samtykke foreligger og det samtidig ikke er mulig å få tak i vedkommende.

Hvor legeerklæring og begjæring om vergemål viser at det vil være formålsløst å gjennomføre samtale, unnlates dette ved behandling av saken.

Samtalemetodikken benyttes ved samtaler. Alle har gjennomført opplæring i metodikken og har vært bevisstgjørende for alle medarbeidere innenfor vergemålsområdet.

Fratakelse av vergeoppdrag (fra kapittel 7.3.4.1.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på hvor mange verger som er fratatt sitt oppdrag i 2019 som en konsekvens av funn i regnskapskontrollen.

Fylkesmannen skal også rapportere på antall verger som har blitt fratatt vergeoppdrag i løpet av 2019 på bakgrunn av andre tilsyn og en kort redegjørelse om årsaker til fratakelsene.

37 verger er fratatt sitt oppdrag i 2019 som følge av regnskapskontrollen eller på grunn av bekymringsmeldinger eller manglende innlevering av dokumenter.

Individtilpasning av vergemål (fra kapittel 7.3.4.1.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort, overordnet beskrivelse av hvordan embetet har arbeidet med å individtilpasse mandater, både ved opprettelse av nye vergemål og ved gjennomgang av løpende saker når dette har vært hensiktsmessig.

Det søkes å oppnå en individtilpasning ved opprettelse av vergemålene. Dette med bakgrunn i beskrivelse av de konkrete behov for bistand i legeerklæring, begjæring og samtale med de involverte.

Videre vurderes det individtilpasning ved behov etter tilbakemelding, søknader og tilsyn/ kontroll.

Vurdering - gjennomføring og oppfølging av oppdrag 3.3.2.2.4 (fra kapittel 7.3.4.1.7 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en beskrivelse og vurdering av gjennomføringen av oppdrag 3.3.2.2.4. Fylkesmannen skal også gi en kort beskrivelse av hvordan erfaringene fra oppdraget tenkes fulgt opp fremover.

Vi har fulgt retningslinjer fra SRF. Vi har håndtert alle tilbakemeldinger vi har fått, med videre undersøkelser og konklusjoner i forhold til de ulike alternativene oppheving, mulig videreføring av frivillig vergemål eller behov for å fremme sak om fratakelse av rettslig handleevne.

Erfaringene fra arbeidet har gitt en større fokus på bevissthet omkring betydningen av å klargjøre vergehavers reelle vilje.

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapportløsningen rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Fylkesmannen skal også rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og på antall restanser. Hva gjelder de innvilgede sakene, skal rapporteringen gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuelle periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner i henhold til skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning.

Fylkesmannen skal rapportere på forbruk for året samt forventet forbruk på kap. 470, post 01 for påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes. Fylkesmannen skal umiddelbart informere SRF dersom det er andre vesentlige risikoer eller avvik på området.

Rapportering på ulike type saker og innvilget dispensasjon og avslag på dispensasjon: Vi viser til egen statistikk sendt SRF for 2019 (Statistikkskjema for fri rettshjelp).

Saksbehandlingstid: 10-12 uker.

Restanser pr. 31.12.2019: 190 saker.

Totalt forbruk for 2019:

Kr. 5.613 573 - Kr 7.016 966 inkl. mva. Utbetaling til advokater i Kontrollkomisjonene utgjør kr. 973 128 eksl. mva.

Forventet forbruk 2020: 6 000 000,-. Vi opplever at flere og flere faller utenfor ordningen grunnet ingen endring i inntektsgrensen. De små endringene i reglene for å kunne gi dispensasjon fra inntektsgrensen, har gitt lite utslag på antall saker og utbetalinger. Videre er det stadig færre utlendingssaker.

Vi har ikke mottatt noen salærkrav som omfattes av det særlige rettshjelpiltaket i NAV-saker per i dag, og det er vanskelig å fastslå omfanget av dette fremover.

Retts hjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkommne søknader	882	848	34
Innvilgede søknader	833	826	7
Avslåtte søknader	125	104	21

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk... (fra kapittel 7.3.4.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk på kap. 470, post 01 inneværende og påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes.

Forventet forbruk 2020: 6 000 000,-. 2021: 6 200 000 eksl. mva.

Vi opplever at flere og flere faller utenfor ordningen grunnet ingen endring i inntektsgrensen. De små endringene i reglene for å kunne gi dispensasjon fra inntektsgrensen, har gitt lite utslag på antall saker og utbetalinger. Videre er det stadig færre utlendingssaker.

Samfunnssikkerhet i arealplaner (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)

Rapportere på

Beskriv kort hva embetet gjør, i tillegg til plansamlinger, for å gjøre følgende kjent i kommunene:

- Ny sjekklister som er utarbeidet til ROS-analyser
- Fylkets klimaprofil blir brukt under kommunens planleggingsarbeid og i ROS-analyser.

Sjekklister og klimaprofiler blir det informert om ved alle anledninger hvor plan er tema i kontakten med kommunene. Nytt for 2019 er at det er gjennomført regionvise plansamlinger hvor ROS i plan hadde et stort fotavtrykk.

Hensynssoner i kommuneplaner (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på

For hvilke storulykkevirksomheter er det etablert hensynssoner?

FMTL har ikke statistikk på dette. Følges opp i arbeidet med planhøringer.

Regionale tiltak gjennomført i arbeidet med forebygging og beredskap (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)

Rapportere på

Hvilke tiltak vurderer embetet har vært viktigst for å ivareta fylkesmannens ansvar for samordning i arbeidet med forebygging og beredskap?

FMTL mener generelt at gjennomførte **tilsyn** og gjennomføringen av **Øvelse SODD** er de viktigste tiltakene for kommunene i 2019. Den årlige **samlingen** med kommunene hvor samfunnssikkerhet og beredskap er tema er også særdeles viktig for arbeidet innen dette feltet. Ellers er arbeidet med å følge opp **kommunale planer** og ivaretagelse av ROS analyser iht pbl § 4-3 et viktig forebyggende tiltak for at det bygges robuste lokalsamfunn. På regionalt nivå et møtene i **Fylkesberedskapsrådet** og kontaktene med lederne her viktig for å kunne samordne ev. uønskede hendelser. Også **Totalforsvarsmøtene** på både stabssjefs - og sjefnivå med samarbeidsaktørene i politi, forsvar, helse og sivilforsvar viktig.

Revisjon av underliggende planverk (fra kapittel 7.3.4.7 i TB)

Rapportere på

Redegjør kort for status revisjon for underliggende planverk knyttet til SBS.

FMTL deltar i en arbeidsgruppe med de øvrige embetene for å utvikle felles maler og tiltaksplaner. Arbeidet er i slutfasen og 2020 vil bli benyttet til å tilpasse dette til trøndersk og samordnet med HV-12/Ørland sine operative planer.

Videreutvikling av sivilbeskyttelsestiltak (fra kapittel 7.3.4.8 i TB)**Rapportere på**

Redegjør kort for status i arbeidet med å bistå Sivilforsvaret i pilotprosjekt for videreutvikling av sivile beskyttelsestiltak.

FMTL har bidratt i arbeidet til Nord- og Sør-Trøndelag sivilforsvarsdistrikt sitt arbeid. Etter det vi forstår er oppdrag utført på en god måte.

Utvikling av regionalt vertslandsstøttekonsept (fra kapittel 7.3.4.9 i TB)**Rapportere på**

Redegjør kort for status i arbeidet med ferdigstilling av regionalt vertslandsstøttekonsept.

Utkast til sivilt vertslandsstøttekonsept ble levert DSB primo 2019 og er til behandling i direktoratet.

Status øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene (fra kapittel 7.3.4.10 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre for status på gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene.

Vi har skriftlig dokumentasjon på at 42 av 48 kommuner har gjennomført øvelser i 2019. I tillegg observerer vi at kommunene i større grad nå gjennomfører små øvelser jevnlig som en del av sin ordinære virksomhet. Varslingsøvelser, bruk av CIM osv.

Tilrettelegge for helhetlig og systematisk tilnærming i oppfølging av kommuner (fra kapittel 7.3.4.11 i TB)**Rapportere på**

Redegjør kort for status på arbeidet med å tilrettelegge for enhetlig og systematisk tilnærming til samfunnsikkerhets- og beredskapsarbeidet i oppfølging av kommunene.

Trøndelagsembetene ble slått sammen i 2018 og vi har nå et etablert og godt beredskapsmiljø på to lokasjoner. Vi hadde før sammenslåingen også et nært samarbeid bla. med felles ROS analyser fra 2003.

Tilrettelegge for å styrke samordningsrollen innen samfunnsikkerhetsarbeidet (fra kapittel 7.3.4.12 i TB)**Rapportere på**

Redegjør kort for status på arbeidet med å tilrettelegge for felles tilnærming og systematisk oppfølging av regionale aktører.

Viser til forrige rapporterings punkt. Fylkeskommunen slo seg sammen samtidig med oss (18) og samarbeidet her fungerer godt. Fortsatt endel etater, Sivilforsvaret bla., som fortsatt opererer som før. Samsvar mellom politidistrik og fylkesgrensene er også en stor fordel i det daglige arbeidet med samfunnsikkerhet og beredskap.

Resultat- og økonomirapportering (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)**Rapportere på**

Rapportering på supplerende tildelinger på klima- og miljøområdet

Det er rapportert iht. frister.

Avfallsplaner i havner (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

Status på arbeidet med godkjenning og re-godkjenning av avfallsplaner i havner.

Vi har ikke hatt kapasitet til å prioritere kvalitetssikring av databasen, men vi har purret på avfallsplaner for de viktigste havnene. 22 planer er godkjent. Vi mangler oppdaterte planer for de største havnene, bla de som ligger under Trondheim havn.

Status fremmede organismer (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)**Rapportere på**

Status på gjennomførte tiltak mot fremmede organismer.

Avgjørende med systematisk arbeid. For planter er vi nå i en mellomfase der vi avslutter pågående tiltak og avventer nasjonal plan før nærmere strategi kan legges regionalt.

Bekjemping av mink har hatt gode resultater i avgrensede og viktige sjøfuglområder i 2019. Effekten på sjøfugl kan vi tidligst se i 2020.

Tiltak mot fremmede fiskearter er prioritert i Trøndelag. Det satses mye på tiltak mot høy-risikoarter i øypopulasjoner. Vi mener vi lykkes med bekjempelsestiltakene, men effektundersøkelser er ikke vanlig. Resultatet sees helst i undersøkelser knyttet til annen aktivitet. Dokumentere fravær av en art er vanskelig.

Fremmede organismer

Art/artsgruppe	Type tiltak	Omfanget av tiltaket	Navn område	Utdyping av tiltaket	Vurdering av tiltakets effekt	Sum
Gjedde	Annet	2 feltdager a 2 pers, planlegging, reise	Sika og Alvatnet Orkland kommune	Reetablering ørret (vert for elvemusling) fangst og utsetting	Forventes god	60 000
Abbor	Kartlegging	Fiske 25 timer	Stavsjøen	Garnfiske for å finne om abbor fremdeles er i sjøen etter at 5 individer ble fanget i 2018	Moderat. Tilsynseffekt lokalt. Ikke viktig ledd i beslutningen om hva som skal gjøres etter nyintroduksjon	5 000
Bunndyr	Kartlegging	HØST feltinnsamling 7 stasjoner, analyser og rapportering 36 timer	Homla	Relatert til tiltak gjedde i Lånke 2018 og evt virkning i Homla	Viktig dokumentasjon for ettertida	55 000
Bunndyr	Kartlegging	VÅR-feltinnsamling 7 stasjoner, analyser, forløpig rapp	Homla	Relatert til gjeddebeh i Lånke året før	Viktig dokumentasjon	30 000
Ørekyte	Kartlegging	Innsamling og analyser av invertebrater på 8 stasjoner, to metoder	Øvre Fora Holtålen, Bergstjønna, Korstjønna med tilførselsbekker	Inventering av biologisk mangfold i ferskvann	Viktig kunnskapsgrunnlag og dokumentasjon	98 000
Gjedde	Annet	Hold av yngel settefiskanlegget Lundamo	Homla	Relatert til fiskedød i Homla 2018 og innlegg av befrukta rogn i bevaringsøyemed	Vurdert som nødvendig i akuttfase.	29 956
Signalkreps	Kartlegging	2 dager, analyser og rapportering (utsatt fra 2018)	Skitteholvatnet, Opsalvatnet Fjelna, Hemne	Overvåkningsfangst med teiner	Øker kunnskapen om relativt ny introduksjon	0
Canadarøye	Kartlegging	Garnfiske og garnstengsel, planleggingsmøter oppfølging	Rørjønna, Snåsa	Overvåkning etter funn. Samarbeid med Statskog.	Øker kunnskapen, gir oss bedre forståelse og posisjon for å beslutte oppfølging	0
Mort	Bekjempelse	Oppfølging etter tiltak i 2017	Gjøttjønna Røros	Møte og dialog med FK om tilbakeføring av fisk	Viktig for aksept for bekjempelse av fremmed art lokalt	0
Gjedde	Informasjonstiltak	antatt 20 timer (eksl Vetinst)	Solemstjønna Trondheim	Planlegging, utforming og høring av søknad om bekjempelse	ikke avsluttet	0
fremmede planter	Bekjempelse	19 kommuner	Trøndelag	kartlegging og bekjemping. Exelark med tiltak for hver kommune sende til Guro Sylling etter avtale med henne.ommune sendes	god	1 784 186
fremmede treslag	Bekjempelse	Frøya og Rennebu	Trøndelag	hogst	god	140 000
fremmede planter	Informasjonstiltak			annonsering aviser		6 000
fremmede planter	Opplæringsstiltak	for hele fylket		samling for kommuner og regionale etater	god	94 764
fremmede treslag	Annet			overhead		40 000
fremmede planter	Kartlegging			lønn og overhead		696 000
fremmede planter	Bekjempelse		Høylandet	innkjøp av heatweed	ikke tatt i bruk enda	187 000
Mink	Bekjempelse	1-juli - 31.des 2019	Flatanger kommune: Lyngværet fuglefredningsområde med tilhørende tilførselsområder	Jakt og fellefangst	21 mink. Vellykket	20 000
Mink	Bekjempelse	15.nov - 31.des 2019	Hitra og Frøya kommuner	Innkjøp av utstyr til fangst av mink, tjenesteyter bidrar med timeinnsats til fangst. Mausund feltstasjon har ansvar	Feller er innkjøpt fangst startet januar 2020. Vellykket	18 000
Mink	Bekjempelse	11.juni -23.des 2019	Vikna kommune: Borgan-Frelsey verneområde		Feller er innkjøpt. Klart for fangst 2020. Vellykket	32 000
Mink	Bekjempelse	1.sept - 31.des 2019	Leka kommune	Innkjøp av feller og luktstoff, oppsett og tilpassing. Administrasjon og opplæring i fellefangst til lokale fangstere. Dekking av kostnader til godtgjøring, utstyr og transport.	Materialet er innkjøpt, 1 mink er avlivet, lite mink å se, er fangstet 67 mink fra februar 2018 til november 2019. Antar at det betyr at det er lite dyr igjen. Viktig å fortsette å fangste for å unngå "nyetablering". Vellykket	20 000
Mink	Bekjempelse	19.nov - 31.des 2019	Leka kommune: Skeisneset og Lenesøyene. Evt andre områder ved tilgjengelig ekstra kapasitet	Jakt på mink sammen med SNO med spesialtrenet hund	Fikk tatt ut en mink sammen med SNO. Jaktet i et område der det er drevet intensiv fangst/jakt. Tiltaket var ønsket for å få ut eventuelle restindvid. Området følges sanns opp også i 2020. Vellykket	15 000
Mink	Annet		Trøndelag	Lønn og administrative kostnader	vellykket	105 000
						3 435 906

Vi gjør oppmerksom på at det var merforbruk knyttet til fremmede fisk i 2019. Dette kom som resultat av fiskedød i Homla oktober 2018 med behov for akutte og oppfølgende tiltak.

Vannforvaltningstiltak (fra kapittel 7.3.5.4 i TB)

Rapportere på

Status på vannforvaltningstiltak i vedtatte regionale tiltaksprogrammer fra 2016 innenfor eget myndighetsområde, ved utdrag/utskrift fra Vann-Nett.

Ferdige: 62

Foreslåtte: 128

Planlagt: 22

Startet: 49

Utsatt: 51

Dette er basert på uttrekk fra vannett/portal der FM er virkemiddeleier, og der det er gyldig sammenheng mellom tilstand, påvirkning og tiltak.

Utvalgte naturtyper (fra kapittel 7.3.5.5 i TB)

Rapportere på

Status på utvalgte naturtyper (UN):

- 1) Antall plansaker som berører UN-lokaliteter.
- 2) Antall plansaker hvor det er tatt hensyn til UN-lokaliteter.

Vi har hatt en plansak som berører UN i 2019. Vi tror det er behov for å gi informasjon til kommunene om reg. av vedtak i miljøvedtaksregisteret.

Status på utvalgte naturtyper (UN)

Antall saker fordelt på utvalgte naturtyper	Totalt antall saker	Kystlynghei	Slåttemark	Slåttemyr	Kalksjøer	Kalklindskog	Hule eiker
Antall plansaker som berører UN-lokaliteter	1	1	0	0	0	0	0
Antall plansaker hvor det er tatt hensyn til UN-lokaliteter	0						

Dette gjelder sak med tursti i kystlynghei i Vikna. Når det gjelder miljøvedtaksregisteret, har ikke kommunene lagt inn noen saker der i 2019.

Sektormyndigheten hjemlet i vassdragsreguleringskonsesjoner (fra kapittel 7.3.5.6 i TB)

Rapportere på

Status på sektormyndigheten hjemlet i vassdragsreguleringskonsesjoner: Det skal rapporteres på følgende: Antall nye pålegg som er gitt, antall løpende pålegg og antall frivillige avtaler med konsesjonær. Rapport om løpende pålegg skal deles i pålegg om fiskeutsetting og øvrige pålegg

Bruk av sektormyndighet på dette området har vært lavere enn ønsket på grunn av at personressursene til oppgaveløsning har vært færre 2019.

Status på sektormyndigheten hjemlet i vassdragsreguleringskonsesjoner

Betegnelse	Antall
Nye pålegg	1
Løpende pålegg om fiskeutsetting	5
Løpende pålegg øvrige	3
Frivillige avtaler med konsesjonærer	5

Noen pålegg omfatter flere innsjøer/vassdrag, mens andre gjelder en/ett. En del pålegg omfatter både fiskeutsetting og tiltaksretta undersøkelser. De fleste tiltak av fysisk karakter gis av NVE. Vi har ikke alt lagt inn i RUT. Frivillige avtaler er ofte inngått av andre - disse har vi ikke god nok oversikt over - gjelder oftest minstevannbestemmelser men det kan også være fiskeundersøkelser. Tallet her representerer ikke det totale antallet frivillige avtaler (trolig). Prosjektet habitatforbedrende tiltak i Gaula er et spleiselag finansiert med midler fra Mdir og påvirkere, som blant annet skal erstatte fiskeutsetting hjemlet i vannkraftkonsesjonen for Lundesokna/Samsjøen. Fiskeutsettingspålegg i Stjørdalselva og Mossa (anadrome vassdrag, Mdir er myndighet) er ikke tatt med i tabellen.

Fylkesmannen skal gi en kort beskrivelse... (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort beskrivelse av embetets tiltak for samordning av statlig tilsyn etter kommuneloven, herunder tilsyn fra andre tilsynsetater enn Fylkesmannen selv. Fylkesmannen skal kort opplyse om hva som er gjort for å fremme og formidle læring hos kommunene i de tilsynene som er gjennomført. Fylkesmannen skal også gi en kort og overordnet vurdering av den samlede tilsynsbelastningen på kommunene i sitt fylke, både generell og når det gjelder enkeltkommuner. Med tilsynsbelastning menes blant annet om tilsynet krever mye ressurser i kommunen og om tilsyn er samordnet i tid.

Tiltak samordning tilsyn

Et viktig tiltak for å bidra til samordning av tilsyn er et internt tilsynsforum, som er et forum med representanter fra våre ulike avdelinger og som har månedlige møter. Videre ble våre planlagte tilsynsaktiviteter mot kommunene publisert i en tilsynskalender på vår nettside. Her ble også

tilsynsrapporter lagt ut fortløpende.

I februar 2019 ble det avholdt koordineringsmøte med andre statlige tilsynsaktører og kontrollutvalgssekretariatene i fylket. I forbindelse med møtet ble planer for forvaltningsrevisjon og planer for kommunerettede tilsyn for 2019 gjennomgått. Koordinering av planer resulterte i at noen tilsyn ble flyttet i tid. Vi identifiserte 4-5 kommuner med relativt mange tilsyn. Mange tilsyn var delvis et resultat av risikovurdering. Vår vurdering er likevel at den samlede tilsynsbelastningen gjennom året ikke var for høy for enkeltkommuner i 2019, men det ble gjort visse justeringer i planer for å unngå at enkeltkommuner fikk flere tilsyn noenlunde samtidig. I et par tilfeller flyttet vi tilsyn på grunn av pågående forvaltningsrevisjoner som omhandlet det samme fagområdet i kommunen.

I tillegg til koordineringsmøte, deltok representant for kontrollutvalg på ett av våre møter i tilsynsforum.

Arbeidet med samordning av tilsyn ble i 2019 preget av ny kommunelov med økt vekt på samordning av tilsyn, og forberedelse til å ta i bruk ny felles tilsynskalender fra 2020. I november ble det arrangert en fagdag for hele embetet med over 80 deltakere. Temaet her var ny kommunelov, innføring av ny tilsynskalender og pålitelig informasjonsinnhentning.

Fylkesmannen skal rapportere på... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på det generelle veiledningsarbeidet om kommuneøkonomi, herunder hvilke tiltak som er iverksatt for å rapportere inn korrekte KOSTRA-data til riktig tid og veiledning til kommunene om bruken av disse dataene til styring i kommunene.

For omtale viser vi til *kapittel 3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene*. For omtale av KOSTRA-data spesielt, se *rapporteringspkt 3.1.5.1.2.1 i TB*.

Det skal rapporteres særskilt om... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres særskilt om hvilke tiltak fylkesmannen har iverksatt for den enkelte kommune som er registrert i ROBES og hvilke tiltak som har vært iverksatt for å forhindre kommuner som er i faresonen til å bli registrert i ROBES, herunder hvordan pedagogiske (veiledning), juridiske (lovighetskontroll og lånegodkjenning) og økonomiske (skjønn) virkemidler er benyttet.

For kommuner i en krevende økonomisk situasjon, legger vi stor vekt på veiledning og tett oppfølging for å bidra til at ingen kommuner kommer i ROBES.. Eksempel på dette er at vi

- * deltar i formelle fora som budsjettensamlinger, i kommunestyremøter og i formannskapsmøter
- * sender formelle brev med veiledning og ved behov for avklaringer.
- * gjennomfører møter med enkeltkommuner
- * har uformell jevnlig kontakt ved mail, telefon osv.
- * formidler kommunelovens krav til økonomisk styring, planlegging og god praksis på kurs, konferanser og nettverk rettet mot politikere, rådmenn og økonomisjefer/medarbeidere

I våre retningslinjer for skjønnskudd, viser vi til at skjønnsmidler kan bli gitt til kommuner i økonomisk ubalanse. I 2019 ble det ikke gitt skjønnsmidler til noen kommuner på dette grunnlaget.

For ytterligere informasjon på dette området, se *Kapittel 3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene*.

Skjønnsmidler (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)

Rapportere på

Omtale av prosess med kommunene i tildelingen av skjønnsmidler for 2020.

I forbindelse med at Trøndelag ble samlet til ett fylke i 2018, hadde vi sammen med kommunene og KS en helhetlig gjennomgang av prinsipper og innretning for fordelingen av skjønnsmidlene i fylket. Selv om prinsippene og innretningen i hovedsak er videreført, er det på bakgrunn av egne erfaringer, presiseringer fra KMD og innspill fra kommunene, foretatt noen justeringer. Disse går fram av våre lokale retningslinjer, som revideres årlig, og som sammen med øvrig informasjon om skjønnsmidlene legges ut på våre hjemmesider.

På bakgrunn av innspill fra kommunene selv, gjennom KS sitt rådmannsutvalg, fylkeskommunen, egen organisasjon og øvrig regional stat, sammenstilles et forslag til særskilte prioriteringer for kommende års tildeling. Forslaget konsulteres med kommunene gjennom KS sitt rådmannsutvalg og direkte med kommunene samlet på fylkesvise konferanser. Dette omfatter både særskilte og utgiftskrevende forhold og prosjektmidler.

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene. Kort om fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i ISORD, og formidling av resultatene.

Omtale av virkninger og resultater av prosjektene. Noen få innovasjonsprosjekter kan trekkes spesielt fram.

Trøndelag ble tildelt 117,2 mill. kr av den fylkesvise skjønnsrammen til kommunene for 2019. Av dette ble 24,5 mill. kr gitt som støtte til fornyings- og innovasjonsprosjekter i regi av enkeltstående kommuner eller i grupper av kommuner. Av de 71 prosjektsøknadene vi mottok innen fristen 1. juni 2018, ble 30 tildelt midler.

Uttlysning av midlene ble annonsert både i brev og i vår tilskuddskalender på våre nettsider. Samtlige av embetets avdelinger var involvert i vurderingen av søknadene, som ble vurdert etter oppsatte kriterier, der blant annet innovasjonsverdi og overføringsverdi til andre ble vektlagt. Endelig tildeling ble publisert i felles brev til kommunene og på vår nettside.

I og med at vi har satt rapporteringsfristen for 2019-midlene til 1. juni 2020, har vi ikke mottatt endelig rapportering for prosjektene. Vi vil likevel spesielt trekke fram noen prosjekter som vi har vurdert til å ha særlig høy innovasjonsverdi og som potensielt kan få stor overføringsverdi til andre kommuner:

- Utvikling av kommunale kvalitetsindikatorer innen helse og velferd i Malvik kommune. Prosjektet gjennomføres i samarbeid med forskningsinstitusjon og har fått skjønnsmidler både for 2018 og 2019.
- Bylaboratorium i Innherredsbyene i kommunene Levanger, Verdal og Steinkjer. Prosjektet handler om å utvikle, bygge kunnskap om og implementere Bylaboratorim som permanent metode i kommunens plan- og utviklingsarbeid.
- Akuttberedskap i Røyrvik kommune. Røyrvik kommune er en liten kommune med store avstandsutfordringer, og har gjennomført et flerårig prosjektet som handler om å utrede og igangsette tiltak for å styrke den akuttmedisinske beredskapen.

Det er flere eksempler på at erfaringer fra enkeltprosjekter er presentert på fylkesmannens egne fagsamlinger og konferanser i løpet av 2019.

For å møte utfordringer som er gjennomgående for flere av kommunene i fylket, tildeler vi skjønnsmidler for å stimulere til fornyingsarbeid gjennom fellestiltak/fellesløft for fylket. Dette kan bl.a. omfatte en styrking av den regionale implementeringen av nasjonale føringer og satsingsområder, slik at det oppnås et bedre resultat gjennom å løfte kommunene samlet enn kommunene hver for seg.

Tiltakene blir iverksatt på bakgrunn av innspill fra kommunene, KS og regional stat. For 2018 og 2019 har prosessen resultert i to hovedsatsingsområder:

- Utsatte barn og unge 0-24
- Innovasjon gjennom digitalisering

For fellestiltaket/fellesløftet *Utsatte barn og unge 0-24* er det tildelt midler til enkeltprosjekter i kommunene for å stimulere til fornyingsarbeid som bygger opp under målsettingene for satsingen. Målene er knyttet til bedre skolemåltid, barn og unges medvirkning, forebygging av vold og overgrep samt bedre tverrfaglig samhandling.

Støtte til innføringen av Helseplattformen er sentralt i fellestiltaket/fellesløftet *Innovasjon gjennom digitalisering*. Gjennom Helseplattformen er Midt-Norge regional utprøvsarena for det nasjonale målbildet "En innbygger - én journal". Programmet skal anskaffe og innføre ny, felles pasientjournal (PAS/EPJ) ved sykehus og kommuner i hele Midt-Norge. Helseplattformen eies av Helse Midt-Norge RHF og Trondheim kommune, men alle kommuner i Midt-Norge er med i programmet.

Totalt ble det fordelt 20,3 mill. kr til de 2 hovedsatsningene, hvor tildelingen knyttet til innføringen av Helseplattformen utgjør hovedtyngden.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)**Rapportere på**

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av fylkesmannen, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Hvor mange av sakene totalt (uten å skille mellom saker etter klage og på eget initiativ) som hadde henholdsvis habilitet eller lukking av møter blant vurderingstemaene.

Vi har hatt til sammen 4 saker om lovlighetskontroll etter kommuneloven. To av disse saken har vært svært krevende. Den ene gjaldt spørsmålet om gyldig valg av ordfører. Det andre spørsmålet om innføring av lobbyregister for politikere. I en av de fire sakene var habilitet et tema. Spørsmålet om lukking av møter har ikke vært vurderingstema i noen av sakene.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	2	2	4
På eget initiativ	0	0	0

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.4.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmennene skal gi en kortfattet omtale av hvilke kommunalrettslige tema de (særlig) veileder kommunene om.

2019 har vært preget av iverksettelse av ny kommunelov. Vi har derfor drevet veiledning innenfor flere tema av ny lov. I tillegg har det vært kommune- og fylkestingsvalg i 2019. Vi har hatt mange henvendelser i tilknytning til konstituering av kommunestyre, formannskap og utvalg. Spesielt praktiseringen av kravene til kjønnsbalanse i utvalgene. Spørsmål om skriftlig hemmelig valg av ordfører har også vært fremtredende. Det samme gjelder forhold omkring lokalt selvstyret og statlig styring.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.4.3 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmennene skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Det er et stort omfang av interkommunalt samarbeid i Trøndelag. Dette er også dokumentert i NIVI-rapport; Takt og utakt med kommunestrukturen, januar 2019. Det er ustrakt bruk av interkommunalt tjenestesamarbeid på flere områder. 80 prosent av kommunene i Trøndelag deltar i interkommunale tjenester, eksempelvis IKT, barnevern. De to samkommunene i Trøndelag er nå avvirket, noe som også har bidratt til nye samarbeidsavtaler mellom kommunene, og også oppsplitting av tjenestesamarbeid

I Trøndelag finnes var det i 2019 7 regionråd, som dekker alle kommunene i fylket. Flere av regionrådene er overlappende. Det er også mange interkommunale selskaper.

Samarbeidet er etablert for å redusere sårbarhet, og Fylkesmannen observerer at enkelte samarbeidsrelasjoner er endret som følge av kommunesammenslåingene fra 1.1. 2020. Fylkesmannen er i tett dialog med daglige ledere av regionrådene og det avholdes tre møter pr år. Som dialoggrunnlag mot kommunene planlegges en ny kartlegging av interkommunalt samarbeid i 2020.

Litt nærmere om interkommunale barneverntjenester og vertskommunesamarbeid for sosiale tjenester

I Trøndelag er det inngått et interkommunalt samarbeid i 9 av 22 barneverntjenester. Vi vurderer at interkommunale løsninger på barnevernområdet er nødvendig for å skape et større fagmiljø og tilstrekkelig tilgang på tiltak. Imidlertid ser vi at de større interkommunale tjenestene har krevende utfordringer knyttet til drift og eierskap. Videre ser vi at det er utfordrende for vertskommunen (og barnevernleder) å sikre tilstrekkelig informasjonsflyt til samarbeidskommunene, samt skape en omforent forståelse for hvordan tjenesten skal løse sine oppgaver. Fylkesmannen er bekymret for driften i flere av disse tjenestene, og har hatt ekstra oppfølging av de aktuelle tjenestene i 2019.

Fylkesmannen mener det er behov for å systematisere kunnskap og erfaringer knyttet til drift interkommunale barneverntjenester, slik at man i større grad veilede og støtte kommunene, særlig med tanke på den forestående barnevernreform som vil kreve mer av kommunene. Skillelinjer mellom kommunale tiltak, og interkommunale barneverntjenestene blir særs viktig, samtidig som man må lykkes med samarbeidet mellom interkommunale barneverntjenester og flere eierkommuner som skal rigge de øvrige kommunale tjenester og tilbud.

Flere NAV-kontor i Trøndelag har samhandlet om sosiale tjenester på tvers av kommunegrensene, uten at dette har vært etablert som et interkommunalt samarbeid innenfor rammene av kommuneloven, og i strid med sosialtjenesteloven § 3. Fylkesmannen har i 2019 deltatt i dialog med flere kommuner om dette temaet, og ved utgangen av året har alle enten etablert vertskommunesamarbeid, eller er i en prosess med å avklare dette.

Fylkesmennene skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmennene skal i årsrapporten oppgi hvor mange klager på avslag om begjæringer om innsyn de har behandlet, jf. offentleglova § 32 og forvaltningsloven § 28 annet ledd, samt hvor mange tilfeller klager har fått helt eller delvis medhold i klager etter offentleglova § 32.

Vi har i 2019 behandlet til sammen 20 klagesaker etter offentleglova. Vi ga klager medhold i 6 av klagesakene.

Fylkesmannsembeter som samordner statlig innsigelser (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på fylkesmannens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog. Rapporten skal omfatte informasjon om antall planer møtt med innsigelse fra statlige etater inklusiv fylkesmannen, antall planer møtt med innsigelse bare fra fylkesmannen og antall planer der innsigelser fra andre statsetater er avskåret.

I 2019 er det fra statlige etater inkludert Fylkesmannen fremmet innsigelse til 105 regulerings- og kommune(del)planer av totalt 288 planforslag. Antall planer som er møtt med innsigelse fra Fylkesmannen er 94. Fylkesmannen har avskåret to innsigelse som var fremmet av Fiskeridirektoratet. Det er gjennomført mekling i 15 regulerings- og kommuneplaner, og 7 saker er oversendt KMD. De aller fleste innsigelsene

løses gjennom dialog i etterkant av høringsperioden.

Samordning av statlige innsigelser

Betegnelse på rapporteringskrav	Resultat
Antall planer på offentlig ettersyn hvor fylkesmannen har samordnet uttalelser med statlige innsigelser	31
Antall innsigelser som er fremmet	53
Antall innsigelser som ikke er videresendt til kommunene	20
Antall innsigelser som er avskåret	2

Fra og med 01.01.2017... (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)

Rapportere på

Fra og med 01.01.2017 rapporterer alle embetene byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene.

- Av årsrapporten for 2018 skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten for 2018 skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten for 2018 skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten for 2018 skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Vi har i 2019 hatt en målrettet innsats og prioritering av saksbehandlingstid på klagesaker etter plan- og bygningsloven. Dette har gitt følgende positive utvikling på saksområdet:

Vi hadde pr. 01.01.2019 liggende 163 ubehandlede klagesaker (byggesaker og reguleringsplaner) etter plan- og bygningsloven. Mange av disse sakene var pr. 01.01.2019 over 12 uker gamle. Pr. 01.01.2020 hadde vi redusert tallet til 80 ubehandlede saker etter plan – og bygningsloven.

Vi har i 2019 behandlet til sammen 447 klagesaker (byggesaker og reguleringsplaner) etter plan- og bygningsloven. I 2018 behandlet vi til sammen 340 klagesaker.

Vi behandlet 385 byggesaker i 2019. Tallet i 2018 var 298. For byggesaker har gjennomsnittlig behandlingstid i 2019 vært 99 dager (i 2018 var tallet 122 dager). Gjennomsnittlig behandlingstid siste tertial 2019 for byggesakene var til sammen 71 dager. 49 % av byggesakene ble i 2019 behandlet innen fristen (84-dager). I 2018 var tallet 21 %.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
385	145	197	61	0	2	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.8.1 i TB)

Rapportere på

Fra og med 01.01.2017 skal alle embetene rapportere plansaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene.

- Av årsrapporten for 2018 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Vi har i 2019 hatt en målrettet innsats og prioritering av saksbehandlingstid på klagesaker etter plan- og bygningsloven. Dette har gitt følgende positive utvikling på saksområdet:

Vi hadde pr. 01.01.2019 liggende 163 ubehandlede klagesaker (byggesaker og reguleringsplaner) etter plan- og bygningsloven. Mange av disse sakene var pr. 01.01.2019 over 12 uker gamle. Pr. 01.01.2020 hadde vi redusert tallet til 80 ubehandlede saker etter plan – og bygningsloven.

Vi har i 2019 behandlet til sammen 447 klagesaker (byggesaker og reguleringsplaner) etter plan- og bygningsloven. I 2018 behandlet vi til sammen 340 klagesaker.

Vi behandlet 62 reguleringsplaner i 2019. Tallet i 2018 var 42. For reguleringsplaner har gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2019 vært 78 dager (i 2018 var tallet 97 dager). Gjennomsnittlig behandlingstid for reguleringsplaner siste tertial 2019 var til sammen 70 dager.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	62
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	78
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	24
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	6

Tiltak for å løse boligsosiale problemstillinger i kommunen (fra kapittel 7.3.6.9.1 i TB)

Rapportere på

Beskriv innsatsen med de to tiltakene i tiltaksplanen for Bolig for velferd 2018-2020 gjennomført av regionale aktører under fylkesmannens ledelse.

Tiltak 1 – etablere arbeidsprosesser for helhetlig tilbud av bo- og oppfølgingstjenester for mennesker med rusmiddelavhengighet og psykiske lidelser som mangler eller risikerer å minste sin bolig.

I tråd med føringene fra Velferdsnettverket er det etablert en regional statlig arbeidsgruppe (faggruppe ROP) som har arbeidet med dette tiltaket. Fra Fylkesmannen møter rådgiver for rus og psykisk helse og rådgiver NAV sosial tjenester.

Faggruppe ROP arrangerte en dagssamling for kommuner der forskning, funn fra tilsyn og utviklingsarbeid ble presentert. I tillegg ble det arrangert en work-shop/gruppearbeid der vi kartla blant annet utfordringsbildet og tjenestebehovet i kommunene. Samlingen hadde 90 deltagere. Kommunene fikk tilbud om å sende inn en forankret plan for tjenesteutvikling med tilbud om bistand fra statlige aktører. To kommuner har sendt inn planer og vil bli fulgt opp fremover.

Tiltak 2 -Tilrettelegge for at vanskeligstilte barnefamilier bor i egnet bolig, blant annet ved å stimulere til at flere familier går fra å leie til å eie en egnet bolig

Milepæler

Heve kompetansen i kommunene om muligheter for å øke eierandelen blant vanskeligstilte barnefamilier: fortløpende

10 LÆRING FRA LÆRINGSPROSJEKT OM BEDRE BO OG LEVEKÅR FOR VANSKELIGSTILTE BARNEFAMILIER

Et læringsnettverk for seks kommuner i Midt-Norge har generert kunnskap om hvordan kommunene kan gi vanskeligstilte barnefamilier et godt og helhetlig bo- og tjenestetilbud. En rapport om læringsprosjektet foreligger, og kunnskap fra prosjektet skal formidles i Veiviseren. Innsikt fra prosjektet skal også bidra til å gi økt kunnskap om hvordan kommuner kan arbeide for at flere vanskeligstilte barnefamilier kan eie sin egen bolig.

Etablere et felles samarbeid med utvalgte kommuner – med mål om økt eieretablering for familier i kommunale utleieboliger. Spre ulike leie til eie- og eie først-modeller.

Bolig for Velferd går nå inn i sitt siste år for husbanken og som en del av vårt oppdrag har vi fått å følge opp denne til 2021, sammen med husbanken. I samarbeid med husbanken og Imdi har vi arrangert workshop for program kommunene.

Intensjonen var å gå bredt og få flere kommunale aktører på banen, slik at kommunen i større grad kan ta i bruk virkemidler og se sammenhenger i egen virksomhet. Vi inviterte derfor bredt og ba I forkant av workshopen kommunene som deltok i oppgave å snakke om utfordringsbildet på tvers av faggruppen i kommunen. De som arbeider med bolig og startlån i kommunen fikk i oppgave å sammen med Nav se på antall barn som mottar økonomisk sosialhjelp i kommunen å diskutere hvordan bruk av startlån kan bidra til å redusere sosialhjelpsutbetalinger innad i kommunen.

På workshopen var det godt oppmøte og de ble først presentert ulike perspektiver fra Husbanken, Fylkesmannen og fra Imdi, før de fikk veiledning fra prosessleder og satt seg ned i grupper for å finne hvilken måte å jobbe på som passet den enkelte kommune. Arbeidsmodellene kommunene finner fram til meldes tilbake til husbanken og vi har planer om å arrangere et seminar som avslutter dette arbeidet. På den måten får kommunene presentert utviklede modeller for nettverket. Vi vurderer å arrangere en større konferanse for tiltak to, hvor noen av arbeidsmetodene de har funnet fram til i nettverket blir presentert og formidlet.

Boligsosiale problemstillinger i kommunene

Tiltak 1: Boliger og oppfølgingstjenester for mennesker med rusavhengighet og psykiske lidelser	Tiltak 2: Egnede boliger for vanskeligstilte barnefamilier	Ev. tiltak 3 eller flere
1	1	

Det skal rapporteres om læringer... (fra kapittel 7.3.6.10.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall lærlinger i 2019. Det skal også framgå innenfor hvilke fag.

Embete hadde i 2019 dialog med FMFA om å samarbeide med og ta inn lærling. Dessverre fikk vi ingen. Vi har vært i dialog med OK Stat og har tro på at vi i samarbeid med FMFA vil lykkes i 2020.

Rapportering på fellesføring 2019 (fra kapittel 7.3.6.11.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i årsrapporten redegjøre for hvordan rekrutteringsarbeidet har vært innrettet for å nå 5 %- målet og de øvrige målene for inkluderingsdugnaden, jf. Rundskriv H-3/18.

I vårt embete er innstillingsmyndigheten delegert til avdelingsdirektørene. Ledermøte blir derfor en viktig kanal der det er informert om inkluderingsdugnadens mål og virkemidler. Vi har hatt tilsetninger av kvalifiserte søkere i 2019 som bidrar til å nå målsettingen i inkluderingsdugnaden men vi har ikke nådd måltallet på 5 % i 2019. Vi er derfor nødt til og forsterke dette arbeidet i 2019 med en gjennomgang av både rutiner og praksis for å sikre oss at målet nås.

Rapportering kommunestruktur (fra kapittel 7.3.6.12.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort beskrivelse av embetets arbeid og prosesser for dialog med kommuner om utfordringer fremover og hvilke muligheter som kan ligge i strukturendringer, ref. oppdrag 3.1.7.1.

Fylkesmannen har gjennom 2019 jobbet systematisk for å få på plass et kunnskapsgrunnlag til bruk i dialog med den enkelte kommune rundt utfordringer i dag som vil forsterke seg i tiden fremover. Det er blitt gjennomført risiko- og sårbarhetsvurderinger av den enkelte kommunene i samarbeid med alle fagavdelinger. Arbeidet har vært forankret i embetsledelsen.

Det er bl.a. blitt utarbeidet digitale tjenestekart innen 14 tjenesteområder. Kartene visualiserer vårt inntrykk med tanke på kvalitet, sårbarhet, bærekraft og risiko for svikt innen tjeneste- eller forvaltningsområdene. Målsettingen for arbeidet har vært å få på plass tilstandsbeskrivelser til bruk i de videre dialoger med de enkelte kommune rundt utviklingsarbeid fremover (og valg av virkemidler). Her ligger også grunnlaget for videre dialog rundt strukturendringer i vårt fylke slik vi ser det. Det er også blitt gjennomført besøk hos 4 pilotkommuner i 2019 hvor dette er blitt testet ut.

Fellesføring 2019 - motvirke arbeidslivskriminalitet (fra kapittel 7.3.6.13.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i årsrapporten redegjøre for resultater fra oppfølging av inngåtte kontrakter og hvordan virksomhetenes anskaffelser er innrettet for å gjennomføre dette hensynet, jf. rundskriv H-8/17.

Der vi har volum på innkjøp har vi rammeavtaler som er inngått i felleskap med andre offentlige innkjøpere der hensynet til å motvirke arbeidslivskriminalitet er ivaretatt. Vi har fremdeles noen rammeavtaler i en innkjøpsavtale med Trøndelag Fylkeskommune, der Statens Innkjøpscenter ikke har avtale eller der vi fremdeles er bundet av tidligere inngåtte avtaler. Der vi selv har inngått avtale av et visst volum i 2019 er ny husleieavtale i Trondheim. Der hadde vi konsulentbistand fra Statsbygg og det ble i denne stilt krav om bl.a. en etisk erklæring der man forplikter både leverandører og evt. underleverandører i forhold til seriøst arbeidsliv med arbeidsvilkår tilsvarende landsomfattende tariffavtaler mv.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid...(2) (fra kapittel 7.3.7.4 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Universell utforming vurderes i samtlige planer mottatt på høring og det gis tidlig (oppstartsvarsel/regionalt planforum) tilbakemelding til kommunen at universell utforming skal være ivaretatt før endelig plan sendes på høring. Våre planuttalelser inkluderer kommuneplanens areal- og samfunnsdel og alle arealplaner (områdeplaner og planer for detaljregulering). Universell utforming er jevnt over ivaretatt i planer som mottas på høring og forankret i bestemmelser, dog knyttet til forskriftskravene som skal ivaretas i byggesaksbehandlingen.

Fylkesmannen tok i 2019 kontakt med Fylkeskommunen for å etablere et samarbeid for å skape "et Trøndelag for alle". Gruppen er nå en tverretattig arbeidsgruppe bestående av fylkesmannen, fylkeskommunen, Nav hjelpemiddelsentral, KS og Husbanken. Hovedmålet er å skape et inkluderende

samfunn og gjennom universell utforming legge tilrette for at alle, uavhengig av alder eller funksjonsnedsettelse skal kunne delta på lik linje i samfunnet. Arbeidsmetodikken vil være dialogsamlinger hvor alle kommunene får tilbud om å delta, med særlig vekt på samfunnsplanleggere og teknisk avdeling. Dette arbeidet fortsetter i 2020.

Universell utforming har også vært tema både internt til fylkesmannen og løftet frem i ulike samarbeidsforum med kommunene.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling... (fra kapittel 7.3.7.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling knyttet til ulike diskrimineringsgrunnlag i aktuell lovgivning.

Vi har i 2019 drevet omfattende veiledningsarbeid når det gjelder forståelsen av kommunelovens bestemmelser om krav til kjønnsbalanse i politiske organer. Jf. også konstitueringer i alle kommuner som følge av kommune- og fylkestingsvalget 2019.

Gjennom planarbeid har er brukermedvirkning et sentralt virkemiddel for å fremme likestillingsprinsippet. Det er særlig de overordnede planene som signaliserer hvordan kommunen skal legge til rette for integrering og likestilling, herunder kommunens samfunnsplan, arealplan og delplaner. Hvordan universell utforming ivaretas i planverket er også av betydning for likestillingsprinsippet. Brukermedvirkning er i stor grad ivarettatt når vi mottar plan på høring. Tilbakemeldinger fra de kommunale rådene for likestilling er dog at de ofte får sakene for sent og at de således ikke har anledning til å påvirke planprosessene i stor grad. I plansammenheng har vi gitt tilbakemeldinger av viktigheten med tverrsektoriell innsats for å fremme likestilling og hindre diskriminering. I tillegg har flere fagsamlinger i regi av fylkesmannen (både som hovedarrangør og medarrangør), hatt fokus på å skape en forståelse for mangfold, menneskets verdi uavhengig av diagnose og funksjonsnedsettelse og rettigheter til den enkelte, dette anser vi som en viktig del av likestillingsarbeidet.

Vi deltar i tillegg som observatør med talerett i det fylkeskommunale rådet for likestilling av funksjonshemmede og er medarrangør i felles årlig fagsamling "bruker møter etat" med NAV Trøndelag og Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO). I 2019 tok vi initiativ til en forsterket innsats for å sikre god overgang fra videregående skole til arbeid for personer med nedsatt funksjonsevne. Et samarbeid med NAV Trøndelag, FFO, Trøndelag fylkeskommune, kompetansesenter for likestilling (KUN) og utvalgte kommuner er under utvikling.

Vurdering av virkemiddelbruk på rettsikkerhetsområdet (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for hvilke vurderinger som ligger til grunn for valg av virkemiddel og oppfølgingsmåte av risikoutsatte kommuner på rettsikkerhetsområdet.

På barnehageområdet har vi i de tilfellene vi opplever at en kommune ikke evner å følge opp krav i barnehagelov eller forvaltningslov, bedt om møte med kommunens ledelse for å påpeke det vi tenker er bekymringsfullt og samtidig veilede på regelverket. Vurderingene baseres på gjentakende svakheter i for eksempel klagesaker. Vi tenker at vi når frem best til kommunen med veiledning; gjennom å være i dialog med dem om utfordringene. Om vi ikke ser bedring med veiledning, vurderes tilsyn som et virkemiddel. I andre tilfeller kan vi vurdere at tilsyn med mulighet til å pålegge vedtak om retting, er mest hensiktsmessig. Dette blir vurdert basert på historisk kunnskap om kommunen.

For opplæringsområdet lager vi en risiko- og sårbarhetsvurdering basert på mange ulike indikatorer. Indikatorne som brukes i ROS-analysen hentes fra Skoleporten, Statistikkportalen, GSI, Kostra, rapporteringsportalen og ulike interne dokumenter som brukes i sektorovervåking. De ulike indikatorer sammenstilles og vektet. Det er viktig å nevne at statistiske data hentes for minst tre år. Alle indikatorne sammenlignes med nasjonalt gjennomsnittet og tildeles risikopoeng. Kommunene med flest risikopoeng vurderes i forhold til ulike virkemidler: tilsyn, veiledning, dialog, etc.

Fylkesmannen har på opplæring valgt å prioritere oppfølging av kommuner i oppfølgingsordningen. Disse kommunene er av de få kommunene som har fått veiledning for egen kommune alene og på hjemmebane, med den målgruppen de har ønsket, på områder de har bedt om eller vi har vurdert at de har behov for.

For å nå et større antall kommuner, har vi valgt å ha dialogmøter med regioner. Her kan vi møte flere kommuner på samme tid, men fortsatt slik at antallet som deltar på møtet, ikke er større enn at en dialog er mulig. Tema for møtene varierer, men regelverksforståelse er alltid en del av dette.

Veiledning skjer i mange former og forsøkes tilpasset behovet der og da.

Videre har vi brukt tilsyn med kommuner som et virkemiddel for oppfølging. Risiko- og sårbarhetsvurderinger har ligget til grunn for valg av tilsynsystema og tilsynsobjekt. På opplæring er vi av den oppfatning at utfall av tilsynene viser at vi har truffet godt i forhold til både tema og objekt. I tillegg til selve tilsynet, gir vi kommunene mulighet til å få veiledning før tilsyn og i oppfølgingsfasen ved behov. Vi opplever at enkelte kommuner har behov for dette, for å sikre at regelverksforståelsen er på plass når tilsyn avsluttes.

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljø saker (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid i håndhevings sakene per 31.12. Dere skal kun rapportere på saker som gjelder brutt/ikke brutt aktivitetsplikt.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i håndhevings sakene i 2019 er 84 dager. Dette gjelder saker der aktivitetsplikten er brutt/ikke brutt.

Til sammenligning er gjennomsnittlig saksbehandlingstid for perioden siden ordningen kom i gang i 2017 på 89 dager. Vi har i løpet av det siste året hatt utskiftninger av saksbehandlere i skolemiljøteamet (både jurister og pedagoger), noe som har medført opplæring av nyansatte. Dette har i perioder påvirket saksbehandlingstid i vedtak.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)**Rapportere på**

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven, jf. VØ1 pkt. 5.3.2. Fylkesmannen skal redegjøre for valg av tilsynsobjekt, omfang og innretning på tilsyn. I denne sammenheng må dere redegjøre for hvordan ulike kilder er brukt i vurderingen av tilsyn som virkemiddel. Dere skal vise hvilke vurderinger som har vært avgjørende for valg av tilsynsystema, tilsynsobjekt og innretningen på tilsynet. Dere skal synliggjøre hvordan risikoen for regelverksbrudd er redusert ved bruk av tilsyn som virkemiddel.

Barnhageområdet

Når det gjelder valg av tilsynsobjekt hadde vi et krav om at 80 % av tilsynene skulle være innenfor nasjonalt tilsynssatsing på barnehage. For å unngå at vi gikk til kommuner som nylig har hatt dette temaet i tilsyn, og i tillegg unngå de kommuner som var midt i sammenslåingsprosessene, satt vi igjen med få kommuner å velge blant. BASIL var i hovedsak den viktigste kilden vi brukte for å plukke ut tilsynsobjektene i tillegg til egen områdeovervåking og kjennskap til kommunene. Vi valgte kommuner som sa de hadde gjennomført tilsyn og en stor kommune som ikke har gjennomført tilsyn.

Valg av tilsynsystema sa seg selv da det var et krav at 80 % skulle være nasjonalt tema. Vi valgte å føre tilsyn med alle deltemaene da det var kommuner som ikke hadde hatt tilsyn på dette temaet tidligere. Vi antok at kravene i regelverket ville være delvis ukjent. Så langt etter sluttmøtet sitter vi med en opplevelse at noen av kommunene fikk en bedre kjennskap til regelverket og krav som ligger til kommunen, altså en positiv effekt.

Det er kun ett tilsyn som har kommet til vedtak om pålegg, de andre har kun foreløpig rapport ferdigstilt. I dette tilsynet må vi følge kommunen tett da vi opplever at det ikke ennå er forståelse for hva som må til for å rette. For de kommunene som har hatt tilsyn etter nasjonalt tema, oppleves deler av regelverket som noe nytt siden det ikke står eksplisitt i barnehageloven om risikovurderinger. Utover dette opplever vi at kompetansen om forvaltningsrett generelt er svak.

På opplæringsområdet er vårt eget ROS-arbeide grunnlag for valg av tilsynsystema og tilsynsobjekt. Inn i ROS-arbeidet ligger både statistiske data og vår kunnskap om kommunene ut fra veiledning, klagesaksbehandling og saker fra håndhevingsordningen. I tillegg tar vi med oss bekymringsmeldinger fra sektor som grunnlag for våre valg. For 2019 har vi videre valgt å ikke gjennomføre tilsyn i kommuner som er i oppfølgingsordningen eller som er inne i kommunesammenslåingsprosesser. Dette med utgangspunkt i hvilken kapasitet kommuner har i ulike situasjoner for å få effekten av de gjennomførte tilsynene. Dette begrenser følgelig utvalget.

Vi lager en risiko- og sårbarhetsvurdering basert på mange ulike indikatorer. Indikatorene som brukes i ROS-analysen hentes fra Skoleporten, Statistikkportalen, GSI, KOSTRA, rapporteringsportalen og ulike interne dokumenter som brukes i sektorovervåking. De ulike indikatorer sammenstilles og vektet. Det er viktig å nevne at statistiske data hentes for minst tre år. Alle indikatorene sammenlignes med nasjonalt gjennomsnittet og tildeles risikopoeng. Kommunene med flest risikopoeng vurderes i forhold til de ulike virkemidler: tilsyn, veiledning, dialog, etc.

Vi viser til tidligere beskrivelser av omfang av tilsyn i Trøndelag. Det totale omfanget av tilsyn påvirkes av vår kapasitet. I denne sammenheng vil vi peke på at vi har 11 kommuner som er inne oppfølgingsordningen, og at vi i 2019 hadde 101 saker som er tatt til behandling i håndhevingsordningen.

Vi er av den oppfatning at tilsyn kan bidra til økt regelverksforståelse- og etterlevelse, og at vi prioriterer dette virkemidlet i de sammenhengene hvor vi vurderer dette som det mest egnede virkemidlet for å oppnå nettopp dette. Ut fra påviste lovbrudd i de foreløpige rapportene, ser vi at vi har truffet godt i valg av tilsynsystema og tilsynsobjekt.

Av tilsynsystema hadde vi tidlig innsats, skolemiljø, skolebasert vurdering, elevens utbytte av opplæringen og gratisprinsippet.

Vi har valgt temaet tidlig innsats for fire tilsyn fordi:

Læringsutfordringer som oppstår tidlig, får utvikle seg og

forsterke seg. Dersom ikke hjelpen blir satt inn tidlig i opplæringsløpet, øker forskjellene i læringsutbytte utover i løpet. At skoler ikke setter inn intensiv opplæring på 1.-4. trinn utgjør en stor risiko. Skoler med en stor andel av elever på mestringsnivå 1 på nasjonale prøver er en indikasjon på at det ikke er jobbet godt med den tidlige innsatsen. Dette har vi sammenholdt med annen informasjon vi har om skoler og skoleeiere når vi har valgt ut skoler.

Temaet er ikke egnet for skriftlig tilsyn. Informasjonen om etterlevelse av tidlig innsats får vi i stor grad gjennom intervju.

På to av tilsynene har vi også valgt å ta med skoleeiers forsvarlige system. Dette kan øke spredningseffekten i kommunen.

Vi har valgt temaet skolebasert vurdering for to tilsyn fordi:

Skolebasert vurdering bidrar til at skoler og kommuner har innsikt i hvor de har behov for å bedre praksisen sin. For at skolen skal gjøre kvalifiserte valg i hva de skal må videreutvikle, må de ha kjennskap til eget ståsted. Dette bidrar til at skolen får en bevisst retning i arbeidet med kvalitetsutvikling.

Kommuner og skoler med et høyt antall risikopoeng i vår samlede ROS-analyse var aktuelle for tilsyn på dette temaet.

Temaet er ikke egnet for skriftlig tilsyn. Forståelse av lovkravet om skolebasert vurdering er jevnt over lav. Informasjonen om etterlevelse av dette får vi derfor i stor grad gjennom intervju.

På ett av tilsynene har vi også valgt å ta med skoleeiers forsvarlige system. Dette kan øke regelverksforståelsen og spredningseffekten i kommunen.

Vi har valgt temaet elevens utbytte av opplæringen for ett tilsyn fordi:

Å realisere læreplanen på måter som fremmer læring gjennom hele opplæringsløpet, og møter den enkelte elev ut fra egne forutsetninger og behov, er helt avgjørende for å gi elevene et godt utbytte av opplæringen. At undervisningsvurdering brukes for å avdekke elevens utbytte – og tilpasse opplæringen, er en av kjerneoppgavene til skolen. Det valgte tilsynsobjektet hadde samme tilsyn for noen år siden, og det ble avdekket flere brudd på regelverket. I etterkant har de også blitt samisk forvaltningskommune. Vi hadde indikasjoner på at riktig læreplanverk (LK06S) ikke ble fulgt. Dette sammenholdt vi med informasjon fra skoleporten, både nasjonale prøver og relevante indikatorer i elevundersøkelsen. På bakgrunn av dette valgte vi tilsynsystema og tilsynsobjekt.

Vårt ankepunkt mot å gjennomføre dette tilsynet i 2019, var skolens arbeid med fagfornyelsen dette året. Vi valgte allikevel å gjennomføre ett slikt tilsyn; nettopp pga risikoen knyttet til hvorvidt kommunen fulgte riktig læreplanverk. Vi har rettet veiledningen på en slik måte at tilsynet har understøttet og beredt grunnen for arbeidet med fagfornyelsen.

Temaet er ikke egnet for skriftlig tilsyn. På mange spørsmål, især i delområde 2, er det snakk om lærerens praksis i klasserommet. Vi ser at intervjuene kan bidra med utfyllende og viktig informasjon for å belyse regeletterlevelsen på dette tilsynet.

Vi har valgt temaet skolemiljø for tre tilsyn fordi:

Det nye regelverket om skolemiljø (9A) er ikke godt innarbeidet i sektor ennå. Vi anser at tilsyn med dette området bidrar til økt regelverksforståelse. Et trygt og godt skolemiljø er svært viktig for den enkelte eleven sin utvikling, mulighet for læring og kan bidra til utenforskap.

Tilsynsobjekt er her valgt ut fra resultater på elevundersøkelsen og antall skolemiljø saker og alvorlighetsgraden av disse. Vurderingene har også vært påvirket av i hvilken grad vi ser at skole/kommune har dratt lærdom av enkeltsaker i håndhevingsordningen.

Vi har valgt deltema 1 knyttet til aktivitetsplikten fordi vi er av den oppfatning at regeletterlevelse, kontroll og læring på dette området, vil føre til større rettssikkerhet for elevene i skolen og kommunen.

Valg av deltema 2 knyttet til forebyggende arbeid og informasjon: Ved første tilsyn valgte vi også dette deltema fordi vi var av den oppfatning av at det var viktig at dette var på plass, også for at aktivitetsplikten skulle etterleves – «alt henger sammen med alt».

Ved første tilsyn valgte vi to deltema, herunder skolens aktivitetsplikt, og skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre. Dette viste seg å være omfattende. Både med tanke på gjennomføring og særlig med hensyn til gjennomgang av informasjon, men også for kommunen som nok opplevde det som «massivt». Vi ser likevel at tilsynet med alle fem deltemaene var berettiget da skolen hadde lovbrudd på alle fem områdene. I de påfølgende tilsynene valgte vi derfor å kun ha et deltema. Å spisse tilsynet inn mot konkret risiko på den enkelte skole, bidrar til treffsikkerhet og effekt for skolen. Sagt på en annen måte, så får skolen jobbe med områder hvor de har størst behov. Det er også viktig å ha en god balanse mellom de ulike arbeidsoppgavene vi har i embetet: håndhevingsoppgaver, tilsyn, veiledning og regelverksarbeid.

Reglene for skolemiljø innebærer at skolen må foreta flere skjønsmessige vurderinger i hver konkrete sak. En kombinasjon av skriftlig og muntlig informasjon vil derfor gi det beste bilde av hvordan den reelle praksisen, herunder kompetansen og regelverksforståelsen, på skolemiljøområdet er i den enkelte kommunen/skolen. Videre har man ved stedlig tilsyn mulighet til å høre elevene om deres opplevelse av skolens praksis.

Vi har erfart at skolen og skoleeier sier at de har lært av tilsynet, og de har startet et arbeid både på skolenivå og på kommune- og fylkesnivå.

Vi har valgt temaet gratisprinsippet for to tilsyn fordi:

Et grunnprinsipp i norsk skole, er å utjevne forskjeller og gi elevene likeverdige muligheter. en konsekvens av dette er at skolen skal være gratis. Vi får jevnlig henvendelser fra foresatte forståelsen om dette regelverket. Vi observerer også saker i media i sær knyttet til skoleturer.

Med dette som grunnlag har vi gjennomført spørreundersøkelse i 13 kommuner for å få innsikt i tilstanden. Det ble så åpnet tilsyn med to kommuner hvor regelverket ikke ble fulgt.

For alle tilsyn er det gjennom rettsprosessen helt avgjørende at vi ser at skoleeier og skole har forstått hva lovkravene krever i praksis. Samtidig må tiltakene som skisserer hvordan ny praksis skal settes i verk, sannsynliggjøre iverksetting og implementering. Ofte kan det skorte på gode beskrivelser av det prosessuelle knyttet til rettingen. Dette er av stor betydning for å få en endring i praksis, og det har også stor betydning for bærekraften i tiltakene.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere om antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

På barnehageområdet mottok vi 16 klagesaker i 2019. Dette er omtrent på samme nivå som i 2018. Vi har flest klagesaker knyttet til § 19 g. Nest etter dette kommer klager på vedtak etter § 19 e. Vi opphever de fleste på grunn av saksbehandlingsfeil fra kommunens side.

På opplæringsområdet er de største endringene innen klagesaker på områdene klage på standpunkt i fag, klage på skyss og klager på sentralt gitt skriftlig eksamen. Mengden klagesaker er likevel omtrent som tidligere år. Når vi samtidig har fått håndhevingsordningen hvor vi i 2019 mottok 101 saker, har dette betydning for vår samlede kapasitet til behandling av saker i håndhevingsordningen og klagesaker.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 10	0				
Barnehageloven § 16	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	3	0	3	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	1	0	0	1	0
Barnehageloven § 16 a	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0	0	0	0	0
Barnehageloven § 19 e	2	0	0	2	0
Barnehageloven § 19 g	6	0	1	5	0
Barnehageloven § 19 h	1	0	1	0	0
Sum	13	0	5	8	0

I tillegg har vi hatt en klagesak på dekning av saksomkostninger. Her ble resultatet opphevet. Og en klagesak som vi ble omtrent ferdig med som omhandlet spesialpedagogisk hjelp. Vi fikk da melding om at klager trakk saken, fordi kommunen hadde imøtegått dem.

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	1	0	1	0	0
Standpunkt i orden og oppførsel	1	0	1	0	0
Sum	2	0	2	0	0

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	96	0	34	60	2
Lokalt gitt muntlig eksamen	2	0	2	0	0
Sentralt gitt skriftlig eksamen	81	23	58	0	0
Fremskutt skolestart, § 2-1 tredje ledd	1	0	1	0	0
Særskilt språkopplæring, § 2-8	1	0	1	0	0
Bortvisning, § 2-10	1	0	1	0	0
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	1	0	1	0	0
Grunnskoleopplæring for voksne, § 4A-1	1	0	0	1	0
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	2	2	0	0	0
Skyss, § 7-1	38	9	23	2	4
Skoleplassering, § 8-1	11	1	9	0	1
Spesialundervisning, § 5-1	14	7	3	2	2
Sum	249	42	133	65	9

FMTL har en oppgang i antall klager på standpunkt i forhold til 2018, og er nå på nivå med antall klager på dette området fra 2017. Vi har en liten prosentvis oppgang i antall klager som ikke gis medhold. Vi har videre en nedgang i antall klager på skyss og tolker dette som en mer stabilisering av forholdene etter sammenslåing av to fylker og fylkeskommunens nye skyssruter og nytt målingsverktøy. Samlet har vi en liten nedgang i antall klager, noe som delvis skyldes redusert antall klager på sentralt gitt eksamen i matematikk hvor vi har klagesensur. Hvis vi ser bort fra klagesensur i matematikk, har vi en prosentvis oppgang i antall klager som ikke gis medhold.

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	2	0	2	0	0
Inntak, § 3-1 sjette ledd	1	0	0	0	1
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3	1	0	0	1	0
Spesialundervisning, § 5-1	1	1	0	0	0
Sentralt gitt skriftlig eksamen	30	9	21	0	0
Sum	35	10	23	1	1

Våren 2019 hadde FMTL ansvar for klagebehandling i fagene norsk tegnspråk, tegnspråk, norsk for hørselshemmede og mediesamfunnet 3. Vi mottok kun 2 klager på eksamenskarakteren i norsk for hørselshemmede. 2 klagesensurer ble oppnevnt og klagen ble ferdigbehandlet innen fristen 10. september. Fylkesmannen i Trøndelag fikk ansvar for klagebehandling i faget Mediesamfunnet 3. Vi mottok 30 klager på eksamenskarakter i Mediesamfunnet 3. Dette faget var nytt av året; dvs ingen sensorer hadde vært med på hverken fellessensur eller klagebehandling tidligere. Vi ønsket å gi flest mulig sensorer erfaring med sensur og klagesensur. Vi oppnevnte 8 klagesensurer og mottok 26 klager til hurtigklagesensuren i uke 26. Da hadde vi god tid til faglige diskusjoner, både i plenum og parvis. Etter uke 26 mottok vi 4 klager, disse ble fordelt på 2 sensorpar og klagebehandlet innen fristen 10. september.

Rapportering på egen kompetanse på regelverksområdet (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for egen kompetanse på regelverksområdet og tiltak som er iverksatt for å sikre god kvalitet.

Vi er av den oppfatning at vi har en god sammensetning av ansatte med ulik type kompetanse som vi samlet sett har bruk for, for å kunne gjennomføre

arbeidet som VØI og TB tilsier.

Vi har noe utskifting av personell som bidrar til behov for nyrekruttering i løpet av året. Det er tilfredsstillende tilgang på søkere både med pedagogisk og juridisk kompetanse og for begge våre lokasjoner. Nyrekruttering er fint, men er også noe krevende i form av at produksjonen blir noe lavere for en periode (opplæring av nyansatte; innføring i rutiner, maler m.m.)

Samarbeidsforum i desentralisert ordning for kompetanseutvikling (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for roller og samhandling i partnerskapet for desentralisert ordning for kompetanseutvikling, og for hvilke prioriteringer som er gjort for bruk av kompetanseutviklingsmidlene, som det er enighet om i samarbeidsforumet.

Følgende punkter er hentet fra vårt mandat for arbeidet i samarbeidsforum:

UH/senter-representantene skal:

- samarbeide med Fylkesmannen og skoleeiere for å velge og prioritere tiltak
- kjenne forskningsmiljø og de nasjonale sentrene, og samarbeide med disse ved behov

Utdanningsforbundet skal:

- representere profesjons-/lærerstemmen i samarbeidsforumet
- ha god dialog med lokale tillitsvalgte slik at de blir gode medspillere i lokal skoleutvikling

Skoleeierrepresentantene skal:

- ha god kjennskap til sitt kompetansenettverks behov basert på lokal tilstandsvurdering
- fremme nettverkets behov, og delta i faglig dialog omkring prioriteringer og forskningsbaserte tiltak med UH
- kunne ta beslutninger på vegne av sitt kompetansenettverk, samt delta i prioriteringer for hele Trøndelag
- ha ansvar for at beslutninger tatt i samarbeidsforum følges opp i eget kompetansenettverk

KS-representanten skal:

- bidra til samordning av kompetanse- og kvalitetsutviklende tiltak i Trøndelag
- sikre god informasjonsflyt til og fra rådmannsutvalget

Fylkesmannsrepresentantene skal:

- ha sektorkjennskap og oversikt over skoleeiere og skoler – og ivareta helheten i fylket
- koordinere og lede arbeidet i samarbeidsforumet
- ved eventuell uenighet i prioriteringene, ta den endelige beslutningen
- fordele midler
- se DEKOM i sammenheng med andre regionale og statlige tiltak
- etterspørre framdrift og evaluering av tiltak i kompetansenettverk
- etterspørre effekt i klasserommet og at elevstemmen ivaretas i planlegging og evaluering

Vi mener samhandlingen er god mellom aktørene i ordningen. Dette vises i at vi kommer fram til beslutninger gjennom konsensus, og vi ser også eksempler på samarbeid og deling mellom partene. Hvert kompetansenettverk har koordinatører; disse har sitt eget nettverk. Her ligger det til rette for både erfaringsdeling, og samarbeid på tvers av nettverk.

Vi har kommet fram til to fellestiltak for hele fylket; fagfornyelsen og nettverk for begynnereopplæringen. Ut over dette prioriterer kompetansenettverkene tiltak i dialog med utviklingspartnere fra UH. Her skal skoleeiers kompetanseplaner, og vurdering av eget ståsted, ligge til grunn. Utviklingspartnere fra vår lokale UH-pool, skal ha en sentral deltakende rolle i både analyse-, prioriterings-, planleggings- og evalueringsfasen. Dette er en del av vårt system for å sikre at intensjonene i DEKOM blir ivaretatt i prioriteringen av kompetansemidler. Vi ser at vi må forbedre og forsterke det arbeidet som skjer i prioriteringsfasen gjennom å kreve langsiktige kompetanseutviklingsplaner på kompetansenettverksnivå. Fylkesmannen vil derfor, i samarbeid med sektor, utarbeide en skriveramme for en slik plan, og legge til rette for en prosess med å sikre en felles forståelse for arbeidet med analyse og prioritering på nettverksnivå der UH er en naturlig utviklingspartner.

DEKOM er en stor omlegging, og det er mange aktører som må forstå ordningen og rollene de ulike aktørene har. Veien fra forståelse til handlinger er derfor krevende. OECD har gitt råd om å monitorere på ulike nivå. Det tror vi er viktig. Vi mener derfor Utdanningsdirektoratet må fortsatt legge til rette for møtepunkt mellom embetene og OECD, samt videreføre det nasjonale nettverket for UH og Fylkesmennene. Som en del av Trøndelagsmodellen, har fylkesmannen, NTNU og NORD universitet inngått en samarbeidsavtale som skal bidra til å understøtte arbeidet med Dekom. Vi ser at dette gir bedre muligheter for en tettere og mere samordnet tilnærming mellom oss og sektor og UH.

Sammenheng mellom desentralisert og andre statlige ordninger komp.utv. (fra kapittel 7.3.8.7 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for hvordan etter- og videreutdanning (for eksempel lærerspesialister og veiledning av nyutdannede) blir benyttet i sammenheng med andre tiltak for kvalitetsutvikling.

Trøndelag har mange kommuner på oppfølgingsordning. I samhandling med disse kommunene, har det vært viktig for Fylkesmannen å løfte fram betydningen av å arbeide helhetlig og se sammenheng mellom tiltak. UH-poolen er også kjent med hvilke kommuner som er med i oppfølgingsordningen, og skal bidra til god sammenheng mellom de to ordningene.

I 2019 inngikk Fylkesmannen samarbeidsavtale med Nord universitet og NTNU. Hovedmålet med avtalen er at samarbeidet skal gi en merverdi i oppgaveløsningen på en rekke områder innenfor opplæring. Det planlegges blant annet workshop mellom skoler og forskere for å få opp forskningsprosjekt som kan søke midler gjennom Norsk forskningsråd (innovasjonsordningen). Vi ser også på muligheter for å legge koordineringen av veiledning av nyutdannede lærere inn i samarbeidsforum. Dette som et ledd i å skape bedre sammenhenger på alle nivå. Vi ser videre at det nye masterkravet på grunnutdanningen, vil gi gode muligheter for å få et forskningsblikk på skoleutvikling i mange skoler. Her ligger et stort potensial! En slik praksis bør også direktoratet fremme.

Vi er usikre på hvor godt den enkelte skoleeier kobler etter- og videreutdanning; for eksempel hvordan lærerspesialister eller andre lærere med videreutdanning i fag kobles til det kollektive arbeidet på skolen. Det kan synes som etter- og videreutdanning fremdeles framstår som to separate spor. Fylkesmannen ber direktoratet om å åpne for å se lederstøtte, og bruk av ressurslærere og annen utviklingsstøtte på skolen (distribuert ledelse), som en del av DEKOM – nettopp for å se ulike ordninger for kompetanseutvikling i sammenheng.

Tilsyn, klagebehandling og veiledning er alle virkemidler som er egnet til å sikre at skoleeierne oppfyller sine plikter, og at elevene får ivarett sine rettigheter. Virkemidlene må ses i sammenheng for å sikre best mulig effekt, og dermed en best mulig skole for alle. Kompetanseutvikling er ikke en oppgave som kan isoleres fra andre sektorielle grep. Fagområdet krever spesifikk kjennskap til kommunenes utfordringer og generell kunnskap om saksfelt. Den beste effekten av statlige tiltak betinger at oppgaveporteføljene knyttet til tilsyn og kompetanseutvikling blir sett i sammenheng. Stramme krav knyttet til risikovurdering, og antall brudd på regelverket innenfor tilsynsoppdrag, tar ikke høyde for at Fylkesmannen, ut fra kjennskap til egne kommuner, kan vurdere det best egnede tiltaket. Valg av egnet tiltak er helt avgjørende for effekt og læringsutbytte i sektor.

Regional ordning for kompetanseutvikling på barnehageområdet (fra kapittel 7.3.8.8 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre for kompetansebehov i barnehagene i fylket og hvilke prioriteringer som er gjort i samarbeidsforumets kompetanseutviklingsplan. Videre skal det redegjøres kort for hvordan ordningen ses i sammenheng med andre nasjonale satsinger og kompetansetiltak.

Fylkesmannen skal også rapportere i tabell på deltakelse i kompetansetiltak i regional ordning for barnehage.

Ved utgangen av 2019 er det få pedagogiske ledere med dispensasjon fra utdanningskravet. Nesten alle (98 %) styrere og pedagogiske ledere har godkjent utdanning. Av alle ansatte er 41 % pedagogiske ledere og av disse har 30 % videreutdanning i barnehagepedagogikk. Av de ansatte er 20 % barne- og ungdomsarbeidere. I løpet av 2019 økte antall årsverk i barnehagene med 385 årsverk (i snitt, ½ årsverk i hver barnehage) Dette ser vi i sammenheng med bemanningsnorm og pedagognorm.

Samarbeidsforumets kompetanseutviklingsplan inneholder innretning, dimensjonering og prioriteringer av både de kollektive og de individuelle kompetanseutviklings tiltakene for regional ordning. For de individuelle tiltakene prioriterte samarbeidsforum å gi lokale tilretteleggingsmidler til barnehageeiere som har ansatte på ABLU- og deltids barnehagelærerutdanning, dette for å stimulere til oppfyllelse av pedagognormen. Midlene ga mulighet til at 75 ansatte ble tildelt midler, 53 fikk avslag.

For det kollektive tiltaket med barnehagebasert kompetanseutvikling har samarbeidsforum innrettet regional ordning i Trøndelag i 10 geografiske kompetansenettverk. Dette for å sikre at den enkelte barnehageeier gis mulighet til å både delta og bidra inn i arbeidet med lokale kompetanseutviklingsplaner hvor prioritering av behov og dimensjonering av de barnehagebaserte kompetansetiltakene gjennomføres. Dette blir understøttet med at midlene i sin helhet utbetales til kompetansenettverkene for at barnehageeierne selv skal delta i avgjørelser av bruken av midlene til de barnehagebaserte tiltakene. Det er fra 16 til 267 barnehager i det enkelte kompetansenettverket. Tidligere erfaringer i samarbeid med DMMH og kommuner tilsier at en reell «bootom up» innflytelse fra barnehagene er en suksess faktor i å utvikle planer og forankre eierskap lokalt. Det er veldig ulikt hvordan de 10 kompetansenettverkene er kommet i gang med dette arbeidet. Vi ser at ordningen med 10 undernettverk av samarbeidsforum, forutsetter at nettverket har ledelse som motiverer og koordinerer; møter, arbeid med analyser og planer, dialog med alle eierne (både kommunale og private), dialog og samarbeid med UH, forbereder deltakelse i samarbeidsforum samt kommuniserer med- og rapporterer til FM. For mange av nettverkene er det gjerne en av personene som utøver barnehagemyndighetsrollen som har dette ansvaret. Vi får tilbakemeldinger om at dette er tidkrevende og kommer i tillegg til ordinære oppgaver.

Når de barnehagebaserte kompetansetiltakene tildeles det enkelte kompetansenettverk ut fra årsverk i barnehagene, forutsetter dette god forståelse for ordningen og samspill med UH. Vi erfarer at det tar tid før alle kompetansenettverkene forstår intensjonene og innretningen i vilkårene av de statlige kompetansemidlene. Vi ser for eksempel at noen nettverk har arrangert fellessamlinger for pedagogiske ledere og styrer uten å involvere lokal UH, men brukt eksterne foredragsholdere. Ut fra disse erfaringene har vi måttet intensivere dialogen mellom Fylkesmannen og det enkelte kompetansenettverket.

Vi erfarer at enkelte nettverk har iverksatt barnehagebaserte kompetanseutviklingstiltak hvor DMMH har vært med i prosessen fra starten av (ca 150 barnehager), mens andre nettverk har brukt lengre tid i å finne strukturer som ivaretar aktørenes oppgaver. Vi ser blant annet at dette har sammenheng med kommunesammenslåing, samt ett nettverk hvor kommunenes representanter i Dekom nettverket, også skal ivareta intensjonene for Rekom. Her erfarer vi at kjennskap og kompetanse om barnehage er en forutsetning i innretningen i samarbeidsforums kompetanseutviklingsplan for fylket.

Kapasiteten vi har brukt på prosessen med å etablere Rekom, gjør at vi først nå er i gang med planlegging av møter på tvers av ordningene. Det gjelder for kommuner og nettverk med barnehager som er med i Inkluderende barnehage- og skolemiljø og Oppfølgingsordningen.

Kompetanseutvikling i barnehage - barnehagebasert tiltak

	Barnehagebaserte kompetanseutviklingstiltak
%-andel brukt av midler tildelt til regional ordning barnehage	70 %
%-andel kommunale barnehager i embetet som deltaker i tiltak	100 %
%-andel private barnehager i embetet som deltaker i tiltak	100 %
%-andel av alle deltatte barnehager som har deltatt på tema relatert til Barnehagen som pedagogisk virksomhet	65 %
%-andel av alle deltatte barnehager som har deltatt på tema relatert til Kommunikasjon og språk	5 %
%-andel av alle deltatte barnehager som har deltatt på tema relatert til Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning	25 %
%-andel av alle deltatte barnehager som har deltatt på tema relatert til Barnehagens verdigrunnlag	5 %

I tråd med samarbeidsforumets kompetanseutviklingsplan deltaker alle barnehagene i fylket. Prosessen i det enkelte kompetansenettverk med å utvikle lokale kompetanseplaner i samarbeid med UH, på grunnlag av barnehageeierens analyser og kartlegging er tidkrevende prosess. I løpet av 2019 er 150 av fylkets 577 barnehager i gang med barnehagebaserte kompetansetiltak.

Kompetanseutvikling i barnehage - andre tiltak

Kompetansetiltak barnehage	%-andel brukt av midler tildelt til regional ordning barnehage	Antall deltakere totalt	%-andel deltakere fra kommunale barnehager	%-andel deltakere fra ikke-kommunale barnehager
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget				
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere				
Barnehagefaglig grunnkompetanse				
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	30 %	75	45 %	55 %

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.9 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for behovsanalysen som ligger til grunn for planlagte og igangsatte tiltak i kommuner som deltaker i Oppfølgingsordningen.

Indikatorsettet som er grunnlag for at kommuner velges ut til oppfølgingsordningen, er alltid inngangen til vår dialog med hver enkelt kommune.

Vi har valgt å gjennomføre møter med alle kommuner når de kommer inn i ordningen. I vårt møte med kommunene har vi bedt om at deltakelse fra kommunen består av politisk og administrativ skoleeier, skoleledere og gjerne også tillitsvalgte. Det er viktig at kommunene forstår hvorfor de er i oppfølgingsordningen og at de erkjenner situasjonen. I møtet med enkeltkommuner er det viktig å få utfyllende informasjon om kommunens ståsted og eventuelt hvilke tiltak de allerede er i gang med eller har planlagt. Tiltak som settes i verk gjennom oppfølgingsordningen må sees i sammenheng med eksisterende tiltak som kommunen har prioritert for å unngå fragmentering. Videre er det den enkelte kommune som må ta eierskap til tiltak som settes i verk.

Vår erfaring så langt er at det er forholdsvis kort tid fra kommuner får informasjon om ordningen, til de må takke ja til deltakelse og skissere hvilke tiltak de har behov for. Vi har erfart at dette kan være helt greit for enkelte kommuner, mens det for andre er vanskelig å vite hva som er de riktige tiltakene. Enkelte kommuner har hatt behov for hjelp til å se hva som kan være gode tiltak og til å komme i gang med disse. Vi har bidratt med informasjon og veiledning til de kommunene som i utgangspunktet ikke umiddelbart ser hvilke prioriteringer de vil gjøre. Vi er av den oppfatning at hvor godt kommunen kjenner eget ståsted, påvirker om de er trygge på valg av tiltak/prioritert arbeid.

De kommunene som velger å få bistand fra veilederkorps, får hjelp fra en ekstern gruppe i arbeidet med å vurdere og prioritere tiltak. Vi får noe varierende tilbakemelding på dette også. Noen kommuner ser dette som et veldig godt bidrag for å komme videre i kvalitetsutviklingsarbeidet, mens andre opplever i perioder at veilederne har en fast framgangsmåte for hvordan de møter kommunene som ikke nødvendigvis passer i alle sammenhenger. Vi erfarer at veilederne blir stadig bedre til å møte kommuner på det kommunene ønsker bidrag på. Skreddersøm er tydeligere utviklet de siste periodene.

Flere kommuner har valgt å ha bistand fra UH som her også inkluderer Matematikksenteret og Skrivesenteret. De som har valgt slik, har nok en tydelig oppfatning av hva de har behov for. Kun én kommune har valgt å kun jobbe videre med egen prioriterte områder, og én kommune har takket nei til deltakelse i ordningen.

Som sagt, så erfarer vi at det er kort tid fra kommunene får informasjon, til de må gjøre et valg på om de vil delta eller ikke, og bestemme seg for prioritering av tiltak. Tid til forankring av et utviklingsarbeid er viktig, og vi vurderer at begrenset tid i denne perioden, kan føre til at kommunene ikke

oppnår ønskede resultater i den perioden de deltar i oppfølgingsordningen.

Videre er det noe uklare forventinger til hva Fylkesmannen skal bidra med innen ordningen. Dette, og det at vi har ulikt antall kommuner i ordningen i de ulike fylkene i landet, kan også føre til ulik håndtering av ordningen. Vi ser at det framover i tid skisseres noen endringer. Forslaget om at kommunene skal bruke lengre tid på å finne eget ståsted, og så velge aktuelle tiltak, vil bidra til bedre valg av tiltak og en bedre forankring av arbeidet.

Rapportering på forvaltning av tilskuddsordningene (fra kapittel 7.3.8.10 i TB)

Rapportere på

Årsrapporten skal inneholde en egenvurdering av hvordan embetene forvalter tilskuddsordningene i henhold til retningslinjene og gjeldende regelverk. Fylkesmannen skal redegjøre for eventuelle avvik i utføringen av forvaltningen og gi en omtale av iverksatte tiltak.

Tilskuddsordningene er forvaltet i henhold til retningslinjer og regelverk. Tertialrapporter er levert innenfor de satte rapporteringsfristene.

Tilskuddsforvaltningen på kap 225.63

Det er fremdeles et underskudd på kvalifiserte lærere som underviser i sørsamisk. Det er tidligere meldt at vi har satt i gang tiltak for rekruttering av nye sørsamiske lærere.

For å imøtekomme behovet for sørsamiske lærere ble det i 2018 inngått en avtale om en stipendordning for sørsamiske lærerstudenter som tar GLU Samisk ved Nord- Universitet. Avtalen er inngått mellom Fylkesmannen i Trøndelag, de sør-samiske forvaltningskommunene Røros, Røyrvik og Snåsa og Trøndelag Fylkeskommune. Trøndelag Fylkeskommune forvalter og utbetaler midlene til studentene ut fra fastsatte regler. Reglene skal gi forutsigbarhet og tydelige forventninger til studentene og tydelig kommunikasjon med bidragsyterne. Studentene kan søke på til sammen kr 150 000,- i årlig stipend. Studentene kan i tillegg søke Sametinget om kr 50 000,-.

Studentene som mottar stipend for å gjennomføre sørsamisk lærerutdanning forplikter seg til tre års pliktidd ved en av skolen i Røros, Snåsa, Røyrvik eller ved Grong eller Røros videregående skole. Tiltaket er satt i gang fordi det er for få utdannede sørsamiske lærere. Flere av lærerne som i dag underviser i og på samisk nærmer seg pensjonsalder, og det er grunn til å tro at det mangler inntil 20 sørsamiske lærere som kan undervise i sørsamisk i de nærmeste årene. Derfor er dette tiltaket svært viktig for å sikre rekruttering.

Fylkesmannen kan gjennom dette nå målsettingen med ordningen i Kap 225 post 63: å bidra til finansiering av studiepermisjoner for videreutdanning i samisk til kommuner og fylkeskommuner som har opplæringsplikter i henhold til §§6-2 og 6-3 i opplæringsloven. Dette tiltaket med å rekruttere studenter til GLU samisk er viktig for å styrke lærernes kompetanse i språk. Videre sikres kriteriet: Lærere får kompetanse i samisk språk.

Fylkesmannen i Trøndelag har tidligere meldt at det er behov for å se på retningslinjene for forvaltning av tilskudd til samisk grunnopplæringen for at målet med å rekruttere samiske lærere for å kunne ivareta, revitalisere og sikre kompetanse i å undervise sørsamisk språk og kultur.

Fylkesmannen har forpliktet seg til å bidra med en årlig kostnad på inntil kr 275' i ovennevnte stipendordning for studenter ved GLU samisk. I 2019 bidro vi med kr 122'. Fylkesmannen har også bidratt med kr 30' for å kunngjøre ordningen og gi informasjon til potensielle søkere om mulighetene som gis ved å starte på GLU Samisk. Det var i 2019 tre studenter som var kvalifisert og som har startet på studiet (i 2018 var det én student).

Fylkesmannen i Trøndelag sin henvendelse til direktorat og departement om å kunne bruke ubenyttede midler på kr 152 000,- til stipend for sørsamiske studenter ved Nord universitet førte ikke fram. Vi har derfor bedt om å få overført disse midlene til 2020 for å ivareta vår satsing på å bidra til å få utdannet flere sørsamiske lærere. Dette til beste for de sørsamiske elevene i fylket. Dersom det fortsatt ikke åpnes for at midler på dette kapitlet i statsbudsjett kan benyttes til stipend for sørsamiske lærere som beskrevet overfor, håper vi direktoratet kan bidra til annen finansiering av denne satsingen, eller at ordningen som sådan tilpasses bedre de utfordringer vi har.

Det er for øvrig ingen avvik på tilskuddsområdet.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.8.13.1 i TB)

Rapportere på

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) skal fylkesmannen rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Antall klager mottatt i 2019 er 11 - behandlet ferdig: 10

Utfall: ikke medhold - 9, opphevet vedtak -1

Klagesakstema:

- § 2 rett til introduksjonsprog. (2)
- § 5 utvidelse av program (3)
- § 6 innhold i individuell plan (2)
- § 7 stans av program (3)

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.8.13.2 i TB)**Rapportere på**

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (introduksjonsloven) skal Fylkesmannen oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Antall klager mottatt i 2019: 1 - behandlet ferdig: 1

Utfall: avvist - 1

Klagesakstema: § 17 Rett til norskopplæring

Fylkesmannen skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.8.13.3 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gjennomføre statsborgerseremonier for alle nye statsborgere i fylket som har fylt 12 år, samt medvirke til at andelen av nye statsborgere som deltar på seremoniene øker.

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier som er avholdt, totalt antall utsendte invitasjoner til nye norske statsborgere og totalt antall nye statsborgere som har deltatt i statsborgerseremoniene i fylket.

Vi arrangerte to seremonier i Trøndelag. En på Steinkjer og en i Trondheim. Det var invitert 601 nye statsborgere og 111 deltok.

Fylkesmannen skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.8.13.4 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal også rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av introduksjonsloven). I tillegg skal fylkesmannen rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. introduksjonsloven.

Første halvår 2019: Antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere i Trøndelag: 3012 deltakere.

Antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht introduksjonsloven: 261 årsverk.

Andre halvår 2019: Antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksen innvandrere i Trøndelag: 2310 deltakere.

Antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht introduksjonsloven: 227,77 årsverk.

Gevinstrealisering på barnehage- og grunnopplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.14 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre kort for status på arbeidet med gevinstrealisering, jf. oppdrag 3.1.7.2.

I en tid med økende restanser og pågang (særlig meldinger etter oppl. kap 9 A) ser vi hele tiden behov for å jobbe med kontinuerlig forbedring slik at vi får jobbet mer effektivt uten at dette går på bekostning av kvaliteten. Dette arbeidet er ikke over og vi både må og vil intensivere dette i 2020

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)**Rapportere på**

- Antall årsverk i landbruksavdelingen per 31.12.2018, antall samlede årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2018, samt antall enheter/landbrukskontor i kommunene i fylket.
- Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindriftsforvaltning
- Ressurser benyttet til kontrollarbeid

Se tabell

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos FM per 31.12.2019	34.2
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos FM per 31.12.2019 (gjelder FMTL, FMNO og FMTF)	7.6
Antall årsverk brukt til kontroll hos FM i 2019 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	3.0
Antall årsverk brukt til kontroll hos FM i 2019 på reindriftsområdet (gjelder FMTL, FMNO og FMTF), jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	0.1
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2019 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	14.0
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2019 på reindriftsområdet (gjelder FMTL, FMNO og FMTF), jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	3.0
Antall enheter/landbrukskontor i fylket per 31.12.2019	42.0
Antall samlede årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2019	90.8

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Eventuelle kommuner i fylket som ikke har ajourført AR5.
- Eventuelle utfordringer kommunene har med ajourføring av arealressurskart AR5.

* Fylkesmannen er aktiv bidragsyter i Geodatasamarbeidet og deltar i Fylkesgeodatautvalg, basisutvalg og tema/plandatautvalg. Vi er aktiv deltaker i regionale fagdager/årsmøter knyttet til avtaler om forvaltning, drift og vedlikehold. Informasjon på egne arrangement for kommunene.

* 7 av 48 kommuner hadde ikke kontinuerlig ajourhold i 2019

Dette er: Hitra, Roan, Meråker, Namsskogan, Røyrvik, Flatanger og Rindal. Utfordringen er knyttet til at mange kommuner er små, stor gjennomtrekk mht kompetanse og manglende kompetanse. Mange kommuner blir større i 2020. Samtidig vil pågående utvikling av samarbeid over kommunegrensene bidra til bedre ajourhold av AR5.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Kommuner uten ajourføring/oppdatering	Antall kommuner som ikke har ajourført/oppdatert	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	15 %	7	48

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning... (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)

Rapportere på

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak.

Landbruk

Vi har over år sett en positiv utvikling i kommunene når det gjelder forvaltningen av de økonomiske virkemidlene i landbruket. Samtidig ser vi at det er stor variasjon mellom kommunene. Det er av den grunn viktig også fremover å ha fokus på forvaltningskontroller. Det er på alle de stedlige forvaltningskontrollene gjennomført egenvurdering og forvaltningsdialog hos kommunene. Kommunene gir gode tilbakemeldinger på dette. Framover vil vi sette økt fokus på kommunenes internkontroll og oppfølging av denne. FM vil framover prioritere å følge opp spesielt dialogen med kommuner der det fortsatt er høy risiko for feil, og der det i liten grad har skjedd forbedringer

I 2019 hadde vi 1 kommune der vi har bedt om innsending av alle vedtak etter konsesjonsloven med hjemmel i Jordloven § 3. 3 kommuner skulle i 2019 sende inn vedtak etter jordloven § 12. Det er så langt ikke avdekket noen avvik gjennom dette arbeidet, men vi mener allikevel at dette er et nyttig verktøy i forhold til få justert praksisen knyttet til saksbehandling i enkeltkommuner.

Avkortinger produksjonstilskudd (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)

Rapportere på

Gi en kort analyse/vurdering av kommunenes arbeid med avkorting ved feilopplysninger

Det ble i 2019 foretatt 1 dokumentkontroll og 5 stedlige kontroller. Resultatene viser at det fortsatt er ulik praksis mellom kommunene når det gjelder vurdering av vanlig jordbruksproduksjon, vurdering av driftsfellesskap, gjennomføring av kontroller og vurdering av avkorting ved feilopplysninger. Alle kommunene som ble kontrollert har gjort endringer til søkers gunst under behandling av søknader

Manglende avkorting eller manglende vurdering av avkorting er fortsatt et område som oftest går igjen ved som avvik hos kommunene. Fylkesmannen har derfor fokus på dette både gjennom kontroll og dialog med kommunene. I mange kommuner har praksis blitt bedre men fortsatt gjenstår en del på dette området.

Ekstraordinær saksmengde - erstatning etter avlingssvikt (fra kapittel 7.3.9.6 i TB)**Rapportere på**

Etter tørkesommeren 2018 har mange fylkesmenn også i 2019 måttet legge ekstra innsats i behandling av en ekstraordinær saksmengde for ordningen med erstatning etter avlingssvikt. Dette gjelder både erstatningssøknader og klager. På grunn av den spesielle situasjonen bes det om at fylkesmennene rapporterer på følgende:

- Kvantifiser forvaltningens ekstra innsats i 2019 grunnet ekstraordinær avlingssvikt i jordbruket i 2018.
- Beskriv kort hvilke andre oppgaver og ansvarsområder som eventuelt er nedprioritert eller forenklet for å gi rom for ekstrainsatsen.
- Gi en kort vurdering av hvilke av de ekstraordinære tiltakene som ble iverksatt i embetet og overfor kommunene i 2018 og 2019, som anbefales brukt i eventuelle lignende situasjoner.

Trøndelag var ikke et av fylkene som ble hardest rammet etter tørkesommeren 2018, men tre saksbehandlere hos Fylkesmannen i Trøndelag behandlet søknader etter klimabetinget avlingssvikt. Alle saksbehandlerne var kjent med ordningen. De fleste søknadene ble behandlet i 2018, men saker med manglende dokumentasjon på salg, på grunn av at produktene ennå ikke var solgt, ble sluttbehandlet våren/sommeren 2019.

Arbeid med økologisk landbruk ble noe nedprioritert, våren 2019.

For å få til en god flyt i arbeidet er det nødvendig med en god dialog med kommunene. Et mer selvforklarende søknadsskjema, der det kommer fram hvilke opplysninger vi trenger for å behandle søknaden hadde vært nyttig ved denne ordningen.

Gylne Måltid (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)**Rapportere på**

Rapporter på bruk av midler til prosjekter under Gylne Måltid.

Fylkesmannen har vært pådriver i oppfølging av Handlingsplan for lokalmat og matopplevelser 2018–2022. Planen legger grunnlaget for et koordinert og målrettet arbeid innen matområdet. Trøndersk matmanifest er et viktig felles verdigrunnlag for dette arbeidet. I planen prioriteres kompetanseheving, omdømmebygging, utvikling av Trøndelag som matdestinasjon og fokus på god mat og matkultur hos barn og unge. Trøndelag deltok i 2019 på Internasjonale Grüne Woche og Fylkesmannen hadde en sentral rolle i planlegging og gjennomføring. Fylkesmannen har også vært aktivt med i planlegging og gjennomføring av Trøndersk matfestival 2019, som samlet flere tilbydere og gjester enn noen gang.

Fylkesmannen samlet ansatte innenfor helse- og omsorgssektoren, kommuner og politikere på en egen inspirasjonsdag for å gi eldre i institusjon bedre mat og måltidsglede. Arrangementet var i samarbeid med LMD, og var også startskuddet for pilotprosjektet Matgledekorps Trøndelag.

Matgledekorps Trøndelag har vært med på å øke bevisstheten rundt maten og måltidets betydning for eldre menneskers helse og trivsel. Fylkesmannen har hatt ansvar for å etablere, koordinere og lede arbeidet med Matgledekorps Trøndelag. Matgledekorpsset har i løpet av høsten vært på 15 besøk fordelt på 7 alders- og sykeinstitusjoner. Prosjektet har vært et samarbeid mellom landbruk og avdeling for helse og omsorg. Matgledekorpsset har bidratt til økt matglede, økt samarbeid mellom ledelse, pleie og kjøkken, bedre rutiner, større stolthet rundt maten, mer bevissthet i forhold til valg av råvarer og retter, for å nevne noe. Prosjektet har også blitt knyttet opp mot Trøndersk matmanifest.

Fylkesmannen har også satt søkelyset på matglede for barn og unge gjennom prosjektet Skolemåltid Trøndelag. Skolemåltid Trøndelag er et samarbeid mellom landbruk, oppvekst og velferd, helse og omsorg. 8 kommuner i Trøndelag har fått skjønnsmidler gjennom 0-24 satsingen, for å utvikle skolemåltid i sine kommuner. Et overordnet mål for prosjektet er å få fram bærekraftige modeller for skolemåltid. Fylkesmannen bidrag har vært mobilisering, kompetanseheving og nettverksbygging. Det er etablert en egen kompetansegruppe for prosjektet med eksterne aktører som på ulikt vis jobber med mat og måltider, deriblant, NOFIMA, skolematens venner, Unge kokker, Lian Tunet, bygdekvinnelaget, faglagene i landbruket, m.fl.

Arbeidet for utsatte barn og unge (0-24) (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre for hvilke tiltak som er gjennomført i arbeidet for utsatte barn og unge, både for å samordne regionale innsatser og for å styrke samarbeidet mellom sektorer og tjenester i kommunen. Fylkesmannen skal også gi en vurdering av arbeidet: hva lykkes godt og hva er mer utfordrende.

Fylkesmannen i Trøndelag har valgt å legge hovedansvaret for gjennomføringen av 0-24-oppgaven til embetets barn- og ungegruppe. I denne deltar fagområdene barnehage, opplæring, barnevern, NAV/sosial, helse og vergemål. Fylkesmannen i Trøndelag viser til tidligere innsendte strategiske plan for 0-24-oppgaven samt handlingsplan. I årsrapporten trekker vi frem tiltakene vi erfarer har hatt best effekt.

Fylkesmannen sin samordningsrolle

En av Fylkesmannens viktigste roller i 0-24-samarbeidet er samordningsrollen. I Trøndelag har vi etablert Velferdsnettverket av regionale statsetater (politiet, Kriminalomsorgen, Husbanken, NAV, UDI, Imdi, Bufetat og Fylkesmannen). I tillegg deltar KS og fylkeskommunen. Velferdsnettverket har, innenfor 0-24-samarbeidet, valgt to tema og nedsatt arbeidsgrupper knyttet til disse. Det første temaet er arbeidet mot vold- og overgrep og det andre er arbeidet knyttet til bolig og barn i vedvarende lavinntektsfamilier.

Videre har Fylkesmannen i Trøndelag et tett samarbeid med kompetansesenterforumet Midt-Norge, nettverket består av RKBU, RVTS, KoRus, Stated, NAPHA, NAKU og KBT. Nettverket har etablert to arbeidsgrupper, en der vi samarbeider rundt felles oppdrag der målgruppen er barn og en der målgruppen er voksne. I tillegg til konkrete oppdrag og kompetansetiltak har vi i nettverket kartlagt hvilke satsinger kommunene i Trøndelag deltar i for å kunne bidra til å se disse i sammenheng. Vi har også påbegynt arbeidet med å utvikle indikatorer for 0-24, men avventer resultat av det nordiske og nasjonale arbeidet.

Fylkesmannen i Trøndelag er også opptatt av 0-24-satsingen sine berøringspunkter til Program for folkehelse og deltar i samarbeidsorganet i regi av fylkeskommunen.

Fylkesmannen i Trøndelag erfarer at denne samordningen gir god effekt. For det første gir det alle oss som jobber for barn, unge og familier et helhetlig regionalt tilstands- og utfordringsbilde for fylket, for det andre at vi gjennom samarbeidet har tilgang på bred og god kompetanse og for det tredje at det er lettere å fremstå enhetlig overfor kommunene.

Mål

I Trøndelag er vi, i de ulike samarbeidsfora, omforent om følgende mål for 0-24-samarbeidet:

Mål 1: Sikre barn og unges medvirkning og at barn og unges beste er et grunnleggende prinsipp på alle nivå.

Mål 2: Være en tydelig aktør i arbeidet mot vold og overgrep mot barn og unge.

Mål 3: Bidra til bedre tverrfaglig samhandling mellom aktørene i samarbeidet om utsatte barn og unge, sørge for en bedre samordning av tjenester.

Mål 4: Legge til rette for at barn og unge sikres sunn og næringsrik mat og gode måltidsopplevelser i løpet av skoledagen

Tiltak som vi erfarer har hatt effekt

En av utfordringene knyttet til 0-24-oppdraget er å konkretisere tiltak som bidrar til en faktisk forbedring for målgruppen - utsatte barn, unge og deres familier. Vi har erfart at det er lett å ha fokus på intern og regional samordning, og vanskeligere å bringe dette ut i kommunene. I 2019 har vi jobbet mye med dette og opplever at 0-24 når er godt kjent i kommunene.

Kompetansehevende tiltak

Nytt av året er at alle regionale aktørene (Velferdsnettverket, kompetansesenterforum Midt-Norge, KS, fylkeskommunen og Fylkesmannen) gikk sammen og arrangerte "Barn Først". "Barn Først" er en faglig møtearena for alle som jobber med og for barn, unge og deres familier. Gjennom programmet ble de ulike målsettingene i 0-24-samarbeidet løftet frem. Konferansen fikk svært positiv tilbakemelding fra de ca 450 deltakerne (de fleste kommunene i fylket var representert).

Andre kompetansehevende tiltak som kan nevnes:

22.-23. oktober arrangerte fylkesmannen kurs i barsel- og svangerskapsomsorg på Nidaroskongressen, en kongress for alle fastleger. Her var vold i nære relasjoner og vold mot barn tema, samt ny nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorgen (jordmor spør den gravide om erfaringer med vold, et voldsforebyggende tiltak på samfunnsnivå).

12. november arrangerte fylkesmannen en konferanse for jordmødre og helsesykepleier hvor vi ønsket å nå de som arbeider i helsestasjon- og skolehelsetjenesten. Vold i nære relasjoner, vold og overgrep mot barn og unge og NKVTS sin voldsveileder var tema i tillegg til selvhjelpsprogrammet for gravide, «Mamma Mia» og rus, vold og psykisk helse i et forebyggende perspektiv, «Tidlig inn».

27. november arrangerte fylkesmannen i samarbeid med RVTS konferansen «Fra plan til praksis- systematikk i voldsarbeidet i kommunene». Tema for konferansen var viktigheten av kommunale/interkommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner, opptrappingsplanen mot vold og overgrep og dens særlige fokus på barn og unge, nye bestemmelser i helselovgivningen om kommunenes ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og overgrep, de voldsforebyggende verktøyene som brukes i forebygging av vold og overgrep mot barn og unge: «Jeg vet» og «Snakke». Det ble også orientert om Kripos sitt undervisningsopplegg «Delbart?». Lowverk og rammer var også en del av innholdet denne dagen, da spesielt fokus på taushetsplikt vs. opplysningsplikt og avvergingsplikt.

26.-27. mars ble det arrangert fagdag om skolemåltid. Fylkesmannen har mål om at satsingen skal gi bedre læringsmiljø, sosial utjevning og være forebyggende i et folkehelseperspektiv.

Bruk av skjønnsmidler

Fylkesmannen i Trøndelag har, i dialog med kommunenes politiske og administrative ledelse besluttet å bruke noen av skjønnsmidlene til prosjekt som understøtter et eller flere av målsettingene i 0-24-samarbeidet i Trøndelag. I 2019 lyste vi ut og tildelte ca. kr. 5 mill til kommunale prosjekt. Vi erfarer at i noen tilfeller kan bare selve søknadsprosessen i kommunene bidra til å sette 0-24 på agendaen og gi motivasjon for å i gangsette prosjekt selv om prosjektet ikke mottar midler.

Pilot for programfinansiering 0-24

Fylkesmannen i Trøndelag er så heldig å få delta i Pilot for programfinansiering 0-24. Deltakelse i piloten ble lyst ut våren 2019 og i samarbeid med KS har Fylkesmannen, også med innspill fra Velferds- og kompetansesenternettverket, valgt ut fire deltagende kommuner. Vi har i samarbeid med KoRus forberedt gjennomføringen av 0-punktsanalysen og etablert arenaer for samarbeid. Vi er i en tidlig fase av piloten, men erfarer allerede at kommunene er godt i gang med å rigge piloter der målsettingene 0-24 strategien er fremtredende.

Kommunikasjonstrategi

Som nevnt erfarer vi at det har vært utfordrende å være konkret nok i formidlingen av 0-24-oppgavet i sektor. I 2019 har Fylkesmannen etablert samarbeid med et kommunikasjonsfirma for å utvikle tydelig kommunikasjon rundt behovet for tverrfaglig innsats for utsatte barn, unge og deres familier. Vi utarbeider en kommunikasjonsplan og lager informasjonmateriale i form av en presentasjon og to videoer. I dette arbeidet er Pilot for programfinansiering 0-24 trekt spesielt frem.

Skolemåltid i Trøndelag

Helse- og omsorgsavdelingen, landbruksavdelingen og oppvekst- og velferdsavdelingen samarbeider om å utvikle en modell som sikrer barn og unge sunn og næringsrik mat i løpet av skoledagen.

Siden oppstarten i 2018 er det arbeidet aktivt med å finne egnede modeller for innføring av skolemåltid. I første omgang gjennomføres piloter i åtte utvalgte kommuner. Der testes det ut ulike modeller for innføring av skolemåltid. Slik får vi høstet erfaringer, med tanke på erfaringsoverføring til andre kommuner i Trøndelag og resten av landet. Så langt er erfaringene positive, og det ser ut til at prosjektet kan komme opp med flere gjennomførbare modeller for skolemåltid. Satsingen her i Trøndelag vekker nasjonal interesse.

Andre tiltak

Fylkesmannen i Trøndelag har bidratt i utviklingen av appen "Her bor" som er et verktøy for å bedre barn på barneverminstitusjon sin mulighet til å snakke med Fylkesmannen under tilsyn. Vi har svært positive erfaringer med dette verktøyet og i 2019 har vi startet arbeidet med et verktøy tilpasset eldre barn på institusjon.

Fylkesmannen i Trøndelag har i 2019 utarbeidet en questback der vi ønsker å kartlegge kommunenes sitt arbeid mot vold og overgrep - handlingsplaner, rutiner, kompetanseheving og bruk av metoder/verktøy. Kartleggingen vil danne utgangspunkt for det videre arbeidet i kommunene.

Fylkesmannen i Trøndelag har i 2019 planlagt en intern fagdag for ansatte i embetet med tema vold og overgrep. Dette vil øke fokuset på temaet i embetet.

Fylkesmannen i Trøndelag har i 2019 planlagt gjennomføringen av oppvekstdialogmøter. Fra kommunen og Fylkesmannen deltar både barnehage, opplæring, barnevern, NAV/ sosial og helse. Vi gjennomfører første oppvekstdialogmøte i januar 2020. I forbindelse med dette har vi utarbeidet et faktaark for kommunen der vi har valgt oss ut ulike indikatorer som belyser tidlig innsats, samordning og koordinering.

Fylkesmannen skal gi en samlet redegjørelse... (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en redegjørelse for arbeidet og erfaringene embetet har gjort seg i det tverretattlige samarbeidsprosjektet «Forsøk med NAV-veileder i videregående skoler». Herunder bes det om en redegjørelse av konkrete tiltak i embetet og planer embetet har for det videre arbeid i fylket.

Fylkesmannen registrerer at alle deltagerne i styringsgruppen ønsker å videreføre samarbeidet. Dette på grunn av at prosjektet har hatt forebyggende effekt i forhold til frafall, og at elever har blitt i jobb, praksis eller skole i lengre tid som følge av støtten fra NAV og skolen. Elever har blitt fanget opp tidligere og har fått hjelpen de har hatt behov for, før de har sluttet. I mange saker er det økonomisk støtte eller hjelp til å få jobb som har vært helt avgjørende for at elevene har blitt værende i skolen. Det vil si at samarbeidet mellom skole og NAV har ført til at elever enten har fått jobb, har fortsatt i skolen - eller begge delene. Fylkesmannen viser til siste styringsgruppemøte hvor det ble satt opp sak som omhandler arbeidet med erfaring fra prosjektet, etter endt prosjekt. Trøndelag fylkeskommune og NAV ønsket å samarbeide videre og bygge på erfaringene fra prosjektet, men økonomiske spørsmål gjorde det usikkert hvordan dette samarbeidet skulle utformes. Fylkesmannen har i møter med Trøndelag fylkeskommune vist til erfaringer fra prosjektet og presisert viktigheten av å sikre en god nok oppfølging av den gruppen som denne ordningen har hjulpet. Embetet er opptatt av kvalifisering. Unge som ikke har fullført videregående skole, men er i jobb/praksis, skal kvalifisere seg. Dette skal synliggjøres når elever får hjelp til å få arbeidspraksis og ved tildeling av prosjektmidler fra embetet. Dette vil bidra til en bevissthet om at arbeid og praksis skal føre til kvalifisering.

Det todelte målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.3.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelte målet for rovviltpolitikken

Trøndelag er en del av rovviltregion 6 Midt-Norge som har bestandsmål for jerv, gaupe og bjørn. For jerv er det regionale bestandsmålet på 10 årlige ynglinger, for gaupe er bestandsmålet 12 familiegrupper, mens for bjørn er bestandsmålet på 3 årlige ynglinger. Data fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovdyr viser at region 6 over flere år ligget over bestandsmålet for jerv og gaupe, men under for bjørn. I perioden 2006 – 2019 har bestanden av jerv vært over bestandsmålet i alle år, med unntak av i 2017. De to foregående årene har bestanden ligget på 17 ynglinger (2018 og 2019). Tilsvarende for gaupe i samme periode er at bestanden har vært over bestandsmålet i alle år, med unntak av i 2013. De to foregående årene har bestanden ligget på 15,5 familiegrupper (før jakt i 2018 og 2019). Bestanden av bjørn har de siste årene ligget forholdsvis stabilt rundt 2 årlige ynglinger, noe som er en yngling under det regionale bestandsmålet.

Basert på tall fra produksjonstilskudd, har vi hatt en relativt jevn økning i sauetallet i Trøndelag målt fra 1979 til 2014. Men ser vi på siste 5 år har vi fått en nedgang nå siste året på 4 % for fylket. Antall foretak er stabilt i perioden 2014-19, men hvis en ser isolert på endring fra 2018-19 så har det blitt 16 færre bruk (-1,2 %). Reduksjonene ser imidlertid ut til å være lavere enn i andre deler av landet. Trøndelag har per 2019 (tall fra PT) 1274 foretak med sau.

Oppdal ligger i beiteprioritert område og er den klart største sauekommunen i Trøndelag, men sauetallet i Oppdal har også gått ned med 4% siste år. Marked/lønnsomhet kan være en årsak til at enkelte saubrukere har sluttet siste år. På Oppdal kan det også spille inn at vi etter hvert har fått kamp om tilgang på arealer siden det er så mye sau der.

Fagmiljø og sankelag m.v. spiller en viktig rolle for motivasjonen til å satse på sau og bruk av utmarka til beite. Den organiserte beitebruken står fremdeles sterkt i Trøndelag, særlig i fjellkommunene i sørlige deler av Trøndelag. Store saukommuner i Trøndelag pr 2019 er (i nedadstigende rekkefølge): Rennebu, Midtre Gauldal, Verdalen, Levanger, Steinkjer, Indre Fosen og Frøya. Av disse går sauantallet mye tilbake i Indre Fosen og på Frøya, mens Verdalen og Steinkjer øker. Halvparten av sauen forsvant i Agdenes i 2019, og det er stor reduksjon i mange kommuner på Fosen. På den annen side er det også kystkommuner med vekst (Osen, Snillfjord og Flatanger). Veksten på Høylandet er litt mot strømmen med tanke på hvordan utviklinga har vært i Namdalen. Ellers er det litt +/- her og der og mange kommuner har lite sau.

Vi kan ikke ut fra alle disse tallene si at rovvilttap og forvaltningsområde for bjørn m.v. er årsaken til endringene i sauetall/produksjonsheter fra 2018-19. Men problemene og tapene særlig til bjørn har hatt stor betydning for tilpassinga i saueproduksjonen over lenger tid. Trøndelag var fylket med flest tap av sau og lam i fjor og hadde 16 mill. kr i erstatningsutbetalinger. 2019 var preget av at vi fikk inn streifulv i områdene Verdalen, Levanger, Stjørdal og Meråker. Dette ga en del tap, men oppveies av lavere tap til jerv og bjørn enn i 2018. Også generelt for fylket var det færre tap av sau til bjørn i 2019 sammenlignet med 2018, men her ser man en stor lokal variasjon. Enkelte store besetninger hadde et tap til bjørn på 30 %. Pr i dag er det i praksis ikke sau på utmarksbeite i forvaltningsområdet for bjørn i Trøndelag. I og med at vi ligger under bestandsmålet for bjørn i region 6 har forvaltningen vært restriktiv til skadefelling av bjørnebinner, også i beiteprioriterte områder. Tross nedgang i tapene til bjørn totalt i fylket i 2019 ser vi betydelige tap i randsonene til forvaltningsområdet. Fylkesmannen er i dialog med beitebrukerne i disse områdene om forebyggede tiltak før neste beitesesong.

Det legges stor vekt på dialog og samhandling innen forvaltninga og med næringa, og at virkemidler blir sett i sammenheng. Dette reduserer konfliktnivået.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Embetet fikk i 2019 et mindreforbruk på kr.6,785 mill. på vårt driftskapittel 525, noe som utgjør 3,45% av tildelt ramme. Ny budsjettfordelingsmodell fra 2020, med nedtrekk og tilhørende konsekvenser for embetet, gjør at embetet har sett behov for å møte 2020 med en buffer for å ivareta inngåtte lønnsforpliktelse samt utgifter som vil påløpe knyttet til flytteprosess til nye kontorlokaler i Trondheim fra 2021. Driftsåret 2019 har i likhet med 2018 vært preget av mange endringer i bemanningen som har gitt vakanser av ulik grad. Flere stillinger har helårseffekt først i 2020.

Fylkesmannen mener ressursbruken har vært effektiv i 2019 til tross for mindreforbruket. Lønnsandel og husleieandel av driftsutgiftene på kap.525.01 utgjør hhv 83% og 14%, så ca.97% av embetets tildelte driftsramme er knyttet opp mot faste utgifter. Dette er en økning på 3% fra 2018, men den må ses opp mot overføringen av ansatte til Fylkesmannens fellesadministrasjon (FMFA) fra 1.1.2019. Andel husleie til FMFA ligger i våre tall for refusjonen ligger på inntektskapitlet. Dette vil endre seg fra 2020 ettersom refusjonen da kan nettoføres. Driftsutgiftene er redusert med kr 8,3mill og lønnsutgiftene er redusert med kr 2,9mill, og det skyldes bl.a. overføringen av ansatte og driftsutgifter IKT til FMFA. Embetet har også mange fast ansatte som er lønnet på prosjektmidler. Se også ledelseskommentar i årsregnskapet.

Særskilte forhold er kommentert nedenfor.

Drift kap 052501/352502:

KLD: Området har en liten økning på lønnsområdet som skyldes helårseffekt av to stillinger, utbetaling av sluttoppgjør samt at en stilling var feilbelastet resomr 600 i 2018.

JD: Ingen vesentlige avvik. Resultatområde 570 Integrering av innvandrere ble fra 1.5.2018 overført fra Justisdepartementet (JD) til Kunnskapsdepartementet (KD) og resomr370. Vi endret ikke føring mot resomr i 2018, men brukte 570 i hele 2018. Resomr 370 ble etablert fra 1.1.2019.

LMD: Økningen på området skyldes økt utbetaling av reisetid, noe økt reiseutgifter samt overlapp vikar i 6 måneder.

BLD: Økningen på området skyldes at flere fast ansatte lønnes her i 2019, en ansatt tilbake fra permisjon samt noe kjøp av konsulenttjenester.

KMD: Den store nedgangen på området skyldes i hovedsak overføring av ansatte på arkiv og Ikt, driftsmidler ikt, samt andel husleie til Fylkesmannens fellesadministrasjon (FMFA). Det var også noe økt uttak av overhead på området. Ingen vesentlige endringer i Nav refusjoner. Husleie er økt iht KPI.

KD: Området har en økning pga vakante stillinger fra 2018 har helårseffekt i 2019. I tillegg er det økte utgifter på kurs/kompetanse. Resultatområde 570 Integrering av innvandrere ble fra 1.5.2018 overført fra Justisdepartementet (JD) til Kunnskapsdepartementet resomr370 (KD). Vi endret ikke føring mot resomr i 2018, men brukte 570 i hele 2018. Resomr 370 ble etablert fra 1.1.2019.

HOD: Økning på området pga flere ansatte er lønnet på området i 2019, blant annet to på hospitering. Nedgang på ca. kr 670' i NAV refusjoner, og noe økt reiseaktivitet.

AD: Økt lønnsbelastning, bla helårseffekt en stilling. Økte utgifter til reise, møter/konferanse.

"Andre": Reduksjon på området pga Nav refusjon.

Lønnsoppgjør i 2019 påvirker også lønnstallene på alle områdene.

Fagdepartement, lønnskonto 5000-5420, unntatt kap 052521

På KD utgjør kr 12.615.709 godtgjørelse til sensorer, en liten reduksjon fra 2018 på ca.1,27%. Kr 229.087 er godtgjørelser knyttet til forkurs matematikk, og kr 245.070 er lønn andre eksterne. Rest er lønn egne ansatte. Økningen på området skyldes i hovedsak økt lønnsbelastning egne ansatte pga helårseffekt stillinger, økte rammer, utbetaling reisetid.

På HOD utgjør kr 6.412.126 godtgjørelse til kontrollkommisjonene, en reduksjon på ca.2,9%. I tillegg er det utbetalt kr 251.301 i godtgjørelse til andre eksterne. Rest er lønn egne ansatte. Ingen vesentlige endringer.

På AD er det kun lønn egne ansatte, en økning fra 2018 bl.a. pga embetet i 2019 har vært en del av en nasjonal kompetansesatsing hvor vi er styrket med 1 nytt årsverk.

På KLD utgjør kr 1.171.370 utbetalinger til eksterne, i hovedsak godtgjørelse til styrene for nasjonalparkforvaltningen og rowiltnevd. Rest er lønn egne ansatte. Økningen på området fra 2018 skyldes i hovedsak økte ressurser på forurensningsområdet (gebyrinntekter) og nye prosjektmidler til naturparkforvalter Tydal. Prosjekt Klimaskog ble avsluttet i 2019. Ansvar for høstbare viltarter ble i 2018 overført fra KLD til LMD, og midlene ble flyttet fra kap1425 til kap1140, men KLDs resomr 010 ble brukt videre i stedet for LMD sitt resomr 299 i 2018. Dette ble endret fra 2019 da resomr 299 er benyttet.

På JD utgjør Kr 890.526 utbetalinger til eksterne, hvh fri rettshjelp og vergehonorar, en reduksjon fra 2018 på kr 650.359. Rest gjelder lønn egne ansatte vergemål. Økte kostnader egne ansatte pga økt tildeling på vergemål i 2019. Reduksjon på vergehonorar skyldes i stor grad at svært mange av den store strømmen av mindreårige flykninger nå har blitt 18 år, og har ikke representant eller verge lengre. Reduksjon på Fri rettshjelp skyldes mindre utlendingssaker, samt at stadig færre faller inn under ordningen pga inntektsgrensene ikke er endret siden 2009.

BLD: Lønn egne ansatte. Økt lønnsbelastning på området pga styrket ramme til arbeid med kommunalt læringsnettverk og kompetansetilak.

På LMD utgjør kr 375.658 utbetaling til eksterne. Rest er lønn egne ansatte. Økningen på området er todelt. Vi fikk prosjektmidler til reintelling i 2019. Ansvar for høstbare viltarter ble i 2018 overført fra KLD til LMD, og midlene ble flyttet fra kap1425 til kap1140, men KLDs resomr 010 ble bruk videre i stedet for LMD sitt resomr299. Dette ble endret fra 2019 da resomr 299 er benyttet.

På KMD er det lønn egne ansatte. Ingen vesentlige endringer.

Embetet har ca 14 årsverk totalt på kap.525 post21 som ikke er med i tallene. Disse er i hovedsak knyttet til servicetorg/fellestjenesten på drift Statens hus i Trondheim og Steinkjer, hvorav embetet betaler en andel av dette på ca. 4,8 årsverk.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2019	Fagdep. 2019	Kapittel 0525, 2018	Fagdep. 2018
Arbeids- og sosialdepartementet	3 753	4 040	1 961	3 160
Barne- og familiedepartementet	10 370	786	8 385	575
Helse- og omsorgsdepartementet	34 245	9 888	30 646	10 065
Justis- og beredskapsdepartementet	6 774	18 528	6 827	17 967
Klima- og miljødepartementet	23 898	8 399	22 441	6 880
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	59 154	1 654	78 423	1 544
Kunnskapsdepartementet	14 554	19 552	14 077	18 014
Landbruks- og matdepartementet	36 658	607	34 905	4
Andre	358	0	457	0
Sum	189 764	63 454	198 122	58 209

Tallene stemmer med regnskapet. Drift kap.0525 er summen av kap.052501+kap.352502. Fagdep. er lønnskonto 5000-5420 på alle fagkapitler, unntatt kap.0525.

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Ut i fra en helhetsvurdering mener vi embetet har løst samfunnsoppdraget på en god måte innenfor våre økonomiske rammer. Se også fylkesmannens beretning kap.1.

For embetets regnskapsresultat for alle kapitler og poster viser vi til årsregnskapet kapittel 6.

4 Styring og kontroll i embetet

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging

Våre viktigste styringsverktøy er tildelingsbrevet, Virksomhets- og økonomiinstruksen, og strategisk plan som operasjonaliseres i avdelingsvise virksomhetsplaner for hvert enkelt driftsår.

Embetet har en strategisk plan for 2019 – 22. Som en del av oppfølging av denne er det i 2019 jobbet med å få på plass lederavtaler for assisterende fylkesmann og direktørene. Lederavtalene skal både ha noen felles mål relatert til strategisk plan men også noen direktørspesifikke mål med bakgrunn i embetsoppdrag, områder med risiko for svikt og resultatoppfølging. Implementering av disse vil skje i 2020.

Også i 2019 har vi hatt en egen embetsovergrepene arbeidsgruppe, med representanter for alle avdelinger, som har jobbet med å få implementert Risk Manager i embete. Alle avdelinger har tatt i bruk dokumentmodulen og jobbet med og få lagt inn rutiner, retningslinjer mv. Flere avdelinger har også tatt i bruk avviksmodulen. Vi ser at det må jobbes videre med og få en felles forståelse i embete, på tvers av avdelinger og lokasjoner, med hva som er et avvik. Oversikt over de avvik som er kommet siste tertial er tema i ledermøte og i AMU.

###a>Usikkerheten knyttet til fremtidig finansieringsmodell for Fylkesmannsembetene har vanskeliggjort arbeidet med og få på plass en økonomiplan for embete. Den nye finansieringsordningen kom såpass sent i 2019 at dette arbeidet er forskyvet til 2020.

Embetet har rammefordelt det meste av budsjettet til resultatansvarlige avdelingsdirektører.

Fylkesmannen har mål- og resultatstyring som grunnleggende styringsprinsipp.

De viktigste styringsverktøyene er det årlige tildelingsbrevet, sammen med VØI og operasjonaliseringen av dette i virksomhetsplanene i embetet med rapporteringspunkt i henhold til embetets årshjul.

4.1.1 Embetets risikostyring

Vi har ett årshjul for styring og rapportering der avdelingene tertialvis rapporterer på økonomi, sykefravær, turn-over, restansesituasjonen, evt avvik i forhold til VP og tildelingsbrev/VØI, evt. risiko og tiltak for å minimere dette samt status i forhold til implementeringen av Risk Manager.

Vi har med bakgrunn i tertialrapporteringene hatt en gjennomgang i ledermøte på hvor det er risiko for at vi ikke når de mål vi selv har satt oss og de krav/forventninger som ligger til oss gjennom Tildelingsbrev og VØI. Med bakgrunn i dette er det på enkeltområder iverksatt tiltak for å minimere risiko

4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Vi mener våre rutiner for styring og kontroll er godt tilpasset den risiko og vesentlighet vi potensielt kan utsettes for.

Risikostyring er en integrert del av embetets system for virksomhetsstyring.

I 2019 er det 2 særlige tiltak som er iverksatt som berører internkontroll og risiko.

Det ene er medarbeiderundersøkelsen som sier noe bl.a. om ledelse, engasjement, arbeidsbelastning mv. som er relevant for risiko. Medarbeiderundersøkelsen dannet grunnlaget for vernerunden i embete i 2019. Det andre er organisasjonsgjennomgangen, der vi leide inn konsultantselskapet Avantas for å bidra til en gjennomgang med spørreundersøkelser, intervjuer o.a. Deres mandat var og se bl.a. på om vi er på rett vei i forhold til og nå målsettingene med fusjonen og strategisk plan inkludert struktur, samhandling, ledelse og roller. De leverte rapport i desember og dette vil bli fulgt opp av ledelsen i 2020.

Også i 2019 har det vært fokus på arbeidet med og sikre ens praksis i det fusjonerte områder slik at vi behandler like saker likt uavhengig av geografi.

Ledelsen vurderer at det er god styring og kontroll i virksomheten. Vi har da hensyntatt:

- Embetet sin evne til å nå de mål og resultat som er satt i tildelingsbrev og embetsoppdrag
- Embetet sin evne til effektiv ressursbruk innenfor tildelte midler
- Økonomistyring i embetet
- Kontroll med at risiko er innenfor akseptabelt nivå

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet

Embete hadde i 2019 en turnover på 5.2% en nedgang fra 6.8% fra året før. Av disse har 10 blitt pensjonister og 16 er midlertidige stillinger som er avsluttet. Embete vurderer ikke turnoveren som så høy at den i seg selv innebærer noen risiko for manglende måloppnåelse. Embete opplever i liten grad utfordringer med rekruttering.

Vi opplever kapasitetsproblemer på flere av spesielt rettsikkerhetsoppgavene. Vi er bekymret for at dette vil forsterkes i tiden fremover som en

konsekvens av den nye finansieringsmodellen som bl.a. medfører at vi skal ned 12 millioner kommende 3 år og der spesielt HOD oppgavene vil få stort nedtrekk hvis vi skal legge departementenes finansiering til grunn.

Vi har mer å gå på når det gjelder strategisk kompetanseplanlegging og vil ha forsterket fokus på dette i 2020.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Embetet har relativt få eiendeler. Alt IKT-utstyr ble overtatt av Fylkesmennes Fellesadministrasjon fra 1.01.2019.

Fagavdelingene har oversikt over eget utstyr for bruk i arbeidet utenfor embetet.

Reindriftsavdelingen disponerer bl.a. 2 leasing biler, 1 ATV med henger, 4 snøscootere, 4 bilhengere, 9 tilsynshytter/ brakker med innbo og løsøre, samt generelt feltutstyr.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Riksrevisjonen

Riksrevisjonen hadde ingen merknader til regnskapsrevisjonen for 2018, og heller ingen særskilte merknader knyttet til interimrevisjonen av regnskapet og rutinene høsten 2019. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert, og revisjonsrapporten er forventet å foreligge i løpet av 2.kvartal 2020.

Skogfond: Det har ikke vært noen merknader (ekstern revisor).

Produksjonstilskudd: Vi mottok i 2019 rapport fra Riksrevisjonen etter revisjon av produksjonstilskudd. Revisjonen har sett på forvaltningen av tilskuddsordningen i alle forvaltningsnivåene fra kommune til departement. På fylkesmannsnivå var Fylkesmannen i Trøndelag et av embetene som bidro i undersøkelsen. Det er gitt generelle tilbakemeldinger fra Riksrevisjonen på alle forvaltningsnivåene, ikke spesifikk tilbakemelding til Trøndelag

Informasjonssikkerhet

Embete har et internt sikkerhetsutvalg som har hatt 3 møter i 2019 der bl.a. informasjonssikkerhet har vært tema. Embete deltok også på informasjonssikkerhetskonferansen som ble arrangert av FMFA. Vi har i tillegg oppfordret ansatte til å ta de nanokurs som er kommet på område. Vi planlegger og revidere policydokumentet vårt i 2020 for å sikre at dette er i tråd med informasjonssikkerhetsinstruksen.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Embetet har nå to års erfaring etter sammenslåingen av de gamle embetene. Partssamarbeidet etter nye føringer gjennom retningslinjer og politikker som ble utarbeidet for det nye embetet er gjennomført i tråd med intensjoner som lå til grunn i oppstarten.

Det er avholdt medbestemmelsesmøter på virksomhetsnivå i tråd med lokal tilpasningsavtale. På avdelingsnivå gjennomføres medbestemmelsen i store trekk i tråd med lokal tilpasningsavtale.

FMTL har permisjonsreglement, livsfasepolitikk, lønnspolitikk, lokal særavtale om seniorfri, varslingsplakat og AKAN retningslinjer. Varslingsplakaten er under revidering etter nye forskrifter som gjelder fra 2020.

Personalmessige forhold/likestilling

Antall årsverk var ved utgangen av 2019 248,7. Ved utgangen av 2018 var antall årsverk 253,9. Det er redusert med 5,2 årsverk igjennom året.

Ledergruppen har i store deler av året bestått av 2 kvinner og 7 menn (fylkesmann, ass. fylkesmann og 7 direktører). Det er rekruttert ny ass. fylkesmann i løpet av året slik at ved utgangen av året består ledergruppen av 8 menn og 1 kvinne. Embetet har 18 seksjonsledere, hvor det i 2019 var 10 kvinner og 8 menn.

I løpet av 2019 ble 10 ansatte pensjonister (alders, AFP og uførepensjonister), 12 sluttet av andre årsaker og ble erstattet. Det gir en turnover på 5,2%. Det er en nedgang på 0,5% sammenlignet med 2018.

Det har vært mange rekrutteringsprosesser i 2019, både for faste ledige stillinger, vikariater og tidsbegrensede engasjement. Totalt har vi hatt 37 stillingsutlysninger, hvorav flere med samlet utlysning for to eller flere stillinger. Til sammen er det registrert 768 søkere til disse stillingene. Det har vært kvalifiserte søkere til alle stillinger.

Andelen søkere med innvandrerbakgrunn er 5,1 %. Andelen søkere med funksjonshemming er 0,7%. Innvandrerbakgrunn og funksjonshemming er rapportert av søkerne. Det er ikke tilsatt noen med innvandrerbakgrunn eller funksjonshemming i fast stilling i 2019 selv om noen med innvandrer bakgrunn har vært innkalt til intervju. Det er tilsatt tre personer med nedsatt funksjonsevne i vikariat. FMTL har i 2019 hatt 4 personer i arbeidsutprøving/arbeidspraksis, og vi har en ansatt med varig tilrettelagt arbeid. I tillegg har FMTL arbeidsledelsen på en annen person med varig tilrettelagt arbeidsplass.

FMTL har ikke i 2019 hatt spesielle tiltak i rekrutteringssammenheng rettet mot personer med innvandrerbakgrunn, funksjonshemming eller såkalt «hull» i CV. Vi har informert om inkluderingsdugnaden på ledermøter og understreket ansvaret for dette ved rekruttering. Det er rekruttert personer med hull i CV i

2019, men vi har ikke nådd 5% målet.

Midlertidig ansatte (vikarer inkludert) ved årsskiftet 2019/20 var på 4,8% (13 stillinger). Det er en betydelig nedgang i forhold til tallene for forrige årsskifte som var 6,9% (17,5 stillinger).

Lønnspolitikk

Embetets lønnspolitikk vedtatt ved opprettelsen av det nye embetet har vært førende gjennom 2019. Evalueringsmøte er avholdt. Vi har intensjon om å starte revidering av lønnspolitikken i 2020.

Embetets lokale lønnspolitikk og stillingsbeskrivelser er i tråd med gjeldende hovedavtaler i staten.

Det ble gjennomført lokale forhandlinger med hjemmel i Hovedtariffavtalenes pkt. 2.51, 2.5.2 og 2.5.3. Forhandlingene ble gjennomført pr. tariffavtale. Det er gjennom året gjort lønnsjusteringer etter HTA 2.5.5 pkt.3.

HMS arbeid og arbeidsmiljø

Embetet har etablert vernejeneste og arbeidsmiljøutvalg. Arbeidsmiljøutvalget har oppgaver etter AML § 7-2. Det er valgt hovedverneombud med vara. Alle avdelinger har verneombud og vara verneombud.

På bakgrunn av vernerunde gjennomført i 2018 ble det utarbeidet planer avdelingsvis som er fulgt opp gjennom året.

Det er i 2019 gjennomført medarbeiderundersøkelse. Undersøkelsen som er rettet mot statlig sektor er gjennomført er i regi av Difi, utført av Avant. I forkant av undersøkelsen ble det informert om og oppfordret til deltakelse i undersøkelsen på embetets intranett ved flere anledninger. Undersøkelsen ble besvart av 76% av embetets ansatte. Undersøkelsen viste at noen medarbeidere har opplevd mobbing, trakassering og uønsket seksuell oppmerksomhet. Dette var et overraskende resultat da det ikke er fanget opp gjennom hverken avviks- eller varslingssystem, slike forhold er heller ikke meldt til verneombud, tillitsvalgte eller ledere.

Det ble umiddelbart etter at resultatene av medarbeiderundersøkelsen ble kjent iverksatt flere tiltak på kort sikt. Fylkesmann Frank Jenssen publiserte på Intranett at det er nulltoleranse for mobbing, trakassering og uønsket seksuell oppmerksomhet i embetet. I tillegg er alle ansatte oppfordret til å bruke varslingssystemet, kontakte lokalt verneombud eller hovedverneombud ved slike saker. Videre arbeid med oppfølging av og forebygging mot mobbing, trakassering og uønsket seksuell oppmerksomhet tas inn som en del av HMS arbeidet i avdelingenes virksomhetsplaner. På embetsnivå er det planlagt en samling i januar 2020 for utvidet ledergruppe, tillitsvalgte og hovedverneombud. På samlingen vil denne tematikken komme som en egen sak med bistand fra NAV arbeidslivssenter i Trøndelag. AMU vil arbeide videre med tematikken framover i 2020.

I lys av vernerunden i 2018 og oppfølgingen ble det besluttet at vernerunden 2019 skulle rettes mot psykososiale forhold. Der det i samarbeid med verneombudene ble utformet spørsmål som ble en del av medarbeiderundersøkelsen. Resultatet av vernerunden og videre oppfølging gjøres gjennom virksomhetsplaner i avdelingene for 2020.

FMTL bruker Risk Manager som kvalitetssystem. Det ble i 2018 nedsatt en arbeidsgruppe for å implementere bruken av kvalitetssystemet i embetet. Dette arbeidet er videreført også i 2019. Ved utgangen av året er ikke kjennskap til og bruk av kvalitetssystemet på et tilfredsstillende nivå og må arbeides videre med i 2020. Avvik innenfor HMS området gjennomgås pr. tertial i AMU.

Sykefravær

FMTL er IA bedrift og har gjennom 2019 brukt arbeidslivssentret som støttespiller og resurs knyttet til oppfølging av enkeltsaker. Det er i gang en planlegging med arbeidslivssentret som en resurs i arbeid på systemnivå opp mot sykefravær og arbeidsmiljø.

FMTL har avtale med bedriftshelsetjeneste. Bedriftshelsetjenesten kan møte i AMU, og har oppfølging av enkeltpersoner med helseutfordringer i flere avdelinger. BHT brukes også aktivt i flere avdelinger som prosessdriver og resurs i arbeid med videreutvikling og forbedring av arbeidsmiljø.

Embetet har i 2019 gjennomført en organisasjonsgjennomgang, med eksternt og intern brukerundersøkelse. Organisasjonsgjennomgangen ble gjennomført med bistand av Avantas, ett konsulent selskap som arbeider med blant annet organisasjonsutvikling. Som en del av dette arbeidet er det i alle avdelinger i etterkant av undersøkelsen gjennomført Workshoper for å videreutvikle og forbedre områder i lys av funn fra organisasjonsgjennomgangen.

Totalt legemeldt og egenmeldt fravær for 2019 er på 5,2%. Det er en økning på 0,8% sammenlignet med 2018. Det egenmeldte sykefraværet er omtrent på samme nivå som 2018, 0,9% for menn og 1,2% for kvinner i 2019. det som påvirker endringen er at legemeldt fravær for kvinner har økt med 1,1%. Noe av forklaringen ligger til at enkeltpersoner har hatt langvarige sykefravær gjennom 2019.

Sykefraværstatistikken rapporteres tertialvis til ledermøtet, AMU og medbestemmelsesmøtet for å avdekke om årsaken til fraværet er jobberelatert. Dette er viktige kommunikasjonskanaler i tillegg til sykefraværsoppfølgingen og samtalen med den enkelte.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

I 2019 var det 48 kommuner i Trøndelag. Ved inngangen til 2020 var antallet redusert til 38. Spennet i størrelse, geografi og utfordringer er stort, og gapet mellom de største og minste kommunene er større etter kommunesammenslåingene i 2020. Endringer i demografi, og kompetanse- og rekrutteringsutfordringer er forhold Fylkesmannen vil peke på som forhold som påvirker kommunenes evne til å ivareta likeverdige tjenester på sikt. Dette bildet krever at Fylkesmannen differensierer og målretter vårt tilbud som kompetansesenter for kommunene.

Fylkesmannen har omfattende oppgaver både innen rettsikkerhet og i det å bidra til utvikling av kommunale tjenester. Det har over år blitt en økende saksmengde på rettsikkerhetsområdet innen helse- og omsorg. Sakene har også blitt mer komplekse og med behov for mer juridisk involvering. Dette legger et stort press på ressursene hos Fylkesmannen og reduserer kapasiteten til utadrettet virksomhet og utviklingsarbeid. Bedre kvalitet i de kommunale tjenestene kan redusere antall klage- og tilsynssaker som kommer til Fylkesmannen, og det er beklagelig hvis utviklingsarbeid og annen utadrettet virksomhet må nedprioriteres. Forholdet mellom lovpålagte og andre oppgaver og tilgjengelige ressurser gjør det nå nødvendig med en hard prioritering som etter hvert kan true kvaliteten på arbeidet.

Regionreformen innebærer at fylkeskommunenes rolle som samfunnsutvikler skal styrkes. Fylkeskommunene skal også ha en viktigere rolle innenfor landbruk. Landbruk, herunder landbrukets arealressurser (inkludert jordvern), er en viktig del av samfunnsplattformen i Trøndelag. Det er viktig å tilstrebe en klar oppgavefordeling mellom Fylkesmannsembetet og fylkeskommunen når det gjelder å ivareta landbrukets areal- og produksjonsgrunnlag, blant annet for å ivareta et godt jordvern.

Landbruket vil bli nødt til å iverksette store endringer som følge av tiltak for å bremse klimaendringene. Økt behov for mat i en verden med raskt voksende befolkning samtidig med store endringer i produksjonsforhold vil komme til å legge premisser for vårt arbeid. Mange av tiltakene vil påvirke arealbruken, noe som igjen vil påvirke Fylkesmannens oppdrag. Mål og resultater i denne konteksten kan ikke settes av Fylkesmannen alene. Dette må skje i et samarbeid mellom mange. Det blir enda viktigere å ta vare på vårt dyrkede jordbruksareal. Fylkesmannen vil peke på at de nasjonale målsettingene innenfor jordvern er nådd to år på rad, og det er ønskelig med mer ambisiøse mål på dette området. En tydelig vektlegging av jordvernet fra nasjonale myndigheters side vil være en styrke i vår kommunikasjon til kommunene om jordvernets betydning.

Vi registrerer en økende interesse for miljøspørsmål i samfunnet, herunder klima og energi (vindkraft). Allmennhetens engasjement i vindkraft er større enn vi har sett på noe annet miljøområde over de siste femti år. Gjenbruk og gjenvinning har vært på dagsordenen i mange år. Innen sirkulærøkonomien legges det opp til god ressursutnyttelse og minst mulig råvareforbruk. Det er et stort fokus på marin forsøpling. Her er Fylkesmannen i Trøndelag en viktig bidragsyter.

Press på arealer og naturressurser vil trolig være ved og muligens også forsterke seg i fremtiden. Miljøhensyn i arealplanarbeidet har høy prioritet. I kommunene i Trøndelag brukes dispensasjonsadgangen for ofte. Vi arbeider for at antallet dispensasjonssaker skal bli redusert.

Fortetting er en viktig del av byvekstavtalene som i Trøndelag omfatter Trondheimsområdet. Tilstrekkelige ressurser og virkemidler er en viktig forutsetning for en effektiv oppfølging.

Trøndelag har store tap av rein og husdyr til rovilt. Det er ulike tolkninger av erstatningsforskriften for husdyr i næringen og forvaltningen. Dette kan danne grunnlag for fremtidige konflikter.

Innenfor reindrift er tillit mellom næringen og forvaltningen en forutsetning for å lykkes med mange av oppgavene på området. Fylkesmannen ønsker å være mer synlig på reindriften praktiske arenaer. Dette er ressurskrevende. Videre vil tilført ressurs innenfor samiske rettigheter bedre embetets ivaretagelse av embetets ansvar på reindriftsområdet og overfor det sørsamiske området.

De kommende årenes demografiske endringer vil gi helse- og omsorgssektorene betydelige utfordringer. Fylkesmannen har en viktig rettssikkerhetsrolle innen helse og omsorg. Her er det en rekke lovpålagte oppgaver som over tid har økt i kompleksitet og omfang. Sammenslåingen av embetene har økt den samlede kompetanse på området, men også ført til økt ressursbruk til reiser.

Fylkesmannen registrerer at den store oppmerksomheten som har kommet mot flere deler av forvaltningen i kjølvannet av sakene innenfor NAV og EØS samt dommene i EMD, skaper tillitsutfordringer til forvaltningen innenfor disse tjenesteområdene. Det ligger klare læringsmuligheter i begge sakene, men vår analyse er at dette vil gi utfordringer i lang tid fremover. Det vil også være naturlig å vurdere ulike oppfølgingstiltak, som blant annet handler om å følge opp nødvendig endring i praksis og aktuelle kompetansetiltak. Fylkesmannen anbefaler at dette ivaretas og vurderes nasjonalt for å sikre at dette følges opp enhetlig og koordinert.

5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

På flere områder oppleves de ressursmessige rammene som for knappe sett opp mot oppgavens omfang og kompleksitet. Dette gir krevende prioriteringer.

Samfunnet både i Trøndelag og verden rundt oss er i stadig endring, og disse endringene vil over tid påvirke vår mulighet til å tilpasse oss for å kunne sikre en oppgaveløsning som kombinerer kostnadseffektivitet med ivaretagelse av andre sider ved oppdraget, da kanskje særlig rettssikkerhetsområdet. Fylkesmannen må bedrive kontinuerlig omverdensanalyse for å utvikle en god beredskap for fremtiden.

Innføringen av den nye budsjettfordelingsmodellen og det planlagte nedtrekket over de kommende tre år utfordrer embetene på bred front. Strengt prioriteringer og smartere oppgaveløsning som gir gevinster blir en nødvendig. Vi merker også i stigende grad den kumulative effekten av ABE-reformen. Mot et slikt bakteppe bør Fylkesmannen, evt i samarbeid med andre embeter, utvikle gode analyser for gevinstrealisering.

På bakgrunn av ny budsjettfordelingsmodell vil embetet iverksette et arbeid med å gjennomgå forutsetningene for intern ressursdisponering i et fireårsperspektiv. Digitalisering og gevinster ved bruk av digitale teknologier er også et prioritert område som skal sette embetet i stand til å jobbe smartere.

Fylkesmannen forventer at FMFA utvikles til et strategisk og slagkraftig kompetansemiljø til gagn for hele fylkesmannsfellesskapet. Dette gjelder både innenfor digitalisering så vel som områder som anskaffelser, IKT-drift, arkiv m.v. Et minstekrav er at reallokeringen til FMFA gir et tjenestetilbud som minimum holder samme kvalitet som tjenestetilbudet var før etableringen av FMFA. Det er viktig å understreke at FMFAs strategiske rolle må utvikles betydelig.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Trøndelag.pdf](#)

FYLKESMANNEN I TRØNDELAG
Org. nr.: 974764350

Riksrevisjonens beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Fylkesmannen i Trøndelag (FMTL) sitt årsregnskap for 2019. Årsregnskapet består av ledelseskomentarer og oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering, inklusiv noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2019.

Bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 604 872 561 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening gir FMTLs årsregnskap et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2019 og kapitalposter pr 31. desember 2019, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI 1000–2999). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 30 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt de øvrige etiske forpliktelsene våre i samsvar med disse kravene og INTOSAI's etikkregler. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse omfatter revisjon av årsregnskapet og virksomhetens etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring, ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V). Vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen i årsrapporten. Formålet er å vurdere om det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapet og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen. Vi vurderer også om den øvrige informasjonen ser ut til å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen.

Det er ingenting å rapportere i så måte.

Ledelsen og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som den mener er nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er
- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten

Vi kommuniserer med ledelsen, blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil også ta opp forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen, og informerer det overordnede departementet om dette.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen, og informerer det overordnede departementet om, tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon knyttet til administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten. Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og bygger på ISSAI 4000-serien for etterlevelsesrevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapet er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten.

Oslo, 30.04.2020

Etter fullmakt

Tor Digranes
ekspedisjonssjef

Kari Kay
avdelingsdirektør

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur